AZ
ORSZÁGOS
RÉGÉSZETI
EGYESÜLET
ÉVKÖNYVE.

1853

MAGYAR ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

AZ ORSZÁGOS

ERDÉSZETI EGYESÜLET

ÉVKÖNYVE

AZ

1869.

ÉVRE.

D. k. 153.

SZERKESZTI

BEDŐ ALBERT,

EGYESÜLETI TITKÁR.

PEST, 1870.

Nyomatott Kocsi Sándor könyvnyomdájában, aldunasor 9. sz.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Tartalom.

Lap

Az egyesület alapszabályai 1

Az 1869. évi közgyülés jegyzőkönyve 9

Elnöki megnyitó . . . . . 11. lap
A meter-mértékről . . . . . 34. „
A vadászati törvényjavaslatról . . 39; „
Az épületi fák külföldre viteléről . 73. „
Az 1870. évi költségvetés . . . . 88. „

Az egyesület véleménye Kassa város erdeinek állapotáról s azok jövőre való kezelése felől 93

Titkári jelentés az 1869. évi közgyülésen 101

Mi okozza a szénégetésnél a robbanást 105

Pénztári tudósitás az 1869. évi közgyülésen 113

A mészégetésről és hamuzsir-főzésről 115

Az államerdőkről 125

Naplójegyzetek Oroszországról 139

A máramarosi kincstári erdőkről 147

A magyar birodalom államerdőségeinek 1870-ik évi költségvetése 153

Adatok a gubacstermés- és becsléshez 156

A magyar állam catasteri munkálatainak állapota 1869-ben 160

A gyéritésről 167

Egyleti előterjesztések a kormányhoz 174

Erdészeti ösztöndijaink 182

Használjuk az akáczfát is szőlőkarónak! 186

Az 1869. évi erdészeti államvizsga 187

Az egyesület 1869. évi november hó 28-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve 188

Erdészeti-levél Liptómegyéből 192

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár, 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Lap

Különfélék:

A sötétség melyik gyermekeinek kegyelmezzünk? 195 lap
Olasz-királyi erdészeti tanintézet . . . . . 196 „
Meddig élhetnek a fák? . . . . . 196 „
Vigyázzunk, hogy hol gyüjtjük az almot . . . . 198 „
A napraforgó uj haszna . . . . . 199 „
Pályázat cserebogarat kiirtó szerre . . . . . 199 „
A spanyolhoni erdőkről . . . . . 199 „
A magyar állam erdőtisztjeinek száma . . . . 200 „
A tharandi erdészeti és gazdászati akademia . . 200 „
Erdei famagvak árjegyzéke . . . . . 201 „

Az Országos Erdészeti-egyesület tagjai:

I. Alapitó tagok . . . . . 202 lap
II. Pártoló tagok . . . . . 208 „
III. Évdijas rendes tagok . . . . . 209 „
IV. Tiszteletbeli tagok . . . . . 225 „
Elhalt egyletitagok . . . . . 225 „

Az egyesület igazgató-választmánya 226
Pártoló adományok 227
Tudósitás az egyesület t. cz. tagjaihoz 228

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az Országos Erdészeti Egyesület

ALAPSZABÁLYAI.

Az egyesület czélja.

1. §.

Az Országos Erdészeti Egyesület czélja:

A 2. §-ban meghatározott eszközök által az erdőgazdaság minden ága és az erdészeti magyar irodalom előmozditására közrehatni.

2. §.

Az egyesületi czélok elérésére a következő eszközök szolgálandnak:

a) a tagoknak időszakonkénti gyülései, az ország különféle vidékein, erdőgazdasági ügyek fölötti tanácskozás végett;

b) lehető gyarapitása azon állapot ismeretének, melyben az erdőgazdaság összes ágai Magyarországban jelenleg léteznek s megismertetése azon akadályoknak, melyek azok kifejlésének utjában állanak;

c) az erdészeti magyar irodalom pártolása alkalmas erdészeti munkák kiadásának előmozditása által;

d) jeles, de szegény sorsu ifjaknak az erdészetben való kiképeztetése;

e) alkalmas szakembereknek, az erdőgazdaság emelése érdekében, bel- és külföldön való utaztatása;

f) erdészeti magyar tanodáknak fölállitására és a létezők gyarapitására való közreműködés;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

g) az erdőgazdaságot illető mindennemü tárgyak gyüjteményeinek és szakbeli könyvtárnak alapitása és szaporitása;

h) a kormány által az erdészeti egyesület elé terjesztett erdészeti kérdésekre adandó véleményezés;

i) az erdészet bármi ügyeire vonatkozó figyelmeztetéseknek és javaslatoknak a kormány elé terjesztése;

k) az ország összes gazdasági egyesületeinek az erdészeti egyesülettel kölcsönös érintkezésre való fölszólitása, a mindkettővel közös érdekek kielégithetése végett;

l) az erdőbirtokosok fölszólitására szakképzett egyéneknek erdészeti hivatalokra való ajánlása.

Az egyesület szervezete.

3. §.

Az egyesület pártfogó, tiszteletbeli és rendes tagokból áll, mely utóbbiak alapitók vagy évdijasok.

4. §.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjául minden feddhetetlen és kellő miveltségü állampolgár választható.

5. §.

Rendes tagokat a közgyülés vagy a választmány vesz fel, mely utóbbi esetben ez az uj tagokat a legközelebbi közgyülésnek bejelenti.

6. §.

Tiszteletbeli tagokul a választmány ajánlatára, a közgyülés oly kitünő egyéneket választ, kik vagy ezen egyesület vagy pedig általában az erdőgazdaság emelése körül különös érdemet szereztek maguknak.

7. §.

Külföldiek rendes vagy tiszteletbeli tagokul csak a hazai kormány megerősitésének fönntartása mellett választhatók.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

8. §.

Alapitó tagokul azon egyének, községek vagy egyesületek tekintendők, kik az egyesület részére legalább 100 forintnyi tőkét készpénzben vagy 5%-kos hitelpapirokban letesznek vagy az alapitványi tőkéről kötelezvényt állitnak ki s attól évenként 5%-nyi kamatot pontosan fizetnek. Ily alapitványi tőkék a választmány által csak az esetben mondhatók fel, ha a kamatok pontosan nem fizettetnek.

Készpénzben letett tőkék a hazai hitelintézetek valamelyikénél kamatozólag elhelyezendők.

9. §.

Évdijas tagok azok, kik 3 évig 5 forintnyi évi illeték fizetésére az egyesületbe való belépés által magukat kötelezik.

Az egyesületi tagok jogai és kötelességei.

10. §.

Az egyesület a maga tagjait a következő jogokkal ruházza fel:

a) minden egyesületi tag résztvehet az egyesület választmányi- és közgyülésein s azonkivül az igazgató választmányhoz bármely hazai nyelven javaslatokat küldhet be;

b) a **közgyülésben** minden tagnak **szavazati**, a **választmányi üléseken** pedig csak **véleményezési** joga van;

c) **tiszteletbeli tagok** a rendes tagok jogaival birnak;

d) **minden tag** az egyesület részéről a választmányi és közgyülések jegyzőkönyveit valamint az egylet évkönyvét is ingyen kapja s azok utján évenként a pénztár állapotáról s a zárszámadásokról is tudomást nyer; a jegyzőkönyvek és évkönyv megküldése a tagságidij lefizetése mellett posta-utánvéttel történik,

e) az egyesület könyvtárát s másnemü gyüjteményeit minden tag az ügyrend szerént használhatja.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

11. §.

A közgyülés jogában áll azon egyesületi tagokat, kik a 4. §. értelmében kifogás alá vehetők, az egyesületből kizárni.

12. §.

A felsorolt jogok élvezete kiterjed :

a) az alapitó tagoknál élethossziglan ;

b) az évdijas rendes tagoknál a 9-ik §-ban megjelölt lekötelezettségi idő tartamára.

Az egyesületbe lépés bíróság előtt is kötelező. A hátrálékban lévő illetékeket az egyesület az általa szabadon választandott bíróság előtt sommás szóbeli peruton behajtja.

Az egyesületi év január 1-jével kezdődik s igy az évközben belépő tagok kötelezettsége ugyanazon év január 1-jétől számittattik.

Egyesületi igazgatás.

13. §.

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgatási székhelye Buda-Pest. A rendes igazgatás igazgató-választmányra van bizva.

14. §.

Az Országos Erdészeti Egyesületet hatóságok és mások irányában az elnökség képviseli ; az vezeti a választmány közreműködésével annak minden ügyeit az alapszabályok s a közgyülésen hozott határozatok értelmében.

A választmány az egyesület elnökéből, 2 alelnökből, 24 választmányi tagból s a titkárból áll. Ezeket, a titkárt kivéve, a közgyülés 3 évre választja ; még pedig az elnököket általános, a választmányi tagokat pedig aránylagos szótöbbséggel.

A választmány tagjai, kivévén a titkárt, ezen tiszteletbeli hivatalaikért semmi fizetést sem huznak.

Titkárt és irnokot a választmány választ és azok munka-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

körét is az szabja meg; fizetésöket pedig a közgyülés állapitja meg.

A választmány tagjainak, nemkülönben azon szakférfiaknak uti költségeik, kik megbizatás folytán az egylet érdekében eljárnak, megtérittetnek.

Köz- és választmányi gyülések.

15. §.

Ugy a köz- mint a választmányi gyüléseken az elnök, ennek távollétében az alelnökök egyike, mind a három elnök jelen nem létében pedig a köz- vagy a választmányi gyülés által általános szótöbbséggel választott tag elnököl.

16. §.

A köz- valamint a választmányi ülések is határozatokat általános szótöbbséggel hoznak. A szavazatok egyenlő száma esetében az elnök szavazata dönt.

17. §.

A választmány határozatokat csak ugy hozhat, ha az elnökön és titkáron kivül legalább 3 választmányi tag van jelen.

18. §.

A közgyülés rendes vagy rendkivüli.

A **rendes közgyülés** évenként egyszer, választmányi ülés pedig legalább évnegyedenként tartatik; **rendkivüli közgyülések** tartását sürgös esetekben az elnök vagy választmány határozza el.

A rendes valamint a rendkivüli gyülések a hazai kormánynak bejelentendők.

Az egyesület minden gyüléseiből politikai kérdések megvitatása ki van zárva.

19 §.

A rendes gyülések tárgyai következők:

a) jelentés az utolsó közgyülés óta lefolyt ügyvezetésről;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

b) az évi számadás megvizsgálása;

c) a jövő évi költségvetés;

d) az egyesület vagyonát illető intézkedések;

e) az egyesületi igazgatóság választása vagy kiegészitése;

f) a jövő rendes közgyülés helyének és idejének meghatározása;

g) inditványok a jövő közgyülés tanácskozási tárgyaira nézve;

h) javaslatok az egyesület czéljai elömozditására általában;

i) az előbbeni közgyülés által kitüzött vagy egyes tagok által az igazgató választmánynak 3 hónappal a folyó gyülés előtt bejelentett tárgyak megvitatása;

k) az egyesületi alapszabályok netaláni megváltoztatása, melynek esetében azok a hazai kormány uj megerösitése alá terjesztendők.

20. §.

A rendes közgyülések tárgysorozatát a választmány legalább 3 hónappal a gyülés előtt hirlapok és az illető választmányi ülés jegyzőkönyve utján teszi közzé.

21. §.

Az egyesület csak saját ingatlan vagyonára vehet föl kölcsönt a közgyülés határozata folytán.

22. §.

A közgyülés jegyzőkönyvét aláirják az elnök, egy választmányi és az elnökség által kijelölt egy rendes tag.

Ügyvezető.

23. §.

A választmány minden közgyülésre ügyvezetőül a gyülés helyének közelében lakó tagot választ, ki a gyülés tartamára a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

választmányba, mint annak tagja lép, s az elnök melletti helyet foglalja el. Az ügyvezetőnek választott tag neve a hazai kormánynak bejelentendő.

Választott bíróságok.

24. §.

Az egyesületi viszonyokból keletkező perlekedések választott bíróság által döntendők el, mely czélra a perlekedő tagok mindenike egy birót nevez s ezek maguknak elnököt választanak, melyre nézve ha azok meg nem egyezhetnének, az ajánlottak közt sorshuzás fog dönteni. A választott bíróság itélete ellen felebbezésnek nincs helye.

Ha perlekedő tagok valamelyike birót nem választana a perkérdés fölött sommás szóbeli eljárás utján, az egyesület által választandó rendes bíróság dönt.

Az egyesület föloszlása.

25. §.

Ha az egyesület föl akarna oszolni, e kérdést először csak az egyesületi összes tagok egy harmadának jelenlétében tárgyalhatja s a jelenlévők legalább két harmadának szavazata által döntheti el. Ha a föntebbi czélból kitüzött első közgyülésen legalább egyharmada a tagoknak nem jelent meg, ugy azon időtől számitva 4 hónap mulva e tárgyban uj közgyülés hirdettetik, melyen a jelenlévők két harmada dönt.

Föloszlás esetében az alapitványi tökék az alapitóknak vagy ezek jogutódaiknak szolgáltatnak ki. Az egyesületi vagyon többi része fölött a közgyülés hazai czélok javára intézkedik. Ebbeli határozatát az egyesület a hazai kormánynak följelenti.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Ügyrend.

26. §.

Az alapszabályokhoz alkalmazandó ügyrendet a választmány dolgozza ki s megerösités végett a hazai kormányhoz fölterjeszti.

Keglevich Béla
elnök.

Bedő Albert.
titkár.

2606 Szám. Jelen módositott alapszabályok Ő Felségének előterjesztése folytán folyó évi februárhó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyattak.

Kelt, Pesten 1870 februárhó 8-án.

M. kir. földműv. ipar- és kereskedelmi minister,
Gorove István.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az Országos Erdészeti-egyesület

1869 évi sept. hó 27-okt. 1-ig Kassán tartott

Közgyülésének jegyzökönyve.

Jelen voltak:

Rendes tagok,

Asztalos Albert erdőmester Slovinkáról.
Balás Pál m. kir. erdész Visegrádról.
Bedő Albert egyleti titkár Pestről.
Bielek István m. k. erdész Brodról.
Bikkal Nándor m. k. erdőmester Hradekről.
Blascheck Frigyes erdőmester N. Károlyból.
Böhm József kápt. erdőbiró Sállyiból.
Bradel Károly erdőgazda Kápolnáról.
Brunner Károly erdész Nyiradonyból.
Brecz Sándor erdőmester, Dobsina város képviselője.
Campione Károly m. k. bányatanácsos Sóvárról.
Cornides Daniel erdész Lőcséről.
Diemansberger Károly erdőmester Gönczről.
Deitl Ignácz erdőmester Bolyárból
Engel Antal kápt. erdész Rosnyóról.
Farkas Pál erdőmester Prankenfalváról.
Fekete Lajos akad. segédtanár Selmeczről.
Fikker Béla m. k. erdész Kolozsvárról.
Frindt Antal Meczenczéf város képviselője.
Giller János főerdőmester Tatáról.
Gleviczky Sándor Kassa város képviselője.
Griesbach Ede erdőmérnök, Rákóról.
Griesbach Károly erdész, Rákóról

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Halmay Ágoston m. k. erdőmester Sóvárról
Halbsch Lajos erdész és Löcse város képviselője.
Haske Emil ügyvezető és városi főerdész Kassáról.
Hegedüs Ferencz m. k. tiszttartó Ó-Budáról.
Hiszem János városi erdész Gölnitzről.
Herczog Adolf erdész Miszlókáról.
Illés Nándor akad. segédtanár Selmeczről.
Joász Alajos m. k. erdész Tokajból.
Jeney Kristof orv. tudor Kassa-város képviselője.
Kabina János erdőmester Jászóról.
Keglevich Béla az egylet elnöke Pestről.
Kloczkó Ignácz Kassa-város erdőmestare.
Latinák Márton földbirtokos Visnóról
Láng Gábor m. k. erdész Kozoráról.
Legányi Géza m. k. erdő-gyakornok Sóvárról.
Loósz József ügyvezető és városi főjegyző Kassáról.
Pap József h. polgármester Kassa város képviselője.
Piller Gedeon földbirtokos Peklénből.
Pintér Károly urad. erdész Hosszú Pályiból.
Postel János m. k. erdész Sóvárról.
Pukács Antal m. k. erdész Ungvárról.
Reinfusz Felix erdész Füzérből.
Ruttner Antal m. k. erdész Ungvárról.
Récsei Pap Albert erdész Kolozsvárról.
Scheint Adolf m. k. erdőmester Ungvárról.
Scherffel Róbert m. k. h. erdőrendező Sóvárról.
Schusselka Gusztáv üveggyáros Gyertyánvölgyből.
Schönviesner Gyula m. k. erdész Keczer Peklénből.
Scholcz Rezső m. k. erdőtanácsos Budáról.
Seide József m. k. erdész Aranyidkáról.
Schmolczer J. Meczenzéf város képv.
Siebelt József m. k. alp. erdőmester Mislyéről.
Strasser Gusztáv városi képviselő Kassáról
Stengel Dániel erdőmester Szászvárosból.
Szőcs Károly okleveles erdész Kolozsvárról.
Szojka Gyula erdész gyakornok Kassáról.
Tasnády István erdész, Debreczen város képviselője
Telesnitzky Nándor erdőgyakornok Sóvárról.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Tomcsányi Ágoston főerdész Acsváról.
Teschler János erdész Grenitzről.
Tomory János erdőmester Jólészről.
Terbócs Bertalan erdész Sáros Patakról.
Trattner Mihály erdőbiró Sajó Ládról.
Vlkolinszky Károly erdőmester a Marm. Szigethi m. k. bányaigazgatóság képviselője.
Wagner Kár. m.k. erdőtanácsos és akad. tanár Selmeczről.
Weiss Viktor földbirtokos Dunapenteléről.
Wesszely János erdészeti felügyelő Tornáról.
Zachar József erdőmester Edelényből.
Zivuska József erdész, Debreczen város képviselője.
Zsarnay János erdész Ó-Ruzsinkáról.

Első ülés sept. 27-én d. e. 10 órakor.

I. Elnök, a közgyülést következő beszéddel nyitja meg: Örömmel használtam a kinálkozó alkalmat Kassán megjelenhetni, és az Országos Erdészeti-egyesület éves közgyülésén személyesen elnökölni. Rendelkezésemre álló, bár csekély minőségü erőmmel és a legjobb szándékkal óhajtok hozzájárulni társulati törekvésünkhöz és elnöki teendőim lelkiismeretes teljesitése, ez ünnepélyes alkalommal is, legyen biztositéka annak, hogy törekvésem őszinte. Mielőtt azonban a tanácskozást megkezdenők, örömmel üdvözlöm a megszokottnál nagyobb számmal megjelent tagtársakat s azt hiszem, találkozom érzelmeikkel, ha mindenek előtt és mindenki nevében, köszönetet fejezek ki Kassa város igen tisztelt közönségének, azon szivességért, ügyérdekeltségért és vendégszeretetért, melynek kétségkivüli jeleit adta érkezésünkkor fogadtatásunk által és eddigi rövid itt-létünk alatt. Mi, ha nem is lepett meg bennünket — azért, mert a szabadságért és haladásért vivott harczok korában és azokban mindig kitünt felvidék s annak városai, jelesen Kassa városa, azáltal csak ujabb jelét adja annak, hogy a régi traditiók épen állnak fenn itt s azokat, a béke korszakában, azok érdekében érvényesiti, a kik, nem ugy mint a régiek, kik öldöklő fegyverrel voltak kénytelenek a haladásért küzdeni, hanem a tudomány jótékony szövétnekével jelennek meg és viselnek irtó háborut a téves vagy épen helytelen elvek ellen, — mégis oly mérvben nyilatkozott, a melyért hálánkat és elismerésünket első sorban,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

különösen ki nem fejezni, méltatlan mulasztás lenne. Megkisérlettem legalább részben leróni kötelességünket ez irányban, mely után áttérek saját közelebbi ügyeinkre.

Három esztendő telt el, hogy az Erdészegyesület Pozsonyból Pestre költözött és engem azzal tisztelt meg, hogy elnökévé választott. E három év elteltével legyen szabad röviden megemliteni, hogy egyesületünk, ha nem is bir oly anyagi gyarapodást felmutatni, mint azt, minden buzgó tagja és magam is ohajtanám, még is, oly lépést tett előre, mely megnyugtató, ha tekintetbe veszszük, hogy az egyesület keletkezése, illetőleg ujjászületése, nem is igen régi dolog, hogy éppen nem kedvező széllel volt kénytelen vitorlázni, mert e három rövid év eseményei, az uralgott nyerészkedési vágy, szédelgés, részvény és vállalat — láz csak is kivételesen és igen csekély összegben tette lehetővé a tőkének oly czélokra való igénybe vételét, a melyek semmi közvetlen pénznyereménynyel nem kecsegtettek. Pedig uraim, régi igazság az, hogy anyagi gazdagság nélkül, a szellemi haladás alig képzelhető, mert — az ember mindenek előtt anyagi szükségleteit kielégiteni igyekszik, aztán fog csak hozzá a megtakaritáshoz azért, hogy szükségleteinek kielégitését hosszabb időre biztositsa és csak ezután következik azon fokozata a haladásnak, a mikor a túlbőségből kész áldozni oly czélokra, melyek eleinte fényüzési czikknek tekintetnek és csak később, a jólét és civilisatio fejlődése folytán válnak szinte szükségletté! Ha tehát nem is egészen hasonló esetben, de ehez közel álló körülmények között mozgunk mi is. Annyira haladtunk egyébiránt, hogy nemcsak mindennapi kenyerünk van, de — összeszereztünk és részben megtakaritottunk oly tőkét, mely biztosit arról, hogy egyesületünk fennállhatása ez oldalról kérdés alá nem jöhet.

Oda azonban nem jutottunk, hogy szellemi munkák nagyobbszerü dijjazása által, vagy más üdvös intézkedéssel, mely tetemesebb kiadást feltételezne, általunk ohajtott mérvben mozdithatnók elő az erdő-ügyet. Például csak egyet emlitek : mily nagy horderővel birna az, ha az egyesület anyagi helyzeténél fogva képes lenne, egy a központtól hosszasabb időre eltávozható szakférfit állandóan és jól dijjazni, hogy az szakképzettségének, és miveltségi fokának megfelelő és ennélfogva teljes megelégedésére szolgáló alkalmazást nyervén, a társulat nem tarthatna attól, hogy állomását mással felcserélni kész volna; — mely-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

nek elérése által módjában lenne az egyesületnek, oly esetekben, midőn erdőbirtokosok, erdeik érdekében, hozzá tanácsért járulnak, egyuttal az adott vélemény gyakorlati keresztülvitelére oly hiteles qualificatio-val biró egyént ajánlani vagy megbizni, a ki ezen állásánál fogva, mindazon kellékekkel el volna látva, a melyek biztositás gyanánt szolgálnának arra, hogy az a mi véleményeztetett és keresztül vitetni szándékoltatik, csakugyan a lehető leglelkiismeretesebben, és alapos szakismerettel fog véghezvétetni. Igazságtalanok volnánk azonban, ha vagyoni jelen álapotunkból azt következtetnők, hogy — a szellemi téren pangásban állunk. Vannak nekünk, és ezeket büszkén emlitjük meg, oly munkásaink, kik fáradhatatlan szorgalommal dolgoznak, éber figyelemmel kisérik a világszerte történő haladást, és nem engedik, hogy annak törvényét megállapodás által sértsük meg, mely rögtöni hanyatlást idéz elő, hanem vasszorgalommal gyüjtik a szellemi kincset a tudományt és hirdetik annak igéjét. Meggyőződhetik erről bárki, ha az erdészeti lapokat és egyesületünk évkönyveit figyelemmel kiséri; bővebb tudomással fog pedig ez irányban szolgálni a titkári jelentés. Befejezésül legyen szabad még annyit mondanom, hogy — teljes reménynyel lehetünk egyesületünk jövője iránt és hiszem, hogy az évről évre emelkedni, tagjai és vagyona szaporodni fognak s mentől előbb azon helyzetben lesz, hogy — ugy szellemi mint anyagi eszközök bősége folytán, teljes mérvben képes leend az erdészeti szaktudomány általános elterjedésére hathatósan közreműködni és a hazai erdőgazdaság felvirágzását eszközölni.

Midőn ezennel a közgyülést megnyitottnak nyilvánitom és a tárgysorozatban foglalt sorrend szerint való teendőinkhez hozzáfognánk, mindenek előtt alapszabályaink értelmében, a választmány illető tagjai, az alelnökök és magam nevében hivatalainkról lemondok és felhivom a t. k. gyülést, méltoztatnék egy 5 tagu választmányt választani, a mely az uj tisztviselőkre történendő szavazatokat összeszedje és annak elnöke a most felfüggesztett s a választások után ismét folytatandó ülésben az eredményt közzé tegye; a mikor a szótöbbséggel megválasztott elnök feladata leend a félbeszakitott tanácskozást a kitüzött tárgyak felett a sorrend szerint ujból megindítani és vezérelni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Loósz J. Kassa város főjegyzője a városi közönség nevében szivélyesen üdvözli az egyletet és annak megjelent tagjait.

Piller G. az elnök által kijelentett leköszönés folytán azon reményben, hogy a közgyülés óhajtását is tolmácsolja, az elnöknek az egyesület érdekében tanusitott eddigi ügybuzgó működését meleg szavakban köszöni meg, arra kéri, hogy hivatalát jövőre is megtartani sziveskedjék és inditványozza, hogy a közgyülés Keglevich B. grófot általános felkiáltás utján jövőre is elnöknek válaszsza meg.

Brecz S. Dobsina város képviselője visszaemlékezik a multra, midőn a Magyarországban fennálló „magyar erdészegylet“ működésének iránya nem felelt meg a hazafiui igényeknek s nem felejtheti, hogy Keglevich B. gróf épen akkor állt az egylet élére, midőn annak életfeltétele volt, hogy valóban magyar erdészeti-egyletté legyen. Ez idő óta pedig erélyes vezetése és minden irányban tanusitott támogatása folytán a korábbi német egyletből mindnyájunk örömére ugyszólva megteremtette a magyar Országos Erdészeti-egyesületet.

Örömmel teljesiti azért megbizatását, hogy a hazai erdészet ügyét élénk figyelemmel kisérő Dobsina város nevében a volt elnöknek üdvös fáradozásaiért köszönetet fejezzen ki, kérvén egyszersmind, hogy az elnökséget jövőre is megtartani méltóztatnék. (Éljenzés.)

A közgyülés az inditványt egyhangu helyesléssel és éljen üdvözlettel fogadván, eddigi elnök Keglevich B. gróf általános felkiáltással a jövő 3 éves időszakra ismét elnökké választatik.

Keglevich B. gróf elismerően köszöni a reá nézve megtisztelő becses bizalmat, de miután az alapszabályok a választást titkos szavazás utján rendelik s mivel alkotmányos érzelménél fogva óhajtja, hogy választási jogát mindenki függetlenül és szabadon gyakorolhassa ezért, a felkiáltás utján való választást nem kivánja gyakorlatba hozni s kéri a közgyülést, hogy azt az alapszabályokban foglalt utasitás szerint eszközölné és a választásokra szavazatszedő bizottságot küldene ki.

A közgyülés méltányolván a Keglevich B. gróf által felhozott indokokat, a választások eszközlésére Piller G. elnöklete alatt Illés N., Loósz J., Scholcz R. és Stengel D.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

tagtársakból álló bizottságot küld ki, mire az ülés a választások bevégzéseig szünetel.

II. A választások megtörténvén,a kiküldött bizottsági elnök a közgyülést ismét megnyitja és jelenti, hogy az egyesület tisztviselőivé titkos szavazás utján következők választattak: Elnöknek, Keglevich Béla gróf; I-ső alelnöknek Tisza Lajos, II-ik alelnöknek Wagner Károly; választmányi tagoknak: Bartha Béla, Divald Adolf, Eleőd Józsa, Festetich Pál gróf, Gervay Nándor, Giller János, Lónyay Gábor, Luczenbacher Pál, Mednyánszky Dénes báró, Prindl András, Rombauer Emil és Scholcz Rezső.

Piller G. választási elnök a közgyülés nevében Keglevich B. grófot a választás elfogadására kéri, mire uj elnök a bizalmat megköszöni s a választást maga és jelenlevő társai nevében elfogadván az elnöki széket a tagok éljenzése közt elfoglalja.

III. Bedő A. egyl. titkár, az egyesület müködésére és ügyeire vonatkozó s a közelebbről lefolyt évre szóló titkári jelentést adja elő, mely jelentésnek határozatot igénylő pontjai a következő ülésre tárgyalásra tüzetnek ki.

Bejelenti továbbá az egyesületbe a mult évi közgyülés óta belépett következő tagokat:

1. Alapitók, Selmeczi m. k. főbányagrófi hivatal 400 ft. készpénzbeli alapitványal, Markos György Ungvárról, Haske Emil Kassáról, Hoffman Sándor Szt. Keresztről, Girsik János Nagy-Bányáról, ifj. Kádár István P. Marothról, Ruttner Antal Ungvárról, Böhm Ferencz és Treis János Sállyiból, Weszprém sz. k. város, külön külön kötvényben biztositott 100 ft. alapitványnyal; a diósgyőri m. k. államjavak igazgatósága készpénzben 200 frt. tőkével, Wessely János Tornáról, Scholcz Rezső és Hudoba Gusztáv Budáról külön külön urbéri kötvényben lefizetett 100 frttal; Prugberger József M. Szigethről magán kötvényben 100 frttal; a temesvári, lippai, pécskai, zombori, hradeki, szomolnoki, sóvári, ungvári, nagybányai és óbudai m. kir. államjavak igazgatóságai, továbbá Göcz Károly és Göcz Fülöp Bécsből, Ló-Presty Lajos báró Pestről külön külön 100 frt készpénzbeli alapitványnyal; Fuchs Szilárd Ungvárról,Bikkal Nándor Dettrich Florián és Kolba Samuel Hradekről, Sólcz Gyula Diósgyőrről, Balás Pál Visegrádról, Laitner Elek Nagybányáról, Schusselka Gusztáv Gyertyánvölgyből, Malcsek Gusztáv Kulá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ról, Mikó Béla Budáról, Andrássy Gyula gróf Budáról külön külön 100 frt. magán kötvényben biztositott alapitványnyal, Andrássy Aladár gróf, a vallás- és közoktatási miniszter külön külön 200 frttal, Andrássy Manóné grófné 300 frt szintén kötvényben biztositott alapitványnyal.

2. Évdijastagok: Nérer Mátyás, Simon Ede, Ágotha Lajos, Farkas Sándor, Postel János, Pászthory Zsigmond, ifj. Bothó János, Schiffel Károly, Székely Mihály, Loósz József, Eleöd Józsa, Schönwiesner Gyula, gr. Schertoss Artur, Farkas Pál és Collinászy Flóris.

A bejelentett tagok az egyesületbe felvétetnek, mely alkalommal Kabina János jászói prépostsági erdőmester, Kaczvinszky V. jászói prépost ur ő nagyságát és Stengel Dániel városi erdőmester Szászváros t. közönségét külön külön 100 forint alapitványnyal megbizatás folytán és alapitványi kötelezvény kiállitása mellett alapitó tagokká jelentik be, kiket a közgyülés szintén örömmel iktat a tagok sorába.

IV. A titkár felolvassa a Divald József és Balás Vincze tagtársak által előterjesztett pénztári tudósitást s bemutatja a nevezett tagok által szerkesztett 1870 évi költségvetést.

A közgyülés a mult évi számadások felülvizsgálatával és a jövő-évi költségvetés megbirálásával, a közgyülés folyama alatt előterjesztendő jelentéstétel mellett Blascheck F. elnöklete alatt Haske E. és Récsei Pap A. tagtársakat bizza meg.

V. Olvastatik az Országos ipar-egyesületnek a tervezett országos kiállitás ügyében intézett következő átirata:

Az orsz. erdészeti társulat

tisztelt elnökségéhez!

A Pesten tervezett „Gazdasági, ipar- és mükiállitás“ tárgyában a m. k. közgazdasági miniszterium felhivása folytán tett alapelőmunkálatok bevégeztetvén, igen óhajtandó, miként a tényleges életbeléptetés közeledtével hazánk mindennemü termelésének főtényezői a hazai kiállitás eszméjét hévvel, buzgósággal karolják föl.

Mint hazánk fontos erdészeti érdekeinek képviselője és előmozditója, az orsz. erdészeti társulat is hivatva van, a nemso-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

kára megkezdendő tettleges munkálatokban lényeges részt venni, és meg vagyunk győződve, hogy kedves hazafiui kötelességének fogná ismerni, magát ezen nagy horderejü munkálatoknál képviseltetni.

Ennélfogva,mint az emlitett kiállitás legelső kezdeményezői, bizalommal felkérjük a tisztelt egyesületet, méltóztassék előre kijelölni t. tagjai közül azokat, kik által a kiállitási eszme gyakorlati kivitele végett megkezdendő tüzetes tanácskozásokban a hazai erdészet érdekeit képviseltetni kivánja.

A tisztelt erdészeti társulatnak az ügy iránti érdekeltségétől kérelmünk teljesitését várván

maradtunk

Pest, 1869 szept. hó 23-án.

teljes tisztelettel

Az orsz. m. iparegyesület igazgatósága.

Steinacker Ödön,

vezető igazgató.

Elnök szükségesnek ismeri, hogy egyesületünk a tervezett kiállitás előmunkálatainak ügyében tettleges részt vegyen s hogy a hazai erdőipar minden ága a tervezett kiállitásban képviselve legyen, felhivja azért a közgyülést, hogy ez iránt határozatot hozzon.

Piller G. javasolja, hogy egy bizottság küldessék ki, felhatalmaztatván az ide tartozó teendők elintézésével.

Illés N. ajánlja, hogy szerkesztetnék egy irat,melyben elő lenne adva, miképen eszközlendő az erdei termékek kiállitása, nevezetésen pedig kiemelve, hogy nem a nagy mértékben való kiállitás s a legjobb és legválogatottabb tárgyaknak közszemle alá való bocsátása,hanem melyek általunk valóban termeltetnek, azoknak a maguk minőségében való kiállitása a czélra vezetőbb, hogy t. i. a kiállitás ne csak büszkeségünknek, hanem a forgalom követelményeinek is megfelelő legyen.

Balás P. szintén oda nyilatkozik, hogy ne a legszebb és legjobb példányok, hanem az általában megtermettek állittassanak ki, mert csak igy sikerülhet a kereskedelem igényeinek kielégithetése iránt kellő tájékozást adni.

Brecz S. czélszerünek véli, hogy a kiállitás ügyében való

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

intézkedés az igazgató-választmányra bizassék s hogy a résztvételre serkentés czéljából a közgyülésből országos felhivás bocsátassék ki.

Böhm F. a teendőket szintén az igazgató-választmányra kivánja bizni, de óhajtja, hogy az ügy előmozditásának érdekéből a tagok közül vidékenként kiállitási ügynökök választassanak, kik a kiállitásban részt venni akaróknak a netalán szükséges utasitással vagy segélylyel szolgáljanak.

A közgyülés az igazgató-választmányra bizza a kiállitás ügyében működendő bizottság megválasztását s azt a kiállitásra vonatkozó és minden ennek érdekében szükségesnek ismerendő teendőkre felhatalmazza, helyeselvén még a kiállitás körüli utasitásokat tartalmazó iratnak szerkesztését és a vidékenkénti ügynökök választását.

VI. Elnök a f. é. majus hó 8-án és julius 4-én tartott választmányi ülések jegyzőkönyvének I. pontjaira hivatkozván előadja, hogy ezek szerint czélszerünek ismertetett, mikép az egyesület számára a mind inkább emelkedő lakbérdijak és gyakori költséges költözések terheinek elháritása végett Pesten vagy Budán egy ház vétetnék, s hogy tekintettel erre és a Pesten uralkodó magas házbérdijakra,az egyleti alapszabályok 13. §-nak azon pontja, melyben az egyesület székhelyéül egyedül Pest van megjelölve,a választmány kijelentett ajánlatához képest akként lenne módositandó, hogy „Az Országos Erdészeti-egyesület székhelye Buda-Pest.“ Felkéri tehát a közgyülést, miszerint tekintettel az emlitett indokokra, határozzon a felett, ha szükségesnek ismeri-e a házvételt és kivánatosnak tartja-e, hogy az egyletnek értékpapirokban és készpénzben levő ingó vagyona ingatlanba helyeztessék el, s hogy az alapszabályoknak az egyesület székhelyére vonatkozó módositását hajlandó-e elfogadni?

Piller G. óhajtja a házvételt, ha ez az egylet ügyeit előmozditja; kivánja azonban, hogy a házba befektetendő alaptőkének jövedelme a ház által adott jövedelemmel összeillő arányban álljon.

Ruttner A., a házvételt javasolja, hogy az egyesület a jövőben netalán még inkább emelkedhető házbértől s a költözködési kellemetlenségektől meneküljön és hogy örökre biztositva legyenek számára a saját szükségletére megkivántató helyiségek;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

javasolja továbbá, hogy a házvétel ügye a hazai közönség anyagi támogatásába ajánltassék.

Latinák M. a tárgyat fontosnak tekinti s midőn óhajtja, hogy az egyletnek háza legyen, tudni kivánja azt is, van-e az egyletnek arra elég pénze, mert kölcsön esetében bajos meghatározni, kötelezhető-e a jövő az adósságért való jótállásra.

Stengel D. kifejezi, hogy az egylet érdeke sürgetőleg követeli, mikép az saját lakházzal birjon s az igazgató választmányt felhatalmazandónak véli, hogy ez irányban vételbe bocsátkozhassék.

Scholcz R. kivánatosnak tartja a házvásárlást, de megjegyzi, hogy ne bocsátkozzék az egylet oly vételbe, mely pénzerejét felülmulná, hanem akként járjon el, hogy pár ezer forint készletben is maradjon. Inditványozza továbbá, hogy a házvétel illetőleg a tőkebefektetés csak azon esetre történjék, ha a ház az értékpapirokban létező tőke jövedelmével felérő évi jövedelmet hajt, miért a felhatalmazást a választmánynak csak ily kikötéssel óhajtja megadni.

Stengel D. meg lévén győződve a választmány helyes eljárásáról, ezt kikötésekkel megszoritani nem tartja szükségesnek.

Brecz S. jónak látja a Ruttner tagtárs által inditványozott felhivás kibocsátását.

Scholcz R. a házba befektetendő tőkét a jelenlegi házbér alapján kivánja meghatározni s fenntartva előbbi inditványát, szavazást kér az iránt, hogy a választmány meghatalmazása megszoritás nélkül adandó-e meg vagy a mondott föltét szerinti korlátozással.

Bedő A. egyleti titkár tudomásra hozza, hogy az 1870 évi költségvetés tervezetében a házbér 800 frttal van felvéve s hogy a folyó évben is ilyen magas összeget kellett fizetni és hogy az 1869 nov. 1-től kezdve felvett lakás évi bérdija 900 frt.

Elnök megjegyzi, hogy a házbérek csökkenése nem várható, de valószinü az emelkedés és inditványozza azért, hogy azon lakás bére, melyet az egyesület saját házában használhat évi 1000 frttal számittassék, s hogy esetleg házépitésre alkalmas telek is vásárolható legyen.

Blaschek J. előadja, hogy a házvétel ügye az egylet vagyona felett való intézkedés lévén, ezért inkább a közgyülést il-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

leti; tekintve azonban a kérdés természetét, elfogadja azt, hogy a vétel a választmányra bizassék, kimondatván egyébiránt, hogy ez eltérés csupán kivételképen történik. (Helyeslés.)

Récsei Pap A. Miután a jegyzőkönyv hitelesitése a közgyülés után történik, czélszerünek véli, hogy az egyletnek a házvétel ügyét illető határozata irásba foglalva a jövő ülés elé terjesztessék.

A közgyülés a választmánynak a házvételt tárgyazó javaslatát elfogadván, az ezt illető jegyzőkönyvi határozat megállapitására Blaschek Frigyes, Latinák Márton, Récsei Pap Albert, Scholcz Rezső, Wagner Károly és az egyleti titkár személyeikből álló bizottságot oly utasitással küldi ki, hogy ez, irásba foglalt határozati javaslatát a legközelebbi ülés elé terjeszsze.

VII. Az alapszabályok 13. §-nak azon módositása, hogy az egylet székhelye nem csupán Pest legyen, hanem Buda-Pest, a közgyülés által elfogadtatik.

VIII. Elnök inditványozza, hogy a választmányi tagok száma, arányban az összes tagok számával és tekintettel arra, hogy a tagok közül az egylet ügyeinek intézésére minél többen folyhassanak be, 12-ről 24-re volna megszaporitandó.

A közgyülés helyeselvén az indokokat, a választmány tagjainak számát 24-re emeli.

IX. Haske Emil a Kassa városi erdészeti viszonyokról következőket adja elő:

Birtokterület.

Kassa sz. kir. város erdei Abauj és Sáros megyében fekszenek és pedig elsőben, Kassa szabad kir. várost ide nem értvén, 9, utóbbiban pedig 8 faluközségével, továbbá az Abaujmegyében fekvő Forró mezővárossal és a szebenyei pusztával. — Ezen erdőségek az abaujbeli részben, kivéve a kassa-miskolczi vasut mentében Kassától öt mértföldnyire eső forró-garadnai uradalmat és a Sárosmegyében Eperjestől nyugatra 1 mértföldnyi távolságban fekvő Berki uradalmat, egy zárt erdőterületet képeznek; melyben azonban a Hernád-völgyben négy idegen község, t. i. Tapolcsány, Beretö és Abos a Hernád balpartján s Köszeg a Hernád jobb partján ékelödik be. — Ezen birtokterület az északi szélesség 38. és 38·66 fokai közt fekszik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Kassa város birtokát képező erdőterület nagysága az 1819-1823-ig eszközölt felmérés szerint kerekszámmal 30,530 katastralis holdat tesz, mely terület a községi erdők elkülönitése után mintegy 1500 holddal apadván, tulajdonképen 29,030 holdat foglal el.

Azonban föl nem tehető, hogy ezen erdőterület az emlitett fölmérés óta, tehát félszázad alatt, irtások és más müveleti változások által lényeges módositásokat ne szenvedett volna, miért a területi menyiség határozott kipuhatolása és a felmérési lajstromok helyreigazitása egyik mellőzhetlen feladata leend a foganatba vett erdőszabályozási munkálatnak.

Ezen erdőbirtok gazdálkodási szempontból a következő hat kerületre oszlik : Bankó, Sz. Istvány, Tehány, Béla, Ó-ruzsin, és Forrogaradna.

Ezen erdőségek, kivéve a lapályon és halmos területen fekvő különálló forrógaradnai, mint szintén, a tehányi, bankói és szentistványi kerületek dombjain és előhegyein fekvő tölgyerdőket körülbelöl 5000 holdnyi kiterjedéssel, föltétlen erdőtalajon állanak.

Talajviszonyok.

E tekintetben a halmos és dombos területek megkülönböztetendők a hegyi talajtól, az előbbiek rendszerint áradások eredményei, mély rétegüek, könélküliek és legfeljebb homok vagy görgetegből álló altalajjal birnak. — A hegység csak legalsóbb részeiben bir iszaptalajjal, magasabb, lejtősebb helyein azonban a talaj mihamar köves, gyakran sziklás.

A halmokon lévő erdők talaja gabnanemüek termesztésére is teljesen alkalmatos és az e nemü forrógaradnai területek a vidék legjobb buzaföldeihez tartoznak. A hegyi talajok tökéletesen megfelelnek a bikk és fenyőfák természetének.

A mélyebb fekvésü erdők talaja mélyrétegü és sárgabarna vagy világosszürke homok, mely helyenkint agyagos és helyenkint inkább homokos alkatu.

A hegylánczolat többnyire mész vagy granitsziklaképződésből és agyagpalából áll.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Éghajlat és légtüneti visszonyok.

Kassának éghajlata általában zordonnak mondható oly annyira, hogy a lakásokban 6—7 hónapig vétetik a fütés igénybe; az őszi fagyok gyakran már szeptember hava 2-ik felében állnak be, a hó az erdőkben rendesen október végétől ápril végéig, sőt a magasb tetőkön és mély szakadásokban május végéig is eltart. Az időjárás rögtöni és feltünő hőmérsékváltozásoknak van kitéve és pedig nemcsak egy napról a másikra véve, hanem a nap egyes szakaiban a tikkasztó meleg nem ritkán őszi hidegbe megy át s forró nappalokra rendszerint hüvös esték és hideg éjszakák következnek. Igy valának feltünők a f. é. május 1.—4-ig tapasztalt hőmérsékvégletek, hol a hőmérő + 18 fokról + 4-re esett. Ezen hőmérsékváltozásoknak tulajdonitható, hogy a bálványfa (aylanthus glandulosa) majdnem évenkint ágai végén elfagy és f. é. május 4-én az ez évben korán kifejlődött fiatal bikk hajtások a völgyek mélyében kárt szenvedtek.

Hasonló véglet mutatkozott f. é. augusztus 2-án, hol az esti négy órai + 24 R. foknyi meleg éjen át aug. 3-ára + 15 R. fokra leszállott. Kassa átlagos hőmérsék-táblázata 1868. évre a következő:

I. évnegyedre [jan. febr. és márcz. hónapokra]	+ 2·33°
II. évnegyedre [ápril — junius]	+ 11·62°
III. évnegyedre [jul. — szept.]	+ 18·26°
IV. évnegyedre [októb. — deczember]	+ 6. 58°

A legnagyobb téli hideg január havában — 7° fok volt, a legnagyobb nyári meleg julius hóban 27° R. volt; — mig az évi átlagos hőmérsék + 9·7° R. tesz.

Viharok és szelek itt annyira otthonosak, hogy alig mulik el nap a nélkül. Vajjon és mennyiben tulajdonithatók a rohamosabb szélmenetek és a zordonabb égalj valamint a feltünő légváltozatok a szomszéd kárpáti erdők köztudomás szerint mindinkább elharapodzó elpusztitásának, azt, mint háladatos kérdést hazai természetvizsgálóink oldhatnák meg.

Erdőkezelés.

Az erdőkezelésre nézve az 5 kerület mindenikében egy erdész van alkalmazva; a berki erdőkerület egy a ruzsini erdész felügyelete alatt lévő alerdész által kezeltetik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az erdőmegvédésre 24 erdőőr és 4 ölfaőr van rendelve; a városi 3 faraktárban levő teendőket egy faraktárnok és 3 alárendelt felügyelő végzi; a tényleges kezelési személyzetet tekintve, egy erdőgondnokra — ide nem számitva a forrógaradnai különálló kerületet és az ott állomásozó erdészt, átlagban 5600 hold erdőterület esik. Az erdőkerület külső és belső vezetése a Kassán állomásozó erdőmesterre van bizva, ki a tanács részéről leérkező rendeletek végrehajtására van hivatva. A körülmények szerint kezelési tekintetben segitségére áll a számvivő erdőbiró (erdő lovagnok), ki az anyagszámadásokat vezeti és minden nyilvános erdőanyag-ügyleteknél személyesen közbejár és végre a tehányi erdőkerületet is kezeli.

Az erdészet bevételi és kiadási jegyzékét, valamint a fa kicsinben való eladását egy külön erdőpénztárnok vezeti; utóbbi időben a fennebbiekből alakitott erdőhivatalnál 2—3 erdészeti gyakornok is van alkalmazva. Megemlithető még, hogy az 1854. évben az erdei személyzetnél csak 2 oly egyén volt alkalmazva, ki az okleveles erdész czimre igényt tarthatott; az erdőügy irányábani növekedő érdekeltség eredményezé azonban, hogy jelenleg az egész kezelési személyzet szakképzettséggel biró erdészi egyénekből áll.

Hogy az erdészi szakkezelés ellenőriztessék, évenkint a nyári hónapokban a tanács és képviselő testület egyéneiből álló 5—6 tagu bizottságok által erdei vizsgálatok eszközöltetnek.

A személyzeti és fizetési állapot jelenleg a következő:

1. erdőmester,	összes	illetménye	1116	frt és 12	öl fa.
1. erdőbiró,	„	„	845	„ 12	„
5. erdész,	„	„	3125	„ 30	„
1. erdőpénztárnok,		„	806	„ 14	„
1. alerdész,	„	„	303	„ 8	„
24. erdőőr,	„	„	2160	„ 144	„
1. faraktárnok,	„	„	500	„ 6	„
1. faraktárfelügyelő,		„	400	„ 8	„
1. faraktárőr,	„	„	120	„ —	„
		Összesen =	9375	frt és 234	öl fa.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az erdők főhasználata és előállitási költségek.

A főhasználat a tüzelő- és szénfa továbbá az épületi és haszonfa kivételéből áll; az 1-ső kettő, kivéve csekély mennyiséget, mely a cserkéreg szerzéssel együtessen készittetik, a nedvkeringési időn kivül vágatik, az épitő- és haszonfánál a törekvés szintén oda van irányitva, hogy azok tartósságukra kedvezőbb időben vágattassanak. — A tüzifaejtés és vágatás 5″-nyi vastagságig a fejszével, ezen felül pedig a stiriai fürészszel eszközöltetik; — tuskóirtás még mindeddig nem fordul elő, mivel a faárak oly fokra még nem emelkedtek, hogy az jutalmazó lehetne.

Állandó erdei munkások itt nincsenek és a faejtési munkálatok legnagyobb részt az előbbi urbéri zsellérek által végeztetnek — mig a vaskohótulajdonosok és más vállalkozók Szepes- és Sáros-megye erdőmunkásait is igénybe veszik.

Azon körülmény miatt, hogy a kassa-oderbergi és eperjesi vaspálya épitése tetemes munkaerőt igénybevett és napszámul 80 kr. — 1 frt fizettetik, ez évben a fafeldolgozási munkálatok hosszabb időt vettek igénybe a nélkül, hogy azoknak költségei lényegesen szaporodtak volna; ölfakészitési bérül $186^{8}/_{9}$-ben egy öl fürészelt hasábfától 70 kr, egy öl fejszével vágott galyfától pedig 35 kr fizettetett.

Utak, szállitási eszközök és fuvarbérek.

Utak épitésére és helyreállitására a városi erdei költségelőirányzatban mindeddig semmi sem vétetett fel. A parasztfuvarosok az állatkinzást következetes kitartással és a régi iránti megrögzött ragaszkodásból folytatják, midőn az elszántságnak egy nemével egy hegylánczról a másikra hajtják állataikat, és szállitmányaikat sokszor mindnégy kerék megkötésével vontatják, csusztatják le és fel a legnagyobb lejtőségeken, — némely utak az életveszélyesség legmagasabb fokát érik el; találni ugyan helyenként meglehetős kényelmes erdei utakat, de ezek leginkább a régi kohászati vállalatok által készitettek a szénnek könnyebb elszállittatása végett; ily utakat jelenleg is készitenek azon vállalatok, melyek a bélai és ruzsini erdőkből kapják szénfakészletüket.

A vágásból mellék rakhelyekre való kihordása a fának még nincs alkalmazásban. A megkezdett erdőjavitások körébe tar-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

tozand a fának a szállitó utakhoz vagy rakhelyekre leendő kitakaritása, a honnan az utónövés megkárositása nélkül tovább szállittathatik; — továbbá a szállitást könnyitő csuszornák készitése, melyeknek alkalmazására a hosszú völgyek és a magas, meredek lejtőségek alkalmas minőségüek. — A fuvarbér egy köbláb fenyüépületi fa után számitva $4^1/_2$-egy köbláb tölgyépületi fa után 5 $^1|_2$ kr. A legmagasb fuvarbér egy bécsi öl tüzi fáért $2^1|_2$ mértföldnyi távolságból Kassára szállitva tészen jelenleg 4 frt 18 krt, a legcsekélyebb bér 1 mértföldnyi távolságra 1 frt 36 krt — az összes fuvarbérek átlaga teszen: 2 frt 50 krt; — mig egy év előtt a legmagasabb fuvarbér 2 frt 50 és az átlagos bér 1 frt 90 krt. tett. Ezen fuvarbér-fölemelésnek oka leginkább azon szándék volt, hogy a mult télen e városban érezhetővé vált tüzifahiány az erdei fakészlet gyors beszállitása által időlegesen megszüntettessék, oly eszköz, mely középeredményt alig mutatott fel, a kezelési költséget pedig valószinüleg állandóan szaporitá, anyival inkább, mert a faáremelés a fuvarbér emelésével a közönség irányábani tekintetek miatt egyenlő lépést nem tarthat.*)

Utóbbi időben gyakran szóba hozatott a Hernád-vizen való fausztatás eszméje. Egyéni meggyőződésem e tekintetben azonban az, hogy ezen folyó tetemes kanyarodásai és azon szikladarabok, melyek az usztatás utjába esnek és a helyenkint sekély partok az usztatást nagyon akadályoznák. Ezen akadályok eltávolitásának és a viziut berendezésének kiadásai, illetőleg az usztatási költségek, semmi esetre sem lennének a nyerendő előnyökkel arányban; — mihez járul még a legfeljebb 6 órányi távolsága a faszállitási helyeknek és a szállitás alá kerülő faanyag csekély mennyisége, mely okokból a mesterséges vizi szállitási utak előállitása valószinüleg elmaradand.

Faeladás és Faszükséglet.

Ez rendesen a fenálló árszabályok szerint történik, — melynél, névszerint a tüzifát illetőleg, egyrészt a kereslet nagy mérvü versenye miatt, másrészt, hogy mindenki, ha nem is egész évi szükségletét de még is bizonyos arányos részét biztosan meg-

*) Nézetünk szerint a faára a fuvarbér és felmerülő értékesitési viszonyok kellő tekintetbe vételével lett volna megszabandó, — de legalább is oly összeggel minővel a szállitási dij megszaporodott felemelendő. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

kaphassa, a faraktárbóli eladás alkalmával az egyesek adóilletősége szolgál mértékül. — Az épitő- és haszonfáknál az eladás szintén szabott árak mellett történik és pedig valamint a raktárból ugy tövön az erdőből is. A tüzelő- és szénfa az iparvállalatok számára tövön az erdőbe adatik el egyes különös szerződések mellett. — Árverések, melyek által a meglevő verseny mellett a fa valódi ára és értéke legbiztosabban kitüntethető lenne, egyrészt a város lakossága irányábani tekintet miatt, másrészt hogy a piaczi árakra befolyás gyakoroltathassék és ily módon a túlzott drágaságnak lehetőleg határ szabassék, elő nem fordulnak.

Az évi fatermés az alafák, szerződésbeli járulékok, jótékony intézetek és kezelés szükségleteinek fedezése és a távolabb eső bélai és ruzsini erdőrészből a hámori és felső-magyarországi bányatársulati kohászatok számára szükséges famennyiség kiadása után a közönség részére kicsiben árultatik el. Kassa városának, mely az emlitett vállalatok után legfőbb eladási hely, évi tüzifaszükséglete meglehetős nagy és körülbelöl a következőkben tüntethető ki:

Kassa város lakossága a katonaság és iskolalátogatók beszámitásával 20,000 lélekre tehető és e szerint ha $^3/_4$-de fejenkint 1 ölével, $^1/_4$-de fél ölével vétetik figyelembe:

Faszükséglete tészen			17000 ölet.
ezenkivül a gőzmalom számára kell			1800 öl
egy keményitő- és posztógyár	„	„	1200 „
egy czukorgyár	„	„	500 „
egy dohánygyár	„	„	600 „
hat téglavető	„	„	1500 „
14 borszesz- és eczetgyár	„	„	1800 „
egy légszeszgyár	„	„	800 „
Jótékony intézetek	„	„	400 „
		Összesen tehát	26,100 öl.

Feltehető, hogy a város ezen szükségletét jelenleg $^1/_3$ részben a város saját erdei fedezik és a többi a környék erdeiből beszállitandó; a legközelebbi környék részint szomoru erdőviszonyai és a nehézséggel járó behozatali körülmények, különösen Zemplén és Abauj távolabi vidékeiből, majdnem minden télben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

érezhető tüzifahiányt okoznak, a miért a tüzifának más helyettesitő anyag általi pótlása mindinkább kitünő szükségkint előtérbe lép. Ezen anyagok közt a diósgyőri barna köszén a legelső helyre látszik hivatva lenni, mert ennek beszállitása már csak az oly sokára elhalasztott diosgyőri-miskolczi szárnyvasutvonal kiépitése által van megnehezitve.

Az erdőkerületekben fekvő 17 faluközség 12,000 lelket számláló lakosságával a fahasználat tekintetében szintén a város erdeire van utalva, mert az urbéri elkülönités alkalmával a községeknek jutott erdők haszonértéke adó és más költségekre-forditatik; ezen községek igénye azonban leginkább csak az erdőben létező szárazfa használata és a többnyire nyir- és nyárfából álló épületfára szoritkozik.

A faárak jelenleg Kassán következendők:

1 bécsiöl bik hasábfa		9 frt	— kr.
1 „ tölgy „		7 „	80 „
1 „ fenyő „		5 „	70 „
1 „ kevert galyfa		5 „	70 „
1 köbláb fenyő épitőfa			11 kr.
1 „ „ tölgy, juhar, köris			17 „
1 „ „ bikk			9 „
1 „ „ nyár			8 „

Ezen kivül vannak árak a helybeli lakosok épitési vágyának előmozditására, valamint a tüzkárosultakra nézve,mely árak az előbbenieknél 24 perczent, utóbbiakra pedig 30 perczenttel kisebbek; — de ezen árak korán sem szolgálnak zsinórmértékül a helyi piaczi faáraknak, mert azok magasabban állanak, minthogy tudva van, hogy a mult télen is egy öl bikkfa 12 egész 14 frtra, 1 öl tölgyfa pedig 10—12 frton árultatott.

1 köb láb tölgy fürészszelvény		80 kron
1 „ „ fenyő „	„	40 „

árultatik.

Fanemek és növési viszonyok.

Három fa nem uralkodó: a bikkfa, a csupkátlan tölgy és a jegenyefenyő. A két első részint tisztán, részint egymással és más lombos fákkal elegyitve, az utóbbi tiszta állabokban és csak helyenként a bikkfával keverten fordul elő.

A bikk a mészkő és agyagpala-képződményen igen jól fej-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

lödik és kivált az észak-nyugati lejtőkön kitünően gyarapodik. A bikkfa ujbolitása legjobban sikerül anyafák segélyével természetes makkhullás által sötét és vető vágásokban és a világosságot imádó ujitók, kik a mesterséges utoni művelést vagy gyérállitást pártolólag ajánlják, csak a meghiusitást és kivihetetlenséget igazolák.

A fenyö, agyagpala képződményeinken legkedvezőbb gyarapodási helyet talál és televény-gazdagság és mély rétegü földalkat mellett kitünő növekvést fejt ki. Ezen fanem a város körüli terjedelmes környékben kiválóan a városi erdőkbe tenyészvén, tényleg Kassa város egyárusági czikkének tekinthető és ez okból is ezen fanem észszerü szaporitása és fenntartása eléggé nem ajánltatik.

A kassai és ezzel szomszédos bikk- és fenyőszálerdőkre nézve a következő növekvési adatokat sorolhatom elő :

Bikk-szálerdő.

Az állab kora év.	Fatömeg	Az egyes korszak évi átlag növedéke, 1600 négyszög öles holdon.	Az állab egész korának évi átlag növedéke, 1600 négyszög öles holdon.	Átlagos fatömeg.	Fogyasztási százalék.
40	26	0. 7	0. 65	12. 8	
50	35	0. 7	0. 70	16. 4	
60	44	0. 9	0. 73	20. 3	0. 0360
70	54	1. 0	0. 77	24. 5	
80	65	1. 1	0. 81	28. 9	0. 0280
90	77	1. 2	0. 85	33. 6	
100	86	0. 9	0. 86	38. 4	0. 0223
110	92	0. 6	0. 83	43. 5	0. 0194

Fenyő-szálerdő.

40	56	2. 0	1. 40	25. 7	
50	78	2. 2	1. 56	34. 2	
60	100	2. 2	1. 67	43. 5	0. 0383
70	123	2. 3	1. 77	53. 4	0. 0329
80	143	2. 0	1. 79	63. 4	0. 0281
90	163	2. 0	1. 81	73. 5	0. 0246
100	180	1. 7	1. 80	83. 4	0. 0215

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A csupkátlan tölgy az előhegyeken foglal helyet és ha bár a neki kedvező homokos agyagtalaj mellett zárt állabokat fel sem mutathat ritkás állabjai kevésbbé helyzetének, mint inkább a gazdálkodási módnak tulajdonithatók. A szomszéd budaméri határban látható tölgyállab ezen állitást igazolja.

Ezen fanemeknek más fákkal elegyitve leendő növésztését ajánlatosnak ismerem.

A nyir a rosz utónövesztés szégyenczégje; könnyü magfogamzása miatt tökéletlenül ifjitott nemesebb állabokban nagyon is gyakori, — és ellenében valódi irtóharcz lesz folytatandó, hogy a nemesebb és nehezebb fejlődésü fanemek gyarapodása megvédethessék.

A gyertyánfa többnyire bikkel keverve csoportos állabban fordul elő, kitünő kerékgyártó és gépfát képező haszonfát nyujt ugyan, de az e részbeni szükséglet sokkal csekélyebb és bizonytalanabb, mintsem hogy a bikkel kevert állabokbani növelését nyereményesnek kitüntethetné.

Az erdei fenyü itt-ott néhány kerületben csoportosan mint hézagpótló és erdészeti pompanövény sikerült művelési kisérletek után található; fiatalabb korában a szilárdabb talajnemekben is jól diszlik, de nálunk korán válik gesztkorhadtá. — Hogy a mésztalaj és palaköképzetek annak szaporitását nem igazolják, nem szorul további magyarázatra.

A juhar-, köris- és szilfák a fenyővel és bikkel elegyitve kitünően gyarapodnak és ezek miveltetése igen kivánatos.

Az égerfa majd mindenütt található, kitünő növést mutat és az iparosok által eléggé kerestetik.

Elszortan fordul elő még a kis és nagy levelü hárs, a vadalma, vadkörte és vadcseresnye, a vörös berekenye, a lisztes berekenye, a kutyabenge, stb.

A cserjék közt a mogyoró,a tövisbenge, a cseregalagonya, a kecskerágó és a somfa stb.

Fatermés.

Az erdők jelenlegi fatermésére nézve azon kimutatást terjesztem elő, mely a valóságosan kivett fatermésről vezetett számadások alapján 1866, 1867 és 1868-ik évi termelési átlagból merittetett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Tüzi és szénfa,	3 ' ölek puha	1419	kem.	16975	ö.	21094
Épületi és haszonfa	„ „	674	„	100	„	774
Fürész-szelvények	„ „	123	„	62	„	185
				Összesen		22054.

Az erdőségek Kassa sz. kir. város kizárólagos tulajdonát képezik és birtokviszonyok tekintetében nincs határ vagy tulajdonjogi kérdés.

A szolgálmányok a történt erdőkihasitások által legnagyobb részt megszüntek és már csak 3 község által gyakoroltatnak; — azonban e mellett is a szegényebb sorsu helyi lakosoknak a száraz fa szedése bérmenten vagy csekély fizetés mellett engedtetik meg.

Az adó összege 9019 frt, melyből egy holdra 30 kr esik.

Vadászat, vadfajok, vadtenyészet.

Eltekintve attól,hogy a még mindig érvényben levő magyar vadászati törvény, nevezetesen 1802-ki 24 t. cz. a birtokosok tulajdonát teljesen nem védi és a vadtenyésztést elő nem mozditja, a vadászat, melynek területe minden vadnemre kedvező fekvéssel tetemes kiterjedés és összefüggéssel bir, — hanem is képez kitünő jövedelmi forrást — mégis legalább az alsóbb vadfajokat illetőleg nem tartozik hazánk legroszabb vadkerületei közé. — A fentemlitett törvény értelmében vadászatra szabadon hagyatott a Hernád bal partjain fekvő erdőség és terület. A jobb parton lévő Téhányi, Bankói, Szt-Istványi és Belai területek tilalmazvák és egy, kassai lakosokból alakult társulatnak évenkint 200 frt bérért adattak ki.

A ruzsini terület Hernád jobbparti részén a vadászat nem értékesittetik. A vadászat kör-és hajtóvadászaton kivül egyesben is gyakoroltatik — azonban a vadászat elejtési eredménye minden feljegyzések, adatgyüjtések hiányában ki nem mutatható.

Előforduló vadnemek : az őz, a forrogaradnai és berki kerületeket kivéve, minden kerületben, habár utóbbi időben gyérebben, de 3—4 évi kimélet mellett ismét helyre állitaná a régi hirű vadgazdagságot.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A nyul a terület nagyságához kedvező arányban; a császármadár és fogoly azonban nagyon is gyéren fordul elő.

Kártékony vadak között a farkas, róka, menyét, borz, vidra, bagoly, ölyv, vércse s még a sas is előfordul.

Az erdőkben jelenleg vezetett gazdálkodási mód.

Minthogy az erdőrendezés erdeinkben még keresztül nem vitetett, nagyon természetes, hogy a gazdálkodási mód is minden biztosabb alap hiányában van s bár a forda némileg szemmel tartatik, de az csak arra szolgál, hogy a meglevő erdőterület osztó tényezője legyen és az évenként letarolandó terület térmértékét meghatározza.

A bikk és tölgynél a vágás beosztása a tényleges terület mértéke szerint szokott történni és minthogy általánosan tudva van, hogy egyenlő területek csak egyenlő állabokban, tökéletesen egyenlő növési viszonyok közt adhatnak egyenlő évi termést, ennélfogva hogy megközelitőleg egyenlő évi eredmény nyerettessék és egy uton a fordának megfelelő évi vágási területek meg ne szegessenek, az erdők rendetlen állapota mellett a vágandó területek okvetlen ott jelöltetnek ki, hol a korosztály és a növési viszonyok a kivánt letarolási eredményt a kimért vágási területen remélhetővé teszik. — Minthogy pedig ilyszerü kezelésnél tekintetbe nem vétetik, valjon az ily módon nyert eredmény a tövön lévő összes fa anyagtőkének megfelelő fatermésével arányban van-e? s arra biztositék nem létezik, valjon a szabályos fakészlet nincsen-e azáltal megtámadva s igy a régi fakészletek felhasználása után a megmaradó fiatalabb állaboknál nem fog-e az évi fatermésben tetemesen érezhető fahiány bekövetkezni? bátorkodom ezen gazdálkodási módot,a mely különben fájdalom, más hazai erdők kezelésénél is mélyen begyökeredzett, mint a jövőre nézve oly káros eredményre vezető utat figyelembe ajánlani és ki kell mondanom azon meggyőződésemet, hogy már nagyon is bekövetkezett azon idő, melyben a városi erdők hasznositása egy észszerü gazdálkodási terv keretébe szoritandó, mert ezen kivül minden feltevések és kiszámitások csak hiu önámitást eredményeznek.

A fenyves erdőkben a szabálytalan ritkitás, gyakoroltatik, melynél sem terület, sem famennyiség az évi használatra nézve támpontokat nem nyujthat, hanem annyi fa vágatik, a mennyire

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

épen szükség van, — ezen erdőségek tehát leghivebb képét adják a szabálytalan ritkitásnak; mert egy és ugyanazon területen az 1 éves csemetétől a tulérett és elélt fákig találhatni példányokat. A rendkivül kedvező növési viszonyok azonban remélhetővé teszik, hogy szabályos kezelés mellett az erdők a városnak napról-napra növekvő épület-fa szükségletét jövőben is elegendőleg fedezni fogják.

Vigályitások oly csekély mértékben alkalmaztatnak, hogy szemközt azon czéllal, melyre rendelvék és arányban hozva az erdőterülettel, mint elő sem fordulók tekinthetők vagy legfeljebb mint aprolékos kisérletek vétethetnek figyelembe. Végül minthogy különben is a kassai bikk, és fenyőerdők czélszerü kezelése iránt a tanácskozási sorrendben egy külön pont tüzetett ki, e tekintetben a tanácskozmányt megelőzni nem akarván, jelen előterjesztésemet befejezem.

Elnök ez előadás végével az ülést bezárja.

Második ülés szept. 29-én délelőtt 10 órakor.

X. Elnök felhivására az egyleti titkár előadja a házvétel ügyében kiküldött bizottságnak a ház- vagy telekvételre vonatkozó határozati javaslatát.

A közgyülés ennek alapján következő határozatot mondja ki:

Az alapszabályok értelmében az egylet vagyona feletti rendelkezés a közgyülést illeti, de jelen esetben erről kivételesen lemondván, az igazgató-választmányt felhatalmazza, miszerint egy, az egylet igényeinek megfelelő czélszerü házat vagy ilyen ház épithetésére alkalmas telket Buda-Pesten vásárolhasson s e vásárra nézve az egyesület nevében jogérvényes szerződést köthessen, mindazonáltal oly feltétel alatt, hogy a megveendő ház vagy telek, a vétel idejében a befektetendő alaptőke jelenlegi jövedelmének megfelelő vagy is azzal egyenlő jövedelmet biztositson, mely jövedelemben az egyesület helyiségének bére 1000 — azaz egy ezer forint erejéig leend beszámitható.

XI. Elnök felkéri a gyülést, hogy az első ülés alkalmával előadott titkári jelentés azon pontjaira, melyek felett további intézkedés szükséges, határozatot hozzon.

A) Tárgyaltatik az erdészeti kézikönyv pályadijának oda

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

itélésére vonatkozó javaslat, melyszerint az, az igazgató-választmányra volna bizandó.

Wagner K. alelnök, tekintve azt, hogy a közgyülés évenként egyszer jön össze a pályázat kihirdetését az igazgató-választmányra véli ruházni.

Piller G. szintén kivánatosnak tartja a javaslat elfogadását már csak azért is, hogy a munka mielébb forgalomba jöjjön

A közgyülés az „Erdészeti kézikönyv" pályadijának odaitélését az igazgató-választmányra bizza.

B) Jóváhagyása az „Erdészeti kistükör" pályázati kihirdetésének, melyszerint ezen kézikönyv pályadijára 1870 évi májushó 1-ig lehet versenyezni, s hogy annak tárgyát nem különös tekintettel az alföldre, de az összes hazai erdészeti viszonyok kellő méltatása mellett kell megoldani.

Kabina J, miután a műnek czélja a népet az erdők fontosságáról felvilágositani, kivánja, hogy a pályadijt nyert munka a hazában divó nyelvekre leforditassék.

Stengel D. pártolja a választmány által a pályázati hirdetésben tett módositást, miután az erdélyi erdők viszonya a magyarhoni felföldi erdőkének felel meg s osztja Kabina javaslatát is, mivel Erdélyben a legtöbb erdő oláh-népességgel lakott vidéken van.

Illés miután az egyesület a kiadást magára nem vállalta, a leforditásról sem rendelkezhet.

Bedő A. egyleti titkár azon véleményben van, hogy a pályanyertes műnek a hazai nyelvekre való lefordittatását az egyesület annak idején a kormány, illetőleg a földmüvelési miniszterium figyelmébe ajánlhatja.

Wagner alelnök, a leforditás kérdésének tárgyalását akkorra kivánja fenntartani, midőn a pályamű készen és megbirálva lesz.

A közgyülés az igazgató-választmány által az erdészeti kistükörre kiirt pályázatot helyeselvén, azt jóváhagyja.

C) Tudomásul vétetik, a földmüvelési miniszteriumhoz terjesztett azon kérelem, hogy az erdei munkások a vasutakon a mezei munkásokéhoz hasonló olcsóbb szállitási dijakban részesittessenek s egyuttal ezen engedmény kiadásának sürgetése a választmányra bizatik.

D) Az erdészeti törvényjavaslatnak a képviselőház elé való

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

juttatása végett a földmüvelési miniszteriumhoz indokolt sürgető kérelmet intézni az igazgató választmányra bizatik.

E) Az erdő-adó ügyében szerkesztendő törvényjavaslat, — és az egyesülettel kapcsolatba hozható nyugdij-egylet alapszabály tervezetének s ezzel együtt az egyleti alapszabályok módositá sának kidolgozására kiküldött bizottságoknak, e munkálatok kidolgozására, esetleg azok felől adandó jelentés-tételre a jövő közgyülésig terjedő határidő oly kijelentéssel adatik meg, hogy a jövőre kiküldendő bizottságok által működésükről a kiküldésre következő első közgyülésen jelentés teendő.

XII. A mult ülés alkalmával a választmányi tagoknak száma 12-ről 24-re emeltetvén fel, a választás eszközlése Asztalos A. elnöklete alatt, Illés N., R. Pap A., Terbócs B. és Zivuska J. személyeikben egy bizottság oly utasitással küldetik ki, hogy az utolsó ülés alkalmával a választások eredményéről jelentést tegyen.

XIII. Elnök felhivja a tagokat a sorrend szerint kitüzött erdőgazdasági kérdés tárgyalására.

Scholcz R. miután a közgyülés ideje rövidre van szabva, s a helyi és szomszédos vidéki erdőgazdaságokról teendő közlemények előadása legczélszerübb lehet akkor, midőn a kassai erdőségek a tagok által mind ismerve lesznek, ennélfogva a tárgyalandó kérdések sorrendjének változtatását inditványozza, még pedig olyképen, hogy a méter-mértékrendszerre és a vadászati törvényjavaslatra vonatkozó kérdések vétessenek tanácskozás alá.

A közgyülés ez inditványt elfogadván, elnök felteszi a méter-mértékrendszerre vonatkozó következő kérdést:

„Tekintetbe véve, hogy a méter-rendszer hazánkban is nem sokára be fog hozatni, nem volna-e tanácsos, hogy a törvényhozás által megállapitandó mértékrendszerbe egy, az erdőgazdaság és fakereskedés igényeinek megfelelő faköbmérték-egység is vétetnék fel?“

Wagner K. a kitüzött kérdés felett a következő értekezést adja elő:

A franczia mérték-rendszert a tudományos világ mint legczélszerübbet régen elfogadta s a mennyire hatalmában volt, a közélet terére is átvitte; mert, a mint tudjuk, a gépészek, részben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

az épitészek és mérnökök, sőt a kézműiparosok közül is a szabók, keztyűsök sat. már régóta a méter-mértékkel élnek.

E mérték-rendszer kötelező használata eddig, tudtommal, törvény által Francziaországon kivül csak Belgiumban, Görögországban, Hollandiában, Olasz- és Spanyolhonban van elrendelve. — A nagy német nemzet csak 1865-ben tette az első határozó lépést a méterrendszer behozatala végett, midőn a boldogult német szövetségi gyülés a franczia mérték-rendszer elfogadására nézve egy tervezetet dolgozott ki. — Ezen tervezet alapján a mostani északi és déli német szövetség a franczia mérték behozatalát 1872-től kezdve törvény által elrendelte, tetszésére bizván mindenkinek addig is e mértékkel élni.

A közvélemény honunkban is sajtó utján rég sürgeti a méter-mérték behozatalát, a közgazdasági magyar miniszterium, az ismételt nyilvános felszólalások folytán, indittatva érzé magát tavaly félhivatalos úton kinyilatkoztatni, hogy a méter-mérték behozatala iránti munkálatok és tárgyalások folyamatban vannak. — Részemről azon nézeten vagyok, hogy miután 1865-ben a magyar-osztrák birodalom lajtántúli része még a boldogult német szövetséghez tartozott s igy az emlitett 1865-ki megállapodáshoz hozzájárult s kétségkivül még ma is mellette van, továbbá miután a magyar birodalom tudományos és iparos intézetei hivatalosan egyhangulag a méter-rendszer behozatalát szükségesnek nyilvánitották s miután végre a magyar birodalomhoz ez irányban hasonló viszonyokkal biró német államok a franczia mértéket törvény által elfogadták, azt tartom, hogy semmi sem áll utjában annak, hogy e mérték használatát a magyar országgyülés is mielébb törvény által elrendelje.

Ezen jogosult feltevésben talán időszerü lenne, hogy a t. közgyülés fontolóra vegye, valjon a franczia mérték-rendszer erdészeti szempontból tekintve, megfelel-e honi viszonyainknak minden tekintetben, nehogy uj járjunk, mint a német erdészek, kik csak az illető törvény megalkotása után jutottak azon meggyőződésre, hogy a megállapitott köbmérték-egység az erdőhasználat és értékesités terén az ottani s a miénkhez hasonló viszonyok közt ki nem elégitő.

Mint egyedüli köbmérték-egység ugyanis a köb-méter fogadtatott el, ez az erdőbecslés terén ugy, mint a tüzifánál is egészen megfelelő köbegység (31. 66 k') — minthogy az előbbinél a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

törtek mellőzését, az utóbbinál pedig a tűzifa nagyobb értéke mellett annak kisebb részekben való eladását lehetővé teszi.

Másként van azonban az épület- és szerszámfa eladásánál, a melyre már most és a jövőben a legnagyobb sulyt kell fektetnünk; a tűzifa-termelés a tüzelő pótszerek napról-napra nagyobb mértékben való előállitása által mindinkább háttérbe szorul, ugy hogy az előrelátó erdész már ma főképen épület- és szerszámfa-termelésre dolgozik s a tűzifát sok helyütt csak is mint mellékanyagot tekinti.

Az épület- és szerszámfa nagy része apróbb részletekben és mennél tovább, annál nagyobb áron adatik el. — Ha a köbmérték-egység a köbméter lenne, akkor az eladásnál s a számadásokban hasztalanul 3—4 tizedtörttel kellene folytonosan bajlódnunk, mert egyedül egész számokkal a fa magas ára mellett számitani egyátalán nem lehet, igy például mostani faáraink mellett, ha egy köbláb értéke 15 kr, akkor egy köbméter ára 4 ft. 74.9 kr. volna, ily mennyiségek mellett belátni, hogy egészekkel számolni, akár a vevőre, akár az eladóra nézve nagy kár nélkül nem lehet; ha pedig törtekkel dolgozunk, akkor meg hasztalanul legalább három tizedes törttel kell küszködnünk, igy például, ha 2.5 k′ = 0.079 k. m. fát adnánk el, itt kellő pontosság czéljából (t. i., hogy még 0.1 c′ tekintetbe vegyünk),egy hasztalan nullát és 3 tizedes törtszámot kellene használnunk.

A ki épület- és szerszámfa-eladással foglalkozott, bizonyosan érezte, hogy a most használatban lévő bécsi köbláb is már igen alkalmatlan és nagy köbegység, melynek a jó faárak mellett már tizedtörteit is számitásba kell venni, mennyivel alkalmatlanabb köbegység volna tehát még a köbméter, mely a bécsi köblábnál 31.66-szor nagyobb.

Német szaktársaink a többször emlitett törvény által, melyben egyedüli köbegységül a köbméter lőn megállapitva, zavarba jöttek s a dolgon segitendők, a német erdészek és mezőgazdák f. é. május havában Boroszlóban tartott közgyülésén határozatilag kimondták, hogy a közgyülés elnöksége által a két német szövetség minden egyes kormánya megkerestessék az iránt, hogy oda hassanak, hogy az illető törvénybe toldalékul egy kisebb s a viszonyoknak megfelelő köbmérték-egység vétessék fel.

Az volt most a nagy kérdés, hogy mi legyen tehát azon erdészeti köbegység, hogy egyrészt köbtartalma megfelelő le-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

gyen, másrészt pedig annak méretei a méter-rendszerbe beilljenek. — A köbmillimeter és köbcentimeterről, mint parányi köbegységekről természetesen szó sem lehetett. — Némelyek a literre gondoltak, mely eltekintve attól, hogy ürmérték s pinttel fát mérni nem szoktak, még mindig kicsinnek találtatott, minthogy az a köbméternek $^1/_{1000}$-ed részét teszi, azaz egy köbdecimetert. Koczka, melynek magassága, mélysége és szélessége 1 dm. — Legczélszerűbb köbegységnek találtatott a köbméter egy század = $^1/_{100}$-ad része, mely köbtartalmára nézve a tizedes rendszerbe egészen beillik, minthogy ha azt köbméterre akarjuk változtatni, csak a tizedes jegyet két helylyel balfelé kell helyeznünk; csak az volt a bökkenő, hogy ezen köbegységnek, ha azt koczkának képzeljük, oldala a hosszmérték-egység kerekszámu tizedes részeinek egyikével sem talál, mert az 0.2154 m., holott hosszmértékül csak a métert, decimetert, centimetert és milimetert szabad használni. — Német szaktársaink e bajon azáltal segitettek, hogy a választott köbegységnek nem koczka, hanem négyélü hasábalakot adtak, melynek hossza 1 méter, szélessége 1 decimeter s magassága is egy decimeter, azaz, alapsikja egy négyzet-decimeter vagy is $^1/_{100}$ négyzet méter; ezen méter-hasáb már minden tekintetben beilleszthető a méter-rendszerbe s jól és könnyen képzelhető alak; minél fogva a gyakorlat és közéletben kétségkivül sokkal hamarább és általánosabban fog alkalmaztatni, mint eddig a köbláb, melylyel nemcsak némely fakereskedők, hanem az erdőbirtokosok és nem kevés számu erdészek sem akarnak élni, jórészt azért, mert koczkaalakjánál fogva nem hasonló semmi alakhoz, a melyben a fát az erdőipar terén feldolgozni szokták.

A méter-hasáb a bécsi köblábnak kerekszámban csak $^3/_{10}$ részét tévén, azon előnynyel is birand, hogy a faeladásnál annak töredékeit mindig el lehet hanyagolni, mihez a frank pénznek netaláni behozatala folytán még az is járulna, — hogy egy hasáb épületfa árát 0.4 mostani krajczárt érő egész centime-ekben fog lehetni megállapitni s igy egyátalán törtszámokkal nem kellend számitani.

Nem tudom, sikerült-e magamat kellőleg megértetni s a méterhasáb előnyeit ugy előtüntetni, hogy a t. közgyülés körültekintő német szaktársaink baján okulva, indittatva érezze magát határozatilag kimondani, hogy erdészeti szempontból a köb-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

méter mint köbegység egyedül nem elégséges, hanem hogy egy második kisebb köbegységre is okvetlenül szükségünk van s ez nem lehet más, mint a méter-hasáb, a köbméternek $^1/_{100}$-ad része. — Ha a t. közgyülés ez inditványomat határozattá tenni hajlandó lenne, akkor bátor volnék azt még avval megtoldani, hogy küldetnék ki egy bizottság azon czélból, hogy az emlitett határozat értelmében a közgazdasági miniszteriumhoz intézendő feliratot szerkeszszen, melyben ez felkéressék, hogy a franczia mérték-rendszer behozatala iránt készitendő törvényjavaslatában, a köbméteren kivül a méter-hasábot, mint kisebb köbegységet is felvegye.

Piller G. a méter mérték rendszer behozatalának szükségét elismeri s hogy az inditvány helyességéről a közönség is teljesen meggyőződhessék ohajtja Wagner alelnök értekezésének a szaklapokban való közlését.

Stengel D., Illés N. és Blaschek F. pártolják Wagner inditványát.

Scholcz R. előadja, hogy a méter-rendszer behozatalának kérdése a miniszteriumnál tárgyalás alatt van s mivel kereskedelmi kérdés, a lajthántúli miniszteriummal egyetértésben fog elintéztetni; tudomása van pedig arról, hogy ott azon elv fogadtatott el, miszerint erdészeti szempontból más köbmérték-egység behozatala, mint a köbmeter, nem szükséges; de miután a méterhasáb nem egyéb mint a köb-meternek századrésze s igy a méterrendszerbe beleillik, elfogadja az inditványt, oly megjegyzéssel, hogy siker tekintetéből a tervezett fölterjesztés mielébb eszközlendő volna.

Kabina J. a meter-rendszer behozatalát szükségesnek ismeri azért, hogy a különböző vidékeken használt és egymástól nagyon eltérő méret-egységek helyett a vevő és eladó jövőben egy általánosan ismert és elfogadott mértékkel birjanak, hogy igy a különböző mértékek folytán mai napon felmerülő kellemetlenségek jövőre elkerülhetők legyenek.

A közgyülés ismervén azon előnyöket, melyeket egy nemzetközileg elfogadott mérték-egység az ipar- és kereskedelem megkönnyitésére nyujthat a méter-mérték-rendszernek az erdőgazdaságban való alkalmazását korszerünek és szükségesnek tartja s a méterhasábot a müszer- és épületfára nézve erdei

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

köbegységül elfogadván, a miniszteriumhoz ez iránt intézendő előterjesztésnek megtételét a választmányra bizza.

XIV. Vadászati törvényjavaslat. Elnök tárgyalásra bocsátja a vadászati törvényjavaslat felett kitüzött következő kérdést: „az országgyülés elé terjesztett vadászati törvényjavaslat az időszaki irodalom terén ujabb időben élénk eszmecserét idézvén elő, hozattak-e fel ez irányban oly érvek, melyek alapján azon törvényjavaslat módositását czélszerünek ismerhetni?

Illés N. ezen kérdés felett következő értekezést adja elő:

Tisztelt közgyülés!

Az urbériség megszüntével polgári viszonyaink teljes átalakuláson mentek át: a birtok felszabadult s egy osztály lépett jogok és élvezetek birtokába, melyektől évszázadokig volt elzárva.

A viszonyok megváltozásának természetes következménye, a törvények öszhangzásba való hozásának szüksége. Egy téren sem mutatkozik talán e szükség oly égetőnek, mint a vadászat terén, mert itt jöttek létre legvisszásabb viszonyok

Belátva e hiányt, már losonczi közgyülésünk alkalmával elnök ő mltsgnak inditványára egy bizottság küldetetett ki, mely e czélra törvényjavaslatot készitsen; mely törvényjavaslat csekély változtatással az igazságügyi miniszter által az ország alsó háza elé terjesztetett.

Azonban alig közölték a lapok a törvényjavaslatot, az időszaki sajtóban többen léptek föl ellene, nevezetesen az „Erd. L.“-ban Nyulassy Farkas, Ujlaki István, Fekete Lajos, Neuszidler János, a „Vadász és Versenylap“-ban gróf F. L. Az elsőknek nem volt elég szabadelvü, az utóbbi átdolgozott törvényjavaslatát tekintve pedig tulságosan is szabadelvü.

Bátor leszek a következőkben röviden előadni az ellenvetéseket, mire nézve a tisztelt közgyülés türelmét és elnézését kérem.

A vadászati törvényjavaslat első alapelve: a vadászat a földbirtok kifolyása, vagy is annak egyedüli forrása a földbirtok képezi.

Ezen elv védelemre nem szorul, mert valamint a birtokost

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

illetik meg a termények, melyeket a talaj produkál, szintugy az ő birtokához tartoznak azon állatok is, melyeknek e talaj táplálékot és tartozkodási helyet szolgáltat.

Azt lehetne ellenvetni csak, hogy a vad nem köti tartozkodását kicsi területekhez, hanem azokon ide és tova barangol, s ennélfogva sem az egyik birtokosé, sem a másiké nem lehet, hanem közvagyon. Mindazáltal ez nem áll, mert igaz ugyan, hogy a vad változtatja helyét, de a mint egy része egyfelé átcsap, helyébe ismét más jön a tulsó oldalról: a lakcsere viszonyos és elvitázhatlan tény az, hogy a hol a vadnak nyugta és tápláléka van, oda húz.

A vad tulajdonosa természetszerüleg nem lehet más, mint az, kinek földbirtokán lakozik.

De ha ez áll, akkor átalában kell állania, legyen a birtok kicsiny vagy nagy. A törvényjavaslat nem tagadja ugyan ezt, hanem mig a nagybirtokost urává teszi vadászatának, a kisbirtokos számára bilincset kovácsol és attól elvonja a szabad rendelkezést tulajdona fölött, a vadnak kiirtását megakadályozni akarván. Erre nézve a törvényjavaslat 2- és 3-ik czikkelye a 200 holdnál csekélyebb földbirtokok együttes bérbe adását rendeli el; meg akarja nálunk honositani a csehországi kényszerbérletet. Az már most a kérdés:

1-ör, van-e joga ehhez a törvényhozásnak;

2-or, van-e erre csakugyan szükség;

3-or, czélszerü-e a kényszerbérlet.

Hogy a közállamnak jogában áll egyes polgárait némely jogok élvezetében korlátozni, ha azt a közjó kivánja, elvitatni nem lehet; de kivánja-e ezt a közjó a vadászat terén? Gróf F. L. azt állitja a „V. és V. lap"-ban, hogy igen, még pedig nemzetgazdasági szempontból, mert a vadászat a földbirtok becsét emeli, a lovagias gyakorlatokat fejleszti, s a vadászpályára kiképeztetésre alkalmat nyujtván sok ezer család számára uj kenyérkereseti forrást nyit.

Hogy a földbirtok becsét emelni minden tulajdonosnak érdekében fekszik, s hogy azt saját belátása szerint legczélszerübben fogja eszközölni, ezt tagadja az a kinek tetszik; hogy azonban a lovagias gyakorlatok fejlesztésében részesiteni a honnak lehetőleg legtöbb polgárát szükséges, sőt kötelesség is, azt minden elfogulatlan nemzetgazda be fogja látni; már pedig a kény-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

szerbérlet behozatala által a lovagias gyakorlatokban csak kevés szerencsés részesülne, a többi pedig nézhetné messziről e boldogokat s rozsda emészthetné vasát; az uj kenyérkereseti forrás pedig bizonyára ugy sem fog elmaradni, mihelyt a nagybirtokos urak vadászatukat tilalmazhatják és czélszerüen rendezhetik s midőn be fogják látni, hogy jó vadászt nemcsak Csehországban lehet kapni, hanem nálunk is.

A nemzetgazdaságilag fontos okok tehát, a mint látszik, nem oly fontosak, mint azt némelyek állitani szeretnék s a kik a kényszerbérlet mellett semmi döntő érvet nem tudnak felhozni.

De hát szükséges-e a kényszerbérlet vadászatunk felvirágoztatására?

Azt mondják a kisbirtokon tönkre megy a vad, mert a tulajdonosok a vadászatot nem védik, hanem maguk a legveszedelmesebb vadirtók, a bérlők pedig óvni, ápolni lesznek kötelesek a vadat.

Vizsgáljuk a vadászat silányságának okait hazánkban és meg fogjuk találni a kérdés kulcsát.

Eddigi törvényeink szerint a birtoknak csak felét szabad tilalmazni, a másik fele szabad vadásztér. A tilalmazás maga nem csekély nehézséggel járt s mit ér a tilalmazás, ha a törvény jogunkat nem védi teljes szigorral. De tekintsünk el ettől s lássuk, mi eredménye volt a szabad vadászatnak. Szomoru kép tárul fel előttünk, mert nálunk kevés az igazi vadász, de a kontárok száma legió. Volt-e a vadnak valaha nyugta, volt-e az léte legfontosabb időszakában, szaporodása idején, kimélet tárgya? vagy nem átallották-e vadászaink agyonlőni a nyúlat januáriustól szeptember végeig ugy mint azután? Valamennyi csak südő után járt s a kannyulat már mesziről megismerte, de azért ha otthon a kantapsit felbontá, tele volt fiakkal. Vigasztalta magát, ha én nem, meglövi más.“ Nem puska az ily vadásznak kezébe, tisztelt közgyülés, hanem a háta közepére puskavessző. Avagy nem átalános szokás-e nálunk a suta özet csak ugy löni, mint a bakot; pedig ha az anyavadat kilőjük, ugyan kérdem, hol vegye magát a fia. Nincsenek vadászaink, uraim! fájdalom, az igaz vadász ritka nálunk, mint a fehér holló. Bizony kivánatos lenne, hogy alakulnának vadász-czéhek s ezek a kontárt meg nem türvén kebelükben, hanem gúny és megvetés tárgyává tévén azokat, vadászokat nevelnének a szó nemes értelmében. Azt vélem, a törvénynek a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

vadászczéhek alakulását kellene elrendelni, s csak ezek tagjainak engedni meg a fegyverviselést és a vadászás jogát.

De nemcsak a rosz vadászok silányiták tönkre vadászatunkat, hanem a szabad vadászterületek is kezet fogva velök.

Nem hiszem, hogy valaki lenne hazánk földbirtokosai közül, a ki a szabad vadászást szivesen látta birtokán, a paraszt pedig mit tehetett, ha még az urnak is türni kellett e sanyaru szolgalmat. Mondja csak ki a törvény: a vadászat a tulajdonjog elválaszthatlan tartozéka; büntesse meg azokat, kik a tulajdonjogot megsértik és meg fogjuk látni, hogy mindenki tiltani fogja tagján a vadászatot s pár év mulva csak hemzsegni fog a sok nyúl földjeinken. Hozhatnék fel példákat, hol pár év előtt egy árva nyúl után be kelle járni a félhatárt, három évi tilalmazás után már minden bokorból lehet egyet fölverni.

Igen, de mi lesz abból a sok vadból? ha a paraszt nem kénytelen bérbe adni a vadászatot, nem is adja, hanem maga fog utána futkosni. Ne méltóztassanak félni! az emberi természet tulajdonsága: tenni azt, a mi hasznot hoz. Majd jön egy vagy más vadász, vagy vadászczéh s ajánlani fog bérletet s a paraszt, ha látja, hogy buzáját, füvét le nem tapossák, ha ő meg nem engedi, bele fog egyezni s elfogadja a pénzt. Tudok rá példát, már meg is akarták egy helyen tenni, a midőn a földes uraság vetot mondott, mert a vadászati jog őt illeti meg.

Itt van a dolog bibéje. Nehezen esik sokaknak a régi elöjogokról lemondani és szeretnék maguk számára azokat ismét törvény utján biztositani, ha áldozatokkal járna is.

Nekünk, ugy hiszem, le kell mondanunk minden személyes érdekről s hazafiui szellemtől áthatva csak a közjó érdekében szabad tekintenünk a dolgot. És igy cselekszünk, miután világos az, hogy annak okát, miszerint vadászatunk eddig pang, csak rosz vadászainknak és törvényeink hibás voltának köszönhetjük, bizonyára nem a kényszerbérlet szükségessége mellett fogunk szót emelni, hanem a tulajdonjog védelmét fogjuk követelni, nem a föld birtokosát fogjuk korlátolni akarni, hanem inkább a vadászokat rendre, vadápolás és kimélésre kényszeriteni.

A kényszerbérlet czélszerüségéről vagy czélszerütlenségéről kellene még szólanom. A mi nem helyes, nem lehet czélszerü; de még is tekintsük ezt is közelebbről.

Hogy a kényszerbérlet nem fogná vadászatunkat felvirá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

goztatni, azt ugyan nem merem állitani; de mi nem is tartjuk főczélnak a vadászatot a földbirtokon, hanem csak mellékesen tekintjük mint élvezetet, vagy mellék használatot, de ha az élvezet csak boszuságot, a mellék használat csak kárt szül a birtokosnak, az nem igen szól a czélszerüség mellett.

Mezőgazdaságunk virágzásnak indult, a váltógazdaság mindinkább fog terjedni, a gyümölcs-tenyésztést pedig szeretnők meghonositani mindenfelé. Váltógazdaságon azonban mindig vannak területek, melyeknek letaposását a mezőgazda nem fogja megengedni. Gyümölcsfa-iskolák és nyúl? tessék választani! Kultura és vadászat meglehetősen ellenkeznek egymással; nézetem szerint czélszerübb azt választani, a mi a kultura felé vezet, s nem czélszerü tehát kényszeriteni a föld birtokosát ezernyi nyúlat tenyészteni a nyakára kényszeritett bérlő javára, ha terményei áldozatával is.

Jól rendezett földbirtokon a nyúl mindig kártékony állat; kérdem mi fontosabb: a mezőgazdaság emelése-e vagy a vadászaté? „Nem oly veszedelmes az a nyúl, uram!“ fogják némelyek mondani; nem-e? kérem én azt tagadom, ha az erdőben is veszedelmes lehet, akkor a mezőben még veszedelmesebbnek kell lenni. Ratzeburg azt mondja „Waldverderber-je“ 159 lapján: „In Buchenforsten können schon wenige Haasen viel Schaden thun. Das beste Mittel ist das gänzliche Abschiessen dieser Thiere in solchen Waldungen.“ Ez a könyv Berlinben jelent meg, irója hirneves ember, tanár a felső erdészeti tanintézeten Poroszhonban, egy nemzet fia, mely nemzetet a vadászat terén mintául tart a világ. Czélszerü-e tehát, kérdem, a nyulak elszaporodása a mezőkben, czélszerü-e valakit kényszeriteni nyúltenyésztésre, a ki repczét, répát, lóherét, buzát, gyümölcsfát akar tenyészteni? arra feleljen az, a ki nemzetgazdaságilag védi a vadászatot és kényszerbérletet.

A kényszerbérlet sem szükséges nem lévén, sem czélszerü, vadászati törvényeinkből azt egészen kihagyandónak vélem, kivévén a mi a sajátképi községi vagyont illeti; különben pedig azt tartom, a vadászat a birtok tulajdonosát illeti, a hol elég nagy a birtok arra, pl. 100—200 hold és önállóan kezelhető, ha pedig kisebb, akkor a közbirtokosság, milyennek tekintendők most a község földbirtokosai, szavazat többséggel döntsön használata fölött.

Ily módon majd vagy a község vadászat kedvelői, vagy a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

földesuraság bérbe vévén a vadászatot, a vad és birtok tilalmazása alatt fölviruland vadászatunk is.

Még a tilalmazási időről kivánnék valamit mondani.

A tilalmazási idő megszabása átalában szokásban van világszerte, pedig ha veszszük, annak is vannak hátrányai. Pl. van valakinek rendezett vadászata s egy csomó ösztövér őz vagy szarvas sutája; szabad-e azt lelőni a tilalmi időszak alatt? ha nem, — quo jure? ha igen, ki fogja azt ellenőrizni, hogy ösztövér volt?

Továbbá valakinek van 200 hold földbirtoka, a vadászatot maga számára reserválta, vagy legyen bérlő, valakije megbetegszik, az orvos vadhust rendel; van ugyan vad elég, de lőni nem szabad, mert tiltja a törvény. Hát itt hol a kijáró ajtó?

A tulajdonos korlátozása a vadhasználatában tehát, ugy látszik, szintén nem helyes egészen s miután az önérdek ugy is hozza magával, hogy kimélje mindenki azt a mije van, ha jövőre is akar élvezni, én a tilalmazási időt sem tartanám czélszerünek, ha rendes vadászaink volnának s csak ezek kényszeritenek rá, hogy a tilalmazási idő meghatározását, mint szükséges rosszat elfogadom. Nem tudom, hogy ha a vadászczéhek törvényesen rendeztetnének, nem lehetne-e ezt is kikerülni s a legegyszerübb módon eljutni oda, a hová törekszünk: rendes és élvezetes vadászathoz Magyarországon.

A vadászati törvényjavaslatnak első főalapelve helyes és a kor szinvonalán áll s valóban országgyülésünknek csak is azon elvet szabad kimondania: a vadászat a tulajdonjog elválaszthatlan tartozéka. A kényszerbérlet pedig sértése a tulajdonjog szentségének, melyet sem nemzetgazdaságilag, sem pedig a XIX. század eszméivel öszhangzólag védelmezni nem lehet. Helyes ugyan, ha más nemzeteket, melyek bennünket a czivilizátió pályáján meghaladtak, veszünk mintaképül, de vakon őket követnünk, megbocsáthatlan hiba lenne. A törvény, melyet a nemzet atyái alkotnak, feleljen meg a nemzet hagyományos szokásainak és szellemének; de meg vagyok győződve, hogy az országház asztalán fekvő törvényjavaslat csak a nagybirtokosokat s azok hivatalszemélyzetét, de a kisbirtokost és parasztot kielégiteni nemcsak nem fogja, de még a legnagyobb ellenmondást és elégületlenséget fogja szülni.

Mindezeket tekintetbe véve következő inditványnyal bátorkodom föllépni:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Tekintve azt, hogy a vadászati jog csak is a földbirtok kifolyása lehet és hogy e jogában az egyest a közjó érdekében korlátolni nincsen ok: az országos Erdészeti-Egyesület föliratot intéz a magas országgyüléshez, vagy igazságügyi miniszteriumhoz, melyben kijelenti, hogy a kényszerbérletnek fölvételét vadászati törvényeink közé nem tartja czélszerünek, hanem a helyett ajánlaná, mondja ki a törvény:

1-ör. A vadászat a földbirtoktól elválaszthatlan tulajdonjog.

2-or. Minden földbirtok természeténél fogva vadásztilalom alatt áll, mely tilalmat az ország törvényei védenek s csak a birtokosnak áll jogában a vadászatot földbirtokán gyakorolni vagy személyesen, vagy megbizottjai által, vagy bérbeadás utján.

3-or. Miután a 100 v. 200 holdnál csekélyebb terület a vadászat önálló gyakorlására nem elegendő, minden község határa vadászterületté alakitható egy vagy több részben s annak mikénti vadászati értékesitése a többség határozásától függ.

4-er. Minden község (vagy járás) vadászai vadász-czéhet alkotnak, a mely magát a hatóságnál bejelenteni tartozik s annak engedélye folytán megalakul, ha magát a vad kimélésére és ápolására kötelezte, (lehetne a vadászczéhek számára alapszabályzatot is megalapitani) és a vadászás gyakorlására vagy fegyvertartásra engedélyt nyer; csak is ilyeneknek lévén szabad vadászni. Ha valamely vadászczéh egy vagy más tagja az alapszabályokat átlépné, fegyvertartási vagy vadászási jogát elvesziti; ha pedig valamely vadászczéh a vadkimélés és ápolás szabályait be nem tartaná, testületi jogát a hatóság megsemmisitheti. (Ezen pont azért lenne czélszerü, mert inkább a vadásztestületeket szervezze a törvény és korlátozza őket, mint a birtokost.)

5-ör. A tilalmazási időszakok törvényileg meghatároztassanak ugyan, de a kivételes esetek is megszabandók, mely tekintetben a vadászczéheknek szabadabb kéz engedtethetnék.

F e k e t e L. Az erd. egylet választmánya által az igazságügyminiszternek, 1868-ban előterjesztett vadászati törvényjavaslata átdolgozva, ugyanazon évben a képviselőház asztalára tétetett. Az emlitett átdolgozás csak a részletekre vonatkozik; de az alapelvek ugyanazok maradtak.

Ezen alapelveket a következő pontokban vélem összefoglalhatni:

1. A vadászati jog a tulajdonjognak elválaszthatlan tarto-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

zéka; vagyis mindenki, a saját birtokán esetleg létező vadnak egyedüli tulajdonosa. Ennélfogva valakinek birtokán, annak engedélye nélkül, vadászni tilos.

2. Miután egyfelől minden földbirtokosnak jogos igénye van, hogy a vadászat által nyujtott élvezetben és haszonban földbirtoka nagyságához képest részesülhessen s ezen igényének érvényesitésében szomszédai által ne gátoltassék; — másfelől pedig, minthogy a vad a földbirtok határai által nem korlátolva, helyét szabadon változtatja: illő, hogy a törvény oly tilalmi szabályokat állapitson meg, melyek által a hasznos vadnak kiirtása megakadályoztassék.

3. Minthogy kis területen önálló vadállományt ápolni, s ennélfogva rendes vadászatot folytatni nem lehet: rendelje el a törvény az ily kisebb birtokok vadászati jogának együttes bérbeadását.

4. Hogy a vadászat rendezése a legközelebbi jövőben üdvös eredményt mutathasson fel: csak azoknak engedtessék meg egyénileg vadászni, kik az állam pénztárába befizetett bizonyos összegért évenként vadászjegyet váltanak.

A miniszteri törvényjavaslat, valószinüleg azon szándékból, hogy felőle a közvélemény nyilvánulhasson, a hivatalos lapban idején közzététetvén s onnan a szaklapokba is átvétetvén, élénk eszmecserére adott alkalmat; úgyszintén a korábban nyilvánosságra hozott erdészegyleti javaslat is.

Az e tárgyban megjelent nyilatkozatok egyrésze a törvényjavaslat alapelveit elfogadván, csak a részletek módositását kivánja; másrésze ellenben a fennebb elősorolt alapelvek némelyikét megtámadván, azt jogtalannak és czélszerütlennek tartja.

Azt hiszem, hogy az erdész-egylet tisztelt választmányát épen az alapelvek iránt felmerült kételyek, nem pedig az egyes részletek módositása iránti nyilatkozatok inditották arra, hogy ezen kérdést a közgyülés megvitatására kitüzze. De nem is szólhatnánk a részletekhez, mig a törvényjavaslat alapelveinek helyességével tisztában nem vagyunk. Ezért én ez alkalommal csak az alapelvek bonczolgatását tüzöm ki czélul, s igyekezni fogok mindazon érveket, melyek azok mellett és ellen felhozattak, mérlegbe vetni, hogy a tárgy igazságosan fontoltassék meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

I. Születendő vadászati törvényünk legelső sarkalatos alapelvét, hogy a vadászati jog a földbirtok tulajdonjogától elválaszthatlan, nyiltan és előlről senki sem támadta még. Ez annyira egyezik korunk jogfogalmaival, nemzetünk szellemével s a földbirtokkal való szabad rendelkezési joggal, hogy a törvényjavaslat homlokára más jelmondatot alkalmazni okszerüleg nem is lehet.

Miután meg vagyok győződve, hogy ezen elv a t. közgyülés minden tagjának jogérzetével összhangzásban van, helyességének bebizonyitását feleslegesnek tartom.

Sajnos azonban, hogy ezen elv, módositások nélkül, a törvényjavaslatban keresztül nem vihető, minek egyedüli nyomós oka az, hogy a vadak nemcsak egy és ugyanazon birtokos tulajdonán táplálkoznak; szüntelen áthágják a földbirtokosok határait s állandó lakásra csak vadaskertben szorittathatnak.

II. Második alapelve a képviselőház asztalán fekvő vadászati törvényjavaslatnak az illőleg be nem keritett helyeken való vadászásnak okszerü tilalmazása, azon czélból, hogy a vadnak kiirtása megakadályoztassék.

Tagadni nem lehet, hogy ha mindenki derüre-borura vadászhatna saját területén, akkor a szomszédok egymás vadállományában sok kárt tehetnének, sőt oly terü leten, mely legnagyobb részt kisebb birtokokból áll, a vadászatot egészen megsemmisitnék. Igaz, hogy az igazi vadász az okszerütlen vadászatot üzni átallaná, de a pecsenye-vadászok semmit se kimélnének meg; sőt a kik valódi vadász czimére tartanak igényt, azok is rávetemednének az okszerütlen vadászatra, ha saját vadállományukat a szomszédok elől meg nem védhetnék, hogy az általános prédából ők is részesüljenek.

Az igaz, hogy a terjedelmes birtokok száma hazánkban még oly nagy, hogy a vadászat terményeiben az ország a törvény által való vadtilalmazás nélkül sem szenvedne szükséget; mert ezen terjedelmes területeken, a tulajdonjog teljes megvédése mellett önálló vadállományt tartani és a vadászatot okszerüen üzni lehetne. Az is igaz, hogy a vadnak tilalmazása saját birtokon, a birtokkali szabad rendelkezés jogának megszoritása. De másfelől ezen megszoritást a vadnak kóborló természete teszi szükségessé. Ha a vad csak ott tartózkodnék, a hol táplálkozik,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

akkor ily tilalomnak értelme nem volna, de minthogy az helyét egyik birtokból a másba, különösen kisebb birtoknál szüntelen változtatja, helye van a vad tilalmazásának, mert e nélkül a kisebb területek birtokosai a vadászat élvezetéből egészen ki lennének zárva s az se részesülhetne a vadászat élvezetéből és hasznából, ki a vadászatot okszerüen kivánná üzni, mert szomszédai a vadállományt az ily kisebb birtokokból álló vadászterületen tönkre juttathatnák.

Különösen ez utóbbi körülmény az, mely a vadnak okszerü tilalmazását törvény által ajánlja, annyival is inkább, hogy az, ki birtokán a tulajdonjognak ezen megszoritását sem akarja türni, az alól kivonhatja magát az által, hogy birtokát illő keritéssel ellátja, mert illően bekeritett jószágon a vadtilalmazásnak helye nincs.

Ugy hiszem, ezek után elismerhetjük a törvényjavaslat második alapelvének, az illően be nem keritett területeken való okszerü vadtilalmazásnak helyességét.

Itt meg kell azonban jegyeznem, hogy a vadtilalmazást a törvényhozás nem veheti csupán vadászati szempontból, hanem a vadászattal érintkező más üzleteket, u. m. erdészetet és mezei gazdászatot is tekintetbe kell vennie. Ezért, ugy hiszem, a többség véleménye az enyémmel egyezni fog, midőn a miniszteri törvényjavaslatban hiányul teszem ki azt, hogy abból kihagyatott az erdészegylet bizottmánya által szerkesztett törvényjavaslat 25. §-a, mely az erdészet- és mezőgazdaságra nézve hasznos vadak védelméről szól. Ugy vélem, hogy ennek leginkább a vadászati törvényben lenne helye, a mennyiben ezen állatok a vadászatnak tárgyait képezik.

III. Az országgyülés elébe terjesztett vadászati törvényjavaslat harmadik kivánalma a kényszerbérlet, mely szerént a 200 magy. holdnál kisebb, keritéssel kellően el nem látott birtokon, az egy községhez tartozó tulajdonosok a vadászatot haszonbérbe adni tartoznak. Az erdészegylet bizottmányának jelentésében, mely egyébiránt az önálló vadászterület minimumát 300 kat. holdra teszi, fel van hozva ezen intézmény indoklásául:

1.) Hogy a fennebb emlitettnél kisebb területen önálló vadállományt ápolni, s igy a vadászatot okszerüen üzni nem lehet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Ezen kisebb területü birtokokon tehát, ha az együttes bérbeadást a törvény el nem rendelné, a vadászatbóli haszon az illető birtokosokra és az országra nézve is el lenne veszve, mig ellenben a kényszerbérlet a kisebb területü földbirtok becsét és az ország egyik jövedelemforrását emelné.

2.) A kényszerbérlet akadályozza a vadászat mulatságának oly mértékbeni elterjedését, hogy az által a földmivelésre szükséges munkaerő érezhetőleg megkevesbüljön.

Mind a két érv nemzetgazdasági jelleggel bir. Jogosság szempontjából a kényszerbérlet mellett nem hozattak fel érvek egy oldalról sem; de nem is hozathatnak, mivel a tulajdonjoggal ellentétben van s ezt sérti.

De hozattak fel a kényszerbérlet ellen igen fontos és megdönthetetlen érvek, mind jogi, mind nemzetgazdasági szempontból. Ezen érvek a következők:

1.) A nézetek az önálló vadászterület nagyságát illetőleg oly ingadozók, hogy annak helyes és igazságos megállapitása lehetetlennek látszik. Pl. Gr. F. L. csalitos és erdős helyen elegendőnek talál 100 kat. holdat, — az erdész-egyesület törv. javaslata 300 kat. és a ministeri javaslat 200 magy. (1200 □°) holdban állapitja meg a minimumot. Ki állithatja azt, hogy ezen terület a nagy vadnál és szárnyasoknál elegendő, mig a nyúlnál talán megfelelne. Igy tehát, ha igazságosak akarnánk lenni, mindenféle vadnál külön kellene a minimumat meghatározni; a mi pedig lehetetlen! Igazságosak e tekintetben tehát elméletileg sem lehetünk. Hol van pedig az igazságra nagyobb szükség, mint a törvényhozásnál!

2.) Miután a bérlőt a vadászat gyakorlatában akadályoztatni nem lehet s az a vadállományt tulságos módon elszaporodni hagyhatja: a kényszerbérlet a földbirtok becsét csökkenti, mert a mezei gazdának sok kellemetlenséget, sok perlekedést s azokkal járó jelentékeny és nagyon koczkáztatott előleges kiadásokat okoz; a felvigyázati költségeket neveli; a vadászat által okozott kár ritkán térittetik meg tökéletesen s gyakran fel sem fedeztetik.

3. Az ország azon részeiben, hol a tulajdonbirtok korlátlan használati jogának érzete kiirthatatlan gyökeret vert a polgárok keblében: az ily törvény, mely a mezei gazdát kénysze-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

riti, hogy összedugott kézzel nézze azon kártevéseket, melyeket az idegen bérlő, annak emberei, kutyái és vadai mezei terményein elkövetnek, — az ily törvény gyülöletet keltene maga iránt; véres ellenszegüléseket szülne a bérlő és a föld tulajdonosa közt s ez utóbbiak ellenében kényszeritő rendszabályokat tenne szükségessé, a nélkül, hogy jogossága és czélszerüsége felől őket meggyőzni sikerülne.

4.) A bérlőknek is roppant sok kellemetlenséget okozna a gyakori kártérités, melyeket fizetniek kellene annyival is inkább, hogy gyakran házi állatok által okozott károk is a vadaknak tulajdonittatnának, sőt a földmivesek gyülölete mesterségesen is képes volna ily károkat előidézni; holott ha birtokán mindenki szabadon vadászhatna, senki sem panaszolhatná be szomszédját a vadak által tett károk miatt, mivel hatalmában állana saját jószágát a vadak ellen fegyverrel is védeni.

5. A vadászati haszon csekély volta, a vele járó költségek, perlekedések s egyéb kellemetlenségek, vagy vadászat kedvelők hiánya miatt, akárhány községben igen gyakran előfordulna, hogy a vadászati haszonvételt a községi, vagy apróbb birtokokon bérbe adni nem sikerülne. Ki fizetné meg az illető földbirtokosoknak azon károkat, melyeket ezen idö alatt az elszaporodott vad okozna s mi jogon kényszerithetné őket a törvény, hogy vetéseiket, szőllőskerteiket, stb. a vad ellen fegyverrel ne oltalmazhassák?

Ezen itt felhozott fontos érvek hasonlithatatlanul többet nyomnak a mérlegben, mint azon kettő, mely a kényszerbérlet mellett felhozatik, t. i. a kis birtokoni vadállomány-ápolásnak lehetővé tétele és annak akadályozása, hogy sok munkáskéz a földmiveléstől a vadászat által el ne vonassék.

Hogy ezen állitásról meggyőződést szerezhessünk, bonczoljuk és hasonlitsuk össze a kényszerbérlet mellett és ellen felhozott érveket először jogi, azután pedig nemzetgazdasági szempontból. Mig a kényszerbérlet mellett jogosság szempontjából egy érv sem hozatik fel, addig ellene szól az, hogy az önálló vadászterület minimumát igazságosan meghatározni nem lehet; — ellene szól az, hogy a 200 holdnál kisebb összefüggő területek birtokosait ezen területek szabad használatában gátolja, ezen birtokokra a kényszer bilincsét veri; kényszeriti a földmivelőt az ily kisebb birtokon, — melyeknek száma az országban felette nagy,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

s a mezőgazdasági területet illetőleg túlnyomó, — hogy mezei terményeit a vadászat által történhető károknak kitegye; nem engedi meg ezen károk rögtöni megakadályoztatását, hanem birtokon kivüli perlekedésre szoritja a mezei gazdát. Kényszeriti őt felvigyázati költségeit megszaporitni, hogy a vadászat és vadak által történhető károkat felfedezhesse s a fel nem fedezett károk elviselésére, valamint az előlegezett perköltségek koczkáztatására kárhoztatja.

És minő ellenszolgálatot tesz az állam ezen áldozatokért? Tán azt, hogy az ily kisebb kiterjedésü birtokon a vadászat okszerü üzését lehetővé teszi? Tán igy ezerek fognak befolyni a a községi pénztárakba, melyek a kényszer-bérlet nélkül fel nem fedezett kincs maradtak volna? Bizony azok a kényszer-bérletből befolyó évi jövedelmek községenként még százakra sem fognak rugni, hanem legjobb esetben tizekre! Megvan-e ily potom árral fizetve a sok fel nem fedezett kár, a földmives sok boszusága, az elvesztett perek és fokozott mezei felvigyázat költségei? Melyik törvényhozó felelhet itt igennel, melyik képes mindazt számokkal kifejezni s bebizonyitani, hogy az elért haszon felölmúlja a vele járó áldozatokat? Bizonyára egyik sem, s ha nem, ugy nincs is joga ily kétes alapokra oly törvényt alkotni, mely a honpolgároktól a földmivelés rovására ily áldozatokat kiván!

Sőt még akkor se volna joga a törvényhozásnak kényszerrel élni szabad polgárokkal szemben, ha a vadászati haszon valóban positiv volna is, miután az ily kisebb területek birtokosai saját meggyőződésükből is egyesülhetnek egy megfelelő nagyságu vadászterület létre hozására, ha azt jónak látják.

A kényszerbérletnek tehát jogalapja nincs.

De nemzetgazdasági alapja sincs, mert azon két érv, mely e szempontból mellette felhozatik sokkal üresebb, mint első tekintetre látszik.

Hol vannak túlnyomó mennyiségben azok a kétszáz holdnál kisebb tagok, melyekért ezen törvényczikk hozatnék? Azon többnyire lapályos, vagy hullámos erdőtlen területeken, hol nagyobbára mezőgazdaság üzetik, mert az ország hegyes, erdős vidékein túlnyomó a nagybirtok. Azt kérdem már most, valjon oly fontos nemzetgazdasági czikket képez-e azon egy pár nyúl, azon egy két fogoly-madár, mely ezen téreken tengődik, hogy azok

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

okszerü ápolása s kihasználása kedvéért a mezőgazdaságot a vadászat szolgájává tehetjük?

Az országból ugy sem fogy ki a vad, ha azt a 200 holdasnál kisebb tagokon a kormány nem veszi pártfogása alá, mert a főbb vadak tulajdonképi honában, a hegyes és erdős vidéken, a 200 holdasnál nagyobb birtokok túlnyomók.

Az ily erdős, hegyes területeken mindig elég vad lesz, ha a törvény a birtokost tulajdonjogában megvédi; — ha kevés lesz a nyúl a mezőgazdaság által elfoglalt téreken s ha a vad kereslete növekedik, akkor a nagy birtokos jobban fogja ápolni s szaporitni vadját és a vadászatból több nyereségre is tesz szert. Ha a vadászatbóli nyereség oly fontossá válnék valaha, hogy a mezőgazdasági téreken is megfizetődnék a belterjesb vadtenyésztés, akkor a szomszéd kisebb birtokosoknak semmi sem állana útjokban tagjaikat egy nagyobb vadászterületté egyesitni s ott a vadászatot együttessen üzni.

Egyébiránt a vadszükségletnek édes kicsi része fog ez mindig maradni, melyet az ily kisebb birtokok vadászata fedezhet; a sokkal nagyobb részt vadaskertek és erdőségek fedezték s fogják fedezni mindenütt és mindenkor.

Hogy kisebb birtokon a vadászat bérbe adatván, kevesebb földmives adja magát a vadászatra s igy a termeléstől kevesebb munkáskéz vonatik el, ez mig egyfelől az indokló azon helyes nézetét árulja el, hogy a vadászat a földmiveléssel szemben inkább játék mint keresetág s igy felette jelentéktelen productiv hatása van; addig másfelől a kényszerbérlet védelmére felette gyenge érv.

Azon földmivest, ki vadászati szenvedélyből gazdaságát elhanyagolja, a kényszerbérlet sem fogja megtéritni. Akkor órvvadász lesz belőle.

Egyébiránt a vadászat mulatsága túlságos mérvben való elterjedésének elengedőleg gát lesz vetve az által, ha a törvény a birtokos vadászati jogát idegen vadászok ellen védi.

Az oly falusi földmives puskások eddig sem sajátjukban vadásztak, hanem a községében, vagy a törvény által eléggé nem védett földesuri erdőkben.

Másrészt pedig ha száz közül egy földmivesnek kedve telik a vadászatban, miért ne vadászhatna ő is mások joga megsértése nélkül.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Ha nincs törvény hozva a henyélőkre és tékozlókra, kik saját birtokaikat az ország kárára tönkre juttatják, akkor a földmivesnek is meg kell engedni a vadászatot, mert ez mégis jobb a henyélésnél.

Azt kérdem már most a mondottak után: hol és minő nemzetgazdasági előny van tehát elveszve a kényszerbérlet elvetése által? Sehol és semminemü!

A mondottak szerént én a kényszerbérlet elvét jogtalannak s igy demoralisaló hatásunak, nemzetgazdasági szempontból pedig helytelennek sőt károsnak találom.

IV. Térjünk át végre a törvényjavaslat negyedik alapelvére, melyszerint évenként 5 forinttal váltott vadászjegy nélkül vadászni nem volna szabad.

E mellett két érv hozatik fel:

hogy a vadászat rendezése a legközelebbi jövőben üdvös eredményt mutasson fel és

hogy a vadászat mulatsága tulságos mértékben ki ne terjedjen s igy sok munkáskezet a földmiveléstől el ne vonjon.

Ez utóbbi érvnek gyengeségét az előbbiekben megmutatván, itt csak azt ismétlem, hogy arra, miszerint a vadászat mulatsága productivabb foglalkozástól az erőket túlságos mértékben el ne vonja, elegendő azon sarkalatos elvnek keresztülvitele, hogy a vadászati jog a tulajdonjognak elválaszthatlan tartozéka, mert egy józan földmivesről sem lehet feltenni azon badarságot, hogy egy pár holdas tagján reggeltől estig lesse a nyúlat.

Én azt tartom, hogy a törvényhozásnak nemcsak a legközelebbi jövőt kell szem előtt tartani, hanem a későbbi jövőt is; arról pedig nincs szó a törv. javaslatban, hogy ha az üdvös eredmény a honi vadászati viszonyokra nézve egyszer el lesz érve, a vadászjegyek váltásáról szóló szabály meg fogna szünni.

Én azon meggyőződésben vagyok, hogy a vadászati viszonyok az országban rövid időn meg fognak javulni, mihelyt a törvény kimondja, hogy a más birtokán, annak engedélye nélkül, vadászni nem szabad s ezen kimondott szabálynak a végrehajtó hatalom erélyessége érvényt és illő tiszteletet szerez.

A vadászjegyek intézménye szükségességét tehát nem látom át; de még kevésbbé vagyok képes annak jogalapját felfedezni.

Adónak nem jó, mert a hol ki lehet mutatni a vadászat jö-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

vedelmezőségét, ott a jövedelmi adó van helyén, mert a megadóztatásnak ezen neme legigazságosabb.

A vadászjegy intézménye igen aránytalanul adóztatná meg a vadászokat, mert a 200 holdan vadászót csak oly teher érné, mint a 2000 holdan vadászót; azt ki évenként 2—3-szor akaszt fegyvert a nyakába, csak ugy sujtaná, mint azt, ki majd minden nap élvezné a vadászatot.

Aztán, hogy lehet ezen intézményt összeegyeztetni azon sok oldalról kifejezett óhajtással, hogy ezen nemes és a férfiasságot fejlesztő mulatságban mennél több honpolgár részesüljön.

A vagyonos ember igaz nem akad meg ily csekélységen, de a vagyontalanabb vadászokra, kik egyszer máskor fris levegőt élvezni fegyverrel a szabadba szoktak rándulni, igen terhes lenne ezen évenkénti 5 forintos adó.

Vagy közvetett adónak tekinthető-e tán ezen évenkénti 5 forint?

A közvetett adók, pl. hús-, bor-, sör-, pálinka-accis, tudomás szerint az adónak arányosb felosztását czélozzák. Azon elvre vannak alapitva, hogy a nevezett czikkekből az fogyaszt többet, ki vagyonosb, tehát ezen adó inkább érné a gazdagot, mint a szegényt. Ha ily elvből indulnak ki, akkor sokkal helyesb a piaczon eladóvá tett vadra accist vetni; mely alkalommal a tilalmi idő betartását is ellenőrizni lehetne. De az ily megadóztatásnak nézetem szerint nem a vadászati törvénybe, hanem az adótörvénybe kell felvétetnie.

A mondottak szerint én a vadászjegy intézményét vadászati és nemzetgazdasági érdekek emelése szempontjából indokolhatatlannak tartom s igy egyedül pénzügyi tulajdonságunak tekintem és mint ilyent a vadászati törvényjavaslatból teljesen kihagyandónak vélem.

A fennebbi nézetek alapján, melyeket nagyobb részint a szakirodalomban figyelemmel kisért eszmecseréből meritettem, bátor vagyok a tisztelt közgyülés előtt következő inditványnyal fellépni:

Kellő megvitatás után nyilatkozzék a t. közgyülés a felől, hogy:

1. A miniszteri törvényjavaslat egyik főalapelvét, a kényszerbérletet okadatolhatónak tartja-e vagy nem?

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

2. Óhajtja-e a vadászati törvénybe felvétetni az erdőre és mezőre nézve hasznos vadak védelmét biztositó rendszabályokat?

3. Hogy vadászati és nemzetgazdasági szempontból okadatólhatónak tartja-e a vadászjegyekért befizetendő évenkénti illetéket vagy nem?

4. A mennyiben ezen kérdésekben a t. közgyülés nyilatkozata a miniszteri törvényjavaslattal ellenkezésbe jönne: nevezteссék ki egy bizottmány, mely az illető változtatásokat a törvényjavaslatban keresztül fogná vinni.

Végre

6. Intézkedjék a t. közgyülés ezen módosi+ott és illő indokolással ellátott törv. javaslatnak az országgyülés elé leendő juttatásáról.

Scholcz R. a vadászati törvényjavaslat alapelvének módositását, vagy annak egészben való visszavételét nem pártolja és nem ajánlja; elismeri, hogy az sok gonddal és szakismerettel szerkesztett s hogy a kor szellemének és a vadászat igényeinek megfelel. Nem vonja kétségbe ugyan, hogy e törvényjavaslatnak is van hiánya, de nem is teheti fel azt, hogy oly jeles törvényt lehessen alkotni, mely senkinek érdekeit ne sértse és mindenkinek igényét kielégithesse. A vadászati törvényjavaslat némi módositását ugyan saját részéről is szükségesnek ismeri, mivel ez egyes tételeiben a kitüzött vezérelvtől, mely szerint a vadászati jog a tulajdonjognak elválaszthatlan tartozéka, némileg eltér.

Az emlitett vezérelvnek kifolyása, hogy a földbirtokos a vadászatot a törvényhatárain belül nemcsak szabadon gyakorolhatja, hanem hogy ennek használatáról, — ha jónak látja, — le is mondhat.

Jelen törvényjavaslatban e szabad rendelkezési jog fönn is tartatott a nagyobb birtokosnak, kinek földbirtoka legalább 200 holdat foglal magában és igy egy vadászterületet képez. A kisebb birtokosoktól azonban e szabad rendelkezési jogot megtagadja, kötelezvén az egy határbeli tulajdonosokat a vadászati jogot együtt haszonbérbe adni.

Szóló nézete szerint azonban az állam a tulajdonnal való szabad rendelkezési jognak csak akkor szabhat határt, ha a kor-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

látlan szabadság az állam és a társadalom kárával lenne összekötve.

Ez eset pedig itt fenn nem forog és ennélfogva nincs is ok rá a kisebb birtokosokat arra kényszeriteni, hogy a vadászatot, bérbe adják akkor is, ha azt jónak és czélszerünek nem tartják, és ezen kényszer annál kevésbbé lehet helyén itt, a hol a nagyobb birtokosnak a szabad rendelkezési jog föntartatik.

Fön kell tehát tartani a kisebb birtokosoknak is a szabad rendelkezési jogot a vadászat használatára nézve oly formán, hogy az egy határbeli azon tulajdonosok, kiket a birtokterület nagyobb része illet, a vadászat bérbeadása vagy nem használata felöl szabadon határozhassanak. — Hogy ha ily módon a többség a vadászat használatát kivánja, akkor ez a törvényjavaslat értelmében bérbeadás utján foganatositandó, mivel a kisebb birtokosok a vadászatot czélszerüen és a közérdeknek megfelelőleg csak együttesen gyakorolhatják s mivel ennek korlátlan használata az okszerü vadászatot nemcsak a község határában, hanem a szomszéd vadászterületeken is lehetetlenné tenné. — Ennélfogva tehát ellenkező esetben, ha t. i. a többség a vadászat használatáról lemond, a vadászterület tilalom alatt maradna és senkinek sem volna szabad e területen a vadászatot gyakorolni.

Az itt kitüzött czél a törvényjavaslat csekély módositása által elérhető s miután e módositás szóló nézete szerint kivánatos, inditványozza, miszerint a vadászati törvényjavaslatnak itt jelzett módositása elhatároztassék s e határozat foganatositásával a választmány megbizassék.

Ruttner A. A bizottmány, mely a vadászati törvényjavaslatot kidolgozta, a hazai viszonyokat, miként a javaslatból s annak ismeretes indokolásából is meggyőződött, teljes figyelemre méltatta. Nem pártolja azért az általános vadászati engedélyt, mert ez a vadászat természetével nem összeférő s annak végleges megsemmisülését eredményezné, miután korlátlan szabadságot nyujtana arra, hogy olyanok pusztitsák a vadat, kik annak tenyésztésére különben semmi gondot sem forditanak.

Récsey P. A. Scholcz tagtárs véleményét, miután az saját nézetét is kifejezi, osztja.

Piller G. az egyesület által készitett törvényjavaslatnak visszavételét vagy alapelveinek megváltoztását nem ismeri szükségesnek, miután a törvényjavaslat hazai viszonyainknak megfelel.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Böhm F. minthogy az általános vadászati engedély igen sok oly embernek adna vadászati jogot, ki azt becsülni nem tudná s miveltségi állásánál fogva értékét sem lévén képes felfogni azzal inkább visszaélne, mi által csupán a vadpusztitók száma szaporodnék, s ezért a törvényjavaslat alapelvének módositását nem pártolja.

Brecz S. pártolja a törvényjavaslatot és Scholcz tagtárs véleményét osztja.

Bedő A. egyl. titkár mielőtt a felett nyilatkoznék, hogy a törvényjavaslat némi módositását szükségesnek tartja-e vagy nem, az Illés és Fekete tagtársak értekezéseire kiván pár észrevételt tenni.

Illés tagtárs állitja, hogy a vadak lakcseréje viszonyos s igy ha egyik tulajdonos lelövi a másiknak vadját, a kárositottnak földjére amazéról más vad jön. Ez állitást egészen nem lehet elfogadni, mert az, ugy csak akkor állhatna, ha mindenik birtokosnak földjén egynemü vadak volnának, ha a vadászati igények kölcsönös kielégithetése végett a birtokterületek is egyenlő mértéküek lennének s ha végül egyik területen annyi vad tenyésznék mint a másikon.

Szigoru és törvénytelen intézkedésnek tartja Illés tagtárs a kisebb földbirtokok vadászatának kibérlését, mert ez a birtokosra olyat rendel, a mit az tenni nem akarhat, de valjon nem ugy lehet-e ez akkor, ha az általa is ajánlt tilalmazási idő elfogadtatik.

A vadászat érdekeinek megóvására vadász-czéheket inditványoz s igy maga is kényszeriteni akarja a birtokosokat a czéhbe-állásra.

Fekete tagtársunk, az általa előadott nézetekből itélve, ugy tekinti az egy pár holdas telkek vadászati jogát, mint egy önmagában is értékesithető és mások jogának sértése nélkül használható vagyont s következtetéseit ezen alapon teszi, pedig szóló véleménye szerint e feltétel téves s igy a következtetéseket sem lehet elfogadni. Téves pedig azért, mert a kisebb telkek vadászati joga önmagában okszerüen nem hasznositható s csak akkor válik értékesithetővé, ha azokból számosabb alkottatik egy egészszé, például egy 200 holdas vadásztelekké; ezért tehát nem állhat az, hogy a törvény által elrendelt vadászati bérlet a földbirtok értékét csökkentené. A vadászati károk megtéritése iránt tett nyilatkozatára csak annyit jegyez meg, hogy e részben a törvény

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

határozottan intézkedik s igy a támadható visszaélések orvoslása nem marad el.

Azt mondja Fekete tagtárs, hogy a kisebb birtokon előjövő egy pár nyúl és egy pár fogoly nem érdemli meg azt, hogy azok tulajdonosai a vadászatban kivétel nélkül gátolva legyenek Nem is annyira az egy pár nyúl és egy pár fogoly a gátlás indoka, hanem tekintet nélkül a telkek összesitése által való használhatásra, még az egy pár darab szarvas is vagy világosabb szavakkal, az alkalom elzárása arra, hogy az 1 holdas gazda a 10000 holdas erdőség birtokossának vadjait lelőhesse.

Fekete tagtársunk állitja, hogy ha a vadászat általánossá tétetik, productiv kezek a mezei munkától nem vonatnak el s nem teszi fel, hogy az 1 holdas gazda reggeltől estig lesse a nyúlat; — pedig ez ugy van, nemcsak hogy reggeltől estig lesi, hanem mint tudjuk, hetekig kóborol a mezőn, hogy a falusi jegyző számára egy nyulat vihessen.

Az Illés és Fekete tagtársak által inditványozott elvi módositásokat tehát részéről sem tartja elfogadhatóknak, — mivel azonban maga is ohajtja, hogy a kis birtokos is tulajdonjogában lehető legkevésbbé legyen gátolva, csatlakozik Scholcz tagtárs inditványához mindazonáltal ugy, hogy mondassék ki az is, miszerint a közgyülés a kisebb földterületekhez kötött vadászati jogot csupán együttesen és haszonbérileg tartja használhatónak.

Elnök az előadott és egymástól eltérő nézetek folytán szavazásra bocsátja azon kérdést, ha kivánja-e a közgyülés a törvényjavaslat módositását.

Névszerinti szavazás történvén, a közgyülés a törvényjavaslat módositását 42 szavazattal 11 ellenében elfogadja.

Elnök felhivja a tagokat, hogy nyilatkozzanak a vadászati törvényjavaslatban teendő módositások iránt.

Scholcz R. föntebbi inditványát, — hogy a községi vagy kisebb birtokosok a törvény által ne kényszeritessenek vadászati joguk bérbeadására, mindazon által, ha a vadászatot gyakorolni kivánják, ezt csak együttesen és haszonbérileg kezeljék, ha pedig nem kivánják bérbe adni, akkor földterületük tilalom alatt álljon; — ismételve ajánlja elfogadásra.

Wagner K. az előtte szóló inditványát pártolja és szavazás alá kivánja bocsáttatni, hogy elfogadja-e a közgyülés vagy nem.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Piller G. Scholcz inditványát czélszerünek tartva, azt elfogadja.

Fekete L. szintén szavazást ohajt a felett, hogy elfogadja-e a közgyülés a törvényjavaslatban inditványozott 5 frt dijfizetést a vadászjegyekért. (Számos felszólalás : elfogadjuk!)

Stengel D. elfogadja Scholcz tagtárs inditványát, de az engedélydij megtartását kivánja, miután a vadászat mulatság s nincs kifogása, hogy az a közügy javára megadóztassék; kivánja azonban, hogy a dijakból befolyó pénz az erdészeti tanintézetekre fordittassék.

Scholcz R. a dijak megtartását elfogadja, kivált ha azok az erdészeti czélokra fognak fordittatni.

Bedő A. azon véleményben van, hogy ha a vadászjegyek dijának összegét, oly vidékek után is, melyeken nincs erdő, csupán erdészeti czélokra kivánnók szentelni, akkor az erdészek talán önzéssel volnának vádolhatók. Felolvassa az egyesület által szerkesztett törvényjavaslat ide vonatkozó 17. §-át, mely szerint a vadászjegyek után befolyó összeg helyhatóságonként közgazdászati czélokra lett volna forditandó; továbbá az igazságügyi miniszter ur által a t. képviselő ház elé terjesztett törvényjavaslat 16. §-át, mely a közgazdászati czélokra való forditást is mellőzve elrendeli, hogy a vadászjegyek dija az adópénztárba fizettessék.

Ruttner A. miután a közgyülés a törvényjavaslat módositását czélszerünek ismerte, ezért részéről csak olyat akar, mely a birtokos érdekeinek megóvása mellett a vadászat erdekét lehetőleg biztositsa s egyedül Scholcz R. tagtárs véleményéhez csatlakozhatik.

A közgyülés ezekután Scholcz R. inditványát nagy szótöbbséggel elfogadván, a törvényjavaslat módositása iránt következő elvet mondja ki : a 200 m. holdnál kisebb földterületekhez kötött vadászati-jog csak is együttesen és haszonbérileg használható, a bérbeadás vagy szüneteltetés felett való szabad rendelkezési jog azonban a birtokosokat illeti. Az igazgatóválasztmány egyuttal megbizatik, hogy a t. képviselő ház elé terjesztett törvényjavaslat illető szakaszai módositásának az előbbi elv értelmében való eszközlése iránt az igazságügyi minister urhoz indokolt kérelmet intézzen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Harmadik ülés

sept. 30-án d. e. 10 órakor az erdeiszemle alkalmával.

XV. Elnök vonatkozással a tárgyalásra kitüzött I. és II. kérdésre, felhivja a tagokat, hogy az erdőmüvelés és használat körébe tartozó tapasztalataikat közöljék

Zivuska J. Debreczen város erdésze a közgyülés tudomására kivánja hozni, hogy az Országos Erdészeti-egyesületnek Debreczen városában tartott 1868 évi közgyülése az ottani erdőgazdászat ügyének emelésére kedvező hatással volt s hogy a városi közönség az ottani erdőgazdaság főbb teendőire nézve ugy a közgyülés alkalmával kifejezett, mint az egyleti évkönyvben is közölt véleményeket méltó figyelemre vette s a városi erdőségek szakszerü berendezése iránt intézkedést is tett. (Helyes, örvendetes tudomás!)

Brecz S. felemliti, hogy Gömör-megyében voltak viszonyok, midőn a makk- és gubacs-termő erdőkből több hasznot vettek a birtokosok, mint másféle erdeikből; óhajtaná azért, hogy felkéretnék az erdészeti-lapok szerkesztője, hogy Greinernek a makktermő erdőkről leirt rendszerét közölné.

Illés N. ismeri Greiner utasitását a gyakorlatból, de annak általános alkalmazását, különösen a gyengébb talaju erdőknél, nem tartja czélszerünek; a leirásnak is mint ismeretes tárgynak közlését feleslegesnek véli.

Balás P. a makktermés elérhetése és a talaj jóságának megőrzése végett inditványozza a középerdő-üzemet.

Brecz S. Illés tagtárs nyilatkozatára azt kivánja megjegyezni, hogy Greiner rendszere csak a rosz talaju helyeken nem sikerült. Gömör-megyében különös figyelmet kiván forditani a tölgyerdőkre, melyek mellékjövedelme ott igen sokszor felülmulta a főjövedelmet.

Kabina J. Greiner tagtársunk rendszerét a lapályokra sikeresnek véli, de előhegyekben azok sovány, homokos és legtöbbször kötött talaja végett nem tartja alkalmasnak. Felemliti, hogy a Csábrági uradalomnak kötött talaja van s ott a kérdésben forgó rendszernek sikerét nem látta, különbséget kiván azért tenni a kétféle talajon álló erdőkre nézve s véleménye az, hogy Greiner rendszerét az erdész ne ugy fogadja el, hogy a mint egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

fa kihalt az egyedenként pótoltassék, hanem ettől eltérőleg az ujbolitás egész kisebb területen eszközöltessék.

Illés N. helyesnek ismeri az előtte szóló véleményét.

Récsey P. A. a rosz talaju erdők javitását tapasztalása folytán a közönséges mogyorónak fokozatosan és kisebb tagokként való tenyésztésével véli legczélszerübben eszközölni.

Stengel D. a mogyorót mint erőteljes lombbal biró cserjét ajánlja.

Fekete L. Kabina tagtárs véleményét kivánja általánosabban kifejezni és pedig aként, hogy az erdész kövesse a természet sorrendjét s midőn az erdejére fennforgó viszonyok tanácsolják, tegyen kézből való vetést, ha pedig makk- vagy gubacsjövedelmet kiván hosszabitsa meg a fordát.

Tomory J. Andrássy György gróf ur erdeiben szerzett 20 évi tapasztalata alapján a mogyorót kiirtatja s a fekete fenyőt tenyészti.

Elnök nyilatkozatot kér a tagoktól, hogy kivánják-e Greiner rendszerének az erdészeti lapokban való közlését.

Illés N. felemliti, hogy a gubacs eddigi jelentőségét annál inkább fogja veszitени, a mint a timárok tökéletesebb cserzési módot használandnak; a leirás közlését, mint előbb is mondá, nem véli szükségesnek.

Scholcz R. mindent a maga idején és helyén! A tapasztalt erdész tudja mindig, hogy ez vagy ama viszonyok között minő mivelési rendszert kövessen. Helyesnek tartja Greiner rendszerét, hol annak kivitele lehetséges, hogy az elhaló egyes törzsek pótoltassanak, de egyuttal kijelenti, hogy az ujbólitást illetőleg Kabina tagtárs javaslatát szintén czélszerünek ismeri. Melyik mód tehát a helyesebb egyes esetekben, egyedül a helyi viszonyok határozzák meg. A leirás közlését, miután az ismeretes és a lap tartalmával különben is a szerkesztő rendelkezik, nem véli elhatározhatónak.

Ruttner A. a gubacs termelésének előmozditása végett annak a fák alá való kiszórását ajánlja. Előadja, hogy a f. évi tavaszszal Bedő egyl. titkár utján Pestről 40 font gubacsot szerzett s azt a tölgyek alatt elszorta. A tölgyvirág szépen mutatkozott, de a bekövetkezett késő fagy annak nagy részét elvette s ezért kisérletének ohajtott örömét a remélt mértékben nem érhette; mindazonáltal állitásának igazolására csalhatlan bizonyságot

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

nyert, mert a tölgyvirágok egy részének elfagyása mellett is ott, hol a gubacs kiszóratott s hol azelőtt soha gubacs nem volt, most egy pár véka termett.

Láng G. azon bácskai kincstári uradalom, melynél szolgálatban áll, a makk- és gubacstermést bérbe adta s igy a tapasztalat szerzésére meg van röviditve az alkalom, mindamellett figyelemmel kisérte azon raktárakat, melyekben a gubacs télen át el volt helyezve, valamint a raktárak közelében levő erdőket is. A gubacslegyet april hóban a raktárak ablakain s falain roppant számban látta, midőn pedig az erdőket vizsgálta, ugy találta, hogy azokban, melyek a raktárakhoz közel állottak, a makk-termésnek 75 %-a gubacs volt, mely eredményt a gubacslégy kiszállásának tulajdonitja s ezért ugy véli, hogy a gubacs a tölgy virágzásáig erdei raktárakban volna eltartandó. A kocsános tölgyet, mely a gubacsot adja, elégülékeny fanemnek tartja, melyet leginkább az erdei legeltetéssel szoktak megrontani, miért ifj. Helm E. tagtársnak az Erdészeti-lapokban közölt és a legeltetést tanácsló czikkét nem helyesli, mert a hol megfordult, az erdei legeltetésnek legszomorubb jelenségeit látta, és azt eredményezné az emlitett czikk is, ha csak az erdész nem lenne juhász. (Helyeslés!)

Brecz S. csak oly tölgyerdők fenntartásáról szólott, melyeknél fődolog a gubacs és makk, Scholcz tagtárs nézetét elfogadva inditványától eláll.

Kabina J. az erdei legeltetést illetőleg Láng tagtárs észrevételeire megjegyzi, hogy Helm czikke nem általános legeltetést kiván, hanem javasolja azt feltételes viszonyok között. A ki ertéseket probált a magas hegyeken 4000′ felül hol az áfonya a facsemetéket lefonja, ott azt czélszerünek ismerheti. Brusek tagtársunk, ki jelenleg nincs itt, szintén bizonyithatná, hogy a marha és juh által való legeltetés czélszerüen alkalmazva a luczfenyőre nézve ajánlatosnak bizonyult.

Balás P. minden a maga helyén, más ha örökösen meg van nyitva a legelő, más pedig ha hetenként 1—2-er, mely esetben lehet czélszerü.

Tomory J, a rendes erdőgazda tudni fogja, hogy hol legeltessen és hol ne.

Elnök kijelenti, hogy a tapasztalt erdész mindig felismerendi a viszonyokat, melyek az erdei legeltetést mint gyógyszert

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

vagy mint jövedelmező s mindamellett ártalmatlan mellékhasználatot tanácsolják s hogy a közgyülés az erdei legeltetést nem tartja az erdő szükségképeni járulékának (Helyeslés!)

Haske E. az erdei mellékhasználatokra vonatkozólag a Kassa városi cserüzemről következőket adja elő:

A magy. erdészeti egyletnek még Sopronyban tartott IX-ik közgyülésében megemlitém, hogy tudomásom szerint vidékünkben a tölgyerdők mint csererdők nem kezeltetnek és hogy a cserkéreg nem mint főhasználat, hanem csak mint melléktermék a 40—60 éves közép vagy lábas erdőkben eszközölt tüzifa készitésénél állittatik elő. — Ebből következve némi szinkéreg csak a tölgyek ágainak lehámozása által nyeretik.

A kéreghántás módja igen egyszerü, a fatörzsek minél közelébb a földhöz nedvkeringés kezdetén, tehát nálunk april végével vagy május elején levágatnak és 3 lábnyi dorongokra fürészeltetnek, melyekről azután a kéreg minden cserhántó szerszám nélkül egyedül a fejsze segitségével nők és gyermekek által lehámoztatik — tekintet fordittatván arra, hogy egy nap több fa ne döntessék, mint a mennyit ugyan az nap a munkások lehántani képesek, mert később a kéreg nehezen vagy épen nem hámlik; ha eső támad, a hámzással föl kell hagyni és akkor a munkások a már lehántott dorongfáknak ölben vágatását eszközlik, — elébb a kéregnek küloldalát a belső rétegek megóvása miatt az eső felé irányozván — a kéregnek száritása 8—10 napig tart és ennek bekövetkezte után ölekbe rakatik.

1869 év tavaszán egy 55—60 éves tölgy sarjerdőt, melyben 10—12 db. 90—100 éves az előbbeni forda idejéből meghagyott magfák találtattak és melyen ismét körülbelül 40 db ily maglók a legerőteljesebb tarhajtásokból hagyattak — levágattam és 1600 □ ölnyi holdon következő eredményhez jutottam:

27.$_5$ bécsi öl tölgy tüzi hasábfa 6 frt 40 kr. . .	176	frt	— kr.
3.$_5$ öl galyfa 4 frt 30 kr.	15	„	05 „
30 szekér 4 fogatu rőzsefa á 50 kr. . . .	15	„	— „
94 köbláb haszonfa á 10 kr.	9	„	40 „
14 bécsi öl cserkéreg 5 frt	70	„	— „
Összesen	285	frt	45 kr.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

előbbenieknek ellőállitása került :

$27._5$ bécsi öl hasábfának fürészelési dija 70 krral	19 frt 27 kr.
$3._5$ öl gályfának vágatás dija á 35 kr. . .	1 „ 23 „
14 b. öl kéregnek hámozása s ölbe rakatása á 2. 40. 33	„ 60 „
Összesen	54 frt 10 kr.

maradt tisztán 231 frt 34 kr.

Ezek szerint az emlitett tölgyerdőnek közönséges használatánál eredményezhetett volna

33 ½ bécsi öl hasábfa 6 frt 40 kr. . . .	214 frt 40 kr.
3 ⅓ „ „ galyfa 4 „ 30 „ . . .	14 „ 33 „
30 szekér rőzsefa — 50 kr.	15 „ — „
94 köbláb haszonfa — 10 kr.	9 „ 40 „
Összesen	253 frt 13 kr.

annak előállitása :

33½ öl hasábfa 70 kr.	23 frt 45 kr.
3⅓ „ galyfa 35 „	1 „ 16 „
Összesen	24 frt 61 kr.

maradt tisztán 228 frt 51 kr.

Ezen összeget az előbbenivel összehasonlitva kitetszik, hogy a cserüzemnél 1 hold 2 frt 83 krral többet jövedelmezett.

Tett többféle probák után azon eredményhez jutottam, hogy 1 bécsi öl 6″-nyi száradási túlmértékkel, avagy 127 köbláb ürtartalommal, a hámozás után 95 köbláb — 1 öl galyfa pedig 102 köbláb ürtaktalomra szállt le; — a hasábfának öle tehát 25 % a gályfának öle pedig 20 %-ot veszitett ürtartalmából — avagy 4½ öl hasábfából vagy 5 öl gályfából 1 öl cserkéreg nyeretett.

Ezen átalában nem nagy nyereség a cserkéregnek csekély kellendőségében és igy csekély árában rejlik. — Kassán f. magyarország fővárosában az egész timárczéh alig 100 ölet, a helybeli bőrgyár pedig 200 ölet vesz évenkint igénybe — mi is ölét 5 mázsájával véve összesen 1500 mázsát tészen — ahhoz járul még az is, hogy a gubacs, mely elismert előnynyel bir a tölgykéreg fölött, elszállitása könnyen eszközölhető — és e felső megyékből a luczfenyő kérge ide áruba hozatik be, melynek törött minőségbeni mázsája Kassán 2 frt 20 krral árultatik.

A mi a meghámozott tüzifának kelendőségét illeti, ahhoz itt nálunk — mig másutt az ellenkezőt tapasztalhatni — nagy előszeretetre találkozhatni, mindkét vélemény közt az igazságot

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

aligha nem a közép uton találhatjuk — mert a menyi a meghámzott fánál — annak nedvkeringés idejében döntése által — föltétlen tüzerőbe veszitettik, annyi a silányabb tüzerejü kéreg helyett nyert tömfa által egyensulyoztatik.

Mindezeket tekintetbe véve, a csererdők üzeme nálunk, csekély véleményem szerint, észszerü vállalatra nem találhat addig, mig ezen áruczikkre kedvezőbb ipari körülmények be nem állnak és ezekkel annak kellendősége és ára nem fog emelkedni.

Balás P. a visegrádi kincstári uradalom szolgalmi ügyeire nézve ismertetni kivánja a következőket:

A tárgyalás alatt lévő II-ik kérdéshez kivánnék a tisztelt közgyülés engedelmével hozzászólni s e részbeni tapasztalataimat és észrevételeimet a következőkben közleni.

Habár a jelenlegi erdészeti törvények tarthatlansága s tuléltsége már többször s többek által igen világosan bebizonyittatott, még is tekintve azt, hogy azok mindeddig hatályban vannak s a már két év óta meglévő, igen kitünőnek elismert törvényjavaslat — mindeddig törvénynyé szentesitve nincsen, kötelességemnek tartom, bármily csekély adatokkal is, annak égető szükségét illetékes helyen való ujabb meghallhatás végett ez alkalommal is kimutatni.

Nevezetesen az 1853-iki márcz. 3-ik nyiltparancs 49 §-a., mely az urbéri faizási élvezetet az 1848-ki módozat szerint,a megváltás keresztülviteléig, fentartani rendeli,— minden kivétel nélkül kimondta egyszersmind azt is, hogy a hol a faizás 1848-ig oly mérvben gyakoroltatott, hogy annak huzamosabb élvezete erdőpusztitást vonhatna maga után, az ott is fentartandó.

Hogy a törvény e §-nak ilyképeni magyarázata mily nehézségeket gördített elé Visegrádon is a faizási élvezet megváltásának megkisérlése körül, az alább mondottakból látni fogjuk.

Meglepő lesz többekre, hogy a midőn országszerte uradalmak s magánbirtokok urbérileg már nagy részt rendezve vannak, a visegrádi korona-uradalom e tekintetben még hátra van. Nem fog azonban senki csodálkozni, tudva azt, hogy ez uradalom 1848 óta az emlékezetes Bach-korszak s a provisorium alatt is, jóformán uratlan birtok volt, melyen mindenki kénye-kedve szerint csépelt mint a csáki szalmán. A községek érvényesitették minden lehető igényeiket, s az uradalom mindenütt s többnyire

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

a rövidebbet huzta. Ez már oly megszokottá vált, hogy azon senki fenn sem akadt.

A visegrádiaknak urbéri faizásuk kielégitésére régi időktől s régi oklevelek alapján szabad volt a téli hónapokban minden évi november 1-től márczius 31-ig minden héten 2 napon kedden és pénteken az erdőn fekvő száraz fáért kimenni s haza hozni annyit, mennyi saját szükségletük kielégitésére elegendő volt. Az uradalmi tisztség 1848 után látva a faizási élvezetnek túlkapását, a lakosság kihágásait, az erdő pusztitását, részint ennek meggátlására s a faizási élvezetnek rendezettebb kiszolgáltatása tekintetéből részint hogy a lakosságot a favágáshoz alkalmazhassa, időről időre szerződött az urbéresekkel s nekik az ölfavágásért, fizetésen felül, a 4″-en alóli gally és rőzsefát a vágásból faizásuk fejében és e mellett szárazfát csak annyit, a menynyiben szükségletök a gallyfából ki nem telt volna, kiadta.

Igy 1849-től 1859-ig a gally és rőzsefának maximuma 440, minimuma 159 öl, a kihordott szárazfának maximuma 526 s minimuma 248 szekér, hivatalos okmányok nyomán. (Megjegyzendő, hogy gallyfát nem urbéres visegrádi lakosok is kaptak, ha ölfát vágtak, fizetésen felül.)

Egész 1859-ig a lakosság meg volt elégedve a faizásnak ilyképeni kiszolgáltatásával, csak is azon év november havában zúdult fel a faizás ilyképeni gyakorlata ellen s követelte a régi korlátlan faizást a téli 5 hónapok alatt, melyet aztán gyakorolt is a tisztség tilalma daczára s jogának érvényesitése tekintetéből kérvénynyel járult a megyéhez.

Ezen időtől fogva kezdődtek nagyobb mérvben a surlódások az uradalom és urbéresek között, minek az lett a vége, hogy a kincstári ügyészségek nehézkesebb eljárása s a politikai hivatalnokok részrehajló magatartása következtében az uradalom mint mindig, ugy most is a rövidebbet huzta s az urbéresek képzelt jogosultságuk netovábbját elérték az 1863-iki nov. 1-én kelt megyei végzéssel, mely-szerint az urbéreseknek a törvényes idény alatt korlátlan faizási élvezet az erdőben lévő nemcsak fekvő, de fennálló bármily vastagságu száraz fára balta használatával megengedtetett; mert ugy mond a megyei végzés: „az erdészeti törvényekre való hivatkozás a fennforgó esetben helytelen, mert az abban foglalt azon tilalom, hogy baltával, vagy egyéb szerszámmal ne lehessen szabadon az erdőbe menni, csak

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

az orzókra alkalmazható s nem a faizási élvezetre jogositott volt urbéresekre, kiknek a földesuri erdőkbe a faizási jogát korábbi törvények védik s annak háboritlan gyakorolhatásában az 1853 márcz. 3-ik cs. k. nyiltparancs 49 §. képest a közhatóságok fentartására utasitvák.“ — Továbbá: „mert az A. alatti beügyelt szerződés az 1848-ig fenállott urbéri faizási élvezet szabályozásának nem tekinthető s az eddigi urbéri faizás gyakorlatát meg nem változtathatja és e tekintetben érvénynyel nem bir s igy figyelembe sem vehető.“

Ezen végzés folytán az erdőpusztitás törvényes szin alatt ki volt mondva és megengedve.

Az uradalom erre a kincstári ügyészséget felhivta, a baj orvoslását vagy a fentebbi végzés fellebezése, vagy az urbéresekkel barátságos egyesség megkötése által eszközölni.

Miután többszöri kisérlet daczára a barátságos egyesség az uradalom és urbéresek között, daczára a törvényes maximumnál is nagyobb igéretnek az uradalom részéről, nem létesülhetett, az ügy az uradalom által a m. kir. belügyminiszteriumhoz felebbeztetett. — Ez, valószinüleg mihamarábbi megoldás czéljából, azt kivánta, hogy ujonnan kinevezett szakértők prăcis választ adjanak arra nézve, mikép a visegrádi erdők évenkint mennyi szárazfát adhatnak, miután az, az eddigi munkálatokból tisztán ki nem vehető.

A négy kinevezett szakértő sajnos itt is megoszlott s ennek folytán két különböző vélemény adatott be. — (Ezen két szakvélemény egész terjedelemben feltalálható az 1868-iki „Erd. lap.“ XII-ik füzetében s miután a tárgyalás alatt lévő faizási ügyet igen közelről érdekli és annak ugy szólván kiegészitő részét képezi, elkerülhetlen szükségnek látom azok kivonatát közleni.)

1. (Első vélemény, melyhez a kinevezett szakértők elnöke is járult) „a visegrádi 3864 cat. holdnyi 80 éves fordában kezelt 0,7 bük 0,3 tölgy, kőris, gyertyán stb. más alárendelt fanemekből álló erdőségnek holdankinti fakészlete 30 bécsi ölet teszen; szabályszerü állapotban az 1 évre eső vágástér 48,3 hold, azonban ezt, az erdők mostani állapotának megfelelőleg csak 40 cat. holdra lehet venni, mint olyanra, mely az összes erdők évi fatermésének megfelelő fakészletet adja; s igy az évenkinti vágás alól kikerült és az erdők jelen állapotából kifolyó fatermés 40 cat. hóldon 30 bécsi öllel számitva 1200 bécsi ölet teszen. Ennek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

alapján az erdőállab-hulladék gallyai és dült fáinak valamint az állab felnövési ideje alatt természetes uton elszáradt törzseinek és ágfának mennyiségét, tartamos használatot értve, összesen és mint maximumot az évi termés $^1/_5$-re vagy 20%-ra lehet tenni, s igy 1200+0.20=240 bécsi ölre, vagy is, 1 ölet 4 szekérrel számitva, 960 szekérre becsülhetni."

A második szakértői vélemény szóról szóra a következő:

„A fennebb emlitett erdőrészből állitólag már igen régi időktől fogva vették a visegrádiak faizásukat és pedig 137 ház után minden évi 1-sö novembertől márczius 31-ig hetenkint minden ház után egy szekér szárazfát, mely szerint minden ház után 20 szekér fa jutott; összesen pedig 2740 szekérrel; — a tett vizsgálat után ugy találtuk, hogy mindamellett a mint már mult évben is kikapták illetöségüket, ott mindamellett is a kielégitésre valónál több is létezik, sőt a távolabb fekvésü erdőkben a puhanemü csekélyebb értékü nyárfa és hulladékgallyfa rothadásra hever; — becslésünk tehát oda megy ki, hogy a 3800 cat. hold erdő nyujt évenkint s holdankint egy-egy szekér szárazfát; egy szekér szárazfát pedig egymásra becsülve $^1/_4$ ölre tehetni, — a szárazfa 950 ölet nyujt."

Ezen utóbbi vélemény ugyan minden kritikán alóli, mégis az ügy érdemében nem hagyhatom érintetlenül.

A 2-ik becslés lényege már magában absurdum s azt mindenki, a ki csak egy kis szakismerettel bir be fogja látni, hogy azon feltevés, miszerint 1 hold erdő évenkint tartósan 1 szekér szárazfát adna, csak a légből vétethetett; a becslésben előforduló azon megjegyzés hogy: „daczára annak, hogy az urbéresek a mult évben illetőségüket kikapták, ott még elegendő szárazfa létezik" — csak onnan ered, a mint ezt a fennebb idézett véleményben is olvassuk, hogy az 1863-ik évben uralkodott rendkivüli nagy szárazság miatt, melynek rontó befolyása Visegrádon is megvevé adóját, valamint a szárazság és kárositások következtében zárlatukban több helyen megrontott állabok, a világosságnak és höségnek kellő mértéken tul — különösen az árnyigényes bikkeknél károssá való megnagyobbitása folytán a meg állapitott szárazfa mennyiségnél jelenben és még egy pár évig is többet adhatnak, azonban ezt, mint elementaris csapásnak és erőszakos rontásnak — nem pedig a természet rendes törvényei szerinti befolyásnak eredményét a jövöre számitási alapul nem vehetni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A második megjegyzés, hogy: „a távolabb fekvésü erdőkben a puhanemü csekélyebb értékü nyárfa és hulladék gallyfa rothadásra hever“ — csak is oda magyarázható, miszerint a megyei végzés alapján az urbéreseknek megengedtetvén a baltávali szabad faizás bárminemü szárazfára, — azok természetesen inkább az értékesebb kemény és vastag fát hordják ki az erdőből, a csekélyebb minőségü fát pedig ott hagyják megrothadni. Ez az uradalomra nézve ezenfelül még azon szomoru és káros következményt eredményezte, hogy az urbéresek a baltának korlátlan használatát arra is használják, hogy menet vagy jövet az álló nyers fákat is az erdőbe keresztül-kasul majdan észrevétlenül bevagdalják s ily réven maguknak a szárazfát leginkább az erdőnek járhatóbb s a helységhez közelebb eső részében tartósan biztositják. Ezt teljesen meggátolni s kellőleg ellenőrizni az illető erdőtisztnek csekély számu védszemélyzetével teljes lehetetlen, mit ugy hiszem mindenki át fog látni, ha csak egy kissé beleképzeli magát az abnormis helyzetbe, mit még nehezit azon körülmény is, hogy az illető bíróságok az erdei károkat vagy épen nem, vagy igen silányan intézik el s ennek folytán a lakósok semmi félelemmel sincsenek az ily feljelentések iránt, a félelem megszüntével csökken az őrök sőt a tiszt tekintélye is s a visszaélések napról napra, évről évre nagyobb mérvben folynak s az erdő — habár észrevétlenül — mindinkább pusztul!

Annak kimutatására, hogy mily mérvre szaporodtak s mennyire intéztettek el az erdei károk Visegrádon 1861-től 1868-ig, szolgáljanak a következő számadatok:

	1861-től 1868-ig		
1. a bejelentett kártételek száma	5025	értéke	10280 ft 26 kr.
2. a letárgyalt „ „	900	„	2059 ft 70 kr.
3. a végrehajtott „ „	171	„	250 ft 99 kr.
4. a végre nem hajt. „	729	„	1808 ft 70 kr.
5. a le nem tárgy. „ „	4125	„	8220 ft 56 kr.

Ezek oly világos s a visegrádi rendőri viszonyokat oly hiven ábrázoló bizonyitványok, — melyekhez nem kell commentár.

A fent taglalt két becslési szakvélemény fölterjesztetett a nmélt. m. kir. belügyminiszteriumhoz, azon reményben, hogy méltányolva az oly alapos szakavatottsággal szerkesztett első véleményt, annak értelmében hozandja a végzést, mi annálisinkább

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

volt várható, miután a küldöttség elnöke is azon véleményhez csatlakozván, az a küldöttség majoritásának véleményét képviselte.

Azonban 1868 évi april 22-én 6306 szám alatt leérkezett végzés megfagyasztá minden reményeinket, mert nemcsak hogy a megyei végzést egész terjedelmében megerősité, de még oly kiváltságokban is részesité az urbéreseket, melyeket soha sem élveztek s melyekre ők nem is számoltak, t. i. az épületi fának koronkinti ingyenes kiszolgáltatását, holott azt mindig — kivéve egyes kegyelmi eseteket — pénzért vették s a vágásból a 4″ alóli gally és rözsefát, holott azt csak a favágók kapták fizetésen felül, szerződési megállapodás szerint.

Remélhető sőt elvárható volt, hogy a m. kir. belügyminiszterium a közzétett szakértők majoritásának becslését méltányolni fogja s az urbéres községet az azon felüli követeléstől elmozditja, annál is inkább, mivel a becslésben kimutatott maximummal az urbéreseknek faizási szükségletük kellőleg fedeztethetett s az azon felöli szárazfamennyiséget igy is csak speculatióra s eladásra hordják ki s az által az erdőt pusztitják. Azonban a m. k. belügyminiszterium jónak látta a majoritás véleménye mellőzésével az uradalmat jogos kérvényétől elütni s a kisebbség véleménye alapján a községnek a legkorlátlanabb faizást a téli 5 hónap alatt 2-szer hetenkint egy szekér bárminemü szárazfának kivitelét balta használatával megengedni, mert ugymond: „az urbéreseknek e korlátlan faizhatási jogát korábbi törvények védik s annak háboritlan gyakorolhatását az 1853 márcz. 3-ik cs. k. nyilt parancs 49 §-nak végpontja is elrendeli;“ továbbá: „mert a volt jobbágyak részéről a pótlólag eszközlött nyomozások alkalmával kijelentetvén, miszerint ők türt faizásuk fejében több szárazfát mint a mennyi az uraság ottani erdeiben található, nem kivánnak; e nyilatkozat által az uradalomnak a szükségelt szárazfa állitólagos hiánya s ebből következtetett erdőpusztitás miatti aggodalma megszüntetendőnek tekinthető.“

Igen sajnos, hogy a midőn az urbéri patens 49 § végpontjában egész átalánosságban ki van mondva az 1848 jan. 1-én fenállott faizási módozat fentartása, nem vétetett tekintet arra, hogy a hol a faizási szolgálmány oly mérvben gyakoroltatott volna, mely az erdőpusztitással határos s az erdő lételét veszélyeztetné, mi a jelen esetben világosan be van bizonyitva, ott a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

valódi positiv faizási szükséglet kipuhatolása alapján gyakoroltassék a faizás; s még sajnosabb, hogy a m. kir. belügyminiszterium elég garantiát talált az urbéres község abbeli nyilatkozatában, az uradalomnak erdőpusztitás miatti aggodalma ellenében, „hogy ők több szárazfát nem kivánnak, mint a mennyi az erdőben található;“ — nem bizony, mert ők mindenesetre gondoskodandnak arról, hogy ki ne fogyjanak a száraz fából mig az erdő tart, -- a baltának szabad használata meg lévén nekik engedve.

Az előadottak alapján azon szerény kérdést bátorkodom a tisztelt közgyülés elé intézni, hogy miután az urbéri patens 49. §-nak végpontja az urbéri faizást minden kivétel nélkül az 1848-ban fenállott alapon fentartatni rendeli a megváltásig, — nem tekintve az ez által elkövethető erdőpusztitást, sem azt, hogy a faizás a valódi szükségletet többszörösen meghaladja, — és miután erdészeti törvényjavaslatunk ide vonatkozó §-a (II. Fej. 63 §) az erdei szolgálmányok élvezetére nézve azok végleges megváltásaig az eddigi gyakorlatot meghagyja, — nem lenne e czélirányos ezen §-hoz azon hozzátétel: a hol a faizás oly mérvben gyakoroltatnék, hogy erdőpusztitástól tarthatni s a jogosultak részére az eddigi gyakorlat szerint kiszolgáltatott tüzifamennyiséget öl vagy köbláb számra és fa-nem vagy különbékre nézve pontosan kimutatni nem lehetne s az erdei faizási élvezet a valódi szükségletet tetemesen meghaladná, ott a helyi klima, a tüzelőszerreli okszerü gazdálkodás s egyéb viszonyok tekintetbe vételével az átlagos évenkinti tüzifaszükséglet megállapitása szerint lenne elrendelendő a faizási szolgalom élvezete, a végleges megváltásig; mely megállapitott maximum a megváltásnál is irányadó lenne, — a 79 § végpontjának tekintetbe vételével.

Azon tényálladéknak még tüzetesebb illustratiójára, hogy a kérdéses törvénynek a fennirt módoni provisiója az emlitetteken kivül még mily visszaélésekre szolgáltatott alkalmat felhozok még egy esetet, mely rendkivüli a maga nemében: Visegrádon t. i. a faizási szolgalom nem telkek és zsellérek mennyisége, hanem bizonyos meghatározott számu s az urbéri faizásra jogositott ház számok szerint szolgáltatik ki. Ily jogositott házak száma 137 és pedig a $4^3/_4$ sessio urbéri telekre esik 33 szám s a zsellérekre 104; — melyek mind a fentirt módon élvezik a faizást.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az urbéri faizásnak 1859-ik évtöli tulkapása, a fa árának emelkedettsége s ily számbirtokosok elszegényedése következtében, egyes jobb módu gazdák több ily ház-számot összevásárlottak, részint házastól, részint pedig ugy, hogy a ház, faizási jog nélkül, a régi tulajdonosnak birtokában maradt. Ezzel valóságos kereskedés üzetik, mert vannak gazdák kik 3—4 ily numerusra is faizással élnek s igy 60—80 szekér fát kivisznek egy évi idény alatt; bizonyosan nem saját szükségletök fedezésére, hanem üzérkedés végett, mig a saját számukat eladott lakosok faszükségletöket lopással kénytelenek fedezni s az uradalom ezt mindeddig nem gátolhatta, mert a biróságok az ily visszaéléseket nem büntetik s ez által jogérvényességre emelik.

Reménylem, hogy egy közös óhajtást fejezek ki, ily-kép felsóhajtva: „erdészeti törvényjavaslatunk törvénynyé szentesitése, független s igazságos birák alkalmazása jöjjön el a te országod!“ mert ha ez még soká kegyes óhajtás marad, ugy Visegrádon is elénekelhetjük: „volt egyszer egy erdö!...“

Tomory J. hogy a hazai erdőgazdászat ügyén gyökeresen segitve legyen az erdőtörvények mielébbi meghozását és megyei erdőfelügyelők kinevezését kivánja.

Terbócs B. az erdőfelügyelők kinevezését szintén kivánatosnak ismeri, de szükségesnek tartja azt is, hogy azok ne csupán a községek, — hanem a magán birtokosok erdeit is felügyeljék.

Récsei P. A. a megyei erdőfelügyelők hatáskörét csak azon határig óhajtja kiterjeszteni, a mig ez a tulajdonjog körébe vágó intézkedésre nem terjed.

Stengel D. az erdőkárositások átalánosabb meggátolhatása végett óhajtaná, hogy az összes erdőbirtokosok az általuk eladott fát bélyegükkel megjegyeztetnék, hogy igy a piaczra vitt fa könnyebben lenne ellenőrizhető.

Wagner K. a törvényjavaslatnak Balás tagtárs által inditványozott módositását, miután nehéz azt meghatározni, hogy a faizás gyakorlása hol veszélyes és hol nem, nem kivánja.

Scholcz R. az urbéresnek fát eladni nem szabad, hanem azt csak saját szükségletre használhatja. Ha a törvényjavaslatot oly értelemben módositjuk, csak alkalmat szolgáltatunk arra, hogy a már 16 évig elmulasztott birtokrendezés még továbbra elhalasztassék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A törvényjavaslat 6 évet szab ki s ennyi idö alatt meg kell kezdeni a szolgalom-megváltási munkálatot és birtokrendezést.

Ennélfogva a törv.javaslat módositását nem pártolja.

Balás P. elöadja, hogy inditványát azért tette, mikép az urbéresek megszorittatva hamarább egyezzenek a váltsági terület elfogadásába, különben javaslatától eláll.

XVI. Ruttner A. tagtárs a mészégetésről és hamuzsirfözésről szólló értekezését az elnökségnek az évkönyvbe való használat végett kézbesiti. Kiadatik a titkárnak.

XVII. Illés N. A tárgyalásra kitüzött ezen kérdés felett: A közlekedési eszközök kilátásban levő nagyobbszerü szaporodása folytán minö épületi fák számithatnak keletre és kivitelre? Mi állott eddig és mi áll még mindig utjában annak, hogy szerszámfáink kivitele a külföld ez irányban való szükségletével nincs arányban? A következöket adja elö:

Hogy a fönnebbi kérdésre helyes feleletet adhassunk, azt kell mindenek elött megvizsgálnunk, miben versenyezhetünk mi a külfölddel; ez egyszersmind arról is fel fog világositani, hová irányuljon gazdálkodási törekvésünk.

A mi a fakereskedést illeti, a nagy világpiaczokon hatalmas versenytársakkal állunk szemben, ilyenek különösen Canada, Észak-America, Svéd- és Oroszország kiváltképen épület és szerszámfában, a délszaki tengerentuli vidékek pedig finom asztalos- és esztergályosfákban.

Az 1862-iki londoni világkiállitáson, a hol a világ minden részei bemutatták kincseiket, a legkitünöbb fanemek jelentek meg, melyek tömegesen és olcsóbb áron képesek a piaczokon megjelenni, mint a mi terményeink.

Finom fanemeinket, milyenek a dió, juhar, körtve, cseresznye kiszoritotta a mahagoni, melyet mint faburt már olcsóbban kaphatni emezeknél. De azonkivül is számos fanemekkel dicsekszenek ezen országok, milyeneket mi elő nem állithatunk s melyek a külföldi piaczról egészen le fognak szoritani, söt félni lehet, hogy itthon is versenytársként fognak fellépni.

Leghatalmasabb versenytársunk a fakereskedésben Canada, mely évente 800,000 köb-méter nyers épületfát és 120.000.000 méter deszkát visz ki. Vegyük ehez azt, hogy ott közel a tenger, az országból számos és olcsó közlekedési eszköz visz hozzá és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

könnyen be fogjuk látni, hogy ezen versenytárssal, legalább a mi a tömeget illeti és az olcsó árat, mérközni soha sem fogunk.

Tekintsük kissé Canada fanemeit tulajdonságaikat illetőleg.

Itt van a douglas-fenyő a mely 95—174′ magasra nő 23″—9½′ átmérővel és a mely kitünő deszkát sőt hangfát is szolgáltat.

Kitünő szerszám-, asztalos- és házi valamint hajó-, épületfát szolgáltat a czukor-juhar, prunus serotina, ulmus racemosa, americana, betula alba, excelsa, rhus typhina, castanea vesca, melyből való padlók 40 évig tartottak el a földben.

Esztergályosoknak ezeken kivül a populus monilifera, cornus florida, fagus ferrugina, laurus sassafras.

Szerszámfának: carpinus virginiana, crategus punctata, eltis occidentalis, fraxinus americana, pubescens, sambucifolia.

Deszkáknak: thuja occidentalis, a hondurai Mahagonival pedig vetekedik a fekete nyir, faburnak a juglans nigra és cinerea és a juglans alba az ugy nevezett hickory, a mely 107.5′ magasság mellett 47′ hosszu törzszsel és 17.5″ átmérővel dicsekszik, fája kitünő kemény, szivos, ruganyos és kerékgyártók számára a legkitünőbb fát szolgáltatja.

A juniperus virginiana, piros, finom, szilárd és tartós, illatos fájával, melybe rajzonainkat szokták foglalni.

A larix americana, melyet a tölgy csak a hajó külburára való használatot illetőleg múl fel. Különben hajóépitésnél felülmulhatatlan.

A liriodendron, finoman fényezhető, — könnyen dolgozható.

A pinus strobus a mely 212′ is megnő 80″ átmérővel; törzse egyenes, fája puha, könnyen dolgozható, tartós és épületfának sőt árboczoknak is kitünő.

A pinus resinosa, a mely 76′ magasság mellett 23″ átmérővel és szép egyenes telyidomu, hengerded törzszsel bir, igen becsült, finom szerkezetü, szurkos, tetemes horderejü és tartós fát szolgáltat hajó és ház-épitéshez. Hasonló a pinus mitis.

Canadával egyez Uj-Scotia és gazdag acer fajokban, melyek mind kitünő asztalosfát szolgáltatnak.

Jelesek tölgyfanemei, milyenek a quercus rubra olaj és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

melass hordóknak, quercus prinos ambigna, gärguna, visens, phelios. A honos 20 tölgynem közül legjelesebb a quercus alba, a mely vetekedik a mi legkitünőbb tölgyeinkkel s Angol és Nyugatindiába vitetik ki hajóépitésre, dongáknak, küllöknek, stb. stb.

Asztalos- és esztergályosfában még gazdagabbak a déli vidékek, mint: Bahamas, Quadelup, San Domingó, Martinique, Jamaica, Trinidad, Guyana, Venezuela, Senegal, Réunion, Mayotte, Nossibé, Ste Marie de Madagascar, angol Burmach, India, Kochinchina, Ujhollandia, stb. mindezek a legkitünőbb fanemek százait birják, melyeknek elősorolása itt messze vezetne és a melyek a mi fanemeinket mint szerszám-, mü-, asztalos-, esztergályosfa minden tekintetben felülmulják és melyek minden piaczot elfoglalnak.

De bár mennyire excelláljanak a tengerentuli vidékek szerszám és müfában, még is birunk oly fanemekkel, melyekkel nem birnak versenyezni, ilyenek a mi lucz és jegenyefenyőink. Ezekről azt mondja Nördlinger:

Csekély fajsulyuknál fogva könnyen szállithatók vizen vagy tengelyen s mig fürésszel, hasitó fejszével, metsző késsel könnyen dolgozhatók, aránylag kitünő tartóssággal birnak. Ennek köszönhető, s hogy más világrészek egy faneme sem bir e tulajdonokkal ily mérvben, hogy az északeurópai fenyő Londonon keresztül Keletindiáig sőt Ujhollandig is elszállittatik, a legfinomabb luczfenyő pedig a cseh, a világ minden piaczán található.

Jó gazdaság mellett a mi fenyveink versenyezni fognak az északeurópaiakkal, erre kell tehát forditanunk a figyelmet. A fenyves erdők gondos kezelését és ápolását nem lehet tehát eléggé szivére kötnünk erdőbirtokosainknak és eléggé ajánlanunk a szorgos vigályitást, nyesést és a bükk által való kiszoritás ellen való védelmet. Nemcsak a tömeg, nemcsak a nagyszerü méretek, hanem a jóság képesitsenek a versenyre, ezt pedig emelni ügyes erdőbánással képesek vagyunk.

Ha felakarunk lépni a világkereskedésben, akkor az erdők belleges kezelését, és müvelését elmulasztani nem szabad.

Szólanom kell még a tölgyről.

Legkitünőbb fanemünk mindenesetre a tölgy, de ezt is hatalmas versenytárs fenyegeti: a vas. A tölgyerdőségek tudva le-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

vőleg igen jó talajt igényelnek, de azt sem nem javitják, sem jó karban tartani nem képesek. Némethonban már csak középerdőkben találhatók, mindinkább kevesbednek, nálunk is romlani látjuk őket. A tölgyfa ára tetemesen felrugott, természetes, hogy a hol lehet, a még tartósabb vassal helyettesitik.

Az angol tölgy legjobb a világon, mert szabad állásban nevelik s mégis az angolok is gyarmati fáikkal kezdenek épiteni, mert azok nemcsak olcsóbbak, de jobbak is, pl. a Blue gum Vandiemenslandból kétszer annyi horderővel bir mint az angol tölgy és hibátlan 70—80′ hosszu padlókat szolgáltat s a mellett rendkivül tartós.

Mindazáltal ebből nem következik, hogy tölgyeseinket változtassuk át fenyvesekké, mert a tölgyfának még mindig megmarad az ára és nemcsak a hon határain tul kell keresnünk a vevőt, magunk is roppant mennyiséget vagyunk képesek felhasználni. Ha vasúti hálózatunk kiépül, akkor őrülhetünk ha a szükséges ászokfát kiállithatjuk, ezt pedig csak ugy lehet elérnünk, ha tölgyeseinkkel jobban fogunk bánni s azokat gondosabb kezelésben részesitjük. Erdőgazdáink közül sokan panaszkodnak, hogy nincs vevő,pár év mulva panaszkodni fognak,hogy nincs fa ; a fát pedig nem lehet oly hamar fölnevelni mint a repczét. Vigyázzanak, hogy ne legyen késő s ne prédálják most olcsó pénzen, a mit rövid időn többszörös áron adhatnak el. Két év óta már is tetemesen föl ment a faára.

Fakereskedésünkre nézve legjobb piacznak én magát Magyarországot hiszem, melynek erdődus hegykoszoruja között ott van a fátlan alföld, a mely bizonyára roppant fatömeget fog felhasználni, mihelyt ahoz juthat. De ha erdeinkből hasznot akarunk huzni, az erdőgazdaságnak nem tüzifára, hanem műfára kell irányozva lenni. Csak ugy leszünk képesek az erdők jövedelmét emelni, ha mennél többet fogunk a rendelkezésünkre álló fatömegből a helyi szükséglettől függetlenül magasabb műfaárakon értékesiteni. — Felső erdős vidékeinket hála az égnek tutajozható folyamok szelik át, melyeken erdőkincseinket le lehet szállitani az alvidékre a Dunára, a Tiszára, honnét a vaspálya könnyen szét fogja hordani, csak a vasuti társaságok is ugy rendezkednének, hogy bármely méretü fát és olcsón szállithatnának.

Mindazáltal, ha a külföldi kereskedésben is részt akarunk venni, amit tekintve erdőkincseinket bátran tehetünk, főleg fenyő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

fürészáruk, bikk- és tölgy-szitakávák, dongák, bikk-szerszámfa és fenyő-épületfára forditsuk a figyelmet. — Erre nézve összeállitottam az Osztrákbirodalom fakivitelét Európa főfapiaczaira 1868-ban.*) — A munka nem tart számot pontosságra, mert időm rövid volt, de annyit mégis tanulhatunk belőle, hogy a legfőbb szerepet a fürészáruk viszik, mert ezekből

deszka,	2.443,818	épületfa	247896
padló	580,308	vitorla- és árboczrud	31625
lécz	836,547	„ „ „	
	3.860,673 db.		279521

tönk 1000, szitakáva 5—7000 kelt el, — mig vörös fenyődeszka csak 31676, lécz 15206, palló 1980 gerenda 468; bikk: deszka 2029966, lécz 1900, donga 9350000, evezőrud 3732; tölgy: donga 30485160, palló 2000, hordóalakban pedig 100000 akó, s ezeken felül még 2000 távirda-pózna kelt el.

Ha a fakivitelről közlött hivatalos kimutatásokat tekintjük, piaczainkul a középtenger kikötőit ismerjük fel, a hol azonban szintén vannak versenytársaink, milyenek America, a Caucasus, Svéd-Norvégországok és a balti tenger kikötői.

Marsalába pl. New-York szállitott 5000 dongát, 200,000-et Calabria, pedig az Ausztriait igen becsülik, de mivel drága, csak nagy hordókhoz veszik.

Palermóban a velenczei deszkának előnyt adnak, mert az vékonyabb s igy a belőle készült szállitó-ládák könnyebbek. — Jól kel a bikkszerszámfaszékeknek 0·93,—0·07 — 0·01 méter méretekkel.

Siciliában a narancs és czitrom csomagolására igen jó kelete van az osztrák deszkának, de a méretek hossza 2·3 méter szélessége 0·26 és 0·28 méter legyen.

Genuában igen keresik a mi tölgyfánkat, mert jó és olcsóbb mint a belföldi, ott lenne piaczunk, ha Amerika ki nem szorit.

Marseille fogyaszt évente 15 millió tölgydongát
14 „ bikk „
651000 lucz gerendát
4 millió „ deszkát
2 „ bükk „

Cette 20—25 millió dongát.

*) E táblázatos hely szüke miatt csupán főbb tételeiben közölhetjük.
Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A dongák méreteit közölhetném, de azokat hallgatni unalmas lenne. 100-át fizetik Marseilleben 7 frt 50 — 68 frt 50 krval.

Ha kiviteli fakereskedésünket emelni akarnók, oda kellene hatnunk, hogy állitnák össze eddigi fakereskedésünk táblázatos kimutatását a külfölddel, a mint az az osztrák birodalomra nézve eddig történik, de a mi nehezen lesz kivihető; különben talán mégis lehetne erre is utat-módot találni. — Ezen kimutatások összellitására a kereskedelmi miniszteriumot kellene felkérni s a tábláknak nemcsak a kivitelt, de a szükségletet, a szállitási utakat, kiadásokat, az ottani árakat és kiváltképen a keresett választékokat és azok méreteit kellene kimutatniok.

Azonkivül a vasuttársaságoknál oda kellene hatni, hogy a fa-vitelbért szállitanák lehetőleg le, kicsi vitelbér is kifizetné magát tömeges szállitásnál.

Magában a hazában pedig igen kivánatos volna, ha lenne közlöny, a mely a fakereskedés számára a szükséges felvilágositásokat szolgáltathatná. — Az „Erdészeti Lapok“ szerkesztősége tett már e tekintetben lépéseket, hogy a hazai nagyobb piaczok árfolyamát közölhetné, de minden igéret daczára maig sem juthatott egy adatnak sem birtokába; talán a kormány utján lehetne hamarább czélt érni. — A birtokosok helyesebben tennének, ha hirdetnék készletüket, a mire az „Erdészeti Lapok“ ingyen is ajánlkoztak már, de ki tehet róla, nálunk az ingyen sem kell, a mit másutt drága pénzzel fizetnek meg.

Az eladásra váró fakészletek, erdei termékek közlése egy lapban, számos és fontos előnynyel birna, már csak azért is, mert egymás mellett találhatná mind, a mit keres a fakereskedő, csak válogatnia kellene, hogy a neki megfelelő árut kiválaszsza. — A kereskedők sokkal inkább keresnének fel, mert hisz már készre mennének, mig most nagy költséggel ágensekkel kell bejáratniok az országot és keresni, hol akadna megfelelő áru számukra. Megesik, hogy ott keresnek, a hol nincs, a hol pedig volna, oda nincs a ki utasitsa őket. — Ily módon meg volna könnyitve a közlekedés kináló és kereső, vagyis eladó és vevő között; a közlekedés könnyüsége pedig első feltétele a kereskedelemnek. — Ha mi arra várunk, mig a vevő felkeres, akkor még mi ne álmodozzunk kiviteli kereskedésről, örüljünk, ha közvetlen szomszédaink hozzánk jőnek; a ki eladni akar, vigye terményeit piaczra, mutassa — hirdesse, kinálja. — Miután pedig a fát nem vihetjük

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ugy mint a buzát, legalább hirdessük a lapokban mink van. — És még ehez is idő kell; nem kell hinni, hogy az első hirdetésre csődülni fog a sok vevő; lehetséges ugyan, mert fa után nagy a kereslet, de lehet, hogy csak hosszabb, ernyedetlen kitartás után fog sikerülni a figyelmet magunkra vonni. — Ez is az oka, hogy az „Erdészeti Lapok“ szerkesztője ingyen ajánlkozik hirdetni, mert ha egyszer eredmény fog mutatkozni, a kezdet nehézségein átestünk, akkor azután bizony majd meg kell azért fizetni.

A lapok utján való hirdetésen kivül kitünő mód terményeink számára piaczot szerezni, a kiállitás. — Kiállitásokon mutathatjuk be a világnak, miben vagyunk gazdagok, mit állithatunk elő, de nemcsak azt mutatjuk itt be mit, de azt is milyet. — A fakereskedő vagy gyáros szemmel győződhetik meg terményeink minőségéről és kitünőnek találván azokat, kész lesz velünk alkura lépni, ha talán néha nagyobb is lenne az ár.

Fönnebb azt állitottam, hogy fakereskedésünkre igen szükséges volna az árfolyam ismerete. — Ugy hiszem, ennek szükségét már eddig is sokan tapasztalták és különösen oly erdőbirtokosok, kiknek nincsen szakképzett erdőszemélyzetük. — Gyakran jő valami fakereskedő, vételt ajánl s akkor kipked-kapkod az illető fühöz-fához az ár miatt. — A kereskedő ajánlatot tesz s az erdőbirtokos, mivel fogalma sincs a piaczi árakról és nem is lehet, egyezik s néha ugyan megbánja, megtudván mennyit veszitett. — Intézkedjék tehát a tisztelt közgyülés, hogy az erdei termények árfolyama számára legalább a legtekintélyesebb honi és legközvetlenebb külföldi piaczok számára reportereket nyerhessünk.

Ezek azok nézetem szerint t. közgyülés, a melyek által fakereskedésünknek utját egyengethetjük, mert először szükséges, hogy terményeinket megismertessük, azután pedig, hogy olcsón szállitani képesek legyünk s a többi magától fog jönni, sőt emelkedni fog folytonosan kivitelünk, ha helyes bánásmód által terményeink minőségét javitani fogjuk.

Fikker B. Magyarország erdélyi részét illetőleg, ezen kérdés lényegére nézve, szükségesnek vélem azon viszonyokat és körülményeket lehető legrövidebben felemliteni, melyek nézetem szerint erdőgazdaságunk jelen helyzetére s kifolyólag faterményeink jelen és még jövő kiviteli s egyáltalában értékesitési állapotára befolyással voltak és jelenleg is vannak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az erdélyi rész erdőállománya 356 ausztriai □ mértföldet foglal el, az ezen országrészt körülövedző hegylánczolatokat és ezek fensikjait majdnem kizárólagosan luczfenyvesekkel erdősitvén leszáll az előhegyekre, melyeket összefüggő összletekben leginkább bikkállabokal, mig az ország helyének hegyes völgyes vidékeit elszakgatott csekélyebb részletekben kiválólag tölgygyel boritja.

Igy tehát felosztható : magaslati, — előhavasi — és az ország lankásabb részeit elboritó erdőségekre.

Birtoklásra nézve mintegy 600.000 hold a kincstár tulajdona és leginkább az Erdélyt szegélyező magaslatokon terül el, de 200.000 holdat megközelitőleg egyes nemes családokra és testületekre van inscribálva ; az ország beljében elterülő többi rész pedig főkép testületek és magánosok birtokában van.

Elemezzük ezen erdőségeknek 1-ör jelen állapotát és minőségét ;

2., természetes fekvőségüknél fogva terményeiknek vizen való szállithatását, összehasonlitva más szállitási módokkal, valamint a folyók irányát s a jelen kérdés ezekben Erdélyt illetőleg önkényt megfejtését találandja.

A legközelebb lefolyt két évtized alatt féket vesztett romboló elemekként dulák és pusztiták főleg a felszabaditott urbéresek az erdőségeket és az erdőbirtokjog törvényes megvédése, daczára a végnélküli panaszoknak és feljelentett tetemes károknak, csak hasztalan óhaj maradt, hosszasabb időn át különösen a kincstári erdőbirtokjog határozott kimondása, az ezen erdőségek átadásával az 1848-beli nemzeti küzdelemben kecsegtetett nem magyar ajku nép ellenében politikai eseményektől látszott feltételezve lenni.

E mellett a határtalan szolgálmányok tetszés szerinti élvezete, a még elintézetlen urbéri viszonyok és a még létre nem jött elkülönitése az erdőlegelőnek s annak korlátlan használata különösen a magánosok és testületek által, az erdők fahozamára tekintet nélkül való berendezetlen kezelés és felhasználás, az erdő ujbólitások okszerütlensége vagy erre épen nem forditett figyelem, a csekély faérték miatt az erdők fenntartása iránti érdektelenség, a magaslati erdőségben a havasi legelők terjesztése czéljából tett gyujtogatások s több ezekhez hasonló kihágások és viszonyok megtermék mérges gyümölcseiket s ma számtalan a kopárrá vált

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

feltétlen erdőtalaj és az erdőségek nagyobb része rongált állapotban van!

Természetes kifolyása tehát kiválólag a törvény vagy tán inkább ennek közegei által nem védett erdő-birtok-jognak hanyatló erdő-gazdaságunk, a mi reméljük azonnal megváltozand, mihelyt a jelen állapot elháritására alkalmas törvények alkottatnak s azok erélyes hatályba léptetéséről is gondoskodva leend.

A rombolásoktól megkimélt öszletekre, a magaslatokon találhatni, bár ott is a hozzáférhetőbb részek, a hegyek lakói leginkább fakészitményekkel foglalkozván, épület- s más haszonfák s különösen cseber-dongák és zsindelyfák tolvajlása által nagyon meg vannak szállalva.

Erdély keleti és déli havasaiban az ott dívó tisza készitése (völgyeletlen 4′ hosszu zsindely) nagyban okozója a fenyvesek pusztitásának, melyre csak a legegyenesebben hasadó fenyő alkalmas, s több ledöntött szálakból csak egyes darabok feldolgozhatók, mig a többi rész használatlanul ott hagyatik.

A legszebb fenyő állaboknak igy össze-vissza döntött rombolási szinhelye alig átgázolható s okozója a betüző szú szaporodásának és terjedésének.

Az inscribált vagyis elzálogositott kincstári uradalmi erdőségeknek nagyobb része, mennyire csak értékesithető volt, a haszonélvezők által minden más tekintet nélkül felhasználtatott és jelenben is a lehetőségig kihasználtatik; a mi szintén rendezetlen és hanyatló állapotukat vonta magával, és majd az inscribált idő eltelése után a kincstár nagyobbára csak letarolt erdők birtokába jutand.

Az erdélyi rész erdőségeit majd minden irányban gyors patakok rohanják keresztül, az egyes erdő-öszletekre kedvező elosztásban több tutajozható folyová egyesülvén, melynélfogva a vidékükben előállitható erdőtermények lehető legjutányosabb természetes utoni elszállithatását és értékesitését eszközölhetik.

Nevezetesebb folyói Erdélynek: 1. a Maros, a gyergyói havasokban fakad, a székely magaslati erdők egy részét átszelvén Erdélyt 50 mértföld hosszuságban futja keresztül; a topánfalvi bánya kincstári uradalom erdőségeit átszelő Aranyoson és az erdőtlen Küküllőn kivül, a déli rész hegységeinek sebes folyásu vi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

zeit veszi magába s ezek luczfenyveseinek és kevés tölgyeseinek elszállithatását közvetitheti.

2. A nagy Szamos, a radnai északi határhavasokban keletkezik, 30 mértföld folyása után az erdélyi rész határát elhaladja s majd a Tiszába ömlik, létesithetvén az ugynevezett naszódvidéki magaslati erdőkben honos nagy kiterjedésü luczfenyvesek terményeinek eltutajozhatását, mely ismét a Szamos mentében még itt-ott megmaradt tölgyesek épület- és dongafáit talpteherként elszállithatja.

3. Az Erdély nyugati havasában Bálá-mirásában eredő Kis-szamos, mely a magurai kincstári erdőségek faterményeinek értékesithetését, mint épületfa, fürészáruk, cseberdonga, zsindely, létesitheti. Ezen folyó Deésnél a nagy Szamossal egyesül.

4. Az Olt a keleti havasokban a Marossal egy hegyből a Tarkőből ered és a Székelyföld nagyrészét átfolyja, 36 mfldnyi kanyargása után a Verestoronyi szórosan Oláhországba megy ki. Ut-közben a Riu Lotru vizével gyarapodik, mely a szász nemzeti egyetem birtokában lévő visszakeblezett havasokat átszelvén, lehetővé teszi ezen ős erdőségek Luczfenyves faterményeit Oláhországba vinni.

Ezen főbb folyamok és mellék vizereken kivül, a naszódi és székely havasokból több hegyi patakok völgyelnek Bukovina és Moldvába, az aranyos Besztercze folyót képezvén s az Erdélybe lejtő vizeknél, bérczetlen medrü szelid jellegöknél fogva, nagyobb mérvü tutajozásra könnyebben berendezhetők volnának, és az emlitett havasok, erre hajló Erdélyben legkitünőbb növésü fenyveseinek hozamával, mindenféle épület, fürész, zsindely stb. faanyagok — különösen jeles árboczokkal, az eddigi primitiv-szerü épület- és árboczfa kiszállitásnál jelentékenyebb üzletet lehetne fenntartani Kelettel, miután azok a fekete tengerig is könnyen elszállithatók s már Galaczon is, kivált az árboczok magas árnak örülnek, darabonként 250 forinttal fizettetvén.

Azon bizonyos jövedelem, mely itt az erdőipar kifejtéséből kivált a naszódi és székely volt határőrvidék községeire mint ezen erdőségek jelenbeni jelentékenyebb birtokossára háromolhatnék, tetemesen növekedne azáltal is, hogy az elnépesedett Székelyföld hegyi lakói nagyrésze egy nagyobbszerü vállalatnál alkalmaztatást és keresetet találván, becsülni tanulná azon kincset,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

melyet nagyobbára kevés értékkel birónak tart, a havasi legelők gyarapitása czéljából stb. hasonlólag az erdélyi rész többi hegyi lakóihoz, a nélkül, hogy abban megfelelő nyereményét lelné, tűzzel vassal kiméletlenül pusztit.

Tutajfa-szállitás létezik még az Aranyoson és főleg a Maroson, de még meglehetős primitiv állapotban.

A szászsebesi m. k. erdőhivatal sinnai pagonya berendezőben van jelentékenyebb fenyő-épületfa-mennyiség eltutajozására, vizzárak épitése és a viz medrének szabályozása által. A már elkészült vizzár 2 millió köbláb vizet tartalmaz, a befolyó patak szabályos vizmennyisége másodperczenként 15 c' s két óra távolban a Sebes vizébe, ez pedig ismét a Marosba szakad.

Az elősoroltakból kitetszik, miszerint jelenleg Erdélyben kevés tölgy épület, donga és más szerszámfa kivitelére számithatni, mivel nagyon csekély arra alkalmas erdőségek találtatnak. A tölgyerdők nagyobbára sarj-erdőkként rövid fordában kezeltetvén.

A hordódongává feldolgozható tölgyesek kelete itt oly árban biztositható, mely a tovább szállitást előnyösnek nem tüntetheti fel.

Ugyan is a bortermő vidékeken, mint alsó Fehérmegye, a Küküllő vidéke és a Maros völgyében 1000 darab 36" hosszu $4^1/_2$" — 6" széles 11—13"' vastag donga 120—140 forinttal fizettetik, tehát átlagban 1 c' 1 frt egész 1 frt 40 krig, rendesen a bortermés mennyisége határozta kereslet szerint emelkedik.

Fakereskedők közlése szerint Triestben ez évben 1000 darab fenn jelzett méretü franczia donga 225—240 frt fizettetik, tehát egy köbláb kész dongafa 2 frt 25 egész 2 frt 40 kr. Ha 1000 darab donga sulyát fél száraz állapotban 55 mázsának veszszük, a szállitás ára a vasuton K. Fehérvártól Triestig 69 frtra, egyéb költség 6 frt., összesen 75 frt.. tehát 1 c' lévén 0.55 mázsával, vitelbére 1 frt 95 kr. egész 2 frt 15 kr. a vasutig szállitáson kivül, s ha ezt köblábonként csak 15 krba veszszük kerül 2 frt 10 egész 2 frt 30 krba, tehát a nyeremény, kivéve ha tán más irányban vizen szállittatnék el, bizonytalan.

Megjegyzendő mindazonáltal, hogy Erdélyben valami nagyobb mennyiségü kész dongafát az ottani szükségletre, már csak a fejletlen borüzlet miatt is, jelenben eladni nem lehet.

A mondottakból kitetszik továbbá, hogy ezen országrész

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

erdőipara jelenleg nagy kiterjedésü fenyveseiben különböző épületfa, deszka, lécz zsindely-, a naszódi kincstári, kiválólag pedig székely községi havasokban, a jelzetteken kivül árboczfa kivitelében fejlődhetik ki s hogy vizei szerencsés elosztásánál, folyásuk irányánál — valamint jelentékenyebb faelszállitásra berendezhetőségüknél fogva bármely szállitási módot jutányosság tekintetében megközelithetlenül felülmulnak.

Az épitésben levő vasutak, különösen a mezőség absolut fahiányát, mely vidék szalmán és száritott ganajon kivül alig bir más tüzelő anyaggal, s még más faszegény vidékek szükségletét enyhithetik ugyan, de nagyobb mennyiségü fatermények elszállitására, arányositva költség tekintetében a vizenni szállitással, alig ha alkalmazhatók.

Legnagyobb akadály a vizeni szállitásban a vizjogi kérdés oldatlan állapota. Ezen szállitási mód csak egy pár évtized óta a faszükséglet növekedésével emelkedvén nagyobb jelentőségre, csak most merültek fel a vizfelhasználási jog eddig alvó kérdései s lett érezhetővé a viztörvények hiánya. — A vizmütulajdonosok az egész vizerőt sajátjoknak tekintik, habár müveik üzletére felesleges is, több helyüt pedig az esés emelhetését rendesen primitivszerü gátjaik irányait és magasságát tetszés szerint vélik változtathatni s hiányzik a törvény, mely a határokat körülményesen kijelölné és őket szabályszerü gátok stb. épitésére szoritaná. Mi természetesb tehát, hogy ily viszonyok az usztatási vállalkozások elibe tetemes akadályokat gördítenek.

Hogy vizfelhasználási jog tekintetében mennyire elhanyagolt állapotban vagyunk elvitázhatatlan tanubizonyság az, hogy két év óta a kincstár maga is számos vizétől eltiltatott, mely körülmény által a magurai 41,000 holdra terjedő erdő öszlet termenyeivel, — bár azt más uton, mint a Szamos vizén, a magurai magaslati erdő gerinczének 5232′ tengerszine feletti vizválasztékáért teljes lehetetlen elszállitani és értékesiteni, — ugyszólva a kolozsvári piaczról kirekesztetett, pedig Kolozsvár fafogyasztó ipar- és üzletemelkedése, egyedül ezen erdőségek fahozamával nyerhet lendületet.

Kitetszik ezen állitás igazsága abból miszerint jelenben Kolozsvárt a faár bécsi ölenként az azelőtti 5—6 forintról 12—14 forintra, minden egyéb indok nélkül hágott, s a város lakossága évenként 100,000 forinttal többet kéntelen tüzifára kiadni és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

szükséglete még ezen rendkivüli árban is, mely mellett a távolabb eső vidékek is versenyezhetnek a magán és községi erdők fahozamával, tartosan fedezve nincs. Mely körülmény egyébiránt még a versenyezhető magán erdő letarolását és pusztitását is részben maga után vonja.

Végül csupán annyit emlitek meg, hogy az erdőbirtokjognak jelzett bizonytalansága, az urbéri viszonyok és szolgalmak rendezetlensége, melyeknél fogva a jelentékenyebb üzlet életbe léptetésére vállalkozó nem található: azon akadályok, melyekben erdőiparunk fejletlenségének indoka s ebből eredőleg fatermányeink kivitelének nem létesülése keresendő.

R. Pap A., Kádár J. jelen nem lévő tagtárs következő tudósitását olvassa fel: a helyenkint nyilvánuló kérdezősködésekből és ajánlatokból Budapest vidékén tapasztalható, hogy a hárs, dió, köris, jávor és iharfajok, ezek után pedig a tölgy, bikk, szil, gyertyán és égerfanemek számithatnak keletre sőt a legtöbbjei már is találnak vevőre; főszerepet játszik ezek közt a főváros fapiaczán a hárs, dió, köris, jávor és iharfajok fája. Ha rendezett szerszámfa piaczunk volna a mint épenséggel nincsen hova a tenyésztő és vevő lépteit irányozhatná — a birtokos nagy nyereséggel értékesithetné fáját mig a jelenlegi mostoha körülmények közt a vevő szeszélyeinek kitéve, kisebb nyereménnyel is kénytelen túl adni azon; pedig a fővárosi szerszámfa-kereskedő a százalékját dúsan kihozza. Az itt mondott szerszámfák ára kész azaz metszett állapotban köblábanként 90—1.30 kr. közt ingadoz, a mint a vásárokra nagyobb vagy kisebb mennyiségek érkeznek.

A főkereslet ez évben a hársfát illeti, mely hazánkból mindinkább kipusztul. Ez kedvencz fája levén a kocsigyárosoknak, gépészeknek és mintakészitőknek, nem számitva ide a könnyebb és puha fát megkivántó butor és asztalos munkákat, mint műszerfa hamar számithatna sikerre a külföldön is, hogy ha csak némikép a versenyt kiállhatná, a mi egyelőre a roppant nagy napszámok és drága közlekedéseknél bajosan kivihető. A tavaszszal oly szükség volt hársfában Budapesten, hogy a szegényebb sorsu kézmüvesek sőt némely gyárosok is a nyárfát nevezetesen a populus albát és populus piramidalist ujhárs (Neue Linde) név alatt használták, sőt sokan jelenleg is használják. — A diófa leginkább a kocsi és bútorgyárakba kerestetik, melynek hiányában páczolt bikkfával elégitik ki a gyárosok vevőiket.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A köris az egyetlen fa, melynek ereit más fanemnél eddig tökéletesen utánozva nem találjuk. Ez év kezdetén ugyan megkisérlette némely válalkozó bálványfát ujköris (Neue Esche) név alatt a kereskedésbe bevinni, de az csak addig tartott, mig a vevők ezen fanem gyengeségét és tarthatlanságát ki nem ismerék és most már csak az veszi, ki a körisfát épen nem ösmeri. A körisfa igen keresett és lehet mondani vetekedik a hársfával, miután nincs gyáros, a ki körisfát ne használhatna. Ha Budapesten elég körisfa kapható volna, kivált a kocsigyárosok talán más fával nem is dolgoznának, csak hogy épen ezen körülmény miatt a külföldre való kivitelnél alig-ha nem vesztenénk, mert ide haza több tiszta nyereséggel értékesithetjük mint künn. A körisfát leghamarább megközeliti a fodor-jávor (acer campestre) csak hogy ez ritkán nő meg annyira, mint a kereskedelemre megkivántatik. A juhar-jávor (Acer pseudoplatanus) fája már nem annyira kerestetik, mint a köris, hanem azért eddig az árában keveset különbözik. — Szilfa minden esetre kész vevőre találna, csakhogy, miután ugyszólva semmi sem jön belőle piaczra, róla keveset is lehet mondani.

Értékére szintén becsültetik az égerfa, melyet csekélyebb mennyiségben az esztergályosok használnak (mahóni fa utánzója).

A gyertyánfa, kivált a hegyi vidéken termett, melynek évgyürüi tömöttebbek, egyetlen a maga nemében; a malmoknál kerékfogaknak, — a kaptafa-készitők is nagyon szeretik.

A molnárok köblábonként (5″ vastagságnál kezdve) képesek a főváros vidékén 35—40 krt is adni érette.

A tölgyfa alkalmas külkereskedelemre dongafa alakjában, csakhogy most legtöbbnyire azon meggyőződésre jutottak, hogy ide haza mint közönséges épületfa (a vasutakhoz mint ászokfa és padló) is többet eredményez mint dongának felvágva. Budapesten kész anyagképen deszkába vagy bognár-munkában 70—75 kral fizettetik köblábonkint, szintugy a bikk, melynek utóbbi időben a székgyárosoknál is némi alkalmazása nyilt, de ezen czélra az egész Budapest szükséglete nem több 50—60,000 köb lábnál.

A mi a kérdésnek azon tételét illeti, hogy szerszámfáink kivitele a külföld ez iránybani szükségletével ninesen arányban, nézetem: a költséges vitelbér, másrészt mert hibázik a közvetitő factor, melynek feladata a külföldi fogyasztó, kézi munkás és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

gyárosok között a vétel és adási szerepet viselni, szóval nincs még eddig fapiaczunk, hová a termesztő biztosan szállithatná nyers vagy félig kidolgozott terményeit. A most keletkezendőben lévő magyar erdei termény-bank, ha létesülend, e tekintetben üdvös eredményt mutathatna fel.*)

XVIII. A közgyülés által a következő tagok vétetnek fel az egyletbe :

Asztalos Albert, alapitványa 100 frt készpénzben; Scheint Adolf, alapitványa 100 frt kötvényben; Campione Károly, alapitványa 100 frt kötvényben; Görgey Géza, alap. 100 frt. Stern Jakab 200 frt kötvényben; Laczkó Elek, Kohn Nátán, Diner Mór, Mikó Péter, Marschan József, Blaschek Frigyes, Récsei Papp Albert, Szmrecsányi Nátán egyenként 100 frt alapitvánnyal kötvényekben. — Évdijas tagoknak, Deitl Ignácz, Kabina János, Legányi Géza, Kloczkó Ignácz, Herczog Adolf, Zsarnai János, Szibelth József, Reinfusz Felix, Tomcsányi Gusztáv, Szojka Gyula, Halbsch Lajos, Cornides Daniel, Strasser Gusztáv, Griesbach Károly és Griesbach Ede.

Ezzel az ülés bezáratott.

Negyedik ülés october 1-én.

XIX. Elnök felhivja Asztalos A. urat, azon bizottság elnökét, mely a második ülés alkalmával a hiányzó 12 választmányi tag választásának eszközlésére volt kiküldve, hagy a szavazatok eredményét közölje.

Asztalos A. jelenti, hogy az igazgató választmány tagjaivá következő tagok választattak : Blascheck Frigyes, Divald József, Ernuszt Kelemen, Gombossy János, Haske Emil, Inkey József, ifj. Kádár István, Mihálffy István, Piller Gedeon, Prély István, Prugberger József és Stengel Daniel.

XX. Elnök a költségvetési és számadás-vizsgáló bizottságot jelentésének előterjesztésére kéri fel.

Az egyleti titkár a bizottság következő jelentését olvassa fel :

---

*) A nevezett bank, miután részvényesei a kitüzött időre fizetési kötelezettségeiknek, valószinüleg az akkor uralkodott pénz-válság miatt, nem feleltek meg, meg sem alakulhatott. A Lajtán túl két hasonló intézet áll fenn s részünkről őszinte örömmel üdvözölnénk egy „Magyar erdőterménybank"-ot is. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Tisztelt közgyülés!

Egyletünk alapitványi — és kézi pénztárának 1868 évi összes számadásait felülvizsgálván, azokat mindenekben helyeseknek találtuk s ennélfogva Bedő Albert számadást tevő titkár urat a fennforgó számadásokra nézve, a további felelősség alól felmenteni ajánljuk.

Ide mellékelve van szerencsénk az általunk felülvizsgált és tiszteletteljes észrevételünkkel ellátott 1870-ik évi költségvetést is megállapitás végett bemutatni.

Kassán, 1869 évi szept. hó 29-én.

Récsei Papp Albert, bizottsági tag. Haske Emil, b. tag. Blascheck Frigyes mint a bizottság elnöke.

Az Országos Erdészeti-egyesület 1870. évi költségvetésének tervezete:

Bevétel.		Kiadás.	
1. Tagsági dijakból 520 egyleti tag részéről á 5 frt.	2600 frt.	1. Hivatali fizetések: titkár és irnok	1360 frt.
2. Alapitványi tőke kamatjaiból		2. Az egyesület közleményeinek kiadása, könyvtár és az erdészeti lapoknak szerződésileg járó 150 frt költségtérités	700 frt.
a. 9400 frt. földhitelintézeti zálog levél után á $5\frac{1}{2}$ %	517 ft.	3. Egyleti helyiség és titkár lakásának bérdija	800 frt.
b. 1350 frt m. urbéri kötvény után kerekszámban	65 frt.	4. Irodai költségek átalánya	50 frt.
c. Magán kötvények kamataiból	910 frt.	5. Világitás és fütési átalányra	80 frt.
d. Készpénz vagy ebből vásárolható záloglevelek kamataiból	120 frt.	6. Utazások s napidijak költségére	200 frt.
3. Pártolódijakból	200 frt.	7. Póstadij s bélyegkiad.	150 „
		8. Rendkivüliek és jutalmazások	200 frt.
		9., Szolgálat	120 „
Összesen	4412 frt.	Összesen	3660 frt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A fennebbi bevétel és kiadás összehasonlitása szerint várható megtakaritás = 752 frt.

Alólirtak a kiadások 3-ik és 5-ik nemkülönben a 8-ik pontjai alatt felvett tételekre megjegyezni kivánják, hogy a lakbérdijt a Budapesten köztudomás szerint drága házbérviszonyokhoz képest voltak kénytelenek felvenni és pedig annyival is inkább, mert az egyesület tettleg már az 1869 évben is a tetemesen emelkedett bérárak folytán hasonló magas bérdijt kénytelenült viselni; az 5 pont alatt fütési és világitási átalány szintén a pesti fapiacz áraihoz mértten jelöltetett meg; mig a 8 pont alatti összeg azért vétetett oly magasra, hogy abból az Erdészeti kistükör czimü pályamü azon összegü jutalom része fedeztessék, mely aláirások vagy önkéntes ajánlatok utján nem folyna be.

Pesten, szept. hó 20-án 1869.

Balás Vincze,
m. kir. főerdész.

Divald József,
m. k. számtanácsos
és egyleti tag.

Tisztelt közgyülés!

A túl lapon irt költségvetést mindenekben helyesnek, és elfogadhatónak ösmerjük és ajánljuk, azon módositással, hogy a kiadások 3-ik pontja alatt felvett 800 frt. o. é. lakbérdij, tekintve a közgyülésnek folyó év és hó 27-én és illetőleg 29-én hozott határozataihoz és a lakbérviszonyokra nézve Buda-Pesten fennálló körülményekhez képest 900 azaz : kilencz száz forintban állapittassék meg.

Kassán, 1869 évi szeptember hó 29-én.

Récsei Pap Albert,
bizottsági tag.

Haske Emil,
b. tag.

Blascheck Frigyes
mint a bizottság elnöke.

A közgyülés a bizottság előadott jelentése alapján az egyesület titkárának az 1868 évi számadásokról a felmentvényt megadja, egyszersmind az albizottság által szerkesztett 1870 évi költségvetést is a közgyülési bizottságnak a lakbérre vonatkozó ajánlatával együtt jóváhagyja.

XXI. Elnök a közgyülés tudomására hozza, hogy többfelől történt szóbeli meghivás az iránt, hogy az egyesület jövő évi

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

közgyülését hol tartsa meg; tekintve azonban azt, hogy közvetlen hivatalos felszólitás az egylethez még nem érkezett, inditványozza: miszerint a jövő évi közgyülés helyének megválasztása s ezzel kapcsolatban az ott tárgyalandó erdőgazdasági kérdések megállapitása az időnek kitüzésével együtt az igazgatóválasztmányra bizatnék.

Haske elfogadja az inditványt, de kivánatosnak véli, hogy a kincstári erdőgazdaság gyakorlati megismerhetése végett a jövő gyülések a kincstári erdők körében tartatnának s hogy a bizottmány erre tekintettel lenne.

Brecz S. egyet ért a választmányra való bizással, de óhajtja, hogy a mennyire lehet a jövő-évi közgyülés Erdélybe tartassék.

Scholcz R. miután az egyesület Erdélybe még eddig egy közgyülést sem tartott és az ottani erdészeti állapotok ismerete is felettébb kivánatos, az inditványt az elnökével kapcsolatban elfogadhatónak ismeri.

A közgyülés a jövő évi közgyülés helyének megválasztását, idejének kitüzését és az ott tárgyalandó erdőgazdasági kérdések megállapitását az igazgató-választmányra bizza.

XXII. Elnök felhivja a Kassa városi erdők gazdasági ügyeinek tüzetesb tanulmányozására általa kiküldött bizottságot jelentésének előterjesztésére.

Wagner K. bizottsági előadó a Kassa városi erdők állapota és jövőre való kezelése felől a fanemeket, üzemmódot, fordát, erdősitést, erdővédelmet, erdőhasználatot, üzemtesteket és a folyamatban lévő erdőrendezést kimeritően tárgyaló jelentést adja elő.*)

Stengel D. a kassai erdőknél a szálerdő-üzemet ajánlja.

Farkas J. ha Kassa városa fájának egy részét csak szénégetéssel értékesitheti, akkor szükségesnek ismeri, hogy ezt maga eszközöltesse.

Illés vonatkozással a tárgysorozatban felvett azon kérdésre, hogy mennyiben lehet a szakrészről többfelől ajánlott legnagyobb tiszta jövedelem tanának elvét, különösen a községi erdőkre nézve alkalmazandónak ismerni, megjegyezni óhajtja, hogy nehezen hihető, miszerint ezen elv a községi erdőkre nézve alkalmazandó lehessen, miután a községeknél fő, hogy az erdő a

*) Olv. e könyv 93 és következő lapjain. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

szükségletet elégitse ki — egyeseknél pedig, hogy a legnagyobb jövedelmet hozza.

Láng G. a magtermés ritkaságai folytán a természetes ujbolitás elősegitése végett a ritkább állaboknál előértést kiván.

Wagner K. ezen utólagos kételyre nyilvánitja, hogy nincs ok arra hinni, mikép a magtermés ritka legyen, azonban oly vidéken, hol a szőlő megterem, a magtermés nem ritka; egész termés lehet ugyan gyér, de szorványos mindig van.

Farkas az erdőtilalmazást a város különös figyelmébe ajánlja, miután az erdei szemlék alkalmával a tulságos és helytelen legeltetés szomoru következményeiről győződött meg.

Elnök közli, hogy Forberger J. körünkbe nem lévő egyleti tag és királyi erdőbecslő a Kassa városi erdőrendezést tárgyazó szakleirásra irásban foglalt észrevételeit a közgyülés folyama alatt a z egyesületnek megküldötte s hogy ez az erdőrendezést illetőleg a bizottság véleményével alapjában megegyez. — Használat végett a titkárnak kézbesittetik.

Pap J. Kassa város h. polgármestere a helyi erdőkezelés tanulmányozására és a feletti jelentéstételre kiküldött bizottságnak elismerő köszönetet nyilvánit.

A közgyülés a Kassai erdők kezelésére és gazdászatára vonatkozó bizottsági jelentést mindenekben elfogadván, annak irásba foglalását és Kassa t. városának való megküldését az igazgató-választmányra bizza.

XXIII. A titkár a mult ülés óta jelentkezett következő tagok felvételét kéri: Illés Nándor, Joász Alajos és Láng Gábor évdijas tagokat alapitó tagoknak külön-külön 100 frt kötvényben biztositott alapitványnyal, évdijas tagnak pedig Imre Lászlót és Glevitzky Sándort.

XXIV. Vlkolinszky K. erdőmester a marmarosi erdőkről kivánt volna szólani azért, hogy a tagok előlegesen ismerkedjenek az ottani vidékkel, mindazonáltal munkálata kissé hosszasabb lévén, a közgyülés engedelmével azt az egyleti évkönyvben leendő felhasználás végett a titkárnak kézbesiti s egyuttal meghivja az egyesületet, hogy valamelyik közelebbi közgyülését Marmarosszigeten tartsa.

A közgyülés ezen éljenzéssel fogadott meghivást az igazgató-választmány figyelmébe ajánlja.

XXV. A közgyülés az elnök és titkár által aláirandó jegy-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

zökönyv hitelesitésével Scholcz Rezső és Illés Nándor tagtársakat bizza meg.

XXVI. Elnök az egyesület nevében őszinte köszönetet mond Kassa városának az egyesület barátságos és szives fogadásáért.

Pap J. h. polgármester köszöni az egyesület tanulságos munkálkodását s Kassa város bucsuüdvözletét mondja a távozó tagoknak.

XXVII. Elnök inditványára a közgyülés köszönetet szavaz az egyesületet körébe elfogadó Kassai lövöldének; Loósz J. és Haske E. ügyvezetőknek, Dr. Klekner Alajos urnak az első ülés alkalmával felvett gyorsirói jegyzésért végül az egyesület javára tartott zeneestély t. rendezőinek.

Ezeknek végével elnök az 1869 évi közgyülést bezárja.

Láttam: Keglevich Béla,
elnök.

Jegyzette: Bedő Albert,
egyl. titkár.

Hitelesitették:
Scholcz Rezső
és
Illés Nándor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az

Országos Erdészeti-egyesület véleménye

Kassa városa erdeinek állapotáról és azok jövőre való kezelése felöl.

Az Országos Erdészeti-egyesület, Kassa sz. kir. város t. közönségének 1869 évi juniushó 8-án $\frac{2435}{961}$ szám alatt kelt felkérésére, a t. város kebelében megtartott évi közgyülésén tárgyalást nyitott a felett, hogy melyik lehet a legczélszerübb gazdálkodási mód Kassa város viszonyait tekintve?

A t. város közönsége által az egyleti közgyülésre kiküldött képviselő urak az elnökséget az iránt is megkérték, hogy az emlitett kérdés Kassa városa erdőgazdaságát illetőleg a lehető legtágasabb alapon tárgyaltatnék, hogy a közgyülés a városi erdők kezelésének és azok folyamatban lévő rendezésének czélszerüségéről határozottan nyilatkoznék, s egyszersmind a gazdálkodás jövőre követendő irányára nézve lehetőleg kimeritő tanácsot adna.

Az elnökség a közgyülési tanácskozás sikeresebb eszközölhetése végett egy bizottmányt azon utasitással küldött ki, hogy ez, az erdei szemlék alkalmával, a t. város képviselőihez csatlakozva a mennyire az idő és körülmények engedik, az erdőgazdasági és rendezési viszonyokat a helyszinén behatóan tanulmányozza és a tett észleteket megvitatván, az eredményről a közgyülés zárülésében véleményes jelentést tegyen. Ezen bizottmány tagjai voltak: Scholcz Rezső és Wagner Károly kir. erdőtanácsosok; Bikkal Nándor kir. erdőmester, Scherffel Róbert kir. hely. erdőrendező és Bedő Albert egyesületi titkár; a t. város részéről Gleviczky Sándor, Dr. Jeney Kristof és Kloczkó Ignácz helybeli erdőmester.

A bizottmány szept. hó 30-án délután 5 órától kezdve a vá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

rosi tanácsház nagy teremében ülést tartott, melyben elnökül Scholcz Rezsőt, előadóul pedig Wagner Károlyt választván, a kitüzött nehéz és kényes kérdést részletesen tárgyalta.

Az ezen tárgyalás alkalmával létrejött megállapodáshoz képest s annak az októberhó 1-én tartott közgyülés által történt egyhangu elfogadása folytán, az egyesület a Kassa városi erdők jelenlegi állapotára, kezelésére, a gazdálkodás jövőre követendő irányára és a folyamatban lévő erdőrendezésre, határozatilag a következőket mondotta ki:

I. A rendelkezésre állott adatok szerint Kassa városának kerekszámban 30,000 holdra terjedő erdőségét három uralkodó fanem, a tölgy, a bikk és a jegenyefenyő (abies pectinata), a következő arányban képezi: 38 % tölgy, 56 % bikk 6 % jegenyefenyő. Az ezen fanemekből álló állabok részint tiszták, részint elegyesek. A jegenyefenyő helyenként ugy a bikkesekben mint a tölgyesekben közzé-keverve fordul elő, néhol e fanemeket, különösen pedig a tölgyet, helyéről kiszoritja s ennek rovására terjed; mig a bikkesekben kevesebb hajlamot mutat a térfoglalásra.

A gazdasági üzemrendszer megállapitásánál először az iránt kell határozni, valjon az uralkodó fanemek megfelelnek-e a helyi viszonyoknak. Kassa város képviselőinek e kérdésre adott felvilágositása folytán a közgyülés oda nyilatkozik, hogy a tölgy, mint legértékesebb s napról napra mindig ritkább fanem legalább jelen kiterjedésében, a fenntartásával járó mellőzhetlen költségeket sem kimélve, föltétlenül megtartandó.

A fenyvesek sokkal kisebb terjedelmüek semhogy a fenyőfabeli szükségletet fedezhetnék, minélfogva és még azért is, mert ezen fanem összehasonlitva a bikkel nagyobb fatermést és sokkal nagyobb pénzjövedelmet biztosit, — a jegenyefenyő természetes uton való terjesztése, az elegyes állabokban teendő vágások czélszerü vezetése által minden kitelhető módon és minél nagyobb mértékben, természetesen a bikk rovására, eszközlendő, s ennek folytán a bikk lassanként azon térre szoritandó, a mely számára az összes városi erdőségnek, általa most felerészénél nagyobb mérvben elfoglalt területéből a megváltozandó viszonyokhoz képest fennmarad. A termőhelyi viszonyok az elegyes állabokban olyanok, hogy az illető fanemeknek legalább is egyaránt megfelelnek s igy a szükségesnek jelölt állabátváltoztatás e tekintetben semmi természetes akadályba nem ütközik,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

II. A fanemek megválasztása után az üzemmód megállapitása iránt irányadóul szolgálnak különösen a közönség épületfa szükségletének fedezhetése és az erdők magasabb jövedelmeztetése.

Tölgy épület- és szerszámfát nagyobb méretekben csak szálerdőből lehet nyerni; a fenyőnél más üzemmód nem is lehetséges; a bikknél, mely kevés szerszámfán kivül csak tüzifát ad, e fanem sajátságánál és a kérdésben forgó erdők termőhelyi viszonyainál fogva csak a szálerdő-üzem lehet czélszerü. Midőn a közgyülés a Kassai viszonyok között átalában véve a szálerdő-üzemet nyilvánitja czélszerünek, nem téveszti szem elől azt sem, hogy ha Kassa városának és környékének bőrgyártási ipara a cserkéreg termelést netalán szükségesnek vagy igen jövedelmezőnek tüntetnék fel, akkor a tölgyes erdőből, különösen e czélra, egy megfelelő rész ki lenne hasitandó s mint külön üzemtest 14—20 éves fordában sarjerdőképen kezelendő.

A jelenleg fennálló tölgyesek majdnem kivétel nélkül, még a legidősebbek is sarjadzás folytán keletkeztek. Ezen erdők, bárha a termőhelyi viszonyok a szálerdő-üzemnek kedvezők, most mint sarjerdők a helytelen bánás és ujbólitás s a szünetnélküli legeltetés folytán ritkák és silány növésüek s alig adjak $^2/_3$-át azon fatermésnek, mely megfelelő kezelés mellett különben lehetséges volna. Itt tehát az üzemmód átváltzotatása is föltétlenül szükséges, természetesen csak fokonként és oly terjedelemben, a mint azt az évi vágások a tölgyes erdőkben magukkal hozzák. Ezen átváltoztatás nagyobbrészt minden költség nélkül természetes uton az ugynevezett erdőtilalmazás által is sikerülni fog, ha a kezelő személyzet kellő szakavatottsággal, szorgalommal és ügybuzgósággal fog eljárni. A mesterséges átváltoztatás csak kivételes esetekben és a hézagokban meg a tisztásokon fog szükségesnek mutatkozni.

Ámbár a bikkes erdőket a harminczas évek előtt és után rövidebb fordában vágták, mindazon által sarjadzás által keletkezett bikkes mégis kevés lehet, a letarolt állabok magtermő korukon többnyire tul lévén, rendesen némi előserdénynyel birtak s igy a terület a mennyire annyira magról kelt törzsekkel van ellátva; a hol pedig előserdény nem volt, ott a vágások vagy kopáron maradtak vagy legfeljebb alárendelt fanemekkel, nyirrel, nyárral, mogyoróval stb. vannak benöve. Ezen területeknek nem annyira

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

átváltoztatása az üzem-módra nézve, hanem tulajdonképen beerdősitése még pedig mesterséges uton és mielőbb szükséges. Ezen erdősitésre, sajátságánál fogva, sem a bikk, sem a jegenyefenyő nem alkalmas; legjobb sikert lehet napos, szárazabb és silányabb talaju helyeken az erdei fenyőtől, árnyékosabb és nedvesebb oldalokon pedig a lúczfenyőtől várni.

III. A fanem és üzemmód megállapitása után a forda kérdésének megoldása önként következik. Ha más tekintetek nem forognak fenn, akkor a szálerdő fordája rendesen a legnagyobb átlagnövedék korára tétetik. Ha nagyobb méretü fák termelése czéloztatik, akkor a forda annyira emelendő, hogy azon kor eléressék, melyben az illető fanem átlag véve a kivánt méretü törzseket szolgáltatja. A fordatartamot határozott számokban megjelölni az egyesület nem találja czélszerünek, mert a termőhelyi viszonyokat hiven visszatükröző megbizható helyi termési táblák hiányában az illető fanemek átlag-növedékének culminatiója iránt határozottan nyilatkozni nem is lehet, s mert a fordatartam megállapitása különben is oly sok, az erdőviszonyoknak az erdőrendezés czéljából való tüzetesb tanulmányozása alkalmával felmerülő körülményektől függ, hogy a fordának előre való meghatározása az illető erdőrendezőt szabad elhatározásában talán az ügy kárára csak korlátolhatná. Megemlithető egyébiránt, hogy a jegenyefenyő és bikk fordája 80—100 s kivételesen 120, a tölgyé pedig 120—140 év közé eshetik.

IV. Az erdei-szemlék alkalmával látott ujabb és régibb vágások nagyobbrészén a gondos szakképzett vezetésnek nyoma sem látszik. A tölgy sarjerdők vágásánál a sarjadzást legsikeresebben előmozditó mély vágásnak legközönségesebb szabálya sem alkalmaztatván, az anélkül is ritka állabok még silányabbakká lettek; a hézagok kipótlása s az állabok zárlatának jobbitása mesterséges uton meg sem kisértetett. A bikkesek az ezen fanemnél, az átváltoztatás esetét kivéve, egyedül alkalmazható fokonkénti tarlasztás mellőzésével részint letaroltattak, vagy legfennebb egyes csenevész törzsek hagyattak magfákul, melyek aztán sem számra, sem minőségre nézve nem voltak elegendők a vágásoknak csak legcsekélyebb részben való természetes bevetésére is, minek folytán több vágás csak gazzal s némi részt gyomfanemekkel van legjobb esetben boritva, ha különben tisztássá nem vált.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Jövőre nézve tehát Kassa város erdőviszonyai közt a vágásoknak természetes ujbolitása nemcsak a legolcsóbb, hanem a legsikeresebb eredményhez is fog vezetni, a mesterséges erdősités csak a hézagos állabok utánpotlására és a tisztások beerdősitésére alkalmaztatván; természetes, hogy a kivánt siker csak ugy lesz elérhető, ha a kezelő személyzet az eddigi fonák rendszerrel szakitva, megfeszitett szorgalommal s a szenvedélyes szakember érdekével és kitartásával fogja reábizott munkát végezni.

V. Erdővédelem tekintetében a Kassai erdők, különösen a falopást tekintve, nincsenek mostoha viszonyok között. Azonban a legeltetésnek az erdőtenyésztésre nézve sok helyt káros nyomai láthatók, s ha jövőre a vágások természetes ujbolitásánál a város kellő eredményt kiván elérni akkor az illető területeken a legeltetés a vágás előtt legalább 10 és a vágás után legalább 20 éven át feltétlenül és a legszigorubban megtiltandó.

VI. Az erdőhasználat és ipar jelen kezdetleges állapotában fekszik valószinüleg annak oka, hogy a kassai erdők oly keveset jövedelmeznek s a szállitási utak tökéletlenségének vagy hiányának meg a rendelkezésre álló vizi-utak fel nem használásának tulajdonitandó azon körülmény, hogy mig a távolabb fekvő erdők fatermését alig lehet értékesiteni addig Kassa város közönsége gyakran faszükében szenved.

A folyamatban lévő erdőrendezés egyik főfeladata leend tehát jövőre egy czélszerü használati és szállitási rendszert megállapitani.

Azon több oldalról nyilvánitott nézet ellenében, hogy az ugynevezett szénfa-vágásokat jövőre egészen be kellene szüntetni a közgyülés oda nyilatkozik hogy ezt átalánosságban kimondani nem lehet. A szénfa- vágásoknak eddigi káros volta abban állott, hogy az illető területek fa-tömege lábán adatott át a vevőnek,kinek semmiképsem állhatott érdekében a vágást ugy vinni,hogy az ujra erdősités természetes uton létre jöjjön,s igy az ilyen szénfavágások erdősitése a természetre és a véletlenre volt bizva, mely igen ritka esetben felelt meg a jogosulatlan várakozásnak. Minden esetre az itt a főkérdés, hogy lehet-e azon területek fatömegét, melyek eddig részben szénégetésre adattak el, más uton előnyösebben értékesiteni? — ha igen akkor természetesen ezen jobb út választandó, különben pedig szénégetésre engedendő át, de oly módozat mellett, hogy az illető állabok ujbolitása az által meghiusitva ne, sőt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

inkább elérve legyen. E czélból a fa ne lábán adassék el, hanem kész ölekben, melyeket az erdőhivatal tulajdon személyzetének közvetlen felügyelete alatt tulajdon munkásai által és saját költségén vágat; a vevő a szerződésben megszabott idő alatt a fát szénné égetve tartozzék a vágást az ölfától kitakaritani. Igy az erdőnek fokonkénti vágás által való ujbolitása a kezelő személyzet kezében lévén, a szénfavágások eddigi káros volta is meg fog szünni.

VII. Az üzemtestek jövendőbeli képzésénél a megállapitandó üzemmódok és fordákon kivül főképen az uralkodó fanemek által helyenkint elfoglalt területek lesznek irányadók.

A pagonyok ujjá alakitását is tanácsos leend annak idején fontolóra venni; a közgyülés ugyan is azt tartja, hogy egyes pagonyok sokkal kisebbek semhogy egy kezelő erdésznek elegendő foglalkozást adnának, mig némelyek talán tulterhelve vannak; lehet hogy ez ügy kellő megfontolása után talán a pagonyok számát is alább kellend szállitani.

VIII. A t. város kivánságára az erdőrendezési illetőleg csak becslési munkálatok is vizsgálat tárgyává tétetvén, a közgyülés ez iránybani megjegyzéseit a következőkben nyilvánitja:

a) miután a folyamatban lévő becslés az 1816—1822-ik évek közt véghezvitt felmérésre és osztagozásra alapittatott, kétség lett kifejezve az iránt, hogy a felmérés óta eltelt 47 év alatt történt tér- és állabváltozások mellett még lehet-e a régi téradatokat használni, — bárha a közgyülésnek nem volt alkalma kételyeit önmeggyőződés utján eloszlatni, mindazonáltal megnyugodott a becslés vezetésével megbizott erdőmester ur azon ismételve tett kijelentésében hogy a felmérés óta történt térváltozások mindenütt figyelembe vétetvén kellőleg kiigazittattak, s hogy az osztagozás alkalmával jelenleg a régi osztagokból többnyire többet kellett egybefoglalni, minthogy akkor az állab és annak helyzeti különbségére figyelemmel nem voltak s mivel a régi feljegyzésben jelölt állabkülönbségek már egészen elenyésztek.

b) Megütközött a közgyülés azon, hogy az állableirásnak két igen fontos tétele, a termőhelyi és az állabjóság (zárlat) nem vétetett fel, a minthogy ezen tételek kipuhatolására szükséges termési táblák sem állittattak fel. Termési táblák nélkül sem a termőhelyi, sem az egyes fanemek növekvési viszonyainak ös-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

meretéhez jutni, sem a szabályszerü fakészletet, fatermést és a vágásig még várható növedéket kiszámitani nem lehet.

Termési táblák nélkül okszerü erdőrendezést szálerdőben képzelni nem lehet; föltétlenül szükséges tehát, hogy egy ahoz értő tapasztalt szakember által e táblák felállitásának, a mily fontos ép oly nehéz és ez irányban sok tapasztalatot igénylő munkája utólag végeztessék s az állableirás emlitett két hiányzó adata: a termőhelyi és állabjóság utánpótoltassék.

c) A közgyülés nem tartja helyesnek azon eljárást, mely az állabok fatömegének kipuhatolásánál követtetett. A próbaterek kiszámlálásánál a sokkal czélszerübb és pontosabb átlaló helyett, téves mennyiségtani fogalmak folytán a mérszalag használtatott, minek következtében a kimutatott fatömegek, ha különben az eljárás hiányos nem volt, a valódinál kétségkivül nagyobbak. Az átlagtörzsek köbözésénél használt, csak álló fáknál alkalmaztatni szokott, Pressler-féle köbözési mód sem adhatja a fekvő törzsek köbtartalmát oly pontosan, mint a közönségesen használt és a gyakorlatban legbiztosabbnak talált mód t. i. a törzsnek részletenként való köbözése. Az állab holdankénti fatömege nem különittetett el a főállab és az elnyomott s a vigályitást illető meg az alárendelt betolakodott fanemekből álló mellék állab szerént, mely utóbbit valamint a gallyfát is a főhasználati üzemtervbe soha sem szabad felvenni, mert annak meghatározása igen bizonytalan lévén, a főállab fatömegét és a főhozam kiszámitását is igen kétséges értéküvé tenné. E tekintetben is szükséges lesz, hogy az illető erdőrendező több ellenőrző próbák folytán, az állab fatömeg becslésében előforduló és előbb elősorolt hiányokat átlag számokban megállapitsa s igy azon adatokat a további munkára használhatóvá tegye.

Feltünt az egyesület előtt azon idő- és költségpazarlással járó körülmény is, hogy nemcsak a közép-koru, hanem még a fiatalabb állabok is próbaterek által becsültettek, holott ez, termési táblák segitségével nemcsak aránytalanul rövidebb idő alatt és sokkal olcsóbban hanem a czélnak tökéletesen megfelelő pontossággal is eszközölhető lett volna. A vett próbák száma is többszörösen túlhaladja azon határt a meddig a leglelkiösmeretesebb becslés mellett is avatatlan és félénk kezdők menni szoktak.

d) A vett próbák alapján minden állab számára összeállitott becslési lajstromban felsorolt az állabviszonyokra vonatkozó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

számtalan, de nagyobbrészt lényegtelen és fölösleges s csak kezdők számára számitási gyakorlatul szolgáló adatok, — a becslés vezetőjének a meddő és a gyakorlat által nem tisztázott elméletek iránti előszeretetéről s azon buzgó törekvéséről tanuskodnak, hogy a reá bizott feladatnak a lehető legalaposabban megfelelni akart, bárha az elmélet utain eltévedve kellő tapasztalat és gyakorlat hiányában ezt el nem érhette.

Végre a mi a folyamatban lévő erdőrendezés bevégzését illeti, melylyel a t. város az erdőgazdaság kárára és az erdőpénztár terhére már közel 50 év óta eredménytelenül küzd, erre nézve a közgyülés azon véleményen van, hogy végre is czélt csak ugy lehetend elérni, ha az erdőrendezés befejezése egy a t. város bizalmát biró gyakorlatilag tökéletesen avatott és kipróbált erdőrendezőre bizatnék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Titkári jelentés,

az 1869-edik évi közgyülésen.

Tisztelt közgyülés!

Midőn az országos Erdészeti-egyesület e harmadik közgyülésén szerencsés lehetek jelentésemet előterjeszteni s azzal tagtársaim becses figyelmét igénybe venni, nem mulaszthatom el kifejezést adni a felett való örömömnek, hogy hazánkban egyre szaporodik azok száma, kik belátva Magyarország erdőgazdaságának fontosságát, csatlakoznak az okszerü erdőgazdaság elveinek követőihez s a helyett, hogy kicsinylőleg lenéznék az erdőt, vagy épen lételét veszélyeztető igényekkel lépnének ellenébe, gondos ápolóivá lesznek annak, becsét felismerik s jóllétük egyik jelentékeny tényezője gyanánt tisztelik.

És most tisztelt egyesület, ha terjed az ily hazafiak száma, s terjed azok sorában, kik hatályos szóval és erővel párosult akarattal birnak az igaz és üdvös elvek keresztülvitelére, — lehet-e nem örvendenünk a felett, hogy hazai erdőgazdaságunk ez által jobb jövő elébe néz; avagy az ébredező figyelem és nyilatkozó szükség nem közvetett zálogai-e annak? hogy figyelmünk tárgyát, melynek lételét szükségesnek ismerjük egyszersmind becsben is fogjuk tartani. — E viszony pedig mindinkább fejlődni kezd hazánk számos vidékein, az erdőknek fiaikban tehát nemzetségileg örökös tulajdonosai, a testületileg birtokos közönségek s több helyt a hivataluknál fogva időszerü élvezetre jogositott birtokosok is, belátva erdeik hivatását s felfogva azok valódi rendeltetését, mely a tartós jóllét terjesztésében áll, birtokuk e részét nem tekintik többé terheket nevelő mostoha gyermek gyanánt, — hanem édes övéiknek ismerve, fejlesztésére, nevelésére áldozatot sem kimélnek.

Egyesületünk működési tere, melynek körében tisztelt tagtársak mi is a biztosabb siker elérhetése czéljából egyéni erőinket összesitők, egyfelől abban öszpontosul, hogy erdeink számára megnyerjük azok jó indulatját, kik tévesen terjesztett elvek s

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

bal körülmények folytán még nem lennének azon álláspontra jutva, melyről erdeinknek közgazdaságilag jelentékeny állását beláthatnák, s hogy másfelől azoknál, kik már oda eljutottak, ápoljuk az erdő szerelmének még ez idő szerint tavaszi virágát, mely kedves hazánkat, az okszerü erdőgazdálkodás áldást hozó gyümölcsével ajándékozza meg.

A szellemi kéznyujtás és ez által egymás közt létre jött tagsági kapocs, minket oly közös munkásokká tett, kik nem a fáradság jutalmának egymás közt való megosztásáért, hanem magasztos elveknek az együttes működés által könnyebben elérhető valósitásaért küzdenek, a mi munkásságunk s törekvéseink iránytüje a hazai erdőgazdaság felvirágzásának szellemi és anyagi erőnk által való eszközlése.

A tér, melyre a közjónak előmozditása czéljából léptünk tágas s mindnyájunknak, kik hivatásunkhoz képest e hazában elszórtan élünk, elegendő munkakört biztosit, hivatásunk pedig annál nemesebb, mert az anyagi jutalom, mely tanácsaink elfogadásából, vagy erdeink becsének igyekezetünk által lett emeléséből ered, nem miénk, hanem az erdőbirtokosoké és közvetve édes hazánké, melynek szolgálatunkat szenteltük.

A mi feladatunk Magyarhon erdőbirtokosait kivétel nélkül támogatni abban, mi erdőgazdaságuk üdvös emelésére szolgálhat, meggyőzni őket annak hasznosságáról mit erdeik érdekében tenni kell s erdőbirtokosaink és szaktársaink között közvetitő kapcsot képezve, tartózkodás nélkül megjelölni azon út- és módnak irányát, — melynek követése biztosithat üdvös eredményt.

Ha tehát az emlitettem feladat elérhetésének támogatása végett, minél nagyobb számban csoportosulnak hazánkfiai, illetőleg csatlakoznak egyesületünkhöz, s lesznek ez által a hazai erdészeti ügynek munkásai, annál nagyobb mérvben birjuk annak zálogát, hogy Magyarország erdőgazdaságának kilátásban levő és mindnyájunk által forrón óhajtott jobb jövőjét többen s igy biztosabban készitjük elő.

Ily munkára törekvő ügybarátokká váltunk mi mindnyájan midőn egyesületünk kebelében egymásnak a jó ügy szolgálatára, segédkezet, baráti jobbot nyujtottunk, ugyanazért benső örömmel üdvözölhetjük mindazokat, kik ez évben is ily barátokként sorakoztak hozzánk s kiknek számát valóban kedvezőnek mondhat-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

juk, mert alapitótagjainknak összege 143-ról 194-re szaporodott, mig a rendes tagoké, mely a mult évi közgyülés alkalmával 529-re ment, ma miután közülük 14-en alapitó tagokká lettek, 7-en pedig elhaltak és változott körülményeiknél fogva kiléptek, szaporodás mellett 519-en áll, pártoló tagjaink száma pedig 4 s igy összesen véve egyesületünk 717 tagot számlál.

Miként tisztelt tagtársaink előtt tudva, egyesületünk mult évi közgyülése egy a müszakilag nem képzett erdőőrök és nép számára szánt erdészeti kézikönyvre, Erdészeti- kistükör czime alatt a jelen közgyülésre megszabott határidő mellett 200 forint pályadijt tüzött ki, megjelölvén egyszersmind akkor azt is, hogy a szerkesztendő mü tárgyát különös tekintettel az alföldre oldja meg. — Az igazgató választmány figyelembe véve azt, hogy az erdészet alapvonalai a fel és alföldre azonosak, ezen kifejezést, „különös tekintettel az alföldre“ a közgyülés jóváhagyásának reményében elhagyandónak vélte valamint a rövidre kiszabott, pályázati határidőt sikeresebb eredményü pályamüvek nyerhetése czéljából jövő évi május 1-ig meghosszabbitandónak ismerte.

A mi pedig az erdőmüszaki segédszemélyzet számára irt pályamüvek birálatának eredményét illeti, e részt a biráló bizottság tagjainak részéről, miután az egymástól szétszórtan lakó tagok igen kedvezőtlen körülmények közbejötte folytán közös tanácskozmányt mindeddig nem tarthattak, a tisztelt közgyülést arra kell kérnem miszerint a pályadij odaitélése iránt való intézkedést mielőbbvaló eszközlés mellett, az igazgató-választmányra bizná. Az erdőadó és az egyesülettel kapcsolatba hozandó nyugdijegylet ügyében kiküldött bizottságok jelentéseinek előterjesztésére, miután különösen az előbire nézve a földadó tárgyalásának bevárása is szükségesnek volt ismerhető, további határidő volna engedendő.

A lapok utján megjelent közleményeinkben értesültek t. tagtársaink arról is, miszerint egyletünk alaptőkéjének gyümölcsözőbbé tétele szempontjából s másfelől azért is, hogy egyesületünk az állandó lakás nem birhatásának kellemetlenségeitől jövőre meg legyen óva, az igazgató választmány czélszerünek találta, hogy Buda-Pesten egy az egylet czéljainak megfelelő lakház vásároltatnék.— Ugyan ezért választmányunk az ez ügyben való további intézkedésre jelen közgyülésnek döntő határozatát kérendi; — mely tekintetben csupán annyit bátorkodom még megemliteni, hogy alapitótagtársaink nagy része e vételt elvben he-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

lyesnek ismervén, a kötvényben biztositott alapitványi tőkének előbbi czélra leendő befizetésére készneк nyilatkozott.

Egyesületünk működésének köréhez tartozván a kor igényeihez mért erdőgazdálkodásra nézve tájékozó támpontokat nyujtani azoknak, kik e tekintetben tanácsait birni óhajtják, ez irányban Debreczen sz. k. városának is mult közgyülésünkön nyilvánitott óhajtásához képest, akkor szerzett tapasztalataink alapján évkönyvünk megküldése alkalmaval a nézetünk szerint szükségesnek ismert főbb elveket szives tudomására juttattuk.

Összes hazai erdőbirtokosaink érdekében véltük pedig tenni azt is, midőn a fatermelési költségeknek mérséklése czéljából, a ngymltsgu földmüvelési miniszteriumot megkértük, hogy az utazó erdőmunkások számára a vasuti szállitást illetőleg azon jutányos vitelbért eszközölje, mely a mezei munkások részére már is foganatba vétetett. — Kérelmünkre feleletet még nem nyertünk ugyan, de mi okunk sem lehet kétkedni abban, hogy e fennforgó esetben az, mi egyik részére igazságos, a másikra legalább is méltányos.

Midőn hazai erdőgazdaságunk ügyében tett egyesületi működésünkről szólok, kötelességemhez hiven feladatomhoz tartozik még azt is megemliteni, hogy azon erdészeti törvényjavaslat, mely tagtársaink tudomása szerint illetékes helyre való juttatás végett a földmivelési miniszteriumhoz terjesztetett fel, mindeddig törvénynyé nem vált.

És most t. közgyülés azon forró óhajtással zárom be jelentésemet, vajha jelenlegi kassai működésünk is az itteni erdők gazdászati kezelésére nézve oly üdvös eredményt szülne, mint a minő jó szándékkal és őszinte akarattal mi ez erdők felvirágzását kivánjuk.

Bedő Albert.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Mi okozza a szénégetésnél a robbanást?

Egyik tudományág a másikat támogatja. — Számtalan példa bizonyitja már, hogy ott, hol két elkülönitett tudomány egymással érintkezett, nem ritkán a legtisztább, a legteremtőbb alapelvek születését eredményezték. — A gyakorlati tudományok épily viszonyban állanak szorosan elméleti részeikkel, s ha ezeknek fejlődése, tisztább alapra fektetése ritkábban idéz elő mozgalmat, ujitást a gyakorlatban, mégis az, az egészre nézve nyereségnek mondható.

Már igen sok jelesebb művet olvastam át a szénégetésről, melyekben a gyakorlati eljárás elméleti okadatolását még elég teljesnek egyikben sem találtam; sőt a bogsaszenitésnél előforduló robbanások alapos magyarázatát egyikben sem leltem. — Némelyik ugy adja elő az elővigyázati szabályokat, hogy olvasójával egyenesen azt sejteti, mintha a robbanások az eléggé ki nem hajtott vizgőztől származnának, s az olvasó, ha nem képes magának más uton róla helyes magyarázatot alkotni, könnyen el is hiszi, hisz épen azt várja, hogy előtte még ismeretlen vagy kevésbbé ismert gondolkodási alapokra vezettessék, s ha különben már iskolán kivül volt alkalma megbámulni a gőz feszerejének munkáját, nyomon azt gondolja: tenyerén fekszik; mi okozhatja egyéb a robbanást, mint a vizgőz?

Erre én csak egy esetet beszélek el, melynek 1866-ban a bécsi mérnökegylet gyülésén szemtanuja valék s mely feltett állitásom valószinüségét nagy részben támogatja. — Tévedtek és tévedhetnek oly emberek is, kik az erdésznél még szélesebb technikai kiképeztetésben részesültek. — Méltán föltehetem legalább azt azon mérnöki egyénről, kivel ez eset történt épen akkor, midőn a gőzkazánok robbanási okait nyilvános előadásban fejtegette.

Elég az hozzá, vita kerekedett, mely egy ügyesebb mérnök kérdésével teljesen véget ért. — Hála az égnek, hogy a vita tovább folytatásának megszüntetésével megmentette a bécsiek jó hirnevét! — „Mit gondol az úr, ha egy öntött vasgolyóba vizet

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

zár be jól s azt túlheviti, szétrobban-e a golyó?“ — Az illető úr erre azonnal igent mondott; de aztán nem kévéssé bámult, midőn „igen“-jét hangos visszatetszés követte.

Egy másik eset, melynek még mint gyermek valék szemtanuja, a következő volt. — Egy pinczében nagy mennyiségre felhalmozott asztalos-forgács vigyázatlanságból meggyuladván, az összecsődült nép nagy szorgalommal és munkafeláldozással igyekezett a pinczét vizbe fulasztani; azonban több óra tölt el, de a tűz nem csillapodott, a pincze telhetetlen volt, sőt a nyilásain kiomló füst közé most már vizgőz is vegyülvén, annak sürübb alakot adva fenyegetőbb és fenyegetőbben látszott oltóival daczolni. — Ezek tanakodás közben végre kisütik: be kell vakolni a nyilásokat! — Azonban alig hogy a kőmivesek munkájok vége felé voltak: „ki kell bontani a vakolást, mert különben szétveti a vizgőz az egész házat!“ hangzott egy mivelt úri ember szava, ki képes is volt aztán rettentéseivel hatást eszközölni. — Egy két percz mulva már ismét a teljes nyilásokon át gomolgott ki a füst, s az ujra megkezdett vizbefulasztásra, mint előbb, mit sem hajtott. — Mig nemsokára egy értelmesebb hatósági egyénnek a szinhelyre érkezte a nyilásokat ujra bevakoltatta s a tüzet minden robbanási veszedelem nélkül elnyomta. — Azon emlitett uri ember rettentéseinek azonban még további eredményei azok voltak, hogy a megrémült és a robbanástól minden fölszedhetőiket menteni akart lakók kelleténél tovább nem mertek visszaköltözni s a tűzőrök nemcsak megtizszereztettek, hanem meghusszoroztattak, hogy őrködjenek a valamely támadható uj repedésből vagy nyilásból származhatónak vélt robbanás felett.

Ne rontsd le, a mi helyett jobbat épiteni nem birsz! — Roszabb én sem akarok lenni, s azért e czikkem feladatául éppen annak megmagyarázását tüzém ki: mi okozza a bogsaszenitésnél előforduló kisebb nagyobb robbanásokat?

A gőz feszerejének és a gőzkazán-robbanásoknak szóbahozatalával azonban alkalmasint felzaklattam t. olvasóim kiváncsiságát, a min jelenleg, midőn a gőzkazánok felrobbanásait még mindig oly élethűséggel jegyzik fel a legtöbb esetben a nélkül, hogy egyszersmind nyomozva azoknak okait végül kimondják, megfejtésöket mintegy jelesebb tudósra vagy későbbi időkre bizván, épen nem csudálkoznék; engedjék meg tehát, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

magyarázatomat egyenesen negativ oldalról kezdjem, t. i. annak felfejtésével, miszerint a bogsaszenitésnél a robbanást nem a vizgőz okozza.

Leszámitva az elpárolgástól, melyet a körlég párafoghatási képessége okoz, a viz csak akkor válik gáznemű testté, gőzzé, ha 760 millimeternyi körlégnyomás alatt 100° C.-ra hevittetik. — És miután a 100 hőfoku gőz egy légkörnyomásnak megfelelő feszerővel bir, képes a levegőben elterjedni. — 100-nál nagyobb hőfoku gőz, már egy légkörnyomásnál nagyobb feszerővel bir, és azért látjuk a jobban forró edényekből nagyobb erővel törni fölfelé a gőzt; azért tapasztaljuk az izzó vasnak vizbemeritésénél, ez utóbbinak sziszegését, melyet tulajdonképen csak a képződött és túlhevült gőznek gyors fölfelétörése okoz. — De zárjuk el a tulhevült vizgőzt egy oly edénybe, melynek falerőssége ellent képes állani azon nyomásnak, melyet a gőz feszereje belőlről kifelé gyakorol, akkor robbanástól, az edény szétvetésétől nem tarthatunk. — Ez többszörös kisérlettétel által be van régen bizonyitva, ha másképen volna, a Papin fazaka különben nem készittethetett volna.

A túlhevitett gőznek ily elzárását naponként szemlélhetjük a gőzgépeknél, hol annak nyomása egy a gőzhengerben fel s alá, vagy elő s hátracsusztatható tolony segitsége által erőműi hatásokra van értékesitve.

A gőzgépeknél tapasztalták továbbá, hogy a gőz feszereje nem egyenes arányban növekszik túlhevitésével, hanem attól eltér, a mennyiben például már a 6—7 légkörnyomásnyi feszerővel biró gőz előállitása nem 6—7 annyi tüzanyag elfogyasztásába kerül, hanem sokkal kevesebbe, tehát olcsóbba. — E tényállás az erőművészeket oda utasitotta, hogy a gőz feszerejét minél nagyobb hőfokokra kipuhatolják s ki is puhatolták egészen addig, mig nem birtak már oly eléggé erős edényt előállitani, melyet a gőz szét nem repesztett volna. — A körülbelől 100 légkörnyomásnyira kiszámitott gőz, t. i. már nem 100 légkörnyomásnyi, hanem sokkal nagyobb feszerővel bir, ugy hogy feszerejének növekedésében ott mintegy ugrást képezni látszik; noha azt jobban ugy is magyarázzák, hogy az illető anyag (öntött vas) ellenállási erősségének törvényei változnak. — E nyomozás közéletbeni eredményének és azon sorozás okainak előadása, fejtegetése aztán, mely szerint 3-féle gőzgépet különböztetnek meg: alsó,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

közép és magasnyomásu gőzgépet ($1^1/_2$ — $2^1/_2$, $2^1/_2$ — 4, 4—8 és azon felüli körlégnyomással dolgozót.

A gőzkazánok robbanási veszedelme leggyakrabban és legnagyobb mérvben, a minél-magasabb nyomásu gőzgépeknél fordul elő; még pedig akkor, midőn a túlhevitett viz valamely kazánrepedésen vagy gondatlanul zárolt nyiláson kiszabadul, mert a viz ekkor azonnal, a viz hőfokának megfelelő nagy feszerejü gőzzé változik.

A zárló edényéből kiszabadult túlhevitett viznek tehát, a körlég nyomásának megfelelő feszerejü gőzzé való hirteleni kiterjedése állitja elő ennek szétvető, robbantó hatását. —

Hogy a kazánban levő gőz túlhevitéséből és más egyéb okokból miképen számazhatik vizkiszabadulás és illetőleg kazánrobbanás, az nem tartozik ide. — Nézzük, fordulhat-e elő ily gőzrobbantási eshetőség a bogsaszenitésnél?

A bogsa meggyujtása előtt a porma a bogsamagasságának csak kétharmadáig vettetik fel, de ha egészen föl is vettetnék, az likacsain keresztül még mindig bir annyi helyet adni az elszálló vizgőznek, hogy ennek vagy a faviztartalmának oly fokra való túlhevitése, mely robbanást okozhatna, elő nem fordulhat. — Szükséges a bogsa fedőrészét a meggyujtásnál nyitva hagyni azért, hogy az égés egyenletesen elterjedhessen és az egész bogsa egyformán áthevülhessen, a mi egy jólvezetett bogsaszenités egyik feltétele. — Ezen egyforma áthevülés ismertető jele a sárgás-fehér sürü füstnek a ritkábba és kékes szinübe való átmenetele, mely azt mutatja, hogy a bogsának még nem égő részei is 100 fokon felül vagy legalább 100° C.-ra át vannak melegedve, tehát hogy a fa kötetlen viztartalma a bogsa minden részeiből csaknem teljesen ki van hajtva. — A fa kötött viztartalma oly kevés, hogy annak túlhevitett vizalakbani kiválása, mely robbanást eszközölhetne, teljesen lehetetlen.

Egyetlen eset, a mi magától vizgőz általi robbanást idézhetne elő, a befedett bogsánál az volna, ha a föld alól egyszerre annak hevesen égő részeibe felhatoló vizsugár támadna, mi által hirtelen nagy mennyiségü túlhevitett gőz fejlődhetne ki, mely sebes kiterjedésével aztán csakugyan könnyen szétvethetné a bogsát. — Ezen eset, vagy ehez hasonló azonban a legváltozatosabb közönséges körülmények között föl nem tehető.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Mi okozhatja tehát mégis a nem ritkán ijesztőleg föllépő robbanásokat?

Tekintsük a már teljesen meggyúlt, tehát befedett bogsának égési folyamát.

A bogsa részben elfojtott égését a központtól minden széllyuk irányában ugyanis hasonlithatjuk egy oly gyertyalánghoz, melynél például minden körülmény megforditott sorban következne egymásután, t. i. a gyertyabelet, tehát a tüzanyagnyujtót, helyettesitené a széllyukon behatoló körlég és gyertyaégését tápláló körléget a bogsábani tüzanyag, a fa; minek következtében a lángrétegek is forditott sort vennének fel. — Az égő gyertya legbelső sötét lángburkát helyettesitené a láng külső burka, hol az elégés a legtelyesebb, a mint az a széllyukak irányában történik is, s mely hogy mégis nagyobb kiterjedést ne nyerhessen, tapasztalati szabály: azokat bedugni azonnal, mihelyt a füst vagy láng kiüti magát rajta. — Az égő gyertya közbelső lángburka, hol a származott éghető gáznemek elégése csak félig megy végbe, helyén maradna; de külső lángburkát helyettesitené ismét a legbelső sötét láng, mely a gyertyabél hevitésének segedelmével gáznemüvé változtatott tüzanyagot tartalmazza. Ugy hogy például minden széllyuktól befelé először az annaki rányában befelé kupalakulag keskenyedő legerősebb hevü lángburokkal, azután a kevésbbé hevessel (hol a széneny ugyszolván éleny hiánya miatt csak szénéleggé bir elégni) és végre azon gázkörrel találkozunk, mely éleny hiánya miatt ugyan el nem éghet, hanem mindamellett a bogsa felső részébe huzódva, annak fedőjén keresztül lassanként átszáll füst vagy láng alakban a körlégbe. — Ha a tüz t. i. a bogsa felső részéből aljába kezd szállni, az ily módon kimenő éghető gázoknak hosszabb utat kellvén megtenni, mig friss körléggel érintkezhetnének, meggyulási hőmérsékükön alól hülnek ki, és láng helyett csak igen vékony füst mutatkozik. — A további magyarázathoz meg kell emlitenem, hogy ezen éghető gázok (eltekintve a már velök kevert elégési származékoktól) nem egyebek, mint a fa száraz lepárlásának gáznemü származékai, még pedig: vizgőz, eczetsav, szénsav, köneny, kozmás olaj és ólajgázok, melyek közül a köneny és az olajgázok könnyen gyuló és azonfelül oly tulajdonsággal birnak, hogy ha körléggel való keverékeik meggyuladnak, hirtelen való robbanás között égnek el. — A bogsaszenités kezelésénél pedig igenis fordulhat-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

nak elő körülmények, melyek egy ily robbanó gázkeverék képződését és annak meggyulását elősegitik. — Minden ily előfordulható eshetőséget összelehet foglalni a következőbe:

A szenitési folyam alatt folytonosan haladván be a bogsába körlég, különösen uj széllyuk ütésének kezdetén, oly részeken át is hatolhat a körlég, melyek még meggyulási hőmérsékeiken alól vannak hevitve, tehát bizonyos mennyiségü felnemhasznált körlég jut a bogsa fedője alá, hol miután a födem miatt egyszerre ki nem mehet előbb szétterjed s a közben az ugyanazon czélból ott mulató gázokkal Dalton törvényénél fogva elegyedik, keveredik. Ha ezen gázok meggyulási hőmérsékükön alól még nem állanak, akkor a keveredést egyszersmind elégésük követi; de ha már meggyulási hőmérsékükön alól kihültek, a körléggeli keveredésüket nem követi meggyulásuk, de igen is meggyuladhatnak más odatóduló forróbb gázok által, és ekkor robbanás közt égnek el hirtelen.

A bogsafödem áthatolhatósága akadályozza ugyan nagyban a gázoknak alatta való sokáig mulatását, de igen elősegitik azt a szenülés következtébeni részletes összeroskadás által a bogsafedő alatt támadható üregek, melyekbe hatolva a gázok haladási sebességökből veszitenek, (a mint azt a csepfolyó és gáznemü testek mozgástörvényeiből ismerjük), tehát ottan tovább mulatnak, s épen lehet, hogy az ily üregnek egyik felén körlég, másik felén kihült köneny vagy olajgázok törnek be, melyeknek aztán lassubb haladásuk közben elég alkalmuk nyilik a keveredésre, honnan való kijövetelük után azután ha véletlenül gyujtó gázokkal (meggyulási hőmérsékükön álló forró gázokkal) érintkeznek, kész a robbanás.

Tudnunk kell, hogy ha egy diónyi terime könenygáz 5 diónyi terime körléggel keveredik, nagyobbat szól robbanása alkalmával egy jól megtöltött elsülő lőfegyvernél, s ha robbantó erejére nézve egyenes kisérleti eredmények még nem léteznek, azon számtalan szerencsétlenség, melyet a kőszénbányamivelésnél a körléggel keveredett olajgázok robbanásukkal eddig okoztak, mivel az olajgázok ($C_4 H_4$, és $C_2 H_4$) nem kevésbbé képeznek robbanó gázokat, mint a köneny, eléggé sejteti velünk, hogy az a lőporét megközeliti.

Kicsinyitett példányaiban e gázrobbanásokat mindennap szemlélhetjük a szabadon égő tűz pattogásaiban, hol oly gázke-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

verékek csak nagyon kis mennyiségben állhatnak elő, csupán a fa sejtrétegeiben lévő körlég és a hevülés következtében képződött köneny és ólajgázok keveredése által.

A robbanó gázok származását itt is elősegitik a hevülés által csak bizonyos mértékig szétrombolt sejtüregekből származó kisebb nagyobb még meggyulási hőmérsékükre átnemhevült keveredési térek, tehát hasábos fadarabok, és az oly fanemek, melyek szurkosabb minőségüknél fogva aránylag több könenyt és olajgáznemeket képesek száraz lepárlásuk közben kifejteni. — Például száraz, tehát több levegővel telt sejtüregü fák jobban pattognak, mint nyersek, fenyő-nemek jobban mint tölgy,- bikkfa stb. De a felfejtett oknál fogva már a fenyőfábóli gyalult forgács is egészen nyugodtan ég.

Arra nézve, ha valaki azt állitaná, hogy a szabad tüz pattogása a sejtüregekbe zárt körlégnek csak gyors kiterjedéséből származik, megjegyzem, hogy azon kiterjedés nem lehet korántsem oly gyors, csak fokozatosan halad előre a meghevüléssel, miközben a kiterjedett körlég is a kimenekülő vizgőzzel együtt képes részint áthatolni részint áttörni a gyenge fasejtüregeket.

A jólvezetett bogsaszenitésnek azon tapasztalati föltétele, hogy a roskadás által származott üregek kitöltésére a bogsafödemét gyakran le kell veregetni, taposgatni, nemcsak a helyenkénti hevesebb elégésre, hanem a származható nagyobbszerü robbanások elmellőzésére is vonatkozik. — És itt helyén találom megemliteni miszerint, ha a bogsában származó üregek a gázoknak bennök való lassubb haladását és igy könnyebb keveredését idézik elő, ugy ily helyeken akkor, midőn az ottan fejlődő, vagy oda omló éghető gázok meggyulási hőmérsékükön állanak, e ponton való tömegesebb elégésükkel oly nagy hőséget idéznek elő, hogy a bogsábani léghuzamot, melynek egyenletesen kellene eloszolni, oda irányozzák, elégésük közben még a már kész szenet is fölhevitik annyira, hogy az ottan fokozódott léghuzam segitségével képesek szénélegge elégni, csak hamut hagyni hátra, a közben az üreg növelése által az ilynemü elégést még fokozni és a szénkihozatalt jelentékenyen leszállitani.

Ha nincsenek az üregbe omló köneny vagy olajgáznemek meggyulási hőmérsékükön, akkor az kedvezőleg hat a robbanógázok származására mit a szénégetőnek ugy az üzem zavarása mint ki-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

sebb nagyobb robbanási veszélyek elháritása tekintetéből meg kell akadályozni.

A bogsaszenitésnél előjövő robbanásokra való ezen magyarázatom igazságát legkézzelfoghatóbban igazolja a kátránynyerés végett zárt edényekben való szenités, hol kevés elővigyázati rendszabálylyal a szenités kezdetén csak véletlen eshetőségképen előfordulható minden robbanást teljesen el lehet kerülni. —

Ha már most végül azt állitaná valaki: hisz a köneny vagy olajgáznemek körl éggeli keverékeinek meggyulása közben főképen túlhevitett vizgőz származik, és igy mégis csak vizgőz okozza a robbanást. Erre azzal felelek: igenis vizgőz származik, még pedig először is viz, mely a gáznemü alkatrészeinek csepfolyó testté való átmenetele közben kiszabaduló lappangó hőmennyiség miatt annyira túl van hevülve, hogy azonnal mint igen nagy feszerővel kiterjedő vizgőz jelenik meg, mely által aztán tulajdonképen okozza a robbanást; hanem a vizgőz csak épen robbanási származék, s ha a könenygáznak körléggeli keverékéről azt mondanók, hogy ez nem durrlég, hanem csak el nem robbantott vizgőz, annyit tenne, mintha a lőporról azt mondanok, hogy az nem lőpor, hanem csak el nem robbantott légeny és szénsavgáz.

Ezzel, ugy hiszem, eléggé világosan megmagyaráztam a bogsaszenitésnél előforduló robbanásokat, föltüntetvén egyszersmind a jólvezetett szenités egy pár tapasztalati szabályának fontosságát. — Mielőtt azonban t. olvasóimtól elbucsuznék, kifejezem azon óhajtásomat: vajha e sorok eloszlatnának egy pár téves nézetet, s vajha a szenitésről ujabban megjelenendő munkák vagy tankönyvek annak vegyi müfolyama magyarázatához több tért szentelnének! Nem azért, mintha annyira szerénytelen volnék, hogy azt képzelném, miszerint e sorokból merithetnének valami ujat vagy merithetnék azoknak kiegészitését, mert föltéteszem, hogy már előttem számosan képesek voltak a tárgyalt jeleneteknek ily magyarázatot adni; hanem, mert az elméleti kiképezés teljességéhez tartozónak itélem azt, hogy a szaktudományunk gyakorlati mezején előforduló minden egyes jeleneteknek és felállitott gyakorlati rendszabályoknak okairól minél helyesebb és teljesebb magyarázatot birjunk adni magunknak.

Mikó Béla.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Pénztári-tudósitás az 1869. évi közgyülésen.

Tisztelt Egyesület!

Alolirtak az „Országos Erdészeti-egyesület“ 1868 évi számadásainak és az alapitványi pénztárnak megvizsgálására a t. egyesületi elnökség által kiküldetvén e tisztünk teljesitése után a pénztári folyó számlák lezártával a következő eredményt találtuk:

I. A kézipénztár,

a) az alábbi kimutatás szerint az egyesület összes bevétele 1868-ban . . 5191 frt. 90 kr
b) összes kiadások 1868-ban . . . . 4009 frt. 38 kr
c) az 1869-re átment készpénzbeli pénztári készlet . . . . . 1182 frt. 52 kr.

Az előbb megjelölt bevételek és kiadások az egyes főrovatok szerint következő tételekből állanak:

Bevételek

I. Péntári maradék 1867-ről	151	frt.	96 kr.
II. Alapitványi kamatokból	565	„	— „
III. Alapitványi kamatok hátrálékából .	372	„	09 „
IV. Készpénzben és hitelpapirokban levő alapitványi tőke kamatjaiból. . .	426	„	10 „
V. Pártoló dijakból	187	„	— „
VI. Tagsági dijakból	2372	„	— „
VII. Önkéntes adományokból	63	„	80 „
VIII. Tagsági dijak hátrálékából . . .	921	„	35 „
IX. Előrefizetésekből 1869. évre . . .	45	„	— „
X. Rendkivüliekből	87	„	60 „
Összesen	5191	frt.	90 kr.
Levonva a kiadásokat	4009	„	38 „
Pénztári maradvány 1869-re	1182	frt.	52 kr.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Kiadások

I. Egyleti közlemények nyomda költsége	884	frt.	83 kr.
II. Hivatali fizetések	1360	„	— „
III. Mult évi kölcsön-törlésre	500	„	— „
IV. Az alapitványi tőkéhez csatoltatott .	111	„	33 „
V. Lakbér	420	„	— „
VI. Irodai átalányra	90	„	— „
VII. Pósta és bélyegdijakra	147	„	70 „
VIII. Irodai és pénztári kellékekre . .	122	„	— „
IV. Könyvtár és könyvkötő	29	„	87 „
X. Utazási dijakra és jutalmazásokra .	167	„	84 „
XI. Rendkivüliekre	97	„	81 „
XII. Szolgálatra	78	„	— „
Összesen	4009	frt.	38 kr.

Minthogy a kiadások IV. számu rovata szerint 1868-ban a kézi pénztárból 111 frt. 33 kr. az alapitványi tőkéhez csatoltatott igy egyesületünkre nézve azon örvendetes körülményt hozhatjuk a t. közgyülés tudomására, hogy 1868-ból az 1869-re történt összes megtakaritás 1293 frt. 85 kr.

II. Az alapitványi pénztárban:

Készpénzben	515	frt.	36 kr.
Magyar földhitelintézeti záloglevelekben	9400	„	
Magyar- és erdélyországi urbéri kötvényekben	1350	„	
Alapitótagok magán kötvényeiben .	18200	„	
Összesen	29465	frt.	36 kr.

A fennebbiek alapján azon tiszteletteljes javaslatunkat bátorkodunk a t. egyesület elé terjeszteni, miszerint az 1868. évről megtakaritott 1182 frt. 52 kr. pénztári készlet az alapitványi tőkéhez lenne csatolandó, mely esetben az egyesület jelenlegi alaptőkéje, 29465.36 + 1182.52 frt. = 30647.88 frt.

Végül megbizatásunkhoz képest a jövő 1870-ik évi egyleti költségvetést is felülvizsgálat és további megállapitás végett van szerencsénk ·/. ide csatolva tisztelettel bemutatni.

Pesten, september 20-án 1869.

Balás Vincze,
m. k. főerdész.

Divald József,
m. k. számtanácsos és egyletitag.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A mész-égetésről és hamuzsir-főzésről.

irta

Ruttner Antal

m. k. erdész.

I. A mész-égetésről.

Mily fontos a mész-égetésről közgyülésünkre kitüzött tárgyalási tétel, már azon megjegyzésből is könnyen kitünik, miszerint kevés müszaki müvelet van, a hol a mész kisebb nagyobb szerepet ne játszanék. — Tagadhatlanul nyomatékos szerepe, kiterjedt alkalmazása van a szénsavas mésznek az épitészetnél, a hol majd mint márvány, majd mint vakolat meszlény használtatik föl; de igénybe vétetik az számos iparos által is, névleg a timárok és szappanosok által; — felhasználtatik az a fehérités, czukor-, soda-, üveg-gyártás, fel a pergament-készitésnél, fel fekélytelenitésül (Desinficiren) számtalan vegytani mütéteknél, a gazdászat, gyógyászat s más egyebeknél.

A mésznek e fontosságánál fogva fölhiva érzem magam némi kitérést tenni tulajdonképeni tárgyamtól s a mésznek kiválóbb sajátságairól megemlékezni, annál is inkább: minthogy iparviszonyaink fejlődésénél fogva kilátásba helyezhető az, hogy a mész keresettebb czikké lesz s igy a nyilvánulandó szükséglet fedezésére, számos oly helyen is kiterjedtebb üzem létesülend, a hol eddig a csekély fogyasztás folytán az felette csekély mérvben s egész kezdetleges módon állittatott elő, de továbbá azon oknál fogva is, mert mi erdészek a mész-égetésnél felette érdekelve vagyunk.

A mész bensőbben egyesül a szén-, kén- és kovasavval.

A bennünket közelebbről érdeklő szénsavas mész, hatalmas hegyormokat alkot és a márvány nemeknek, valamint a legtöbb épületi könek főalkatrészeit képezi. — Átlagosan 5 sulyrész mészre, 4 sulyrész szénsavat tartalmaz, vagyis 56·29% mész és 43·71% szénsavból áll.

A mész minősége szerint majd fehér, majd szürkés-fehér vagy piszkos fehér, ize lugszerü, maró és éles, dülényded hasá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium, szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

bokban jegeczül 15·6 Cel. foknyi hőmérsék mellett 450—778 rész vizben feloldódik; aránysulya egy porosz köblábnak 2.3, általános sulya pedig 140 vámfont.

A mésznek oltás általi terime-növekvése $3^1/_5$—$3^3/_5$ között ingadozik, — ezen terime-növekvés — mely kelésnek is neveztetik — az égetés, a mészkő minősége és az oltás módjától függ. — Igy például, ha a mész annyi időre sülyesztetik egy kazánban a vizbe, hogy széthullik és ezután oltatik, ez esetben csak $2^1/_2$-szer lesz teriméje az eredetinél nagyobb, — a levegőn széthullott s elmállott mész pedig oltás által csak 1·7 terime-nagyobbodást nyer. A mészkő kiégetése után sulyának 0·45 és teriméjének 0·1—0·2 részét veszti.

A mész-üzem megindításának elősegitésére nézve fölötte érdekes és fontos lenne azt tudni, valjon melyek azon kőnemek, a melyek a mészégetésre alkalmasak. E részt azonban egyátalán nincsenek kielégitő adataink. Több iró állitja ugyan, hogy azon mészkövek adták a legjobb meszet, a melyek legkeményebbek s világos szinűek, továbbá a melyek finom s egyenletes szemercsüek és a legnagyobb tömörséggel birnak. — Smeaton és Vicat kémleleteiből az tünt ki: miként az idézett ismertető jelekből egyátalában nem lehet a mészkő tulajdonságára következtetni, azaz a mészkő természettani jellege semmiféle támpontot nem nyujt a belőle nyerendő mész minőségére, nézve. Legbiztosabb alapul szolgálhat e tekintetben a kisérlet mely legegyszerűbben következőleg eszközölhető: egy darab követ, miután azt előlegesen megmérlegeltük volt, erős tűz hevének teszszük ki, s miután a fehér izzást elérte, ezen stadiumban kevés vártatva hagyjuk, aztán kiveszszük és ismét megmérlegeljük, erre végre 2—3 perczre vizbe mártjuk s befejezésképp a levegő behatásának teszszük ki.

Ha a kődarab mészkő volt, ez esetben tetemes sulyveszteséget s azon tüneményeket fogjuk észlelni, melyek az égetett mész sajátságaihoz tartoznak s a melyeket fennebb emliténk.

Ezek után áttérek a mész-égetés nálunk divó módja, terjedelme és jövedelmének előadására,

Az ungvári k. uradalomban a szünetelő folyamattal való égetési módszer divik, közbensőleg szabadjon ugyanis megjegyeznem, miszerint a mészégetési módszerek két főosztályba

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

pontosithatók össze, t. i. a szünetelő és tartamos folyamatnak osztályába.

Szünetelő vagy időszaki égetésnek mondjuk azon eljárást, midőn csak azon kőtömeg égettetik ki, a melylyel a kemencze meg van töltve, mig ellenben a tartamos mészégetésnél a kemencze szakadatlan működésben van, vagy a nélkül, hogy a tüz kioltatnék, a kész mész kisepertetik és ennek helyébe mindjárt mészkő töltetik. Megkülönböztetjük még a nagy és kis lánggal való mészégetést, — az előbbinek azt nevezzük, ha a tüzelőszer a mészkőtől elkülönitve tétetik a kemenczébe; a kis lánggal való mészégetésnek pedig azt, midőn a tüzelőszert és mészkövet elegyitve rakjuk a kemenczébe, azaz egy réteg mészkőre egy réteg tüzelőanyagot teszünk.

Az ungvári m. k. uradalomban szokásos szünetelő üzemü és nagy lánggal való mészégetés az u. n. verem-kemenczékben történik. — Ezen kemenczék alaprajza körded s átmérőjük 7—9′, magasságuk pedig 9—12′, s a bubány nagysága szerint 3½—5 k. öl mészkövet foglalhatnak magukba. Az izzasztás 11—12 napot és éjet s 32 bécsi öl hasáb fát vesz igénybe. E fölötte kedvezőtlen tényálladék magyarázatát a mészkő magas foku keménységében s névleg az abban nagy mértékben előforduló kovag s illetőleg kovasavas agyagban leli, mely tudvalevőleg nagy hőfokot elviselő képességénél fogva a meleget annyira fölfogja, miszerint az általa fedett mészkő-réteg csak lassan éghet át.

Az ungvári m. k. kincstári uradalomban előforduló mészkő vegyelemzése következő eredményt mutatott:

100 rész tartalmaz

1·3—29·7 kovasavas agyagot,
1·6—2·2 kevés vaséleggel elegyitett oldható agyagot,
69·4—99·4 szénsavas meszet, és
0·3—0·4 „ keserészeget.

Ezen vegyelemzésből eléggé kitünik, miszerint átlagosan véve ezen mészkő sokkal tisztátlanabb, mintsem hogy tökéletesen megfelelő jó meszet szolgáltathatna.

Szórványosan a bányában azonban oly mészkő is jő elő, a mely 99·4 szénsavas meszet tartalmaz és e körülmény buzditja leginkább az uradalmat arra, hogy a mész-üzemmel nem hagy fel. Egyébként az ungvári kir. uradalomban kebelezett Perecsény helységében égetett mész kiválóan feltünő köterejénél

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

fogva érdemel megemlékezést, — ugyanis a nevezett falu határában előforduló több 30—40 éves hidak hatályosan tanuskodnak a perecsenyi mész magas fokú köterejéről, a melyeken is inkább az emberi kéz duló hatalma, mint az idő vasfogának rombolása látszik meg. Fehéritésre s illetőleg meszelésre, a perecsényi mész csak kiválogatás után használható — és igy a czélnak kielégitően megfelel.

Nem tartom különben feleslegesnek azt is megemliteni, miszerint a bánya felső rétegét részben oly mészkő képezi, mely 100 részben 29·7 kovasavas agyagföldet, 2·1 kevés vaséleggel elegyitett oldható agyagföldet 69·4 szénsavas meszet tartalmaz; ez összetétel arra jogosit fel, miszerint ezen mészkőtelep felső rétege vizhatlan mész (hydraul-kalk) előállitására leszen felhasználható, — a mennyiben megközelitőleg azon alkatrészeket birja, melyek a vizhatlan mész előállitására szükségeltetnek, igy p. o. a hires angol patent cement vegyösszetétele következő:

66 % mész,
24 „ agyag,
7 „ szénsavas vaséleg, és
3 „ mellékanyag.

Ami a mész-üzem terjedelmét illeti, ez a multban, névleg az 1851—1855 időszakban oly mérvü volt, hogy az évenkinti termelés a 2000 mérőt meghaladta, — később azonban a lagmaci és sztárai jobb mésznemek felülkerekedése és az ungvári kincstári uradalom bérbeadása folytán majdnem egészen megszünt és csak a folyó évben indittatott meg ujra, — az ez évi termelés körülbelül 700 mérőig föl fog rugni.

Ez iparüzletág jövedelmének kimutatására, következő átlagos számitás állitható össze az eddig kiégetett 4 mészkemencze eredményére szoritkozva:

16 köböl mészkő fejtés bére à 4 frt . . .	64 ft.	— kr.
112 öl hasábfa vágásbére à 80 kr — 89 ft 60	91 „	80 „
4 öl dorongfa „ à 55 kr — 2 ft 20		
116 öl fa fuvarbére à 1 ft. 16 kr	134 „	56 „
536 mérő mészégetés bére	100 „	24 „
Bányamivelési költség	30 „	— „
Kemencze- és szerszám-használat . . .	20 „	— „
összes költség .	440 ft.	60 kr.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Nyeretett pedig a kiásatott 16 köb öl mészköből 536, vagyis köbölönként 33·5 mérő mész, a mely összletből 422 mérő 1 frt 30 krért értékesittetett, vagyis

összesen . . .	548 ft.	60 kr.
114 mérő pedig 1 frtjával azaz összesen , . .	114 „	— „
és e szerint az 536 mérő összes értéke . . .	662 ft.	60 kr.
levonván ebből az	440 „	60 „
költséget, jövedelemként előtünik	222 ft.	— kr.

elosztva már most ezen összeget a felégetett 116 öl fával $\frac{222}{116}$ = 191·38 azaz egy öl fa 1 frt 91·4 krral kelendősittetett. — Meg kell itt azonban emlitenünk, miként ezen 1 ft. 91·4 krnyi összeg nem a fa értékét, hanem árát képviseli, amennyiben a faérték csak a kezelési költségek, adó stb. levonása után nyilatkozik.

Tájékozásul nem lesz talán érdektelen a mész-üzemnél előforduló munkabért bővebben részletezni; az ungvár kir. kincstári uradalomban a kisérletek után árak állapittattak meg:

Egy köböl mészkő fejtésbére	4 ft.	— kr.
„ 3½ „ tartalmu kemencze berakásbére	10 „	— „
„ 4 „ „ „ „	11 „	50 „
„ 4½ „ „ „ „	12 „	50 „
„ 5 „ „ „ „	13 „	— „
„ 5 köblábas mérő mész égetésbére . .	— „	05 „
„ 5 „ „ „ fuvarbére 2⅝ mfd.		
távolságra	— „	30 „
szerszám-javitás-átalány egy köböl kőfejtés után (a kőbánya minősége és a fejtés nehézsége szerint)	40—60 „	
Tüzélesztésbér 24 órára	40—60 „	

Megbocsát a tisztelt közgyülés, ha türelmét még egy kissé igénybe veszem s becses figyelmét a mészüzemet érdeklő egy fontos pontra terelem, t. i. a veremkemenczék hátrányosságára. — Ugyanis a veremkemenczéknek nagy öblük és tágas fütőlyukkuk van, ami a melegség megosztását és elillanását fölötte előmozditja, továbbá nincs rostélyuk, mely körülménynél fogva a kemenczének a támöv alatti majdnem 2½′ mély üregét tetemes mennyiségü fával töltik ki, azon balvéleményezésnél fogva, hogy ez eljárás által magas hőfokot fejlesztenek, voltaképen pedig ez teljesen haszonnélküli, mert a kemenczének légvonata nem lévén, a forrázás legtöbbnyire lehel és megfullad; de továbbá a rostély

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

hiányának az az árnyoldala is van, hogy töméntelen sok fát emészt föl és sok időt rabol. Ez égetési módszer divott nálunk is eddigelé, az utolsó kemenczénél azonban rostélyt alkalmaztunk, miáltal az égési folyamatot élénkitvén, az izzasztást hatályosan mozditottuk elő, — teljes sikert azonban nem értünk el, mert igaz ugyan, hogy 32 ölfa helyett csak 21 ö. és 11 nap helyett, csak 8 napot vettünk e módositás által igénybe, és igy megtakaritottunk 11 ölfát és 3 napot, — de az sem tagadható el, hogy a kemencze hátsó falánál levő mészkő egy részének teljes kiégését nem értük el és pedig szerény nézetem szerint azért, mert a kemencze teljes üregét kirakattuk rostélylyal és a fütőlyukat nem láttuk el ajtóval, a m e l y intézkedés azt szülte, miként a légvonat oly nagy lett, hogy majdnem az összes hő- a fütőlyuk mellett összpontosult, s igy a hátsó rész az izzasztásra szükséges hőfokban nem részesülhetett. Ismervén azonban igy már a bajt, reméljük, miként javitásainkat majdan teljes siker fogja koronázni, — az által, ha a kemenczét ajtóval látjuk el és a rostélyt csupán csak a középre alkalmazzuk kisebb méretben.

II. A h a m u z s i r - f ő z é s r ő l.

Köztudatilag a hamuzsir-főzés oly vidékekre szoritkozik, a hol a közlekedési eszközök és a munkaerő teljes hiánya vagy drágasága folytán a fának úgyszólván mi értéke sincs, vagy a hol a fának csupán értékesebb része használtatván föl, a visszamaradó részek : ágak, rőzse, forgács s tuskók, máskép mint kemenczefütés által pénzzé nem tehetők, — vagy pedig a hol a számtalan elszórtan fekvő széldöntvények a hely hozzáférhetlensége következtében fel nem dolgozhatók, s csakis szodagyártásra való felhasználásuk által eszközölhető kelendősitésük.

Hazánkban tudtommal is számtalan ily elszigetelt fekvésü erdők terülnek el, a hol nemcsak hogy az összes évi termés, — de annak még egy csekély része sem értékesithető előnynyel, — és ha daczára ennek az értékesitésre kinálkozó módok és eszközök közül a hamuzsir-főzés általit nem foganositják, oka azon joggal mondhatni keserves eredményben rejlik, mely ezen iparág üzése által elérhető. Ez állitásom gyámolául szolgáljon ama tapasztalati adat, mely szerint a legkiadóbb fanemeknek 1000 sulyrésze nem tartalmaz 2—4 rész hamuzsirnál többet! ha tehát egy 3 lábnyi hasábos bükkfaölet 80 köblábbal, s köblábjának sulyát

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

34·5 ℔-ttal számitjuk, ugy egy öl bükkhasábfa sulya 2760 ℔ leend és 6·3 ℔ hamuzsirt ad, vagyis egy mázsa hamuzsirnak előállitására 15·8 öl bikkhasábfa szükségeltetik. — És ha e csekély eredmény nem riasztja vissza az erdőbirtokost, vissza kell rettentenie azon kárnak, mely az erdőt a hamuégetés által érheti. Tudvalevőleg ugyanis a hamuégetés tavaszszal a hó elmenetele után veszi kezdetét, és ha a tavasz száraz, vagy oly aszályos, mint az idén is volt, ugy az erdő, a hamuégetők ellenőrizhetlen gondatlansága folytán szakadatlan lángban van, — mely nemcsak a serdényt pusztitja el, de a talaj televényét is felemésztvén, a termőképességet csökkenti.

Ha a hamuzsir-termelés ily hátrányossága tudatának daczára, az ungvári kincstári uradalomban a hamuzsirfőzés üzése fenntartatott, ez nyitját részint abban leli: miszerint ez üzemhez a szükséges gyárak s eszközök oly karban származtak át a multból a jelen korra, hogy azok fel nem használása okszerütlenség volna, részint pedig abban, miként azon sok széldöntvényt, melyeket állabjaink föltárnak, másként értékesiteni képtelenek vagyunk.

Az ungvári kincstári uradalomban a hamuzsir-termelés szerződés mellett vállalkozóknak van átadva. A szerződés főkörvonalaiban a következő 4 pontba egyesithető: 1) a vállalkozók köteleztetnek bizonyos beváltási dijért, mely az 1868—69. idény alatt, a környékek szerint 7 ft. 45 kr., 8 ft. 50 kr., 8 ft. 60 kr., 9 ft. 30 és 9 ft. 40 kr.-ban, vagyis átlagosan 8 ft. 64.5 kr.-ban volt megállapitva, — a termelt kész és szerződésileg vállalkozott mennyiségü hamuzsirt az uradalomnak általadni.

2) A vállalkozók kötelesek az üzemépületeket, az ahhoz tartozó eszközöket s szerszámokat jó karban tartani s a szerződés leforgása után az uradalomnak visszabocsátani oly állapotban, mint átvették.

3) Az uradalom kötelezi magát, minden a hamuzsirfőzéshez szükséges s birtokában levő nyersanyagot ingyen kiszolgáltatni a vállalkozóknak, — kivévén a meszeteléshez szükséges ölfamennyiséget, a melyet a vállalkozók az ungvári raktárban készpénzért köteleztetnek venni.

4) A selejtes hamuzsirt a vállalkozó köteles átfőzetni, mert az uradalom csak teljesen jó hamuzsirt vált be, e mellett, ha a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

vállalkozó az elvállalt mennyiségü hamuzsirt a megszabott határidőre nem szolgáltatta be, minden egyes hiányzó mázsáért 1 frtnyi birságot van terhelve fizetni.

Az uradalom e szerződési föltételek mellett az 1868—69-iki egy évi idény alatt következő eredményt ért el:

Termeltetett 1368 mázsa és 7 font hamuzsir, a mely összegért beváltási dij fejében fizettetett . . . 12.340 ft. 76 kr.
eladás folytán pedig bevétetett érte . . . . 19.933 ft. 92 kr.

Ártöbbletként előtünik tehát 7.593 ft. 16 kr.

Az eladási ár Ungvártt helyben 13 ft. 25 kr. és 15 ft. 02 kr. között ingadozott, vagyis az átlagos eladási ár 14 ft. 45 krra tehető.

Nem lesz talán ezek után érdektelen kipuhatolni azt, valjon hány köbláb fa használtatott föl az 1368 mázsa 07 font hamuzsirra, és hogy lőn értékesitve egy köbláb bükkfa a hamuzsirfőzés által?

Hermann tapasztalata szerint 1000 font bükkfa ad . . . . . 1.40 meszetelt hamuzsirt
Hartig és számos művek adatai szerint 1.25 „ „
Pfeil kisérletei szerint . . . . . 1.44 „ „
Soiffure kémleletei szerint . . . . 1.45 meszetelt szalajt
Grabner kémleletei szerint átlagban 3.00 „ „

Összesen 8.54 vagyis átlagban

ad 1000 ℔ bükkfa $\frac{85}{5} = 1.7$ ℔ meszetelt hamuzsirt, — 1000 ℔ pedig megfelel 29 köbláb bükkfának; — ez alapon tehát 100 köbláb vagy egy öl bükkfa tartalmaz 5.86 ℔ meszetelt szalajt ($29 : 1.7 = 100 : x$, $x = \frac{170}{29} = 5.86$); ezek fonalán tehát az ungvári uradalomban hamuzsirfőzésre a lefolyt egy évi idény alatt 23,346 sz. öl vagyis 2,334600 köbláb bikkfa használtatott föl, (azaz a nyert 136807 ℔ szalaj elosztva az egy sz. ölből kapható hamuzsirral, azaz 5.86 ℔ adja a fölhasznált fatömeget, $\frac{136807}{586} =$ 23,345.9 sz. öl) ha már most e fatömeggel a fennebb kideritett ártöbbletet elosztjuk, eredményt egy köblábra 0.325 krajczárt $\left(\frac{7{,}593 \text{ ft. } 16 \text{ kr.}}{2{,}334600 \text{ k. l.}} = 0.325\right)$ vagyis szabály ölenként 32.5 és bécsi ölenként 26 krnyi összeget kapunk, — és e csekélység még mindig nem képviseli a fa értékét, a mennyiben azt még a kezelési költségek, az adó stb. terhelik.

Nem tartom továbbá feleslegesnek és épen érdeknélkü-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

linek elősorolni azon költségeket is, a melyeket a vállalkozó a hamuégetőknek fizetett; ezek hitelességéről kezeskedhetem azon oknál fogva, miután fölötte érdekemben állott azokat telhetőleg az első forrásból meritve, pontosan kifürkészni. — Pagonyomban, melynek székhelye Ungvártól $2^4/_8$ mfdre fekszik s a hol helyben a szalaj- vagy hamuzsir-főzde van — fizetett a vállalkozó a munkásoknak :

a) Egy mázsa meszetelt*) hamuzsirért nagy átlagban 5 ft. 50 kr.
b) A szalajmesternek a főzés és meszetelésért mázsánként . . . . . — „ 25 „
c) A meszetelésnél fölhasznált 2 napszámos béréből esik egy mázsára . . . . . — „ 08 „
d) Fuvar, mázsánként . . . . . — „ 10 „
e) Elgöngyölésre szolgáló hordóért leszámitva egy mázsára . . . . . — „ 20 „
f) Egy mázsa szalajfőzéshez szükséges $^1/_4{}^0$ fának vágás- és fuvarbére . . . . . — „ 57·$_5$ „
g) Az egy mázsa szalaj meszeteléséhez szükséges 0·04 öl fa vételára . . . . . — „ 24 „
h) Egy mázsa hamuzsir elgöngyölési költsége . . — „ 06 „
i) A lugzókba szükséges szalmáért mázsánként . . — „ 01 „

tehát összes költsége tesz egy mázsa hamuzsirnak 7 ft. 02.$_3$ kr. a mely eléggé kedvező szám volt a vállalkozóra nézve, azonban ily eredményt csakis vállalkozók képesek felmutatni, kik összes tevékenységüket az egyetlenegy üzletágnak szentelhetik.

Azon körülmény, hogy egy alkalommal a hamuzsirfőzésnek házilag való kezelése volt kilátásba helyezve, — bennem azon gondolatot keltette, valjon nem lenne-e tanácsosabb a kezelés egyszerűsitése szempontjából a felektől a meszetelt hamuzsir helyett a hamut köblábérték szerint beváltani? — e czélból az egyes felek által behozott hamut megmérettem köbtartalom és sulyra nézve, — és e tételeket, valamint a hamuzsir-hozamot feljegyeztem, és ez alapon következő eredményekhez jutottam :

*) Meszetelt=kiégetett (Kalcinirt.)
Szalaj, Szalajka=hamuzsir. Sz.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Sor		A behozott hamu mennyisége	A melyből lett			Tehát	
			Hamu		Nyers hamu zsir	10 köbláb adott nyers hamuzsirt	100 font adott meszetelt hamuzsirt
Szám		2 fogat. szekér	köbláb	font	font	f o n t	
1	A. hamuégető	2	60·0	1732·5	300	50·0	17·3
2	B. „ „	3	77·10	3240	634	82·2	19·5
3	C. „ „	2	56·6	1584	415	73·3	26 2
4	D. „ „	3	77·2	3838·5	830	107·5	21·6
5	E. „ „	2	48·0	2128	424	88·3	19·9

Ez adatok elég világosan bizonyitják, hogy a hamuminőség minő változatosságot tár föl s hogy tartózkodnunk kell az ily beváltási módozattól.

Előadásom azon óhajjal fejezem be, vajha letünnék azon korszak hazánkban, mely az erdészt arra kényteti, hogy az erdőnek főtermékét: a fát, hamuzsirfőzés által értékesitse, avagy ha ennek meg kell történnie, szoritkozzék az legfeljebb a vágásban visszamaradó felhasználhatlan tuskókra és rőzsére.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az állam-erdőkről.*)

(Kiterjedés.) A magyar birodalom összes államerdőségeinek kiterjedése, ide értve a ménesnevelő uradalmi és a határőrvidéki erdőségeket is, összesen 3,841,690 holdat tesz, melynek évenkinti hozzávetőleges fatermelési mennyisége 2,753,310 szabályölre számitható.

	Terület kat. holdakban	Évi termelés öl
A) A magyar pénzügyminiszterium egyenes kezelése alatt áll:		
a) Az állam-jószágigazgatóságok felügyelete alatt:		
1) Magyarországon . .	635.390	267.840
2) Horvát-Tótországban.	64.220	24.800
b) A bányaigazgatóságok kerületeiben:		
1) Magyarországban . .	817.350	620.730
2) Erdélyben	485.530	283.540
Összesen a magy. pénzügyi minister kezelése alatt áll	2,002.490	1,196.910
B) A magy. keresked. miniszterium kezelése alatt áll:		
a) Kisbéren	2.800	2.100
b) Mezőhegyesen . . .	1.400	1.800
C) A közös hadügyministerium kezelése alatt áll:		
a) A magyar határőrvidéken .	640.700	567.220
b) A horvát-tótorsz. végvidék.	1,194.300	985.300
Az összes terület és évi termés:	3,841.690	2,752.310

*) Kivonat Lónyay Menyhért m. k. pénzügyminister ur ő nmlgnak az államvagyonról Ő császári és apostoli királyi Felségéhez intézett hódolatteljes előterjesztéséből. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

(Az erdőuradalmak jövedelmezése 1867. előtt.) Midőn a magyar kir. pénzügyminiszterium vezetését átvettem, 2,002.490 hold erdő jött kezelésem alá, mely részben a bányaigazgatósági kerületek, részben a pénzügyi felügyelőségek alá volt rendelve, s ezen erdőknek az utóbbi évek alatt (1862—1866-ig) történt kezeléséből azon nem kedvező tapasztalást meritettem, hogy midőn ezen területekért évenkint 398.945 frt. adót kellett fizetni és ezen adó 1,424.803 frt. catasteri tiszta jövedelemnek felel meg, a valóságos jövedelem ezen több évi átlag szerint nem tett többet, mint 690.375 forintot; miből a fenebb emlitett adót levonva, a fenmaradt jövedelem az összes terület után csak 291.430 forint volt, vagy is holdankint 14½ kr.; mi, ha a catasteri tiszta jövedelem utáni tőkeérték kiszámittatik, ezen tőkeérték 2.4%-i kamatjának felel meg.

(Divald Adolf kiküldése.) Ezen épen nem örvendetes eredmény okait kivántam mindenekelőtt felismerni, hogy a létező hibákon segitve az államvagyon ezen sok millió értéket képviselő kincse meghozza az aránylagos jövedelmet. Ennélfogva megbiztam Divald Adolf osztálytanácsost, mint szakembert, hogy a fenforgó körülményeket a helyszinén tanulmányozza, ki is megtekintvén a nevezetesebb erdőuradalmakat, midőn azok rendezésére nézve jelentését tevé, a multban követett eljárás hiányait a következőkben ismertette meg.

(Az erdőgazdászat feladata.) Az erdőgazdászat feladata a nemzetgazdászati elveket és az erdészeti tudomány szabályait mindenütt a helyi viszonyokhoz képest esetenkint hol szükséges módositva alkalmazni: ennélfogva a józan erdőgazdászat feladata sem lehet más, mint az általános rendszabályoknak, az adott viszonyok szerint, legelőnyösebb alkalmazása; miből következik, hogy az erdőkezeléssel és igazgatással megbizott egyének az intézkedések tervezésében és keresztülvitelében mindenütt megfelelő hatáskörrel birjanak.

(A volt erdőgazdálkodás hiányai.) Ezen átalános elv alkalmazása mi nélkül virágzó erdőgazdaság nem is képzelhető, a mult korszakban egészen mellőzve volt. Az akkor divatban állott rendszer az volt, hogy a kormány az erdőgazdászatra nézve is a legkisebb részletekig maga intézkedett még pedig a helyi viszonyokat is csak a nagyobbára hiányos ügyiratokból ismervén rendesen azok tekintetbe vétele nélkül. A végrehajtással megbizott er-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

dészeti tisztviselők gyakran a felsőbb rendeletek és az ellenőrködés korlátai közt, nem a valódi eredményekért, de egyedül a felsőbb rendeletek — bármily viszásak voltak is azok — betüszerinti végrehajtásáért voltak felelősek; és ha netalán megkisérlé is valamely buzgóbb erdőtiszt az ellenészrevételt vagy az önálló kezdeményezést, még a legéletrevalóbb inditványt is oly terjedelmes jelentéssel és utólagos felvilágositásokkal kellett támogatnia, miszerint az illető ügyiratok többnyire védiratoknak voltak tekinthetők annak bizonyitására, hogy az inditványozónak nem volt szándéka a helyi vizonyokkal ismeretlen és sok esetben nem szakképzett felsőbb hatóságot személyes érdekből rávenni valamely intézkedés elfogadására, vagy a kiadott rendelet módositására. Ha pedig valamely inditvány végre csakugyan helyben is hagyatott: az rendesen akkor történt, mikor az annak alapúl szolgáló viszonyok vagy már régen megszüntek vagy gyökeresen megváltoztak. Ezen a multban divatozott eljárásnak az lett következménye, hogy a végrehajtással megbizott tisztviselők lassankint minden javaslattal, tervezéssel és előterjesztéssel felhagytak, és csak gépileg végezték az utasitások és rendeletek korlátai közt a napi teendőket.

(A hiányok részletezése.) Ezen imént emlitett hiányon kivül, mely minden éltető erőt, tehetséget és tevékenységet az erdőgazdasági téren paralysalt, még számos más hiányok is léteztek.

Az erdőségek egyes gazdaságokra nem voltak czélszerüen beosztva és megfelelő személyzettel ellátva;

egy rendszeres erdőgazdaság tervezeteinek még előmunkálatai is majdnem mindenütt hiányoztak;

az egész évi termés értékesitésére való törekvésnek nyomait is csak néhol lehet feltalálni;

a munkaerő szaporitásáról, olcsóbb közlekedési és szállitási eszközökről — egyes ritka eseteket kivéve — nem történt gondoskodás;

arra nézve, miszerint a termékek minden neme, valódi értékökhez képest, s igy például a müszerfa ne mint tüziszer adassék el, csak kivételes esetekben voltak tekintettel;

néhol a haszonvétel oly rendszabályai alkalmaztattak, mint például Erdélyben, melyek által az erdészet és a bányászat egyiránt szenvedett;

a minden okszerü gazdaságnál nélkülözhetetlen hasznos be-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ruházások oly csekély mértékben létesittettek, miszerint számos kerülntben még az utóbbi korszakból fenállott lakházak és üzleti épületek is majdnem egészen romlásnak indultak;

a birtokviszonyok legnagyobbára rendezetlenek maradtak és az erdőtulajdon megőrzése és megvédése igen elhanyagoltatott.

(Némely kivételes esetek.) Ezen hibás eljárásból egyes kivételek egyedül a magyarországi bányaigazgatóságok kerületeiben fordultak elő, melyek némileg nagyobb hatáskörrel ellátva többnyire az 1848-ik év előtti korszakból fenmaradt szakképzett férfiakból állottak, s ezek igyekezetének s ügybuzgóságának sikerült az általában hiányos eljárás és rendelkezés mellett is némi eredményt előmutatni.

Általában véve azonban hiányzott minden igyekezet, mintha azon vezéreszme állott volna a legfelsőbb igazgatók előtt: hogy ezen nevezetes államvagyon az állam számára megtartható alig lesz és ennélfogva minden beruházás felesleges.

A fentemlitett kedvezőtlen eredménynek ezen félszeg intézkedéseken kivül részben az általános kereskedelmi és üzleti pangás is volt okozója.

(A felismert hiányok megszüntetése.) Miután az eddigi kevés sikerü erdőkezelésnek okai a fenebbiekben kellőleg felismertettek, önmagából következett azon intézkedéseknek szükségessége, melyek által ezen visszás helyzet megváltoztatható. Hogy az államerdőségek ezentul, a jelen és jövő érdekeit tekintve, helyes nemzetgazdászati elvek szerint ugy kezeltessenek, miszerint az erdők belterjes kezelés mellett tartós pénzjövedelmet szolgáltassanak, s a több irányban szükséges beruházások a már elért nagyobb eredmények arányában fokozatosan eszközöltessenek; mely czél elérése végett szükséges nevezetesebb intézkedések a következőkre terjednek:

(Létesitendő intézkedések.) 1. hogy a végrehajtó közegek élére necsak a ministeriumnál, de a külső kerületekben is szakképzett és ügybuzgó emberek állittassanak s hogy az igazgatók megfelelő hatáskörrel és szigoruan válogatott személyzettel ellátva — a kitüzött eredményre nézve felelősekké tétessenek;

2. hogy az erdőségek egyes gazdaságokra vagyis erdőhivatalokra és ezek pagonyokra egyedül a gazdaság czéljaira való te-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

kintettel osztassanak be, és ugy a kezelésre valamint a számvitelre nézve elegendő, kiválóan szakképzett, becsületes és szorgalmas személyzettel láttassanak el;

3. hogy minden ily erdőhivatalra nézve tudományos alapokon gazdasági terv készittessék, azaz hogy

minden kerület erdőrendezési szempontból fölméressék;

az egyes erdőrészekről megfelelő leirás készittessék;

az illető fakészletek felbecsültessenek;

az erdők üzemosztályokba soroztassanak;

minden üzemosztályra nézve fordatartam állapittassék meg s ez adatok nyomán az évi tartós használat fatömege kiszámittatván, a vágások sorrendje is megállapittassék;

jövőre nézve a föntartandó vagy az eddigiek helyett mivelendő fanemek s az ujra erdősités módja jelöltessenek meg;

a megállapitott gazdálkodási rendszer miképi végrehajtásának nyilvántarthatása és a becsléseknek a valódi eredménynyel való összehasonlitása végett ellenőrkönyvek vezettessenek;

4. hogy a tartós használat tárgyát képezhető fatömeg mindenkori értékesitéséről megfelelő szerződések utján és ezekkel kapcsolatban nevezetesen az egész tömeg biztos és lehetőleg olcsó kiállitására szükséges munkaerő és szállitási eszközök előállitása által gondoskodva legyen;

5. hogy nagy fatömegek értékesitését közvetiteni képes iparüzletek keletkezése a megfelelő kerületekben lehetőleg előmozdittassék;

6. hogy oly iparmüvek épitessenek, melyek a nyersfából lehető legértékesebb áruczikkeket megfelelő nyereséggel eléállitani alkalmasak;

7. hogy az erdő-birtokviszonyok mielébb véglegesen rendeztessenek és igy a legelőnyösb kezelés egyik főfeltétele, a szabad mozgás, terhes szolgálmányok által ne akadályoztassék;

8. hogy az erdőtulajdon mindennemü kárositások ellen lehető legerélyesben megőriztessék és a törvény valódi oltalma alá helyeztessék.

Mindezek következetes és részletes kivitele nagyszerü feladat, melyet rövid két év alatt oly nagy területen, minőt az államerdőségek képeznek, létesiteni bizonyára nem lehetett. El lehet mondani, hogy e tekintetben a rendezés még csak megin-

© OEE Magyar Tájvédelmi Egyesület Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ditva van és a végleges megoldás csak több évi következetes munkásságnak lehet eredménye.

(Intézkedések életbeléptetése.) Az ez irányban létesitett intézkedések a következők :

Először is a mult korszakban gyakorolt kormánykezelés főhátránya az által hárittatott el, hogy a koronai és kincstári uradalmak azon erdőségei, melyek pénzügyi hatóságok kezelése alatt voltak, kevés kivétellel már mind külön e czélra felállitott igazgatóságokra bizattak s ezek élére átalában véve és a lehetőség határai között jelesen szakképzett és ügybuzgóságukról s kifogástalan becsületességükről átalánosan ismert igazgatók állittattak és melléjük az ügyvitel gyorsaságát, az ellenőrködést és rendes elszámolást, a birtokviszonyok rendezését és a tulajdon megvédését eszközölni hivatott segédszemélyzet neveztetett. Az álladalmi jószágigazgatók és az ugynevezett bányaigazgatóságok főnökei az elérhető eredményekre nézve személyesen felelősekké tétetvén, oly hatáskörrel ruháztattak fel, miszerint ők, nevezetesen mindazon ügyekre nézve, melyek csak a helyi viszonyok részletes ismerete és közvetlenül személyes meggyőződés alapján intézhetők el helyesen : függetlenül és szabadon rendelkezhetnek, legtöbbnyire rövid szóbeli utasitások utján.

Ezen gyors és könnyü intézkedés lehetőségével tehát megadatott a mód, minden életrevaló eszmét nehézség nélkül gyümölcsözővé tenni.

(Erdőgazdaságok, erdőhivatalok, pagonyok.) Az erdőknek egyes gazdaságokra vagyis erdőhivatalokra és azokon belül pagonyokra való beosztása czélszerü gazdálkodási rendszer alapján és a fenrészletezett erdőrendezési munkálatok megindítása által, még pedig a viszonyoknak a helyszinén történt alapos és részletes tanulmányozása folytán, e következő államerdőségekre nézve eszközöltetett :

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Gödöllő	9.690 hold,
Diósgyőr	43.600 „
Hradek	98.350 „
Ungvár	158.740 „
Tokaj	2.360 „
Maros és Bégaparti erdőségek .	238.990 „
Szomolnok	32.240 „
és Sóvár	16.000 „
Összesen	599.970 hold.

Ugyan-e területek személyzete is megfelelő mérvben és az egyeseknek adott nagyobb fizetések mellett az összes kezelési költségek tetemes részének megtakaritásával szerveztetett.

Az állomások részint már alkalmazva volt, másrészt magánszolgálatból átvett s szigoruan megválogatott egyéniségekkel töltettek be.

(Erdőtisztek képzése. Selmeczi akademia.) Kitünő erdőtisztek képezhetése érdekében a selmeczi akademia megmagyarositásával együtt annak tanszemélyzete is szerveztetett és tanrendszere a mai kor igényeihez alkalmazva állapittatott meg; egyelőre ideiglenesen azért, hogy az uj rendszer előnyei és hátrányai egy-két évi gyakorlat után biztosan megitélhetők és a végleges szervezés a tapasztaltak alapján legyen eszközölhető.

Az e részben volt és a mostani állapot összehasonlitása végett bátorkodom fölemliteni, miszerint akkor, midőn a m. kir. pénzügyminiszterium vezetését átvettem, a magyar birodalom egyedüli erdőakademiájának összes tanulószemélyzete*) a szaktudományokra nézve egyetlenegy erdőgyakornokból állott.

(Tanrendváltoztatás.) De e czélra rendszeresitve is csak egy tanár és egy segédtanár volt s azö sszes, ugy alap- mint szaktudományok két év alatt adattak elő.

A tanidő tehát igen rövid, a tanári személyzet és tanrendszer pedig fölötte hiányos volt.

Mindez már is igen előnyösen megváltozott; a tanidő három évre terjesztetett ki, s az ifjak az alaptudományokat a bányászokkal együtt hallgatván, a szorosabb értelemben vett szak-

*) Szerző itt tanitó személyzetet ért. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

tudományokat két tanár és három segédtanár adja elő, mely tanári személyzet — hazánk legjelesb s átalában a legkitünőbb szakemberek egyikének vezetése alatt, igen derék és a gyakorlati téren is működött fiatalabb erőkből áll.

(Erdészjelöltek felvétele.) Jóravaló erdőtisztek képzése ügyében a második nem kevésbbé messzire ható és fontos lépést az ugynevezett erdészjelöltökre nézve fönállott azon rendszabály megszüntetése képezi, melynélfogva az erdőakademiát végzett legjelesebb ifjak is arra voltak kárhoztatva, hogy 5—8 évig minden dij és a nélkül, hogy szolgálati idejök beszámittatott volna, egyedül jó remény fejében voltak kénytelenek szolgálni. Ennek természetes következése az lett, hogy a legtehetségesebb ifjak mindinkább más, hálásabb pályán vagy magánszolgálatban keresték kenyerüket és az állami erdészetnek nagyobbára csak a gyengébb tehetségüek maradtak: miglen most az akademiát jó sikerrel végzett ifjak megfelelő napi dijjal valódi államszolgálatba vétetnek föl és beszámitás nélkül egy napig sem kénytelenek szolgálni; minélfogva remélhető, hogy az állam e szakra nézve is mindinkább tehetségesebb erőkkel fog rendelkezhetni.

Addig is, mig az államerdőségek kezelésére vonatkozó rendszeres gazdasági tervek elkészülnének, Divald A. osztálytanácsos jelentései folytán és alapján, ezen erdőségek lehetőleg biztos és magas jövedelmeztetése iránt, egyrészt a fenállott visszaélések és minden okszerüséget nélkülöző eljárás megszüntetése, másrészt nagyszámu positiv javitmányok életbeléptetése által intézkedtem.

(Fatermés értekesitése.) Az összes fatermés értékesitését illetőleg évekre szóló szerződések köttettek és vannak tárgyalás alatt ugy a fának, mint olyannak, igen nagy tömegekben való eladhatásának biztositására nézve, például a bégamenti, a mármarosi,a szomolnoki és a liptói erdőket illetőleg, valamint oly iparvállalatok, mint üveg-, porczellán-, vas-,soda- és téglagyárak keletkezése érdekében, melyek fát nagy tömegekben fogyasztani alkalmasak, főleg oly helyeken, mint például Mármarosban, a diósgyőri és az ungvári uradalomban, a hol az, megfelelő tömegekben másként nem volna még értékesithető.

Az erdőjövedelem hathatós előmozditása czéljából több helyütt, és nevezetesen Liptóban, Ungvárt, Szomolnokon, hordó-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

donga- és egyéb fanemek készitésére szolgáló nagyszerü fürész-iparmüvek felállitása van folyamatban.

(Munkaerőhiány megszüntetése.) A nagy mértékben és általában érezhető munkaerőhiány lehető megszüntetése érdekében Galicziából és Horvátország tengerparti vidékeiről nagy számmal hozattak be gyakorlott munkások, és több vidéken, mint például a Maros mentén és a Béga felső részein favágó- és fuvarostelepitvények alapitása iránt folynak a tárgyalások.

(Olcsó szállitás eszközlése.) A nagy tömegekben való szállitás lehető legolcsóbb eszközölhetése és annak alapján a fa tőárának s igy az erdők tiszta jövedelmének emelhetése végett csatornák és egyéb vizimüvek épittettek és vannak épülőfélben; továbbá az Ybs folyón alkalmazott tutajozás igen előnyös módjának tanulmányozása és ennek alapján nálunk is legelébb Mármarosmegyében, Ungvárott és Erdélyben eszközlendő életbeléptetése végett, szakképzett tisztviselők küldettek ki; végül könnyü szerkezetü és gőzerőre számitott olcsó, valamint uj találmányu lehető legegyszerübb, a föntebbieknél még sokkal olcsóbb erdei mellékvasutak épittetnek: az előbbi Ungvár és Csap között, az utóbbiak Diósgyőrött és annak felállitása után legelőször is az ungvári és a bánáti erdőségekben.

Államerdőségeink értékét hathatósan emelendi és eddig nagy veszteséggel kezelt igen terjedelmes részének jövedelmezőségét biztositandja azon intézkedés, melyszerint Erdély erdőgazdaságára nézve oly főelvek állapittattak meg, melyeknek elrendelt végrehajtása, több mint 400,000 holdnyi tért szabaditand meg a nyügtől, mely alatt nemcsak annak, de az ottani bányaiparnak fölvirágozása is lehetetlenné vált.

(Bányaerdők és kincstári erdők szerinti felosztás.) Erdélyben ugyanis az államerdők a használat czime szerint voltak bánya és kincstári erdőkre felosztva. E költséges és a gazdasági czélszerüségnek meg nem felelő beosztás mellett, az ugynevezett bányaerdőkből fát eladni épen nem volt szabad; minélfogva a termésnek a bányaipar által elfogyasztott aránylag csekély tömegére nehezedtek az összes adó, kezelési és üzleti költségek s igy a bányaipar ölenként oly árakat volt kénytelen fizetni, minők mellett az haszonnal dolgozni s igy a természetadta föltéte-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

leknek megfelelően fejlődni és nagyobb fatömegek értékesitését közvetiteni nem volt képes. De miután a bányászat által az épen emlitett okoknál fogva föl nem használhatott fát eladni nem volt szabad, az erdőgazdaság is veszteséget mutatott ki.

(Az erdők czélszerü beosztása.) E visszásság teljes megszüntetése végett tehát

1. mindazon előmunkálatok végrehajtása rendeltetett el, melyek alapján a döntő viszonyoknak a helyszinén még e nyáron szerzendő alapos és részletes ismerete után az erdők czélszerü beosztására, az illető személyzet megfelelő szervezésére és az ottani erdőgazdaság rendezésének alapelveire nézve javaslatok fognak készittetni, melyeket azonnal életbe is fogok léptetni.

2. Megállapittatott az elv, miszerint a bányaipar ezentul ne az egész, hanem csak a fatermésnek általa fölhasznált részére eső kezelési és adóköltségeket viselje s a fa öleért azonkivül mérsékelt tőárt fizessen; ellenben a fatermésnek általa igénybe nem vett része szabadon értékesithető legyen.

(Erdei szolgálmányok.) Hogy az erdei szolgálmányok végmegváltása gyorsan eszközölhető és az államtulajdon minél hathatósabban megvédhető legyen, az igazgatóságok külön ügyészekkel és illetőleg jogügyi előadókkal láttattak el; az erdővédszemélyzet pedig megfelelően szerveztetett. Az e részt is sürgősen kivánatos jobb állapot azonban főleg törvényhozási intézkedésektől függ és különösen attól, ha a megyei hatóságok korszerüen szerveztetnek.

Mily sürgős e részben a gyökeres intézkedés a birtokrendezésre nézve, abból tünik ki, miszerint a gazdaság szabad fejlődését megbénitó és az erdőkárositás megakadályozását majdnem lehetetlenné tevő szolgálmányok legtöbb erdeinkre nézve még ma is fönállanak és mert végrehajtást még oly esetben sem lehet elérni, midőn a kincstár, mint nevezetesen Pestmegyében, a megváltás törvényes maximumát már évek előtt megajánlotta.

(Erdőkárositások.) 1860-tól bezárólag 1868-ig a magyar birodalom illető hatóságainál 801.754 frt 74 kr. értéket képviselő erdőkárositási eset vádoltatván be, ezek közül mai napig csak 323.840 frt 83 kr értékig menő esetek tárgyaltattak s a megitélt kártéritésből végrehajtás utján még csak 127.692 frt 62 krt hajtatott be; ennélfogva a kincstár ebbeli követelése:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

a) a még nem is tárgyalt esetek után . 478,113 frt 91 kr.
b) a tárgyalt, de végre nem hajtott után 195,948 „ 21 „

összesen 674,062 frt 12 krt

tesz.

Egészben véve tehát nem a valósággal megtörtént, de a károsító tetten érése vagy biztos kikutatása nyomán följelentett, ennélfogva a megtörténtekhez képest ugyis alig felényi kárositások értékéből a föntebbi időszakban 42.$_8$%-kra nézve hozatott itélet, a kincstárnak pedig 17.$_3$% térittetett meg; miglen az utolsó két évben az itélet az értéknek csak 31.$_2$%-ra a végrehajtás csak 10.$_8$%-jára terjedt; a mi a mult korszakban fönállott és a közvélemény által oly hangosan elitélt igazságszolgáltatásnak még mélyebbre sülyedését eléggé bizonyitja.

Minden e részt közvetlenül a pénzügyminiszterium által kiadott sürgősnél sürgősb és lehető legszigorubb rendeletek a törvény hiányain, de főleg a hatóságok jelen szervezetén megtörve, siker nélkül hangzottak el.

Elősorolván az államerdőségekre nézve tett ezen intézkedéseket, bátor vagyok jelentésemben áttérni ezen erdőségek két év óta mutatkozó jövedelem eredményére, összehasonlitva a mr. kir. miniszterium megalakulását közvetlen megelőző öt évi jövedelemeredménynyel.

(Az erdőuradalmak jövedelmezése 1867. előtt és után.) Hogy az 1862-től—1866-ig bezárólag kimutatott átlagos jövedelmet az 1867 és 1868-ki jövedelemmel kellőképen összehasonlitani lehessen, le kell számitani azon 90.030 hold erdőterület jövedelmét, melylyel az 1867 és 1868-ik években kevesebb erdőterület állott a pénzügyminiszterium felügyelete alatt; miután Erdélyben az ugynevezett naszódvidéki erdőket képező 90.000 hold erdőterület a birtokviszonyok miatti pörös kérdések eldöntéseig birói zár alatt áll; a Koloszu 30 holdnyi erdőcske pedig, mint alapitványi jószág, a vallás és közoktatási miniszterium kezelése alá jutott.

A mult korszak utólsó 5 éve alatt, mint e hódolatteljes felterjesztésemben fentebb megemlitém, — az előbb kimutatott 2.002,490 hold összesen 291.430 frt tiszta jövedelmet adott évi átlagban. Ebből levonva a fentemlitett 90.030 holdat, mely évi 9.473 frt veszteséget mutatott, kitünik, miszerint azon évek alatt ugyanazon erdők, melyek jelenben kezelésem alatt állanak,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

1.912,460 hold után 300,903 frt átlagos évi tisztajövedelmet hoztak.

1867-ben ugyanazon erdők már 555,649 frt, 1868-ban pedig 1.210,392 frt tisztajövedelmet szolgáltattak: ugy hogy a mult korszak utolsó 5 évi átlaga szerinti tisztajövedelem 1867-ben majdnem kétszer, 1868-ban pedig több mint négyszer annyira emelkedett.

(Faáremelkedés.) Tagadhatatlan, hogy ezen jövedelememelkedésre részben befolyással volt a faáraknak átalános emelkedése is; de ezen emelkedése a faáraknak még sem áll arányban azon nagy tisztajövedelem-emelkedéssel, mely a legközelebbi két évben mutatkozott; mert mig a tisztajövedelem 2 egész 4 szeresig emelkedett, a faárak némely helyütt, mint Liptóban vagy Breznobányán legfeljebb 10—30 és csak nehány áruczikkre nézve 40%-al emelkedtek; más nagyobb kiterjedésü erdőterületekben pedig, mint Mármarosban és Erdélyben csakis 1869-ben mutatkozott némi észrevehető áremelkedés.

(Jövedelememelkedés okai.) Nevezetes befolyással volt ezen kedvezőbb eredménynek eszközlésére az erdészeti hivataloknek szabadabb mozgása, a gyorsabb és czélszerü helyszini intézkedések és az erdészeti személyzetből való eltávolitása mindazon elemeknek, melyek a behozott reformokat szivesen nem tekintvén, azok keresztülvitelénél tőlök buzgó müködést várni nem lehetett. De nagy befolyást gyakorolt ezen emelkedésre azon körülmény is, hogy a fának az eddiginél nagyobb része adatott el használati értékéhez képest, mint müszerfa és nem mint azelőtt történt, csupán csak tüzifa minőségben.

Vannak ugyan erdőségek, melyek még 1868-ban is veszteségekkel kezeltettek, ahol az adót, kezelési és felügyeleti költségeket a fa hasznositásából bejött összegek fedezni elégtelenek voltak; reméllem azonban, hogy a még keresztülviendő intézkedések, a növekedett forgalom, a közlekedési eszközök tökéletesitése és a czélszerüen teendő befektetések nem sokára ezen erdőségeket is a jövedelmezők sorába helyezendik.

(Csekély jövedelmezés okai.) Megjegyzendő még, hogy vannak erdőségek, különösen a bányászati kerületekben, melyek azért mutatnak oly csekély jövedelmet, mint például a selmeczi és körmöczi erdőhivatalok alatt álló erdőségek; mert azon erdőkből a fa más czélra, mint a bányászati ipar emelésére nem fordit-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

tatik, mig az összes kezelési költségeket és az adót a kincstár fizeti, egyedül Körmöcz kivételével, hol az adó az erdő használata arányában a várost terheli; azonban a birtokviszonyoknak folyamatban levő végleges rendezése és czélszerübb kezelési rendszer behozatala folytán, mely szerint minden üzlet az őt terhelő költségeket is fogja viselni, a még fenálló különbözetek és aránytalanságok meg fognak szünni.

Azon kerületekben, hol a helyszinén eszközlött tanulmányozás alapján a részletes reformintézkedések már keresztülvitettek, a jövedelem mindenütt nevezetesen emelkedett. Igy

a gödöllői erdőhivatalban emelkedett a jövedelem	9,153 frtról	12,170 frtra	
a hradeki erdőhivatalban emelkedett a jövedelem	153,649 „	163,239 „	
a sóvári erdőhivatalban emelkedett a jövedelem	2,948 „	8,686 „	
a szomolnoki erdőhivatalban emelkedett a jövedelem	17,324 „	93,175 „	
a temesvári és lugosi erdőhivatalban emelkedett a jövedelem . .	30,592 „	195,802 „	*)
az ungvári erdőhivatalban évi . . . , . .	42,344 frt veszteség helyett	23,210 frt	**)
a diósgyőri erdőhivatalban évi	4,617 „ „	„ 57,438 „	
a pécskai és lippai azelőtt aradi erdőkerületben évi	8,912 „ „	„ 142.862 „	

tiszta haszon éretett el.

Ezen adatok tanuskodnak arról, hogy rövid idő alatt is mily emelkedés volt eszközölhető az államerdőségek jövedelmei-

*) Mi különösen azon intézkedésnek volt eredménye, miszerint az összes évi termelvénynek és a haszonfának a valódi érték szerinti eladása szerződés által biztositt atott; miután pedig a temesvári és lugosi erdőhivatalban az évi termelvény kivágása és szállitása iránt az intézkedések a mult télen is sikerrel keresztül vitettek s a termelt nevezetes mennyiségü haszon és tüzifának kedvező árak melletti eladása biztositva van; ezen erdőhivatalnak jövedelme ez évben még nevezetesebb lesz.

**) Ezen jövedelmi többlet az ungvár-tiszai vasut kiépitése után még nevezetesen fog emelkedni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ben és nem kétlem, hogy ha az életbe léptetett szigorubb kezelési eljárás folytán, melynél irányadó elv, hogy az évi termelvény mindenütt kellőkép és a piaczi árak szerint kihasználtassék, valóban értékesittessék és mindazon, a multból fenmaradt visszaélések jövőre megszünjenek, mely szerint bizonyos vidékek jogositva érezték magukat arra, hogy a kincstári erdők termelvényeit a rendes piaczi árakon alól, a kincstár egyenes károsításával folyvást élvezhessék, végre hogy ott, hol a hasznos beruházások a jövedelmet fokozni képesek, ezen beruházások eszközlése el ne mulasztassék, az államerdők jövedelme még nevezetesen emelhető lesz.

(A remélhető jövedelememelkedés okai.) Ezen biztosan várható emelkedésnek szolgáljon támogatására az, hogy a hozzávetőlegesen felvett tartós évi fatermésnek 1.177,990 öléből 1868-ban csak 669,085 öl, tehát felénél valamivel több értékesittetett és igy, ha majd mindazon intézkedések keresztülvitettek, melyeknél fogva az összes fatermés, azaz azon famennyiség, melyet az erdőterület fatermelvényben évenkint pótol, eladható lesz; az évi tiszta jövedelem a 3 millió forintot meg fogja haladhatni.

Ugyanis a jelenleg felhasznált összes famennyiség után az ölenkinti átlagos tiszta nyeresség tesz 1 frt 81 krt; az egész termés értékesitése esetében azonban a fa öle után a tiszta haszon 2 frt 79 krt tenne; mert a használat többletének eladási árából az egyenlő magasságban maradó adó és kezelési költségek levonásba többé nem, csak is a kiállitás többi költségei lennének levonandók.

(Erdészhivatalok szervezése és telepitvények felállitása.) Hogy azonban ezen czélt elérni lehessen, még számos intézkedések keresztülvitele szükséges: mindenekelőtt az összes erdészeti hivatalok végleges szervezése, okszerü erdőgazdasági tervek készitése, megállapitása és azoknak szakértő, szorgalmas és fedhetlen jellemü erdészeti személyzet által leendő végrehajtása igényeltetik. Szükséges továbbá, hogy az erdei szolgálmányok megváltassanak és az erdőtulajdon ujabb törvényhozási intézkedések folytán, a közigazgatás védelme alá helyeztessék; hogy a kevésbbé népes helyeken a munkaerő fokoztassék, mi czélszerüen rendezett telepitvények felállitása által biztosan elérhető; szükséges végre, hogy a közlekedési és szállitási eszközök aránylag szaporittassanak, különösen, hogy czélszerü iparmüvek állittassanak,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

hogy az ipar és kereskedelem remélhető átalános fejlődése folytán a faárak is azzal aránylagosan emelkedjenek.

Mindezek oly tényezők, melyek a magyar birodalom államerdőségeinek jövedelmét időről időre nevezetesen fokozni képesek és bizonyosan fokozandják is.

(Erdővédelem iránti teendők.) Az elért eddigi siker ugyhiszem fokozni fogja azok tevékenységét is, kik különösen az államvagyon ezen nevezetes részének kezelésével és felügyeletével meg vannak bizva — és ugy hiszem a törvényhozás sem fog késni az erdőjövedelmek emelésére megkivántató nélkülözhetetlen beruházásokat engedményezni és a birtok rendezésére és az erdők czélszerübb védelmére vonatkozó törvényhozási intézkedéseket mielébb életbe léptetni.

Naplójegyzetek Oroszországról.

Oroszország egyik nagybirtokosa 1867-ben felszólitott, hogy terjedelmes erdeit vizsgálnám meg azon czélból, hogy azok fatermése elegendő-e ama nagyszerü gyári vállalatok számára, melyek fennállása csak is attól függ, ha ezen erdők képesek-e a szükséges tüzi és épületfát tartamosan kiszolgáltatni. — Az általam szemlére veendő erdők Oroszországban, nevezetesen Volhyniában, Ukrainában és Lithvánia határán elszórtan feküdtek.

A gyárak felállitása utazásom czélját megelőzvén, gyanitni kezdém, hogy a gyári üzlet életbeléptetésénél, nem igen dicséretes alapossággal jártak el és a példabeszéd szerint a korcsmáros nélkül készitek a számlát. Nem késtem azért, mihelyt a tavasz annyira előhaladott, hogy az északi jégcsapok által terjesztett hideget kevésbbé hidegre mérsékelte, — utamat megkezdeni,

Utitársam egy fiatal szakember volt, ki megelőzőleg a bessarabiai uradalmi erdőknél volt alkalmazva és az oroszhoni nyelvek ismeretével birt. Átutaztuk Galiczia keleti, igen termékeny vidékét, a fában szükölködő osztrák Podoliát, mire egy szép reggelen a jól elzárt és keményen őrzött orosz határhoz értünk. A szurtos hosszú kabátba burkolt kozákok mumiák-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

hoz hasonló dermedtséggel állának előttünk, szemeiket ránk szegezve. Barátságos felszólításunk felelet nélkül maradt, mig végre a közel fekvő őrházból egy borzas szakálu, mondhatni óriás nagyságú ember jelent meg. Testes alak volt, felütött órral, kiálló pofacsontokkal, melyekre borzas hajának szálai ereszkedtek le, körülszoritva és fedve az ismert prémes muszka kucsmával.

Az osztrák határon utunkra megszerzett orosz ezüst pénzből kezeim közül egy darabot történetesen a földre ejték s hová gördülésével nem törődve, gyorsan elővettem utlevelemet. Az alak felénk közeledik, merőn szegzé ránk szemeit, mire kevéssé megbotlik és fel — vagy jobban mondva elveszi irományaimat, mire sebes haladással a nehány száz lépésnyire eső vámhivatal épületei közt tünt el. Sok várakozásra, miután még két orosz vámtiszt is minden hozzánk szólás nélkül, megláttamozott, — megjelent ismeretes óriásunk saját őrkiséretével, és a sorompót felnyittatván, fedezet alatt a vámhivatalhoz vezetett.

Nem mulaszthattuk el az őrkisérettel barátságos viszonyba lépni s ugyanily összeköttetést a számos jelenlévő vámtisztviselővel is létrehozni; ami egyébiránt őket nem hátráltatá málháinkat a legszorgosabban kimotozni. Irományainkra különös figyelmet forditottak, minden darabocskát szigoru vizsgálat alá vévén, figyelmük még arra is kiterjedt, hogy valjon titkos irással nem akarunk-e valami proclamatiót átcsempészni.

Egy orosz-zsidó ismerősöm Lembergben — miután utam lakhelye felé vezetett, — felkért, hogy nejének egy 50 rubeles bankót nyilt levél kiséretében adnék át. E szerény levélke alkalmat adott a vámigazgatónak több zsidó összehivására, kiknek e levelet hangosan fel kellett olvasni és oroszra forditni és csak akkor adá vissza, midőn meggyőződött, hogy gyanust nem tartalmaz.

A kedélyre kissé kellemetlenül ható motozás után fuvarost kezdtünk keresni. Akadtunk is egyre, de huzamosabb időben került, mig végre túlcsigázott követeléseivel megalkudni képesek valánk. — A felmerült nehézsegek után Oroszhon belseje felé haladtunk; mire utazó-társam, midőn biztosságban érzé magát, zsebéből diadaltól ragyogó arczczal egy nyomtatott ivet vön elő s győzelmi jel gyanánt egy több nyelvre átforditott gunyköltemény tárt elém, mely az ujabb lengyel szabad-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ságharcz alkalmával vérengzéseiről hirhedtté vált Muravieff orosz tábornokra czélzott.

A legszebb időnek örvendve egész figyelmünket a vidék változatosságainak szentelhettük.

A vidék beláthatását sürü erdők, vagy áthuzodó hegyláncok nem gátolták s a meddig csak látkörünk terjedhetett, mindenütt csupa rónaság volt, a legjobb minőségü szántóföldekkel, melyek a gazda fáradságát dús aratással jutalmazzák meg.

Podolia szelid égalja alatt és mély talaján megterem a legjobb buza, tengeri, köles, komló, kender, len, tatárka, dohány, nemes gyümölcs, délfelé pedig szőlő, dinnye és fái-eper; mig gazdag legelői igen kedveznek a nagyban üzött marha-tenyésztésnek. — A helységek meglehetős távol esnek egymástól, de aztán többnyire igen népesek. A mi azonban az ipar állását illeti, erre azt lehet mondani, hogy az Podoliában kis térre van szoritva.

A legbujább tenyészet volt mindenütt látható és szépen diszlő vetések borították a még soha nem trágyázott talajt. Erdőt azonban csak a láthatár szélén lehetett kivenni. A negyven öl széles országos ut rongált helyei, a mi gazdaságunknál igen értékes anyaggal, a trágyával lettek kijavitva, melyet ott még keritésre és gátakra is használnak. — A szükséges élelmi szerekkel, mely elővigyázat minden e környéken utazónak ajánlható, — el lévén látva, csekély megállás kivételével gyorsan haladtunk át az előttünk elterülő fennsikon, melyet csupán a rajta gyéren átvonuló vizek magas partja szakit meg. — Nem sokára pedig egy kisebb erdőhöz értünk, melyet közelebbről szemügyre veendők, kocsinkról leszálltunk. Erdőnk zárlat nélküli volt, tölgy állabbal, melyben mint alfa buján tenyészett a mogyoró. A tölgyek csalhatlan jeleit viselék annak, hogy fiatal korukban Podolia szarvas marháinak pusztitó uralma alatt álltak.

Podolia átalán véve fában szegény ugyannyira, hogy ott tüzelő szerül legnagyobb mértékben a szalma és trágya használtatik. Megválva Podolia termékeny földjétől, Wolhyniába értünk.

E tartomány halmos déli része sokkal jobb talajjal bir mint az északi rész; ez utóbbit mocsárok és lápok födik, melyeket nagyobb részben terjedelmes erdők boritnak. A gyakran 100 hold-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

nyi területet elfoglaló tavak részint halászatra szolgálnak, részint pedig nagyobb malmok és gyárak üzletét gyámolitják.

Wolhynia nemcsak nagy gabonatermeléssel, hanem jelentékeny iparral is bir. Mindenfelé találhatók virágzó üzletben álló czukor-, posztó-, üveg-, bőr- és szeszgyárak.

Terjedelmes erdeiben a favágás, kátrányfőzés és terpentinkészités nagyban üzetik. A diszes falusi birtokok csinos lakházakkal és gondosan ápolt disz-kertekkel a lakók jólétéről tanuskodnak; e kellemes látvány azonban romba dülő uri házakkal váltakozik, melyeknek tulajdonosai, a szerencsétlenre fordult politikai küzdelmekben tönkre ment lengyel nemesek.

Néhány nagybirtokosnál, különösen gyárak közelében, a gazdaság már igen okszerüen vezettetik, a jobbágyság megszüntetése óta azonban a munkás kéz igen hiányzik, elannyira, hogy majdnem mindenféle munkához távol vidékből és drága pénzen lehet megszerezni a munkásokat.

A lakosság nagyobb része rutenekből, a nemesség pedig lengyelekből áll; de a zsidók is nagy számmal vannak képviselve, például Berditschow fontos kereskedelmi város összes lakossága 45,000 lélekből áll s ebből 39,000 zsidó és alig 5—6000 keresztény.

Wolhyniának igen terjedelmes dús legelői vannak, melyeken a ló- és marhatenyésztés nagyban üzetik; kezdetleges állapotban lévő méheszetét a hárserdők igen könnyitik. Komlót szintén termel, de ugy látszik, hogy a termelés inkább apad mint nő.

Erdei igen terjedelmesek és a gyárak közelében lévők már erdőgazdászatilag kezeltetnek, miután a gyárüzem faszükségletének biztos fedezhetése azt elutasithatlanná tette. — Az erdők a talaj minősége és nedvességi foka szerint, tölgy, fenyő, nyir, köris, szil, éger, hárs, jávor és nyárfákból állanak, vegyitve különféle cserjékkel, melyek közt a mogyoró első helyet foglal el; annyira, hogy némely helyen száz meg száz hold csak azzal van benőve. E tartományban kitünő hasogatott fát és szerszámfát termelnek; különösen a tölgy és fekete fenyő nagyban használtatik hajóépitésre; az ezekből nyert deszkák és gerendák a tutajozható folyókon távoli vidékekre, nevezetesen a Bug folyón a Visztulába és ezen egész Danzig városába szállittatnak.

Az északi tölgy a hajóépitésra kétségkivül sokkal becsesebb mint a déli, és különösen keresett árúczikket képeznek az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ottani rendezetlen erdőkben nagyobb méretekben előforduló görbe törzsdarabok. — A hajófa feldolgozásánál legnagyobb szerepet a padló-fürész játsza, mely többnyire porosz munkások által, igen ügyesen kezeltetik.

Mind a tölgy mind a fenyő a termékeny homoktalajon óriási növekvést mutat fel. — Fatömeg kiszámitást eszközölvén, kitünt, hogy egy 120 éves szép tölgyállab év- és holdankint 172 egy 90 éves fekete fenyőállab pedig 167 köbláb átlag növedékkel birt. Oly termés ez, mely hazai legjobb állabjainkéhoz sorakozik.

A fafogyasztó vállalatoktól távol eső terjedelmes nyirerdőkkátránykészitésre használtatnak, mi czélból a törzsek felsőbb részén levő finomabb kéreg hántatik le. Ha ez eljárás már 3—4 éven át ismétlődött, a nyirfák feltünően kezdenek sinleni, lombozatuk igen megsárgul s a száraz rothadás áll be, ugy hogy egész nyirállabok vannak a szél által megtörten halotti lepel alatt, csekély használat után áldozatul esve az enyészetnek. A sinlődő nyir-törzsek védelme alatt időközben több nemesebb fanem honosul meg s a természet az uralkodó gyászlepel alatt erőteljes növésü uj sarjadékot teremt, hogy ismét legyen az ajándékait többnyire nem kimélő embereknek mit pusztitni.

A fehér jávor, a köris, valamint a hárs, éger és rezgő nyár is a legszebb növekvésnek örvendenek. A terjedelmes lápokon a mocsárfüz, vad rozmarin, hanga és áfonya tenyésznek bőven.

A vadászat, daczára a nagy terjedelmü erdőknek, nem igen háladatos. Leginkább kedvelt a vaddisznó- és farkas-vadászat.

Ritkaságok közé tartozik a jávor szarvas (Cervus alces) s csakis a legszigorubb tilalomnak köszönhető, hogy előfordul. — Sok a mindennemü vizi vad, melyek közt a pelikán sem ritka. — A túzok a tágas pusztákon és mezőkön szintén bő mértékben található. —Volhynia mindenben nagy változatosságot nyujt,azonban a határos kiewi kormányzóság mindamellett is felülmulja. — Ezen, a Szarmát-sikság nagy részét magában foglaló tartomány a nagy orosz birodalom egyik legszebb része s különösen kitüntetik, szelid égalja, mély talaja és pompás növénytenyészete. Röviden szólva, Ukraina jóval termékenyebb, mint a mi kitünő alföldünk. Ezen hullám-hegyes országot a hatalmas Dnieper folyó szeli át, mely számtalan mellékfolyókat vesz fel s ezek közt a regényes partvidékkel biró Pripec, Tekrow és Res vizeit is. A Dnieper jobboldalán meredek szirtek vonulnak a pi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

rosas szinü, — gőzösökkel, vitorláshajókkal és tutajok által tarkitott folyam felett. A legjobb gabona, gyümölcs, zöldség és dohány, gyönyörü erdők, terjedelmes rónák és gazdag rétek diszlenek mindenütt, melyek segélyével a földmüvelés és marhatenyésztés nagyban üzetik. Az ipar kiterjedett, s a nagyszerü czukor, posztó, vászon, fazekas, bőr és üveggyárak, valamint a kátrány- és terpentin-főzés s a faáruk kereskedelme is élénk. — A kereskedelmi czikket képező lengyel chochenilla, melyből szárított állapotban körülbelül 70,000 megy egy fontra, szintén gyakran megjelen. — Országos csapásnak nevezhető a sáska és tarantalla pók, meg a soha nem szünetelő marhavész, mely utóbbinak oka egyébiránt valószinüen abban rejlik, hogy az elesett marhát nem ássák el, hanem bőrét lenyuzva szabad ég alatt hagyják az enyészetre.

Lakói igen erőteljesek s nagyobbára nagy és kis oroszok meg lengyelek.

A hatalmas Dnieper mellett sziklás meredek halmokon áll a gyönyörü kertek által övedzett K i e w, egyik legrégibb orosz város és a muszka hivek búcsúhelye. — Az ország legtávolabb részeiből egész éven át zarándokol a nép e városba, hogy megtakaritott fillérjeit a petscherk-kolostor alatt levő catakombák szentjei mellé letehesse.

Ott nyugszik Nestor, Oroszország első krónikása, ki 800 évvel ezelőtt mint barát, ama kolostorban élt. A kolostor épülete igen diszes, orosz műkincsekben és festményekben gazdag s a drága kövekkel kirakott ezüst és arany templomi ékszerek értékét 30,000,000 rubelre becsülik. A templomból két viaszgyertya vásárlása után barát vezetése mellett a katakombákba szálltunk le. Ezek folyosói keskenyek és alacsonyak, az elszórt fülkékben pedig mintegy 60 szent kiszáradt hullája porlik. Meglepő a száraz mélységben egy kristály tiszta forrás, melynek szentelt vize egy e czélra készült ezüst keresztben a kegyes látogatónak ivásra ajánltatik. E mélységből mintegy 460 lépcsőn vissza a templom hajójába értünk s innen, kielégitve útmutatóinkat, csakhamar a szabadba siettünk Kiew megtekintésére.

Nagyszerü látványt nyujt a fénynyel épitett sok kolostor és templom, melyek kupjai ezüsttel és aranynyal diszitvék. Kitünő ezek közt a Sophiatemplom és az egyetemi épület. A középületek átalában véve mind igen diszesek s említés nélkül nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

hagyható, hogy tisztán tartatnak, feltünő azonban, hogy a muzeumok és a növénykert el vannak hanyagolva.

A Dnieper felett vonuló hegycsúcsról, különösen pedig a császárkertből nagyszerü kilátás nyilik a szemlélőnek a folyón túl fekvő térségre.

Tekintélyes vendéglők és mulató-helyek szolgálnak a lakosság felviditására, azonban ne higyje senki, hogy e városban valódi vig és kedélyes élet van, mert hiszen ott a légkörben lappang az a valami, a mi egyiket a másiktól tartózkodóvá teszi.

Emlitésre méltó a 4000 láb hosszu lánczhid, mely a Dnieper két partját köti össze.

Az élénk kereskedelemre nézve megemlitendők: Ukraina növekedő termény-gazdagsága, mely a természettől nyujtott ajándékokban biztos alapon áll; a közlekedési eszközök czélszerüsége, ugy a szárazon, mint a Dnieper dagadt üterén, valamint Kiewnek január kezdetétől február végeig tartó hires vására.

A városi élet fényéből kibontakozva, Ukraina terjedelmes és dústenyészetü erdőségeinek üditő légkörébe vonultunk. — Valódi áldás volt ez a mindennemü megvesztegetésre alkalmas, örökké sarkunkban levő és minket fürkésző muszka-cselédség elhagyása után.

Az erdőségek részint az állam, részint magánosok kezeiben vannak s az elsőbbek okszerübb kezelés által tünnek ki. — A talaj váltogatva mélyre menő korhanydús agyagtalaj vagy szintén igen termékeny homok-talaj, melyen a legszebb lomb és tülevelü fák diszlenek.

A lombfanemek közül uralkodó a gyertyán, mely a térségnek körülbelül 0·5 részét födi, ezután mennyiségszerinti sorrendben következnek a köris, tölgy, jávor, hárs, nyir, szil, éger, nyár és a fodor-jávor, mely utóbbi ugy magasság, mint terjedelmesség tekintetében is versenyez társaival.

Ez erdők többnyire maghullás által ifjodtak, a helységek közelében azonban sarjadzás utján nőttek, mely utóbbiak a korá ifjuságuktól tartó legeltetés miatt sokat szenvedtek s lételük csak is a kitünő talajnak köszönhető.

Teljes zárlatu 30 éves sarjerdőben holdanként 37 szabályöl és 50 évesben 53 szabályöl fakészletet találtam. — Az állabok fakészlete, illetőleg zárlata a szerint változik, a mint a kereskedelmi helyekhez vagy a vizi utakhoz közelebb esnek. A

© OEE Országos Erdészeti Egyesület Szaktanyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

homoktérségen levő erdei fenyőállabok magas és kitünő árboczfát szolgáltatnak, melynek hajlékonysága ostornyeléhez hasonlitható, a törzs a koronáig ágatlan.

Ezen erdők kereskedelmi fák nyerésére szállalva használtatnak ki, a gyárak közelében pedig épületi és tüzifa termelésére vágásonként taroltatnak le a nélkül azonban, hogy további fenntartásukra vagy az utónövesztésre lényeges gond fordittatnék. Az erdő iránti igények és az ipar növekedése folytán egyébiránt az ápolás jelei is kezdenek helyenként feltünni.

Némely vidéken alig hihető nagy mértékben fordulnak elő a lakosság által tett kárositások s a tulajdonjog védelmére nem ritkán egész ütközetek fejlődnek ki.

Egész helységek vannak, melyeknek lakói faárúk készitéséből élnek, a nélkül azonban, hogy egyetlen forgácsot is vásárolnának. — Most pedig, midőn az erdőbirtokos tulajdonát jobban kezdi becsülni s megőrzésére több gondot fordit, az erdőtolvajok társaságban és nem ritkán 50—60 főből álló csoportokban és fogatokkal nyomulnak az erdőbe, kiválasztják a legszebb müszerfát s négy lábnyi magasságban levágva, néhány óra alatt a legértékesebb fákkal benőtt területeket pusztitják le, — minden későbbi büntetés nélkül. A hatóság csak kivételesen és jó fizetésért kegyeskedik a védszemélyzet segitségére katonaságot kiküldeni, ha pedig ez elvonult nehány nap mulva a régi károk hasonló mértékben ismételtetnek.

Még nagyobb pusztitásokat okoznak a tülevelü erdőkben a gyakori égések. Az úrbéri viszony még nem lévén rendezve a lakosság az erdőket a tulajdonossal közösen legelteti s a nép gazdagabb legelő nyerhetése végett a tavaszi száraz időben gyakran a legszebb zárt állabokat gyujtja fel s igy gyakran ezerekre menő holdak égnek le; mely csapástól az állam-erdők sem mentesek.

A fa-szállitás a folyókhoz közel fekvő erdőrészekből nagyobbára tutajozás által történik s részint mint hasáb, részint mint fürészáru jut vásárra, mig a gyári üzlethez szükséges tüzifa csak tengelyen szállittatik.

A tüzifa feldolgozása és kifuvarozása rendkivüli nehézségekkel jár, ugy hogy például, valamely gyár számára 10,000 három láb mélységü közönséges ölnek kiállitása valódi óriási feladat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A gyárak felállitásánál azonban a tüzifa fedezése tekintetében, Oroszhonban legtöbbször nem nagy óvatossággal járnak el s utazásom befejezésével is arról kellett meggyőződnöm, hogy a birtokos, kinek erdejét különösebben vettem szemlére, gyára felállitásánál kiapadhatlan faforrásra számitott; hanem e számitása csak is feltevésen alapult s a valóság oda utasitá, hogy költségesen berendezett gyár-üzletét vagy felhagyja, vagy felére kisebbitse. Ez eset egyébiránt, mellesleg legyen mondva, hazánkban sem hallatlan, a faeladásoknál pedig számos helyen megtörténik nálunk is, hogy a szakképzett erdészszel nem biró vagy annak tanácsát nem kérő erdőbirtokos forintot érő fáját krajczárért adja el.

A jószágigazgatásnak szentelek még pár sort. Siralmas állapotban van ez Oroszországban majdnem kivétel nélkül. Az igazgatás élén rendesen egy meghatalmazottnak nevezett satrapa áll, ki többnyire egy ravasz ügyvéd vagy épen az uraság volt szolgája.

Első esetben 6—10 évre van szerződve, mely uralkodási idő alatt aztán különös gond fordittatik arra, hogy a türelmes bárány lehető legjobban megnyirassék. — A birtokosok e kegyenczeit a szolgák egész serege környezi, azoknak mintegy fejét, lábát és kezét képezvén. Ez igazgatók alatt áll a gazdasági, az erdészeti és az egyes iparvállalatok müszaki személyzete. A nepotismus a legteljesebb mértékben virágzik. Az alárendelt személyzet pedig tekintet nélkül a képességre össze-vissza szedett nép s csupán egyetlen erénynyel, a hallgatással kell birnia. Képzelhető tehát, hogy minő kötelékek tartják össze az oroszországi szolgálati viszonyokat s minő jövője van ez állapot fenntartásával az ottani nagy birtoknak.

Wessely J.
erdőfelügyelő.

A máramarosi kincstári erdőkről.

Egyesületünk közgyülési tanácskozmányaira a marmarosi bányaigazgatóság részéről mint az ottani kincstári uradalom képviselője küldetvén ki, e megbizásnak vélek némileg megfelelni, ha tisztelt tagtársaimat a máramarosi terjedelmes erdőségek viszonyairól és jelenlegi állapotáról, a lehetőségig röviden körvonalozva tiszteletteljesen értesitem.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szám: EVgF/619-3/2017.

A Tisza folyó eredeti forrásait tartalmazó, mint tudva van 181 négyszögmértföldből álló Máramaros megyének 196,000 lakosa van és igy aránylag gyéren népesitett erdős vidék.

A köztudomásu sógazdaság mellett a terjedelmes erdőségek azok, melyek különös figyelemre méltók, minthogy már most is tekintélyes jövedelmet nyujtanak, s azt még jövőre is szaporitani biztos tőkével birnak.

E megye tartalmaz 373,225 cat. hold tisztán kincstári 33394 korona városi 349,817 cat. hold közbirtokossági erdőt és igy a magánbirtokosok többi erdeivel együtt, átalában véve az egész megyetérségének mintegy felét erdők boritják.

Mindenki előtt tudva van, hogy a túlságos sok erdő az emberiség jólétének és gyarapodásának szintugy ellentáll mint annak hiánya ártalmára van.

Az ember tért kiván ugy maga mint az aranykalász részére, mely neki élelmet nyujt s ezért a mezei gazdálkodás az ahoz megkivántató térek nagyobbitását kivánja, mely körülménynél fogva az erdők sem maradhatnak a természet kegyelméből általuk ősfoglalás utján megszállott területeken.

Máramaros megyében számos éven át szerzett tapasztalataimnál és erdészeti működéseimnél fogva bőséges alkalmam volt azon meggyőződést szerezni, hogy erdőségei a magasabb és zordonabb fekvések s völgyvégek felé rohamosan szorittatnak. Kötelességemnek tartom azért bevallani azt, hogy legközelebbről feladata a törvényhozásnak az erdőenyészet menetét az idő- és helyviszonyokhoz jobban alkalmazott törvények életbeléptetésével mérsékelni, különösen a közbirtokossági erdőkben, melyek természetüknél fogva a legnagyobb pusztitásoknak vannak kitéve, és melyekben az előzetes elkülönités nélkül semmiféle rendezett erdőgazdálkodás helyt nem foglalhat.

Máramaros megyének erdőségeit nézetem szerint és átlagosan következő 3 főrészre osztom :

1-ör a hegylejtőségek azon alsó részere, melyek a helységekhez közel vannak; ezek nagyobbrészt kipusztitva, cserjékre és bozótokra átváltoztatva, kecskék által lerágva és közben-közben irtásokkal és legelőtérekkel vannak megszakitva;

2-or azon erdőövekre, melyek a hegylejtők közepét foglalják el és gazdag bikkállabokat képeznek; a lombállabok nagy része őserdőket képez, melyeknek növekedés nélkül heverő fa-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

tőkéje mielőbbi rendszeres erdészeti használatot óhajt, hogy helyébe fiatal, növekedésre képes állabok növeltethessenek, mit az eddigi értékesitési viszonyok csak is jelentéktelen mértékben engedtek meg;

3-or, a legmagasabban, a havasokhoz már közelebb eső és a völgyek végeiben fekvő állabokra, melyek alsóbb részében a lombosak luczfenyőkkel vegyesek, mig fennebb tiszta luczfenyőerdőkre változnak s melyek átalában a legnagyobb becsüek.

A kincstári luczfenyő-erdőségekbe a hely viszonyainak megfelelő rendezett szálfagazdálkodás 90 év előtt kezdetett meg. — Azonban ez erdők nagy fakészletei szintén a termelés belterjesitését és szaporitását igénylik, minthogy az ipar és kereskedelem általánosan beállott emelkedése folytán, különösen szálfában nagyobb faanyagtermelés is biztosabban elárusitható. Ez erdőknek legvégső részei a magasabb övezetben elterjedt tiszta bikkesekkel képezik az ugynevezett havasi erdőket, melyeknek fája részint havasi tüzelésre, részint pedig havasi kunyhók felépitésére és többnyire rendetlenül szálalva használtatik fel; egész letarolás alá azonban ez erdők soha sem kerülnek.

A máramarosi kincstári erdőségekről s azok főbb üzleti körülményeiről, mielőtt értekezésem bezárnám, a következő táblás kimutatást terjesztem tisztelt tagtársaim elé:

Az erdőtisztség megnevezése	Tisztviselők és gyakornokok	Szolgák	A tisztviselők gyakornokok és szolgák fizetése	Szegődött	Szegődetlen	Összes költségek	Hozam	Veszteség	Észrevétel
			forint	munkások		forintokban			
Királymező	8	17	8722	102	510	75506	65762	—	Szálfakez. kerül.
Körösmező	8	15	7900	55	580	72310	59132	—	
Rahó	9	18	9400	75	600	84383	85969	—	
Vissó	7	10	7254	184	400	81076	51417	—	
Sziget	11	47	19400	—	300	41823	—	11711	
Összesen	45	107	52676	416	2390	355098	262280	11711	
			Leszámitva a veszteséget				11711	—	
			Marad az összes hozam				250569	—	

A szigeti erdőhivatali kerület veszteségének lényeges oka a kiterjedett és nehezen megváltható szolgalmakban rejlik, melyekkel ezen kerület terhelve van és melyeknek kezelését mostanig kizárolagosan a magas kincstár volt kénytelen viselni.

Azonfelül az utóbbi időben a fatermelés is kisebb volt a kelendőség hiánya miatt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az erdőtisztségek megnevezése	Az erdőgondnokságok száma	Kincstári erdőségeknek területe			Közbirtokossági erdők
		Fenyves vagy kezelő állalabok	Lombállabok	Összesen	
		1600 □ ölnyi holdakban			
Királymező . . .	4	60000	21186	81186	71472
Kőrösmező . . .	3	48400	13982	62382	—
Rahó	4	62000	33368	95368	—
Vissó	2	24900	5300	30200	96935
Sziget Huszttal .	7	—	137483	137483	181410
Összesen .	20	195300	211319	406619	349817

Az erdőtisztségek megnevezése	A kincstári erdőségek évenkénti valóságos fatermelése				
	fenyü fa	lomb fa	Összesen	A fenyüfa valóságos termelésének szálfa és fürészrönkő tartalma	
	100 kb. lábnyi szabdaölekben				szám szerint
Királymező .	20000	5500	25500	14400	45000
Kőrösmező .	26000	6300	32300	17600	55000
Rahó . . .	23000	6000	29000	14700	46000
Vissó . . .	10000	5300	15300	9600	30000
SzigetHuszttal	—	81200	81200	—	—
Összesen .	79000	104300	183300	56300	176000

Az erdőtisztségek megnevezése	A vizzárdák		Fürészmalmak	Gerebépületek	Ergettyük		A kezeléshez szükséges utak	Úszavizek
	száma	viz tartalma			száraz	úsztató		
		köbölekben	száma		hossölekben		mértföldben	
Királymező .	5	60000	2	1	3000	—	12	19
Kőrösmező .	6	52000	1	—	2500	800	10	10
Rahó . . .	6	50000	1	1	2800	—	9	14
Vissó . . .	4	30000	3	1	2700	—	6	11
SzigetHuszttal	—	—	—	2	3200	2500	4	4
Összesen .	21	192000	7	5	14200	3300	41	58

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A kincstári erdők						A kincstári fenyüerdők évi tartamos hozamának szálfa és fürészrönk tartalma	
fakészlete			évenkénti tartamos hozama 100 éves fordában				
fenyüfa	lombfa	összesen	fenyüfa	lombfa	összesen		
100 kb. lábnyi			szabdaölekben				szám szerint
2000000	1660000	3660000	54000	19000	73000	32000	100000
1700000	1112000	2812000	42200	14000	56200	34500	108000
2489800	2202200	4692000	68800	25000	93800	38400	120000
800000	322000	1122000	12430	5870	18300	17000	53000
—	6500000	6500000	—	100000	100000	—	—
6989800	11796200	18786000	177430	163870	341300	121900	381000

A kincstári erdők évenkénti fatöbblete

fenyüfa	lombfa	összesen	Nevezetesen szálfa és fürészrönkő	
100 kb. lábnyi szabadölekben				szám szerint
34000	13500	47500	17600	55000
16200	7700	23900	16900	53000
45800	19000	64800	23700	74000
2430	570	3000	7400	23000
—	18800	18800	—	—
98430	59570	158000	65600	205000

Szálfarakhelyek	Egyéb az üzemhez tartozó épületek és tárgyak	Igazgatási épületek	Kincstári		Évenként épitett	
			havasok és legelők	szántóföldek és rétek	tárgyak	költség forintokban
			1600 □ ölnyi holdakban			
10	5	23	11484	460	30	14000
9	2	36	13171	132	14	18000
10	2	22	13955	447	19	23500
5	3	31	375	1812	17	14000
—	3	41	—	—	18	11500
34	15	153	38985	2851	98	81000

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A máramarosi hegységek eddig elzárt faanyag-tőkéjének folyóvá tétele az e czélból szükséges utépitések a folyók és patakok rendezése, vizgátak felállitása, a szálfánál használt tutajozási módszer, a fürésztönkök usztatása s átalában a Máramarosban divó nagyszerü faszállitás és az ezzel egybekötött sokféle mellékmunka, valamint az előbb megjelölt erdőosztályzatok állapota, tényleges és jövőre várható gazdálkodása, a kidolgozott kincstári vágásokban található egyszerü, olcsó és eredménydus ertések, melyek holdanként — ellenében a már kevés őserdőnek — háromszoros számát adják a legegészségesebb szálfáknak: ugy hiszem, mind olyan tárgyak, melyek tisztelt tagtársaim figyelmét kétségkivül bőmértékben kiérdemlik, miért is ez alkalommal azon tiszteletteljes ajánlatot bátorkodom tenni, hogy a mélyen tisztelt országos erdészeti egyesület közgyülését, mihelyt a gőzgép regényes Máramarosunk bérczei közé hatolhat — minden további késedelmezés nélkül Mármaros-Szigeten, mint a megye főhelyén megtartani méltóztassék.

Vlkolinszky Károly,
királymezői m. k. erdőmester.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A magyar birodalom államerdőségeinek 1870-ik évi költségvetése.

I. Kincstári és koronai államerdők.

Folyó szám	Uradalom	Bevétel	Kiadás	Többlet	Hiány
		frt.	frt.	frt.	frt.
1	Hradek, kincst. erdők	507395	331185	176210	—
2	Lykava, „ „	238780	174511	64269	—
3	Ungvár, „ „	199224	241370	—	42146
4	Tokaj, „ „	9447	2946	6501	—
5	Pécska-kovácsháza, „	152536	46604	105932	—
6	Nagyvárad „ „	4553	3429	1124	—
7	Rékás-Belincz, „	206114	99521	106593	—
8	Lippa, „ „	458529	285664	172865	—
9	Lugos-Facset, „ „	234762	177096	57666	—
10	Mindszent, „ „	2390	615	1775	—
11	Apatin, „ „	74129	39870	34259	—
12	Baracska, „ „	14637	9068	5569	—
13	Palánka, „ „	30682	25103	5579	—
14	Nagybecskerek, „	1470	512	958	—
15	Szőregh, „ „	4848	1021	3827	—
16	Óbuda-Visegrád koronai „	83307	65589	17718	—
17	Gödöllő, „ „	97612	64588	33024	—
18	Diósgyőr „ „	236492	155939	80553	—
19	Zaránd (Brád) „ „	500	2402	—	1902
20	Kővár „ „	3954	2871	1080	—
21	Fuccine, kincst. „	80770	70783	9987	—
22	Nagy-Tábor „ „	550	550	—	—
23	Kezelő igazgatósági és ügyészségi költségek az összes uradalmakra	—	48597	—	—
	Összesen	2642681	1849834	885492	44048
	Levonva a többletből a hiányt és a 23 folyó szám alatt felvett igazgatósági költséget	—	—	92645	
	Marad tiszta jövedelem	—	—	792847	

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

II. Kincstári bányaerdők.

Folyó szám	Erdőhivatali kerület	Bevétel	Kiadás	Többlet	Hiány
		frt.	frt.	frt.	frt.
1	Selmeczbánya	141685	137442	4243	—
2	Körmöczbánya . . .	23178	35899	—	12721
3	Beszterczebánya . . .	166430	180010	—	13580
4	Breznobánya	426278	344118	82160	—
5	Szomolnok	170850	130361	40489	—
6	Sziget	62951	66897	—	3946
7	Huszt	14403	26394	—	11991
8	Királymező	231612	167479	64133	—
6	Kőrösmező	442557	283611	158946	—
10	Rahó	234767	186726	48041	—
11	Vissó	149789	107893	41896	—
12	Bocskó	1004044	941554	62490	—
13	Bustyaháza	284965	264867	20098	—
14	Tiszaujlak	18200	18182	18	—
15	Nagybánya	250868	285618	—	34750
16	Strimbuly	92990	96899	—	3909
17	Sóvár	64120	63934	186	—
18	Keczerpeklén	14960	11234	3726	—
19	Szászváros	140865	119690	21175	—
20	Topánfalva	115346	190213	—	74867
21	Zalathna	53917	60697	—	6780
22	Vajdahunyad	40626	43318	—	2692
23	Deés	2704	3520	—	816
24	Déva	13537	20937	—	7400
25	Krakkó	4650	4603	47	—
26	I. határőrezred jöved. alap	113078	135745	—	22667
27	II. „ „ *) „	19524	13217	6307	—
28	Pőcstelek	900	738	162	—
29	Csopea	540	402	138	—
30	Kolozslép	158	158	—	—
	Összesen .	4300492	3942356	554255	196119
	Tiszta jövedelem . . .	—	—	358136	

Ezen fennebb elősorolt tételek szerint

I. a kincstári erdőknek 1870-re előirányzott tiszta jövedelme . . . . . 792,847 forint;

II. a bányaerdőknek 1870-re előirányzott tiszta jövedelme . . . . . 358,136 „

Az állemerdők tiszta jövedelme tehát összesen . 1.150,983 forint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az elébb közölt költségvetési adatokat a m. k. pénzügyminiszteriumnak, az országgyülés által jóváhagyott, 1870 évi költségvetéséből meritjük s t. olvasóink közelebbi tájékozására még azt kivánjuk megjegyezni, hogy e költségvetés csupán a m. k. pénzügyminiszterium kezelése alatt lévő 2.002,490 cat. hold erdőségre vonatkozik és nem terjed ki azon 1.839,200 c. hold erdőre, melyből 4200 hold a kisbéri és mezőhegyesi ménesuradalmakhoz tartozván, a m. k. földmüvelésiminiszterium alatt áll, 1.835,000 cat. holdat pedig, mint a katonai végvidék és határőrség kerületébe eső birtokot, a Császári és királyi közös hadügyminiszterium kezel. A m. k. pénzügyminiszterium alatt álló erdőségek évi átlagos fatermése 1.196,910 szabályölre, a m. földmüvelési miniszterium alatt levő kisbéri és mezőhegyesi erdőké 3900 ölre, mig a cs. kir. hadügyminiszterium alatt álló előbb megjelölt magyar birodalmi erdőké 1.552,500 szabályölre becsültetik, melyből a temesvári katonai parancsnoksághoz 640700 cat. hold erdőre 567220 szab. öl, a zágrábi katonai parancsnoksághoz tartozó 1.194,300 holdra pedig 985300 szabályöl esik.**)

Megemlitjük még, hogy az állami erdőgazdaság vezetésére a pénzügyminiszterium kebelében egy külön osztály áll fenn, melynek költsége a miniszterium központi igazgatásának költségében foglaltatik; továbbá hogy a selmeczi m. kir. bánya- és erdőakademia 1870 évi szükségletének fedezésére az államköltségvetésben 69,800 frt. vétetett fel.

---

*) A kincstári bányaerdők 26 és 27 folyó száma alatt előforduló volt határőri erdők Erdélyben vannak.

**) L. ez évkönyv 125 lapját. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Adatok a gubacstermés- és becsléshez.

Midőn az „Erdészeti és gazdászati lapok“ hasábjain, és 1867-ki évkönyvünkben Erdődi A. tollából, a minden erdészre felette érdekes, ily czimü értekezést „Tölgyerdeink aranyszagáról — a gubacsról“ olvastam, és ezen szavakkal kifejezett fontos fölszólitását „Rázzuk le tehát ama dermesztő közönyt vállainkról, mely minálunk a legjobb erőket kötve tartja, s iparkodjunk, kiki tehetsége szerint, a közmivelődés reánk eső részét leróni“ emlékembe vétem volna, — azon édes reményben ringatódzám, miszerint szaktársaink ez ügyet komolyan fel fogják karolni, — és ezáltal bensőbb elismerésre fogják maguk iránt kötelezni, nemcsak a tudomány embereit, és az egyes erdőbirtokosokat, — de különösen azon erdészeket, kik a felvidék fenyves boritotta bájairól, déli Magyarország vagy Slavonia tölgyrengetegeibe származnak le. — Fájdalom, csalatkoztam! — a dermesztő közöny még mindig nem akar megszünni; — és ha az érintett becses értekezés az érdekletteket s o k b a n fel nem világositotta volna, még ma is ott lennénk, a hol ezelőtt voltunk! — de sőt még azt sem tudnánk, a mit a slavoniai gyakorlati erdészek maiglan is hisznek: hogy t. i. a gubacslégy ősszel búvik elő lakából, s aztán a kocsányos tölgyek virágrügyébe fúrva magát, ott éri el kifejlődését; avagy hogy a gubacslégy sáskaként költözködik egyik vidékről a másikra!! — A kezdetben idézett felhivás folytán nem tartjuk érdektelennek a gubacstermés- és becslésre vonatkozó alábbi adataink közlését. A mi azonban a becslést illeti szintén bevallhatjuk: miszerint oly helyeken, hol a gubacstermés a fán adatik el, — ott támpontok a szembecslésre nem létezhetnek, — s hogy ép ezért az ily helyeken, a gubacsvevő gyakran a fizetett vételárnak 3—4 egész 10-szer meghaladó összegét veszi be, — mert hisz túlbecsülésre eddig esetet nem tudunk.

A szembecslés fatalitására nézve az „Erdészeti Lapok“ is

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

egy pár igen jellemző adatot közöltek, s erre nézve magam is szolgálhatok egygyel, mint sajátommal. — Az 1868. év nem számitható még csak az igen középszerüek közé sem a gubacstermésre nézve ; s a milyen szépen mutatkozott az, már juliushó elején, ép oly csekély lett az eredmény. — Egy erdőrészben tehát, hol a becslés alkalmával mindössze 12 darab gubacsot tudtam olvasni, a gubacstermést 3 pozsonyi mérőre becsültem, — s még ezen csekélységet is az erdőhivatali főnök, ki pedig mellesleg megjegyezve Slavoniában, egy s ugyanazon uradalomban 15 év óta van szolgálatban azon kérdéssel fogadta : „hogy lehet ott valamit becsülni, a hol semmi sincs?“ — és im a végleges eredmény meghaladta a 15 pozsonyi mérőt!

Ily önmagunkat megszégyenitő, s szakunkat lealázó esélyek akkép kerültethetnének el, szerény nézetem szerint, ha t. szaktársaink az adatokat lelkiismeretesen gyüjtögetve, azt oly formán állitanák össze, mint én azt az alább következő táblázatban tevém, — s aztán vagy az „Erdészeti Lapok“ vagy pedig az egyleti évkönyvben közzé tennék.

Azon reményben tehát, hogy kezdeményezésem utánzás nélkül nem marad, közlőm eddig szerzett adataimat, melyek a Baranyamegyében fekvő herczeg Lippe dárdai uradalma 1866-ki és 1868 évi gubacstermését tartalmazzák.

Megjegyezzük egyébiránt, hogy az 1866-iki esztendő a gubacstermésre nézve a középszerü, mig ellenben az 1868-iki a rosz évek közé sorozandó, hogy továbbá a táblázatban előforduló Topolya nevü erdőrészben az 1866-iki termésnek egy részét a Dráva folyam árja elsöpörte ; és onnan ered a felötlő aránytalanság az egyes tételek között.

Lássuk azonban mit mutatnak a tulsó lapon lévő táblázatnak számai a gubacs-termés változatosságáról, mely adatokhoz még csupán azt emlitem meg, hogy a szedési viszony illetőleg a gyüjtés pontossága mind két évben általában véve egyenlő volt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az erdőrész neve	Térfogat urbéri holdakban 1200 □ ölével	Kor	Zárlat	Fekvés	A fanemek elegyaránya	1866-ik évi gubacstermés és gyűjtelék (nyers)			1868-ik évi gubacstermés és gyűjtelék (nyers)			
						Összesen	Holdanként		Térfogat urbéri holdakb.	Összesen	Holdanként	
							urbéri 1200 □ ölével	katast. 1600 □ ölével			urbéri 1200 □ ölével	katast. 1600 □ ölével
	hold	év				pozsonyi mérő			hold	pozsonyi mérő		
Győkés	180	50—70	$0._8$	Ezen erdők mindannyian síkságon terülnek el, és pedig az éjsz. szél. 45—46° és a kel. hosz. 36—37° között.	Gyertyánfa $0._7$ Kocsános tölgy $0._3$	56	$0._{31}$	$0._{41}$	150	4	$0._{026}$	$0._{035}$
Cseminec . . .	870	40—90	$0._8$		„ $0._8$ „ $0._2$	$374^7/_8$	$0._{43}$	$0._{57}$	810	$42^6/_8$	$0._{053}$	$0._{07}$
Buchwald . . .	115	80	$0._9$		„ $0._8$ „ $0._2$	$43^2/_8$	$0._{37}$	$0._{50}$	115	10	$0._{087}$	$0._{12}$
Karas	280	50-140	$0._8$		„ $0._7$ „ $0._3$	$170^6/_8$	$0._{61}$	$0._{81}$	280	$46^7/_8$	$0._{16}$	$0._{22}$
Balatin	183	40—60	$0._7$		„ $0._7$ „ $0._3$	$201^6/_8$	$1._1$	$1._{47}$	183	$25^6/_8$	$0._{14}$	$0._{19}$
Derzsovac és Szelestice	150	Berki középerdő			Egyes felfákkal, a felfák elegyaránya: $0._{06}$ kocsános tölgy, $0._{94}$ fűz és nyár	$6^6/_8$	$0._{045}$	$0._{06}$	150	$2^6/_8$	$0._{019}$	$0._{02}$
Babin Grob, Zornica és Rásztik, berkek a Dráva árjától járva .	120	180 a felfák kora	$0._2$		Középerdő. A felfák kizárolagos kocsános tölgyek, az alfák elegyaránya következő: $0._6$ fűzfa, $0._1$ éger, $0._2$ nyár, végre $0._1$ kocsános tölgy és szilfa.	66	$0._{55}$	$0._{73}$	50	$11^3/_8$	$0._{23}$	$0._{30}$
Topolya, berek a Dráva árjától járva	500	do.	$0._2$			15	$0._{03}$	$0._{04}$	500	14	$0._{028}$	$0._{038}$

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

E csekély közleményem után pedig, szabadjon azon szerény véleményt kifejeznem : miszerint ha ilynemü táblázatos kimutatásokkal elengedő mennyiségben fogunk rendelkezni, — becsléseink a tapogatódzás bélyege helyett a valószinüség szinezetét fogják megnyerni; — mi ugyan még nem tartóztathat föl bennünket, egy jobb becslési módszer után kutatni, — s távolról sem elégithet ki; — de mindenesetre tetemesen meghaladja a mostani kimondhatlan fölületes becslési eljárást.

Zordfalvi Antal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A magyar állam catasteri munkálatainak állapota 1869-ben.

A catasteri intézet hazánkban működését megkezdette 1853-ik évben a háromszögeléssel és 1856-ik évben a részletes felméréssel.

A cataster által eszközlött felméretési eredmény következő táblázatban mutattatik ki :

Országban	Összes terület	1868-ik év végéig befejeztetett			A folyó 1869-ik évben reménylendő eredmény			1870-ik év elején még befejezetlen		
		háromszögméret	határleirás	részletes felmérés	háromszögméret	határleirás	részletes felmérés	háromszögméret	határleirás	részletes felmérés
	osztrák négyszög mértföldekben									
Magyar . .	3730	1675	1555	1377	115	137	60	1940	2038	2293
Erdély . . .	952	—	—	—	—	—	—	952	952	952
Horvát-Tót	335	335	335	335	—	—	—	—	—	—
Összesen	5017	2010	1890	1712	115	137	60	2892	2990	3245

*) Kivonat a m. k. pénzügyminiszterium 1870 évi költségvetésének indokolásából. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A részletes felmérés befejeztetett: Sopron, Moson, Győr, Vas, Veszprém, Zala, Somogy, Tolna, Baranya, Liptó, Zólyom, Nógrád, Torna, Abauj, Zemplén, Ung, Beregh, Ugocsa és Marmarosmegyékben, továbbá Horvát- és Tótországokban; befejeztetik ez idén Gömörmegyében és felmérés alatt vannak: Hont, Bars, Szepes, Sáros és Szabolcsmegyék.

Azonkivül előmunkálat gyanánt háromszögelve vannak: Árva, Thurócz, Trencsén, Nyitra, Sáros és Szepesmegyék 298. négyszögmértföldnyi kiterjedésben.

Került a cataster Magyar- és Horvátországokban a lefolyt 15 év alatt 6,916.760 forintba, tehát évenkint 461.117 frtba; következőleg ezen összes költséget a felmért 1.712 □ mértföldre alkalmazva, került egy négyszög mértföldnek felmérése 4.040 frt 16 krba — egy 1.600 □ öles hold $40^{4}/_{10}$ krajczárba és egy 1.200 □ öles hold $30^{3}/_{10}$ krajczárba.

1868-ik évben a cataster személyzete állott 453 főből; minthogy azonban a cataster költségeire 1869-ik évre csak 410.000 frt. szavaztatott meg, kénytelen volt a pénzügyminiszterium a 134.000 forintnyi leszállitás folytán 15 tisztviselőt végkielégitéssel elbocsátani, 24 mérnököt más kincstári alapok rendelkezésére állitani, 51 egyént pedig nyugdijazni, mi által a nyugdij alap évi 21.722 frt. költséggel terheltetett.

Áll tehát a mostani telekzeti személyzet 346 egyénből, mely számot — tekintve a teendők sokaságát — tovább már leszállitani nem lehet, hacsak a cataster fenállásának czélját koczkáztatni nem akarjuk.

A catasteri felmérés szabályait külön utasitás tartalmazza, mely más államoknál fenálló szabályok alapján ismételve átdolgoztatván, 1865-ik évben kiadatott és azóta, elismert czélszerüségénél fogva, fenáll.

Egy 14. mérnöki szakaszból álló felmérési felügyelőség egy év alatt, tapasztalás szerint, hegyes vidéken és igen részletezett birtoknál 6—8, sikságon pedig 15—18 □ mértföldet mérhet fel.

Ezen számitás szerint a mostani 10 felmérési felügyelőség jelenlegi személyzetének összes erejével a még hátralévő 3245 □ mértföldet 27 év alatt 11.920,958 frtnyi költséggel mérhetné fel. Minekutána azonban Magyarország 9086 községének nagyobb részében a tagositás és birtokrendezés már keresztülvitetett és a cataster ezen tagositások mérnöki munkálatait azon esetekben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

felhasználhatja, melyekben azoknak beillesztése a háromszögméreti hálózatba az ujonnani felmérésnél kevesebb költségbe kerülend; de főkép, minekutána a catasteri felmérés épen Magyarország sik részén maradt el, hol a mérnöki munkálat könnyebb: ennélfogva lehet reményleni, hogy azon 3.245 □ mértföld térképezését, mely még catasterszerüleg felmérve nincs, rövidebb idő alatt is és valószinüleg Magyarországban 11—12 év alatt 4.128,300 frt. Erdélyben pedig 10 év alatt 4.569,600 frtnyi, összesen tehát 21 év alatt 8.697,900 frtnyi költséggel keresztül lehet vinni.

Megjegyzendő azonban, hogy a felmérés tartama, a jelenleg alkalmazásban lévő 10 felmérési felügyelőségnek munkaerejére állapittatott, és hogy az a felügyelőségek szaporitása által megfelelőleg szállitható le a nélkül, hogy az összes költség szaporodnék.

Ezeknek előrebocsájtása után felmerül a kérdés, vajjon szükséges-e a catasteri felmérés?

A pénzügyminiszterium valamint az eddig véghezvitt catasteri felméréseket elkerülhetlenül szükségesnek tartja, ugy ezen felméréseknek minél előbbi végleges befejezésére is nagy sulyt fektet következő okoknál fogva:

1-ször. Közvetlen czélja a catasteri felmérésnek az, hogy a földadó igazságos és arányos kivetéséhez nülkülözhetlenül szükséges területi adatokat pontosan és megbizhatóan szolgáltasson; mert a földterület az adóalapnak oly jelentékeny tényezőjét képezi, hogy annak pontos felvétele és térképben megfelelő előtüntetése és kezelése nélkül a földadót igazságosan és arányosan kivetni, az adómunkálatban pedig az egyéni birtok forgalmát rendes nyilvánságban tartani, lehetetlen.

Igazolják ezt a jelenlegi adómunkálatokban felvett területi tételek, melyek hiányai csak akkor tünnek elő, ha azon területekkel hasonlittatnak egybe, melyek a catasteri felmérés által állapittattak meg. Például szolgáljon e tekintetben a következő összehasonlitás:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Ország vagy megye	Terület 1600□° holdakban		Tehát a földadóideiglenben		A többlet vagy hiány százaléka
	a földadó ideiglenben	a telekzeti felmérés szerint	több	kevesebb	
			1600 □ öles hold		
Moson . . .	301309	344106	—	42797	—
Sopron . . .	530361	566166	—	36155	—
Vas	937478	952844	—	15366	—
Zala	980109	1010494	—	30385	—
Somogy . . .	1103186	1172855	—	69669	—
Tolna	603410	627727	—	24317	—
Baranya . . .	858505	887857	—	29552	—
Veszprém . .	654122	705715	—	51593	—
Ungh	553809	562686	—	8877	—
Beregh . . .	649917	655742	—	5125	—
Marmaros . .	1682713	1689890	—	7177	—
Ugocsa . . .	207406	210139	—	2733	—
Összesen .	9062125	9386571	—	324446	$3^{46}/_{100}$
Győr	263714	252310	11404	—	$4^{52}/_{100}$
Horvát-Tótország s a tengerpart . .	3273891	3353718	—	79827	$2^{38}/_{100}$

Ha tehát ezen kimutatás alapján a magyarországi 12 megyében hiányzó 324.446 holdra terjedő területből a tapasztalás utmutatása szerint 3 % terméketlen tér gyanánt számittatik és ez a fentebbi összegből 9733 holddal levonatik, kiderül, hogy a nevezett megyékben 314.713 hold, vagyis 31 $^{4713}/_{10\cdot100}$ négyszög mértföldnyi termő tér megadóztatva nincs. Ha pedig a földadó provisoriumban felvett mivelési ágak és terméketlen térek területekkel összehasonlittatik, akkor még nagyobb mértékben tünnének elő a földadó provisorium területi hiányai; mert az eddigi felmérések eredményeiből vonható következtetés alapján, majdnem teljes bizonyossággal állitható, hogy ezen munkálatokban a terméketlen tér

Magyarországban . . . . . $165^{83}/_{100}$
Erdélyben . . . . . $4^{59}/_{100}$
Horvát-Tótországban . . . . . $6^{6}/_{100}$

tehát összesen $176^{48}/_{100}$

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

négyszögü mértfölddel többre vétetett és e többlet az adózás alól elvonatott.

Ezen szembeszökő különbségek okozták azt, hogy jelenleg azon községekben, hol a térmérték bevallások vagy hiányos láncmérések nyomán van felvéve, a birtokos kevesebb adót fizet, mint oly községekben, hol a térfogat tagositási, vagy más térképből iratott ki; mert mig ez a területet el nem tagadhatta, a másik a be nem vallott vagy a terméketlen térbe becsempészett térfogat után nem fizet adót.

Ezen adatok világosan tanusitják, hogy aránylagos adókivetésről mindaddig szó sem lehet, mig valamennyi birtok valóságos térfogata és mivelési állapota szerint térképezve nem lesz és ezen körülmény, ha más szintén fontos okok nem léteznének is, már magában véve visszautasithatlanul parancsolja. hogy adómunkálatainkban a létező térfogati hiányok a catasteri felmérés által a leggyorsabban helyrehozattassanak.

2-szor. Követelik a catasteri felmérésnek folytatását és a lehető legrövidebb idő alatti befejezését a magánhitel és a birtok biztositására szolgáló hiteltelekkönyvek is, melyekben a birtok területe, a jogczim után oly kiváló fontossággal bir, hogy a nélkül a hiteltelekkönyv tökéletes soha sem lehet.

Telekkönyveinknek ezen igen számos esetekre terjedő hiányai csakis a catasteri felmérés által igazithatók ki külön költség nélkül, mely költséget különben a magánhitel érdekében előbb-utóbb a nélkül is feláldoznunk kellene. Az urbéri és egyéb magánmérések eredményeinek felhasználása által ezen hiányok ki nem pótolhatók, miután az urbéri tagositásoknál, birtokrendezéseknél a nagyobb tagban létező földesuri, majorsági földek, erdők, közös legelők és szőlők mérnökileg rendesen nem vétetvén fel, ezen felmérések az összes községi területet nem tüntetik elő.

3-szor. Követelik a catasteri felmérések folytatását s befejezését az elmaradt tagositások és birtokrendezések. A tagositások és birtokrendezések többnyire azon vidékeken maradtak el, hol a mérnöki felmérésnek költségei a birtok jövedelmezéséhez és értékéhez arányon kivül állanak. Ha ezen községek a cataster által felméretni fognak, akkor a birtokos osztály ezen, az egyes birtokokat előtüntető térképeknek másolatát, valamint az ide megkivántató birtokiveket a catasterhivatalnál nehány forintért megszerezheti s ekkép a tettleges állapotról szóló mérnöki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

felmérésnek olcsón jut birtokába, mely ezerekbe kerülne, ha azt külön készittetné.

Ezen catasteri felmérések alapján könnyü azután és igen olcsó a tagositás és birtokrendezés hátralévő munkáinak keresztülvitele, mint ezt azon részint kincstári, részint magánbirtokok tagositásának és rendezésének példái tanusitják, melyek a catasteri felmérések alapján gyorsan és százezerekre menő összegeknek megtakaritása mellett létesittettek.

4-szer. Követeli ezt továbbá a földadó reformjának folyamatban lévő fontos ügye, melynek egyik főfeladata leend : a föld catasteri tisztajövedelmének biztosabb alapokra leendő fektetése Fogadtassék el ezen catasteri tisztajövedelemnek kipuhatolására bármely rendszer, a catasteri felmérés s illetőleg a catasteri személyzetnek ebbeli közreműködése nélkülözhető soha sem lesz.

5-ször. Követelik hazánk mezőgazdasági, ipar, gyári, kereskedelmi és forgalmi érdekei, a mennyiben a catasteri felmérés térképei és jegyzőkönyveinek másolatai a földbirtokosok részéről gazdasági tervekre, erdőrendezésekre, a szőlőbirtok után járó tartozások megváltására ; vasuti társulatok részéről vaspályák vonalozására és a szükséges területek kisajátitására ; államépitési hivatalok részéről folyó szabályozásokra és uj közutak tervezésére, bányaüzletekre és a nagyobb városok részéről épitési tervekre nagy mérvben igénybe vétetnek.

6-szor. Követeli a hadászati térképészet, melynek a catasteri felmérés oly fontos és annyira biztos alapokat szolgáltat, hogy ezek nélkül vagy tetemes költséggel járó felvételeket eszközölni, vagy pedig e fontos térképek helyességéről és pontosságáról lemondani kellene. Ide vehető még végre

7-szer, a tudomány és az állam ismertetésének érdeke is, mely a mindinkább terjedő értelmiség mai korszakában nálunk annál nagyobb figyelmet érdemel, a mennyiben hazánk háromszögi felmérése sincs befejezve, midőn ellenkezőleg az még Oroszországban is befejeztetett ; midőn továbbá még államunk területét sem ismerjük határozottan, — midőn végtére más államok már a műszakilag befejezett felmérések eredményeivel sem elégesznek meg, hanem nemzetközi fokmérések eszközlésére egyesülnek.

Midőn tehát a fentebbiekben az ország összes területe pontos felmérésnek — mint az adó igazságos kivethetése egyik fő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

feltételének — szükségét, másrészt annak majdnem minden közigazgatási ágait támogató közhasznu oldalait kimutatni igyekeztem ; ugy hiszem, hogy a törvényhozás, a többi müvelt continentális államok példájára, nem vonandja meg azon aránylag nem nagy költséget, mely által a már megkezdett mérés befejezése lehetségessé tétetik, hogy hazánkban a földbirtokos osztály vagyona mennyiségének biztos tudomásához juthasson, a kormány pedig törvényhozási és egyéb intézkedéseinél, a hol területi pontos adatok szükségesek, biztosan járhasson el.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A gyéritésről.

közölve

Báró Manteuffel

szász királyi főerdőmester után.

Erdőgazdászatunk körében alig fordul elő olyan müvelet, melynek az erdőre és illetőleg ennek birtokosára áldásthozó vagy vészteljes eredménye, annyira a kivitelnek többé-kevésbbé szerencsés megoldásától függene, mint ezt a gyéritésnél (vigályitásnál) tapasztaljuk. Az ezen művelet körül ez ideig szerzett tapasztalokhoz még igen sok kivánni való fér s a legtöbb erdőmüvelési tankönyvekben is e részt csupán általános szabályokkal találkozunk, melyek ilyen általános minőségükben elfogadva és kivételes helyi viszonyok között, vagy meg nem felelő időben alkalmazva, könnyen tévutra vezethetnek. Épen ezért ezen lényeges fontosságu erdőgazdászati müveletnek beható megvitatása annál korszerübbnek mutatkozik, minthogy ujabb időben bár a gyérités fontossága mind élénkebb figyelemben részesül, mindazonáltal a kivitel körül felmerülő nézetek még igen gyakran messze elágaznak egymástól. A jelen soroknak czélja, hogy saját nézeteink közlésével a szóban forgó erdőgazdászati művelet fölött eszmecserét keltsünk, felkérvén t. szaktársainkat, hogy a menynyiben az alább közlendő nézeteket netalán téveseknek találnák, ezek tisztázása végett becses észrevételeiket szakközönségünk tudomására juttatni sziveskedjenek.

Bárminő szándék kivitelét tüzzük ki, első feladatunk: tisztában lenni azon czéllal, melyet elérni akarunk és az eljárás szabályait szorosan, a szerint alkalmazunk. A gyéritésnek ketős czélja van; nevezetesen ezen művelet által első sorban a növekvés előmozditását és gyarapodását s ezzel egyidejüleg szabályos törzsek és igy értékes haszonfa termelését czélozzuk. Második sorban pedig azt tüzzük ki feladatunkkul, hogy az állabokban nagyszámmal előforduló elnyomott törzseket idejekorán, tehát még mielőtt ezek elfojtva, elaszva értékükből veszitenének, kihasználjuk. Más

OSZK Digitális Tudománytár Szakkönyvtár 2018. Támogató: Oktatási és Kulturális Minisztérium 2012-2013.

szavakkal : a köztes használatból lehető legnagyobb jövedelmet huzni törekszünk.

Ezen két czélnak egymással való kapcsolatba hozatala semmi nehézséggel sem jár, ha a gyéritéseknél ezek tulajdonképeni főczélját : az állabok gondos ápolását soha sem tévesztjük szem elől, és ennek érdekében lemondunk azon látszólagos haszonról, melylyel a köztes használat utján befolyó minél nagyobb pénzjövedelem kecsegtet. Ez utóbbira való téves törekvés napjainkban még annál gyakrabban előfordulhat, minthogy a jelenleg használt erdőhozam számitási módoknál még mindig kiváló figyelem fordittatik arra, hogy az állabokból minél hamarább és minél nagyobb pénzbevétel legyen nyerhető, mig ellenkezőleg az állaboknak a gyéritések által elért gyorsitott növekvéséről és a fordának ez uton való leszállithatásáról tapasztalataink még oly hiányosak, hogy számokban ki sem fejezhetők.

Mindaddig azonban, mig a gyéritéseknek a növekvésre való közvetlen befolyásáról elég biztos tapasztalati adatokkal nem rendelkezhetünk, meg kell elégednünk azzal, a mit a növekvés menetéből — a mennyire ezt figyelemmel kisérhetjük — a gyéritések befolyására általánosságban következhetünk s igy még az ezen gazdasági módnál követendő szabályokat is az ekként nyert eredmények után kell megállapitanunk.

Miként tudjuk : a fák táplálkozásánál ezek levelei részben ugyanazon lényeges szerepet végzik, mely az állatok táplálkozásánál a gyomor és a tüdő feladatát képezi, hogy t. i. ezekben a nyers tápanyag képzőanyaggá változik. Valamint tehát az állatnak, hogy az fejlődhessék és épülhessen, jó gyomorra és egészséges tüdőre van szüksége, épen ugy a fa is, hogy vidoran nőhessen, a megfelelő mennyiségü egészséges leveleket nem nélkülözheti. Mert részesitsünk bár valamely gyenge gyomru és beteges tüdejü állatot akár kettős adag legjobb táplálékban, mégis csak oly mértékben fog az épülni, a minő mértékben az adott táplálékot az emésztő szervek feldolgozni és képzőanyaggá változtatni képesek. Épen ez eset fordul elő a fák tenyészetében is ezek emésztő szerveire, a levelekre vonatkozólag, minél fogva a fa növekvése csak akkor gyarapodhatik, ha azon kellő mennyiségü egészséges levél képződött. A fa a legkedvezőbb termőhelyi viszonyok között is meg nem felelő mennyiségü és egészségtelen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

levelekkel csak csekély, egészen levelek nélkül pedig épen semmi növekvést sem mutathat.

Ha egy csekély mennyiségü és fejletlen levelekkel ellátott fát szabadabb állásba helyezünk, tapasztalni fogjuk, hogy az mindenek előtt nagyobb számu és egészséges ágakat és leveleket hajt. Hogy azonban a fa magát ezen szervekkel kellőleg elláthassa, erre hosszabb vagy rövidebb idő s a talajból és a levegőből felvett tápanyagoknak jókora mennyisége szükségeltetik; miből megfejthető azon tüneмény, hogy a gyéritésre következő első években, a törzs vastagsági növekvésének csekélyebbnek kell lenni, — és nagyobb mérvü törzsvastagodás csak akkor állhat be, ha a fa a tápanyagok feldolgozásához okvetlenül szükséges szervekkel (levelekkel vagy a fenyőknél ugynevezett tükkel) kellőleg felszerelve van.

A Nördlinger által észlelt ama jelenség, hogy a gyérités által szabadabb állásba jutott fáknak főleg törzseik felsőbb részén, az első években vastagabb évgyürük képződnek, az előbbi feltétel által szintén igazolást nyer. Hogy azonban ehez, a szerint a mint a fa leveleinek mennyiségét szaporitani képes, hosszabb vagy rövidebb idő kell, önként érthető; valamint az sem kétséges, hogy arra a termőhelyi viszonyok, a korábbi zárlat s ama körülmény, hogy a gyérités sokáig késett-e vagy pedig kellő időben eszközöltetett, szintén lényeges befolyással vannak.

Ha pl. az u. n. fény- és árnykedvelő fanemeket levéltartó és levelező képességeikre nézve összehasonlitjuk, ezek között oly lényeges különbséget találunk, hogy lehetetlenségnek fogjuk tartani a gyéritéseket ezen különböző fanemeknél egy és ugyanazon elv szerint vinni keresztül; mert ugyanis mig az árnykedvelő fanemek leveleiket igen csekély világosság hozzájárulása mellett is soká üdén és egészségesen tartják, és e mellett még azon tulajdonsággal is birnak, hogy az ágak kérgéből és az ezen előforduló u. n. alvó rügyekből uj ágakat és leveleket hajtanak s épen ezért meglehetős sürü zárlatban is gyakran a törzs alsóbb részéig ágakkal vannak ellátva, addig a fénykedvelő fanemeknél (tölgy-, erdei-, fekete- és vörösfenyő) épen az ellenkező jelenség mutatkozik. Ezek ugyanis leveleik nagyobb részét már mérsékelt beárnyalás mellett is elhullatják,, ugy hogy csekély terjedelmü koronájuk mérsékelt zárlat mellett is rendszerint magasan a törzs tetejére szoritkozik, s itt is a levelek a korona körületén az ághe-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

gyeken ülnek, s a törzs és az ágak többi része egészen galytalan. E mellett még levéltermő képességük is nagyon csekély.

De a különböző termőhelyi viszonyok tekintetében is lényeges eltérést mutat fel a fény- és árnykedvelő fanemek lombozata. Pl. kövér, erőteljes talajon a fénykedvelő fanemek rendesen már első éveikben nagymennyiségü egészséges és teljes nagyságu leveleket hajtanak, gyorsan magasra nőnek és hamar szoktak száradni, miközben oldalágaikat majdnem a törzssudaráig hányják el. Ennek következtében a sudar felfelé keskenyülő hegyes kup alakot nyer, melynek gyér lombozata rendesen tengődő levelekből vagy a fenyőknél rövid gyönge tükből áll. A szabadabb állásért való küzdelem gyorsan bevégződik, és az állab korán megritkul, mert a többi kevésbbé kedvezőbb helyen álló és igy felülkerekedett törzsek lombjavesztett gyönge szomszédjaikat könnyen elnyomják.

Sovány talajon, valamint zord éghajlat alatt a fénykedvelő fák már első éveikben törpébb és edzettebb alakot vesznek fel. Sürü és dús lombozatot hajtanak, és jóval később záródnak mint a legjobb termőhelyi viszonyok között. A sudár inkább kigömbölyödik, s az elnyomott törzsek végkipusztulása jóval hosszabb időt igényel, minthogy a lételért való küzdelemben elnyomóiknak edzettebb kitartással képesek ellentállani. Épen ezért az ilyen állabok tovább megtartják lombozatukat és később ritkulnak, mint a jó talajon nőttek.

Az árnykedvelő fanemek jó talajon első éveikben szintén gyors hossznövekvést mutatnak, dús lombozatot hajtanak és korán záródnak; lombozatjukat azonban még teljes zárlatban is és pedig nem csak a felső ágakon, hanem a törzs alsóbb részein is hosszabb ideig üdén és erőteljesen megtartják. A lételért való küzdelem hosszabb idő alatt végződik, mert itten egyenlőbb erők állanak szemben, s épen e küzdelem által a hossznövekvés, a vastagsági növekvés rovására, tetemesen előmozdittatik.

Sekély talajon az árnykedvelők lassabb hosznövekvés mellett csak rövid sárgás zöld tüket vagy leveleket és nyulánk oldalágakat hajtanak, s igy bár később mint kövér talajon, de még is már kisebb magasság mellett záródni szoktak. Ezen sinylő állapotban addig maradnak, mig kedvezőbb termőhelyi viszonyok közé jutott egyes törzseknek sikerül erősebb hossznövekvést nyerni és szomszédjaikon felül vergődni, melyek aztán

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

az elnyomottaknak hosszabb ideig tartó kipusztulása után ismét állabot képeznek.

A gyökérzetre nézve is lényeges különbséget találunk a fény- és árnykedvelő fanemek között; mert mig a fénykedvelő fanemek gyökerei a talaj alsóbb rétegeibe mélyen aláhatnak, a legtöbb árnykedvelő fanemek gyökerei — kevés kivétellel, hová a jegenyefenyő is számitandó — inkább csak a talaj felső rétegeiben terjednek szét. Az is tapasztalható, hogy ugy a fény- mint az árnykedvelő fanemeknél a gyökerek számára és minőségére nézve annyiban nincs különbség, hogy mindkét fanemnek erőteljes kövér talajon sokkal dúsabb és erőteljesebb gyökérzete képződik, mint sekély vagy sovány talajon.

Ha már most gyérités alá veendő fanemeinknek imént jelzett különböző tulajdonságait összefoglaljuk, könnyen levonhatjuk azon következtetést, hogy a gyéritésre nézve ez ideig alkotott és jelenleg is fenálló szabályok ki nem elégitők, és általános minőségükben épen nem alkalmazhatók; főleg téves felfogáson alapszik azon — napjainkban még gyakran érvényre emelkedő — nézet, mintha a gyérités megkezdésének, időközönként való ismétlésének és befejezésének idejét az állab bizonyos korához kellene kötni, vagy épen általános szabályul elfogadni azt, hogy a gyéritésnek minden 5-ik vagy 10-ik évben ismételtetnie kell; mert ugyanis ilyen szabályok szigoru szem elött tartásával s igy a gyéritésnek vagy igen gyakori vagy igen ritkán való ismétlése folytán — miként fönnebb kimutattuk — könnyen épen az állabnövekvés lényeges csökkentése idéztethetnék elő.

A talaj termőképességére nézve is lehet a gyérités jótékony vagy veszélyes befolyással és pedig a szerint, a mint a talaj többé vagy kevésbbé kötött, kisebb vagy nagyobb viztartó képességgel bir. Mert mig az u. n. hideg vagy nyirok-talaj a nagyobb mérvü és gyakrabban ismétlendő gyéritések következtében a levegővel és a napsugarakkal való érintkezés folytán tetemesen javul, a könnyü, laza talaj ellenkezőleg természetes üdeségét és ezzel együtt termőképességét is elveszti. Ennél fogva a gyeritések intézésénél a talaj minőségét is figyelembe kell vennünk, nehogy az e részt elkövetett hiba az állab növekvésére hátrányos befolyással legyen.

A mily könnyü bármely higgadtan gondolkozó és felsőbb utasitások által nem korlátozott gyakorlati erdésznek a föntebbi

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

viszonyok tekintbevétele mellett minden egyes állabra nézve a gyérités megkezdésének helyes idejét, a kivitel kellő mérvét, az ismétlések megfelelő időközeit és a gyérités befejezésének helyes időpontját megállapitani, annál nehezebb e részt általánosan érvényesithető szabályokat állitani fel, miután minden egyes eset sokoldalu vizsgálódás tárgyát tárja elénk. Midőn ezt nem tekintve az alább következő pontokban a gyérités körüli nézeteinket röviden kifejezzük, nem mulasztjuk el megjegyezni, hogy t. olvasóink ezeket koránt se tekintsék egyebeknek, mint egyszerü utmutatásoknak, melyek még több javitó módositást és tökéletesbitést igényelhetnek.

Általános utmutatások a gyéritésnél — hitünk szerint — követendő szabályokhoz.

a) A gyéritések keresztülvitelénél soha sem szabad szem elől tévesztenünk ezek tulajdonképeni czélját: az állabok ápolását; ne mulaszszuk el azonban e mellett a gyéritési jövedelem lehető fokozását se, a mennyiben t. i. ez az állabápolással összeegyeztethető.

Azaz: ha állabunk minősége ugy kivánja, kezdjük meg a gyéritést azonnal, és folytassuk azt még azon esetben is, ha a munka költsége a gyérités utján nyerhető faértékéből sem lenne fedezhető. Ha pedig csak valamennyire is megengedik a viszonyok, akkor rendezzük be az összes gyéritési üzemet ugy, hogy a nyerendő faanyag a különböző választékok szerint évenkint lehetőleg egyenlő arányban és megfelelő, azaz: a keresletre nézve kedvező időben állittassék piaczra, hogy igy jó és nyereséges értékesithetése folyvást biztositva legyen.

b) Állabaink gyéritését oly korán kell kezdenünk, annyiszor ismételnünk és addig folytatnunk, hogy mindig elérve legyen a czél, mely szerint az állabot képező törzseken az egészséges és erőteljes levelek elegendő mértékben legyenek, hogy igy a törzsek egyátalában szabályszerüen fejlődhessenek.

Azaz: folyvást gondoskodjunk arról, hogy a meghagyandó törzseknek elégséges nőterük legyen arra, hogy azokon a felvett tápanyagoknak képzőanyaggá való teljes átváltoztatására szükséges levélmennyiség kifejlődhessék, hogy igy a növekvés rendes menetében lényeges zavar ne támadjon, sőt inkább az folyton elömozditva legyen. Ennélfogva kezdjük el a gyéritést a fénykedvelő fanemeknél korábban, mint az árnykedvelőknél.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Mindkét fanemnél azonban, ha jó talajon állanak, korábban kezdjük meg és gyakrabban ismételjük, mint szegény, sovány talajon állóknál.

c) A koronák zárlata a gyéritésnél minden esetben csak lazitandó és soha se megszakitandó, a gyéritő vágás pedig akkor ismétlendő, ha a koronák ágai már annyira összenőttek, hogy a nőtér miatt az egyes törzsek között kölcsönös küzdelem támad és az alsó ágak kezdenek leszáradni.

Azaz: a gyérités alkalmával kivágandó törzsek kiszemelésénél különös figyelemmel legyünk a koronák zárkozottságára, s a hol ez az elnyomott törzsek kivágásával igen megritkulna vagy épen megszakittatnék, mellőzzük a gyéritést még azon esetben is, ha feltehető, hogy az elnyomottak pár év alatt elhalnak és mint száraz fák fognak kivágatni.

d) Nyirkos, hideg talajon a gyérités korábban megkezdhető, többször ismételhető és egyáltalában nagyobb mérvben vihető keresztül, mint száraz, laza és meleg talajon.

Azaz: ezen szabály főleg az árnykedvelő fanemek gyérítésénél alkalmazandó, minthogy a fénykedvelők laza lombozata különben is kevésbbé zárja el a levegőnek és napsugaraknak a fölös nedvesség elpárologtatásához és a talaj felmelegitéséhez szükséges hozzájárulhatását.

e) Korosabb 30—50 éves — fiatal korukban elhanyagolt — állabok gyéritése körül különös elővigyázattal járjunk el.

Azaz: Ilyen fénykedvelő korosabb állabokban kezdetben nagyon mérsékelt foku gyéritést eszközöljünk, s minthogy ezek koronáikat rendszerint nagyon lassan terjesztik ki s inkább galyakat és leveleket hajtanak, a gyéritést nem szabad ismételnünk mindaddig, mig a koronák ismét teljes zárlatot nem képeztek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Egyleti előterjesztések a kormányhoz.

I. Az erdőtörvény ügyében a földmüvelési miniszter urhoz:

Az Országos Erdészeti-egyesület egyetértve a Magyar Gazdasági-egylettel, még 1868 évi februárhóban felterjesztett Nagyméltóságodhoz egy erdészeti törvényjavaslatot.

A hazai erdészeti ügyeket ismerő közönség s egyesületünk is a legjobb reménnyel várja a már kiválóan szükségessé vált uj erdészeti törvények megalkotását.

Nem lehet hazánkban oly erdőbirtokos és erdészeti ügyeinkben járatos oly honpolgár, ki Nagyméltóságoddal együtt szomoruan ne tudhatná azt, hogy erdeink: birtokjogi, közfelügyeleti s igen számos helyütt a kezeltetés tekintetében is, felettébb rendezetlen viszonyok közt állanak.

Nem ismeretlen azon körülmény sem, hogy e viszonyok Magyarhon erdőgazdaságának különben lehetséges belterjes fejlődhetése elé, az okszerü szabad gazdálkodás lenyügzése és az erdőmüvelés meggátlása által elhárithatlan akadályokat emelnek s hogy a korunk igényeinek megfelelő erdőtörvény hiánya, hazánk anyagi érdekeit, egyedül az ezerekre menő kárositási esetek által, mindennap és bámulat nélkül számokban ki sem fejezhető, tetemes veszteséggel terheli.

Az előre bocsátottak alapján tehát és az országos Erdészeti-egyesület folyó évi közgyülésének megbizásából, bátorkodunk Nagyméltóságodat teljes tisztelettel megkérni, miszerint tekintetbe véve erdeink veszélyes állapotát, méltóztatnék lehető legelébb vagy a fennebb emlitett erdészeti törvényjavaslatot, vagy az abban nyilvánitott elvek alapján egy mást, az országgyülés elé terjeszteni, s ez által az összes hazai erdőbirtokosok részéről óhajtva várt korszerü erdőtörvényeknek mielébbvaló létrejövetelét eszközölni.

Az Országos Erdészeti-egyesület közgyülésének nevében.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az előbbi előterjesztés folytán az elnökség részére következő válasz adatott:

Méltóságodnak az országos erdészeti egyesület nevében f. évi octóberhó 24-ről 325 szám alatt kelt hivatalos levele folytán alkalmat veszek megnyugtatni Méltóságodat a tekintetben, hogy teljesen osztom az erdészeti egyletnek egy alkotandó erdészeti törvény iránt kifejezett ohaját.

Ismeretes előttem a hazai erdők nagy részének majdnem minden művelési gondot sajnosan nélkülöző elhanyagolt állapota, s a közel multban végrehajtott nagymérvü erdőpusztitások lánczolata, melyek e közgazdászati kincsünket nevezetesen megapasztották.

E pusztitásoknak elejét venni, sőt az erdőket gyarapitani, a nemzet és kormány egyik főfeladatának tartom.

És mivel e nagy feladat megfejtésében az első lépés egy, az okszerü művelés, óvás és gyarapitás elveire alapitott erdőszeti törvény lehet egyedül, — nem fogok késni a már általam benyujtott ipartörvény-tervezet után — az erdőtörvény-javaslatot is az ország képviseletének bemutatni, — ugyan e czélból azon e nembeli munkálatot, — melyet az erdészeti egyesület egyetértve az országos gazdasági egylettel hozzám még mult évi február havában beadni sziveskedett s melyet nem késtem a benyujtás után azonnal a pénz- és igazságügyi miniszteriumnak, mint szintén az erdőszeti egylet küldöttjei részvétével átvizsgáltatni, ugyanazt több fontos okoknál fogva ujabb tárgyalások tárgyává rendeltem tétetni, mely tárgyalásokban, mihelyt azokat elodázhatlan teendőim közepette megkezdethetem — résztvenni, kiküldendő legkitünőbb szakértőivel — az országos erdészeti egyesületet is felkérendem.

Az ekkint ujra átvizsgálandó s dolgozandó törvényjavaslatot haladék nélkül fogom rendeltetése helyére juttatni, azon biztos reményt táplálván, hogy ezek folytán hazánk ezen egyik életkérdésének ügye is mielőbb kedvező megoldást nyerend.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Pesten, 1869, novemberhó 4-én.

Gorove István.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

II. A vadászati törvényjavaslat tárgyában az igazságügyi miniszter urhoz:

Azon vadászati törvényjavaslat felett, mely egyesületünk részéről nagyméltóságod elé terjesztetett, valamint a felett is, melyet nagyméltóságod törvénnyé alkotás végett a t. képviselőháznak bemutatott, az illető szakirodalomban kevés kivétellel oly észrevételek nyilvánultak, melyek a vadászati birtokjog általános használatát a földbirtok nagyságára való tekintet nélkül czélozzák, nevezetesen pedig a kisebb földterületek vadászatának törvényileg elrendelendő bérbeadása ellen szólnak.

Az országos erdészeti egyesület figyelembe véve a felmerült észrevételeket, a szakértők ujabb meghallgatása végett idei közgyülésén tárgyalást nyitott a felett, ha szükségesnek ismerhető-e a fennebb megjelölt törvényjavaslat némi módositása, és ha igen: mennyiben?

A közgyülés a módositás mellett nyilatkozott, és pedig szem előtt tartva azt, hogy a 200 m. holdnál kisebb területeken a vadászat okszerü kezelése különlegesen lehetetlen, s hogy a vadtenyészet teljes mérvü veszélyeztetése nélkül a vadászati birtokjog általános gyakorolhatása nem is gondolható, a következő elvet mondotta ki:

a 200 m. holdnál kisebb földterületekhez kötött vadászati jog csak is együttesen és haszonbérileg használható; a bérbeadás vagy szüneteltetés felett való szabad rendelkezési jog azonban a birtokosokat illeti.

Ezen elv alapján a közgyülés az igazgató-választmányt megbizta nagyméltóságodat megkérni, hogy a vadászati törvényjavaslatnak a t. képviselőház által leendő tárgyalása alkalmával méltóztatnék a bérbeadást elrendelő 3. §. 1 és 2-ik pontjának — nemkülönben a 6. §. 1-sö pontjának következő módositását ajánlani:

„3. §. A 2-ik §. alá nem tartozó ingatlanokon a vadászati jog csak is együttesen és haszonbérileg használható. Az egyhatárbeli tulajdonosok, illetőleg a község, melyhez a jószág tartozik, a vadászati jog gyakorlásának bérbeadását vagy szüneteltetését maguk határozzák el; azon esetre pedig, ha a tulajdonos vagy tulajdonosok, kiket a jószág vagy földterület fele részénél több illet, a törvény értelmében való bérbeadást nem kivánnák, akkor a vadászat azon területen tilalom alatt tartandó.“

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

„6. §. A 3-ik §. azon esetében, midőn a bérbeadás elhatároztatik, a vadászati jog legalább 6 évi időtartamra adandó bérbe.“

Egyesületünk közgyülésének előadott óhajtásához képest van szerencsénk nagyméltóságodat teljes tisztelettel megkérni, miszerint tekintetbe véve azt, hogy a törvényjavaslat 3-ik §-nak lényege a megjelölt módositás által tulajdonképen nem változik, hogy annak a vadászat biztos fönntarthatására irányzott czélja sem lesz veszélyeztetve, miután a bérbeadás elutasitásának esetén a vadászterület a törvényjavaslat 10-ik §-a szellemének megfelelőleg tilalom alatt tartandó, hogy a módositás elfogadása után a kisebb birtokosok sem tehetik ama kifogást, mely szerint földjeik egyik mellék-használatát akaratuk ellen kell kibérelni, és hogy végül az által, egy a törvény népszerütlenitésére fölhasználható indok is elenyészik: kegyeskedjék a közgyülésünk részéről czélszerünek ismert változtatást elfogadni, s annak, a vadászati törvények meghozása alkalmával törvénynyé leendő emelését eszközölni. Pesten, 1869. évi nov. hó 9-én.

III. Az erdőkárositások meggátlása és a nem szakértők által kezelt községi erdők felügyelete tárgyában a belügyminiszter urhoz:

Az országos erdészeti egyesület ujabban is sajnosan értesült arról, hogy erdeink pusztitása nem kevesedik s hogy addig, mig óhajtva várt erdőtörvényeink létrejöhetnek, erdőbirtokunk állománya tetemes kárt szenved és nem egy község tartamos termőképességü földje változtatik terméketlen talaju birtokká.

Egyesületünk hivatásszerü kötelességének ismeri a köztudomásban levő erdőpusztitások megakadályozását kérni, hogy igy a sok esetben képzelt jogosultság leple alatt elkövetett erdőkárositások és falopások elháritására, az ország egyik nagyjelentőségü birtokának védelmére kellő oltalmat eszközölhessen.

Midőn a Nagyméltóságod előtt is bizonyára fájdalommal ismeretes erdőpusztitásoknak lehető meggátlása czéljából kérést intézünk, ennek szomoru megvilágitása és indokolására csupán azon megható számokat idézzük, melyeket pénzügyminiszter ur ő nagyméltósága az államvagyonról ő Felségéhez intézett folyó évi előterjesztésében a kincstári birtokon elkövetett erdőkárositások felől kimutat, melyek szerint a hazai erdőterületnek kerek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

számban egyhatodát képező államerdőkben az 1860-dik évtől kezdve az 1869-dik évig elkövetett, illetőleg tetten ért és a valószinünek mintegy felére tehető károsítási esetek összes pénzértéke 801754 forint, melyből a felterjesztés idejéig 323840 forint értékig menő esetek tárgyaltattak; a megitélt kártérítésből pedig végrehajtás utján csak 127692 frt. hajtatott be s igy egyedül a kincstári erdőkben elkövetett károk értékéből az államvagyonnak a nem tárgyalt esetek után 478113 forintot, a tárgyalt, de be nem hajtott esetek után pedig 195948 frt, vagyis e két utolsó tételt összevéve, 674061 forint követelése, illetőleg szenvedett kára van.

Tudjuk, hogy a nagyméltóságu belügyminiszterium még az 1867-dik évben kiadott 20330 számu körrendeletével Magyar- és Erdélyország összes törvényhatóságait felhivja, hogy azok az illető járásbirákat ugy a mult időből származó, valamint az ujabban bejelentett erdei károk behajtása s az erdőpusztitások meggátlása végett fennálló hazai törvényeink értelmében gyors és erélyes eljárásra utasitsák, s e tekintetben tevékenységük felett különösen őrködjenek.

Mindazonáltal miként értesültünk és miként ezt a fenebb megjelölt számok is szomoruan igazolják, a tisztelettel idézett rendelet az óhajtott sikert nem eredményezte, miért is tekintve azon körülményt, hogy a kárositók nem fenyitése, azokat ujabb kihágások elkövetésére bátoritja és az erdőpusztitást mintegy közvetve terjeszti, hogy a más személyét és birtokát nem tisztelő, büntetlenül járó-kelő erdőtolvajok merészségükben annyira mennek, hogy az erdészeti tisztviselőknek és erdőőröknek sok esetben életére is törnek: bátorkodunk Nagyméltóságodat teljes tisztelettel megkérni, hogy addig is, mig hazai viszonyainknak minden irányban megfelelő uj erdőtörvényt nyerhetnénk, az ország törvényhatóságait ujabban is felhivni méltóztatnék, mikép azok a megyei vagy városi tisztségeket utasitsák, hogy az erdei kihágásokat és fatolvajlásokat érdemlett szigorral büntessék és hogy a tárgyalás alatt levő vagy ezután feljelentendő kárositási eseteket, melyek az ujabb polgári törvénykezési rendtartás tárgyában hozott 1868. évi LIV. t. cz. III. czime 95. §-ának h. pontja szerint is, ha büntényekkel párosulva nincsenek, sommás eljárás alá tartoznak, gyorsan elintézzék, a kimondott itéleteket végrehajtsák, végül pedig, hogy a nem szakértők által

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

kezelt községi erdőket is, a közérdek igényeinek megfelelő felügyelet alá vegyék.

E kérelemre az alábbi válasz kiséretében a szintén következő két körrendelet közöltetett:

Folyó évi január 27-én hozzám jutott 35. számú becses levelére válaszilag van szerencsém az erdőkárositások meggátlása és a nem szakértők által kezelt községi erdőknek felügyelet alá helyeztetése iránt m. é. november 21-én 383. sz. a. kelt előterjesztése, s a magyar királyi pénzügyminiszter urnak m. é. november 24-én 45445. sz. a. ugyancsak az erdőkárositások meggátlása czéljából hozzám intézett megkeresése folytán 1869. évi december 4-én és f. é. február $\frac{23644}{1869}$ és 1207. sz. a. kibocsátott körrendeletek másolatait az igazgató-választmánynyal tisztelettel közölni.

Budán, 1870. évi február hó 3-án.

Rajner Pál.

23644—1869. Körrendelet valamennyi magyarországi megye közönségének (kivéve Csanád). 1867-ki october 11-én 20330. szám alatt kelt itteni körrendeletben tüzetesen előadattak azon érvek, melyeknél fogva okvetlen szükséges, hogy az erdőpusztitások meggátlása czéljából, az e részben fenálló törvények szigoruan alkalmaztassanak. A magyar kir. pénzügyminiszter ur közlése szerint, az erdőkárositások, a fennebb idézett körrendelet ellenére is, az egész országban legnagyobb részt tárgyalatlanul és elintézetlenül hevernek, jelesen pedig a kincstárnak már több százezer frtra rugó követelése van behajtatlan; — felhivandónak találom ennélfogva (czimedet), miszerint alattas szolgabiráit szigoruan utasitsa, hogy az általuk tárgyalatlanul hagyott erdőkárositási eseteket, valamint a még feljelentendőket is, a fenálló törvények értelmében tárgyalni, s a kimondott itéletet végrehajtani, szigoru felelősség terhe alatt kötelességüknek ismerjék.

Budán, 1869. évi deczember hó 4-én.

Rajner Pál s. k.

1207—1870. Az országos erdészeti egyesület előterjesztése szerint az erdő-birtok folytonos kevesedésének egyik oka a községi erdők gondatlan és az erdőgazdasági elvekkel ellenkező kezelésében rejlik, s ennélfogva a nevezett egyesület azt javasolja, hogy a nem szakértők által kezelt községi erdők a közérdek igényeinek megfelelő felügyelet alá helyeztessenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Habár hinni akarom, hogy a közönség a törvényben gyökeredző jogánál és kötelességénél fogva, a községi vagyon egyik jelentékeny és becses részét képező erdők okszerü kezelése és az azokban netalán tapasztalt pusztitások megszüntetése iránt már intézkedett, mégis jónak látom az országos erdészeti egyesület fentebbi javaslatáról a közönséget oly felhivással értesiteni, hogy azon esetre, ha az emlitett irányban kibocsátott megyei szabály a községek által meg nem tartatott volna, az erdők és a községi vagyon fentartását és kezelését szabályozó törvények korlátain belül akkép intézkedjék, hogy a községek erdő-gazdasági terveiket a közönségnek felülvizsgálat végett bemutatván, az ezek fölött keletkező megyei határozatok pontos megtartására köteleztessenek s e tekintelben kellőképen ellenőriztessenek.

Budán, 1870. évi február hó 3-án.

Rajner Pál, s. k.

IV. Az erdei munkásoknak a vasutakon és gőzhajókon mérsékelt dijakért való szállitása végett intézett egyl. kérelemre a földmüvelési miniszterium következőleg válaszolt:

20840—1869 szám. Vonatkozással az egyesületnek mult évi 207 és 408. szám alatt alatt kelt felterjesztéseire, melyekben kéri, hogy a mezei munkások számára, az országban létező külömböző szállitási vállalatoknál kieszközlött vitelbér-kedvezmények az erdei munkásokra is kiterjesztessenek; értesitem az egyesületet, hogy a közmunka- és közlekedési miniszter utján nyert értesülés szerint a Budapesti-közlöny m. évi 119 számában közhirré tett szállitási kedvezmények nemcsak kizárólag mezei munkások számára eszközöltetnek ki, hanem ugyanazon kedvezményeket élvezhetik mindenféle munkások, ha a vasuti vagy gőzhajózási*) állomásoknál a már emlitett hirdetményben emlitett hatósági igazolványnyal és csoportokban jelentkeznek.

Kelt Pesten, 1870 márczius 16-án

a miniszter helyett az államtitkár,

Fest.

---

*) A Budapesti közlöny 1869 évi 119 számában kiadott és alább szó szerint közölt miniszteri hirdetmény a gőzhajókon való olcsóbb szállitási dij-ól

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

ugyan nem szól, mindazonáltal hisszük, hogy az a fennebbi intézmény alapján az illetők által igénybe vehető.

Az idézett rendelet következőket mondja:

„Hirdetmény. A mezei munkáknál tapasztalt munkáskéz-hiányon a kormány ugy a munkaadók, mint a munkakeresők érdekében a munkások tovaszállitásának könnyitése által is segiteni óhajtván, a hazai közlekedési vállalatokkal a jelen év egész tartamára engedélyezett következő fuvardijmérséklést állapitotta meg, u. m.:

1-ször. A magyar királyi északi vaspályán oly naponkénti vegyes vonatok rendeztettek be, melyeken a munkások a 3-ik osztályu kocsikon fejenkint és mértföldenkint 10 kr vitelbérért szállittatnak, mihez még a bélyegilleték és ágió számittatik.

2-szor. A cs. kir. szabadalmazott dunagőzhajótársaság pécsbarcsi vaspályáján a közönséges vonatokon, a munkások fejenkint és mértföldenkint 9 krért szállittatnak.

3-szor. A cs. kir. szab. államvaspálya, a cs. kir. szabad. déli vaspálya, a tiszai vaspálya, és az első erdélyi vaspálya-társulatok, minden vonalaikon és minden közönséges vonataikkal való utazásnál a munkásokra nézve azon kedvezményt nyujtják, hogy ha valamely állomásnál egyszerre legalább 10 egyén jelentkezendik tovaszállittatás végett, kik hatósági bizonyitványnyal igazolják azt, hogy mezei munkák vállalása végett utaznak hazulról, vagy ily munkák teljesitése után kivánnak haza térni: fejenkint következő feltételek alatt szállittatnak: a császári királyi szabadalmazott államvaspályán mértföldenkint 10 krért; a cs. kir. szab. déli vaspályán mértföldenkint 12 krért; és végre a tiszai vaspályán fejenkint és mértföldenkint 10 krért, mihez mindenütt és mindenkor hozzászámitandó még a rendes bélyegilleték.

Mi is azon figyelmeztetéssel tétetik közhirré, hogy azok, kik ilyes mezei munkához vállalkozván, e kedvezményt élvezni akarják, magukat utazásuk czélját igazoló hatósági (a szolgabiró vagy városi kapitány által kiállitott) bizonyitványnyal lássák el.

Kelt Pesten, 1869. évi május hó 22-én.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. miniszteriumtól."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Erdészeti ösztöndijaink.

Az erdészeti szakképzettség egyik igen lényeges előmozditói az ösztöndijak. Ezek segitségével lehetővé válik, hogy azon szegény ifjak, kiket a sors anynyi vagyonban sem részesitett, — hogy az emberi általános előismeretek megszerzése után hivatásuk szerént választhatnák azon életpályát, melylyel tehetségeiket a közjó érdekében legelönyösebben érvényesithetik, — megszerezhetik azon ismereteket, melyekkel nem csak maguk egyéni jövőjét lesznek képesek biztositani, hanem e mellett a közügynek is hasznos szolgálatot tehetnek.

Ha valahol szükség van az erdészeti ösztöndijakra ugy ez, miután erdőtisztjeink fizetése sem igen ismerhető korunkban csábitónak, különösen áll a magyar birodalomra, nevezetesen pedig Magyar és Erdélyországra. Nálunk a belterjes erdőkezelés általában véve csak most kezd fejlödni, s erdőbirtokosaink legnagyobb része, ide nem számitva az állam erdőségeket, csak most kezdi a valóban szakszerü erdőgazdálkodás szükségét komolyan érezni. A szakszerü kezelés szükségessének elismerése azonban magában véve az erdőket illetőleg nem elégséges, hanem azon felül még az is lényeges feltétel, hogy az erdők kezelésére elegendő és a szó teljes értelmében szakképzetteknek mondható erdészeink legyenek; még pedig olyan erdészeink, kik nem csupán kenyér-szükségből de valódi benső bivatással s pályájuk emeléséért lángoló kebellel lépnek az erdészet terére, tehetségeiket pedig a legkitartóbb törekvéssel szentelik azon ügynek melyet szolgálnak.

Erdészeti ösztöndijainknak száma erdőbirtokunkhoz képest valami nagynak nem mondható ugyan, mindazon által, tekintve azt, hogy egyes magánbirtokosok is neveltetnek maguknak erdészeket s hogy olyanok is vannak kik saját erejükön tanulhatnak, egyelőre kielégitőnek mondhatjuk.

Erdészeti ösztöndij az állam részéről a selmeczi erdőakademián eddig elé 12 volt évi 210 frt. illetménynyel. A változott viszonyokhoz képest azonban egy egy dij a folyó 1869/70-ik tanévtől kezdve évi 300 frtra emeltetett fel s ehez képest az ösztön-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

dijasok száma 8-ra szállitatott le; ezen felül pedig ujabban rendszeresitetett 2 erdészeti számvivőségi ösztöndij szintén évi 300 frttal, oly ifjak számára kik a kellő ismeretek megszerzése után az erdészeti számvivőségnél kivánnak alkalmaztatni. Igy tehát az állami közpénztárból fedeztetik 10 ösztöndij, melyekre a magyar birodalom alattvalói kivétel nélkül pályázhatnak.

A vallás és közoktatási miniszterium részéről a közalapitványi birtokokon alkalmazott hivatalnokok gyermekei számára f. év-ben szintén alapitatott 2 ösztöndij évi 200 frt. dijazással.

Ezek előre bocsátása után megismertetni kivánunk még egy szintén jelentékeny ösztöndij alapot, mely erdészetünk ügyének emelésére nem kevésbbé tesz üdvös szolgálatot, miután a többi feltételek mellett első rendben nyujt alapos reményt arra, hogy a szomszéd Erdély erdőgazdasága felvirágzásának egyik sarkalatos feltétele, a szakképzett munkaerő, szaporodván ez által az erdészeti ismeretek ott tágabb körben fognak elterjedni.

Az erdélyi ifjak számára alapitott erdészeti ösztöndijak jelenlegi alaptőkéje 68572 frt., melynek évi tiszta jövedelme az 500 frtot meghaladó évi adó levonása után évenként 2896 frt. Ezen tisztán erdészeti alap t ő k e az 50-es években Erdélyben használatba hozott 5 frtos vadászjegyek árából keletkezett. Rendeltetésére 1858-ban kezdették használni a mikor is könnyen megérthető indokokból a jelentkező vagy is inkább k i v á l a s z t o t t ifjakat Morvaországba az aussei alsóbbrendü erdészeti intézetbe küldötték; és hogy a N.-Szebenben székelő akkori cs. kir. helytartóságnak minő fogalma volt az Erdélybeu szükséges erdészeti szakemberekről, arra feltünő bizonyitványnyal szolgál ama körülmény, hogy elegendőnek tartotta az aussei iskolát, noha olyanokat akart képeztetni, kik Erdélyben tanitókul szolgáljanak, s Aussé kivánalmaihoz képest, — Horrendum auditu! 400—600 frtos évi ösztöndijakkal — olyon fiatal embereket kivánt tanittatni, kik csupán elemi oktatásban részesültek vagy egy pár gymn. osztályt végeztek el, s kik erdészeti kiképeztetésük fokához mértten és normális viszonyok közt, az iskola elvégzése után soha sem juthatnak olyan fizetéshez mint a minőben tanuló korukban részesültek.

Az erdélyi erdészeti ösztöndijak okszerü felhasználására a Kolozsvárt székelő kir. kormányszék által 1866-ban kedvezőbb és helyesebb intézkedés történt, s különösen e sorok irójának a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

„Kolozsvári közlöny“ azon évi 91—101 számaiban kiadott nyilatkozatai s részben polemiája folytán, legkiválóbban pedig az ügy akkori referensének Nagys. Hajós János urnak, az erdélyi földtehermentesitési alap jelenlegi igazgatójának hazafias pártolása mellett,— melyet erdészetünk nevében ez alkalommal is há'ás köszönettel emlitünk meg s melyért nem kisebb hálával tartonak azon ifjak is,kik szakképzettségük megszerezhetését Hajós úr ügybuzgóságának köszönhetik, — sikerült kieszközölni, hogy az erdészeti alap jövedelméből évi 315 frttal segitve,a teljes szakképzettség megszerezhetésére elegendő előismerettel biró 6 erdélyi ifju a selmeczi erdőakademiára küldessék, és csupán kettő küldetett Ausseba vagy is a jelenlegi eulenburgi tanintézetbe. A Selmeczre akkor küldött ifjak az ottani 3 éves tanfolyamot már végezték s részben helyettük más 3 ifju küldetett fel. Sajnálattal kell azonban megemlitenünk azt, hogy előttünk még eddig ismeretlen okokból a folyó tanévtől kezdve szintén ürességben lévő más 3 ösztöndij senkinek sem adományoztatott.

Az Eulenburgba felküldött két tanuló, miután a 2 éves tanfolyamot megelőzőleg, a müszaki segédszemélyzet számára szükséges altiszti képzettség megszerzése végett két évet egy erdész mellett kellett szolgálniok, csak 1870 őszére végez.

Eddig eljutva és figyelemmel arra,hogy 3 erdészeti ösztöndij jelenleg is ürességben áll,nem mulaszthatjuk elkifejezni azon hitünket miszerint illetékes helyen, tekintve Erdély erdészeti és termőhelyi viszonyait, az ott nagyobb részben folytatott okszerütlen erdőgazdálkodást és azon körülményt,hogy azon ország területének 40—45 % -át erdőség foglalja el, — az erdészeti ösztöndijak fennebb megjelölt alaptőkéjének jövedelme teljes mértékben fog eredeti rendeltetésére fordittatni s a jelentkező szegény és szorgalmas tanuló ifjaknak adományoztatni; figyelemmel pedig arra, hogy erdészeinket hazai viszonyainknak legmegfelelőbben a selmeczi m. kir. erdőakademián neveltethetjük : az eulenburgi intézetbe többé országos költségen tanulók nem küldetnek, hanem az e részről rendelkezésre maradó összeg is a selmeczi erdőakademiára rendszeresitendő ösztöndijakra fog fordittatni, mely esetben az erdélyi erdészeti alap jövedelméből évenként 300 frttal segélyezve 9 erdélyi ifju tanulhatna Selmeczen, az ezen felül megmaradó összeget pedig alkalmas fiatal szakembereknek külföldön való utaztatására lehetne forditani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Végül megemlitjük még azt is, hogy minden tekintetben helyesnek ismerhető az erdő akadémia igazgatóságának azon általunk hallott szándéka, hogy jövőre előlegesen senkit s igy tehát csak is olyanokat kiván ösztöndijban részesittetni, a kik képességüknek jelét már az akademián adták illetőleg legalább az első félévi tanfolyamot elvégezték s a kellő vizsgákat le is tették. Helyes ez azért, mert igy nem történhetik oly könnyen meg, hogy a legtöbb esetben nem nagyon szigoruan osztályozott gymnasiumi bizonyitvány alapján és jó remény fejében oly érdemetlen kapjon ösztöndijat, a ki kielégitően nem tanul. Ez eljárás behozatalát egyébiránt az erdélyi ösztöndijakra nézve sem vélnők czélszerütlennek, anynyival is inkább mert az illetők bár félévvel később, de ugy is a tanév első napjától kezdve részesülnének ösztöndijban.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Használjuk az ákáczfát is szölőkarónak!

Miután tölgyeseink mind inkább fogynak s a becsesebb tölgyfa mint épületi és szerszámfa hova-tovább mind magasabb áron lesz értékesithető és igy a tölgy-szőlőkarók is mind drágábbak lesznek, nem tarthatjuk feleslegesnek annak közlését, hogy a drágább tölgyfa helyett ákáczfából való szőlőkarókat is jó sikerrel használhatunk. A Rajna vidékén a tölgyfa-karók magas ára folytán szintén megkezdették az ákáczfa-karók használatát s ott az ákácz növelésre már ez indokból is mind nagyobb figyelmet forditnak. Az akácz-szőlőkaró tartóssága hasonló a tölgyfáéhoz; készitése pedig, miután jobban hasad mint a tölgy, még valamivel könnyebb; hogy azonban egyenes karókat nyerhessünk, szükséges a feldolgozás után azokat nyalábokba kötve (pl. 20 karót egy csomóba) keresztbe rakni egymásra és lenyomtatva egyik tavasztól a másikig ugy hagyni, — mely eljárás különben még a tölgyfa-karóknál is ajánlatos, az ákácznál pedig inkább azért, mert ha frissen dolgoztatott fel, könnyebben görbül oldalra mint a tölgy. Az akáczkarókra még megjegyzendő, hogy azok ha 8—9′ hosszúak valamivel vastagabbra hagyandók mint a tölgykarók, miután olyan hosszúságban amazoknál könnyebben törnek. Hiszszük, hogy az alföldi futóhomok-területek birtokosaira, az akáczosok ez egyik nem megvetendő jó jövedelmü ága serkentőül szolgál a homokkötés háladatos munkájának gyorsitására.

Az ákáczkarók használata azonban a bortermelőkre sem lesz kevésbbé előnyös, különösen ha figyelembe veszszük, hogy nálunk, például Miskolczon a Hegyalján használt 100 darab tölgy-szőlőkaró ára már most is **12 frt**, — mig az ákáczkaró, mely a tölgyhöz hasonló szolgálatot tesz, a tölgynél általában véve sokkal jutányosabban lehet megszerezhető, ha t. i. az ákáczosok vagy ákáczerdők tulajdonosai annak készittetésére és illetőleg homokos területeik kihasználására elegendő figyelemmel lesznek.

Egyébiránt még azt is felteszszük,hogy nem egy bortermelő gazdánk lehet azon helyzetben, miszerint a gyors növésü, a homok- és homokos agyagtalajt, valamint a meleg lejtőket is kedvelő ákáczfát saját birtokán tenyésztheti, a mit különösen érdemes tenni annak, ki terjedelmes szőlő-müvelést folytat s a tölgykarókhoz nagy áron és nehezen juthat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az 1869 évi erdészeti államvizsga.

Az 1869 évi erdészeti államvizsga a magyarországi erdészjelöltek számára a földmüv. ipar- és kereskedelmi m. k. miniszterium rendelete folytán Pesten octóberhó 4, 5 és 6 napján tartatott meg. A vizsga-bizottmány elnöke volt Wagner K. m. k. erdőtanácsos és erdőakademiai tanár; vizsgáló biztosok voltak: Prindl A. m. k. erdőmester és Bedő A. az orsz. erdészeti egyesület titkára; bizottsági jegyző volt Grubiczy G. min. fogalmazó.

Az october 4-én tartott irásbeli vizsgára következő kérdések voltak kitüzve:

1. Miként történjék a tölgyerdők ujbolitása, hogy ezen felette értékes fanem mint uralkodó biztosan fenntartassék, még pedig:

a) elegyetlen, túlélt, ritka tölgyállabokban, melyek talaja a folytonos legeltetés folytán kemény, kopár és legfeljebb apró füvel van benőve?

b) elegyes vagy oly állabokban, melyek talaját különféle cserjék és más gyomok boritják?

2. Mi jövő vár erdeinkre, miután a fa mint tüzelő anyag más tüzelő pótszerek, nevezetesen a kőszén által mindinkább háttérbe szorittatik, s ennek folytán az erdő jövedelme is sok viszonyok közt csökkenhetne? mit kell az erdésznek tennie, hogy ezen eshetőséget kikerülje?

3. Az erdőrendezés czéljából miként történik hegyi vidékeken az erdők természetes beosztása, s mit kell szem előtt tartani az állabok elkülönitésénél (osztagozásnál)?

A vizsgát letette 13 erdészjelölt; ezek közül előtanulmányait 7 a selmeczi m. k. erdőakademián, 5 a mariabrunni cs. k. erdészeti tanintézeten nyerte, 1 pedig mérnöki képzettség mellett hosszasabb erdészeti szolgálatban állt.

Jelesen képesitett osztályzatot nyert 3, képesitett osztályzatot pedig 10.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Több felől tett tudakozódás folytán ide irjuk még, hogy a vizsgát tevő jelöltek ugy az irásbeli, mint a szóbeli vizsgálatnál tetszésük szerint használhatják a magyar vagy német nyelvet;

továbbá, hogy az erdészeti államvizsgák megtartását illető hivatalos rendelet mint mindig, ugy ez évben is a földmüvelési m. k. miniszterium által fog a hivatalos lapban kiadatni, s hogy a felsőbbrendü vizsga letehetésére ezen miniszterium engedélye szükséges.

Alsóbb rendü vizsgálatok eddigelé tartattak Pesten, Pozsonyban, Temesvárt, Kaposvárt, Kassán és a mult évet megelőzőleg Sopronban is. Az alsóbb rendü vizsga letételére azon megye főispánja ad engedélyt kinek megyéjében a vizsga tartatik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az egyesület 1869 évi november hó 28-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Keglevich B. gróf, elnök, Tisza Lajos, alelnök; választmányi tagok: Divald A., Divald J., Eleőd J., Lónyay Gábor, Luczenbacher P. és egyleti titkár Bedő Albert.

I. A kassa városi erdők állapotáról és azoknak jövőre való kezelése felől a közgyülési megállapodás értelmében Wagner Károly bizottsági előadó által szerkesztett vélemény tárgyaltatván a közgyülés határozata értelmében, a következő szakvéleménynek Kassa város részére leendő megküldése az elnökségre bizatik. *)

II. A titkár felolvassa a közgazdasági miniszteriumhoz a métermértékrendszer ügyében intézendő azon előterjesztés javaslatát, melylyel kéretik, hogy a méterrendszer behozatala alkalmával az erdei- ipar igényeinek megfelelőleg erdei legkisebb köbmérték-egységül a meterhasáb vétessék fel.

A kérelem a közgyülési határozat értelmében szerkesztetvén elfogadtatik s illetékes helyre juttatása oly hozzáadással bizatik az elnökségre, miszerint annak tárgyáról tudomás végett a Bécsben székelő birodalmi erdészeti-egylet is értesitendő leend.

III. Elnök közli, hogy az 1871-re Pesten tervezett általános kiállitás ügye az ipar-egylet titkári hivatalától vett értesülés szerint még oly állásban van, hogy bizonyossággal nem tudhatni, hà lesz-e kiállitás vagy nem? mindazonáltal felhivja a választmányt, hogy a kiállitás munkálataiban annak idején működhető bizottságot a közgyülés határozata folytán választaná meg.

A választmány következő tagokból álló bizottságot küldi ki: Bedő A., Divald A., Lónyai G., Luczenbacher

*) Olv. e könyv 93. lapján.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

P., Scholcz R., Tisza L., Wagner R. és póttagul gr. Festetich P.

IV. A közgyülés az egylet részére leendő házvétel ügyében az igazgató-választmányt bizván meg, a vétel iránti szükséges előmunkálatok eszközlésére Luczenbacher P. elnöklete alatt Bedő A., Divald J. és Scholcz R. tagokból álló bizottság küldetik ki.

V. Az egyesület közgyülésének határozata folytán a földmüvelési miniszter urhoz kérés volt intézendő a végett, hogy az erdészeti törvényjavaslatot mielébb a képviselőház elé terjesztené. Elnök jelenti, hogy a tárgy fontosságánál fogva szükségesnek ismerte a választmány jóváhagyásának reményében a következő kérelmet előterjeszteni.*)

A választmény az elnökség ez intézkedését helyeslőleg vévén tudomásul, egyszersmind örömmel fogadja a földmüvelési miniszter urnak következő válaszát.**)

Ezen leirat alapján felkéretik az elnök hogy az egyesületnek a törvényjavaslat tárgyalásaiban való képviseltetése iránt annak idején intézkedjék.

VI. Elnök jelenti, hogy miután a vadászati törvényjavaslatnak az országgyülés által leendő tárgyalása közel állott, sürgősnek tartá, miszerint annak a közgyülés által elfogadott elvi módositása az igazságügyi miniszter ur tudomására hozassék, s hogy e czélból annak elfogadása iránt következő kérelem terjesztetett fel.***)

Elnök intézkedése tudomásul vétetvén, jóváhagyatik.

VII. Az erdei munkásoknak a mezei munkásokéhoz hasonló olcsóbb vasuti szállitása végett a földmüvelési miniszteriumhoz intézett kérelemre az elnökség jelentése szerint mindeddig nem érkezvén felelet, a választmány tekintve azt, hogy az erdei munkák már megkezdőtdek és kivánatos, hogy a méltányosan óhajtott olcsóbb szállitás előnyei már a folyó téli favágatásokra is kiterjedjenek, az elnökséget a kérelem ismétlésével bizza meg.

VIII. Tudomásul vétetnek az egyleti alapszabályok módositása ügyében a közgyülési határozat alapján a földmüvelési

---

*) Olv. 174. lap.

**) Olv. 175. lap.

***) Olv. 176. lap.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

miniszteriumhoz és az erdőkárositások meggátlása ügyében a belügyminiszteriumhoz intézett kérelmek.

IX. Elnök jelentése folytán a mult évekről még hátralékban levő tagságdijak befizettetése iránt a szükséges intézkedések megtétele az elnökre, Eleőd J. választmányi tagra és a titkárra bizatik.

X. A pénzügyminiszter ur az államvagyonról Ő felségéhez intézett előterjesztésnek egy diszpéldányát az egyleti könyvtár számára megküldvén, e becses mű a szivélyes köszönet kifejezésével fogadtatik, az elnökség pedig egyuttal megbizatik, hogy az egyesület nevében a miniszteriumokhoz kérést intézzen az iránt, miszerint nyilvánosságra bocsátott közleményeiket az egyleti könyvtár számára küldenék meg.

XI. A titkár a következő uj alapitó tagokat jelenti be:

Garlathy Kálmán m. k. főerdész 100 frt. alapitványnyal
Belházy Emil m. k. főerdészt 100 frt.
Lőcse sz. kir. várost 100 „
Hermann Imre erdőmestert készpénzben tett 100 „
Divald József m. k. számtanácsos erdélyi urbéri kötvényben tett 100 „

A tisztelt alapitóknak a választmány a hazafias pártolásért elismerő köszönetet szavaz.

Ez alkalommal még évdijas taggá vétetik fel Herman Kálmán erdész, és tudomásul vétetik, hogy a Szentiványi család **rónyai** uradalma 200 forintnyi, és néhai gr. Batthyány Ferencz ur 100 forintnyi alapitványa az örökösök részéről befizettetett.

XII. A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesitésére Lónyai Gábor és Divald Adolf urak kéretnek fel.

Hitelesitették:
Lónyai Gábor.
Divald Adolf.

Láttam Keglevich Béla,
elnök.

Jegyzette Bedő Albert,
egyleti titkár.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Erdészeti-levél Liptómegyéből.

Liptó megye 41 □ mfdre terjedő nagyszerü kertnek tekinthető, mely mindaddig, mig a magas hegyeket és dombokat fenyőállabok, a folyók és patakok partjait viruló rétek és legelők boritották, — egyike volt a természet remekeinek. E megyét magas hegylánczolat köriti, mely csak a Szepesség és nyugat felé van megszakitva egy-egy folyó által.

Az egykor oly nagyszerü kert most számos helyt szomoruképet nyujt; a hol előbb fenyő-állabok, viruló rétek és zöld legelők terültek el, most kopár sziklákra, földomlásokra és haszonvehetetlen kavicsos földre akadunk. Ezer holdakra terjedő hegyeket és rónákat legfeljebb eltörpült gyalogfenyő és repcsénybokrok fednek.

Szomoruság fogja el az embert ezen látványra s boszankodik azokra, kik elfeledkezve a jövő nemzedékről s nem gondolva az uj beerdősitésre, a legszebb állabokat kiirtották. A hatóságok közönyösen nézték az erdők e veszedelmes utóhatással biró pusztitását.

E czikk irója számos év óta egy 438 holdat tevő községi erdő zárgondnoka levén, nem mulasztotta el, az elkövetett záráthágások minden egyes esetét illető helyen bepanaszolni, azonban mindig sikertelenül, minek következtében a lakosság még inkább pusztitja az erdőt.

A kárositások értéke pedig oly összegre nőtt, hogy azon esetre, ha a záráthágásra szabott birság mellőztetnék s csupán csak az egyszerü kártalanitási dij hajtatnék be, az egész helység lakósainak ki kellene vándorolni, minthogy összes vagyonuk sem ér fel azzal.

Két uradalom van Liptómegyében, melynek erdei kellő észszerüséggel kezeltetnek, t. i. a hradeki kincstári- és a sz.-iványi közbirtokossági uradalom; de a sz.-iványi uradalom erdei is az utóbbi időkben iszonyulag megtizedelve a közbirtokosok által elhatározott feldarabolás alá esendvén, el fognak pusztulni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A szentiványi közbirtokosság erdőterülete két egymástól elkülönitett részből áll, az egyik a Csertovicza hávas és Illanovoi partok között, a másik Csorbaitó és a fekete Vág mellett fekszik; kiterjedésre nézve az első 16746, az utóbbi 2933 cat. hold s igy a nagyszerü havasokat és erdei réteket ide nem számitva összesen 19679 cat. hold.

Ez erdőkben nemcsak a tenyésztési viszonyok, hanem az erdőtermények használhatásának körülményei is kedvezők, minthogy az egyik erdőségben a Bocza,Stjavnicza és Vág,a másikban a fehér és fekete Vág-folyók használhatók a fakészlet leusztatására.

Geologiai tekintetben a talajnemek vegyülete a fanemek tenyészhetésének megfelelő, és pedig az első öszleten, breznóbányai, deménfalvi és hradeki erdőkkel szomszédos részben, mely a Poludnicza 4890′, Djumbier 6474′ és a Csertovicza 3594 lábnyi magas hegyek lejtőin fekszik, felső Boczát is ide számitva gránit; alsó Boczán vörös fövénykő; — Maluzsinán melaphir, a kis-porubai, szentiványi és német porubai határnak alsóbb része pedig dolomit és márga.

A második összletnek, mely a Szmrecsányi és Baan közbirtokossági erdők mellett a 7872 lábnyi magas Kriván és a Csorbaitó alatt fekszik, — legmagasabb része gránit, az alsóbb Eocoen fövény, a fekete Vág mellett pedig dolomit és melaphir.

A fanemek közül uralkodó a luczfenyő, mely főszerepet visz a kereskedésben s egészen a henyefenyő vonaláig 4500 lábnyi magasságra terjed. Elegyitlen csak a gránitképződésekben fordul elő.

A melaphir és fövénykő-talajokon a luczfenyő mellett jegenyefenyő is találtatik; — meszes területeken a lucz az erdei és vörösfenyővel van vegyitve. A tiszafa ki levén pusztitva, csak ritkán látható a dolomit-képződményekben. A bikk a meszes lejtőkön korcs,*) a többi talajon szálas minémüségben fordul elő. A letarolt televényes helyeken buján tenyésznek az áfonya, a gyalogfenyő, fürtös bodza, továbbá a lisztes és vörös berekenye.

---

*) Ha a bikkfa ottani korcstenyészetét a meszes talaj okozhatja, akkor annak főalkatrészét a kréta és dolomit kőzetek képezik, miután a meszes talaj, az előbb emlitett két mészképződmény kivételével, a bikk természetes termőhelyéül szolgál. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

A mily kitünők a termőhelyi viszonyok, ép olyan a jövedelem is; 12 évi jövedelem és kiadás összehasonlitásából kitünik, hogy egy cat. hold erdő kereskedelmi fában bruttó 809 frtot és az egy holdra átlagosan eső 133 frt költség levonása után 676 osztr. ért. frtot jövedelmezett. — Ha még a kereskedésre nem alkalmas fából készitett hasából és feküfa értéke az előbbi összegen kivül szintén figyelembe vétetik, akkor könnyen belátható, hogy kár volt a Szentiványi családnak együtt véve nagy előnyökkel biró erdőségét kis részekre feldarabolni.

Liptay Ferencz.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Különfélék.

A sötétség melyik gyermekeinek kegyelmezzünk? Felelet: a denevéreknek.— Ezen csendes éjjelezők nagy hasznunkra vannak, mivel élelmük megszerzése végett a földjeink-, kertjeink- és erdeinkre ártalmas rovarokat pusztitják. — Mit az éneklő madarak nappal tesznek, azt végzik a denevérek éjjel. Csakhogy ezt ezekről nehezebb kimutatni mint amazokról; azonban figyelmes nyomozók észlelték, hogy egy szorgalmas denevér egy óra alatt 12 cserebogarat, egy másik pedig 60 konyhalegyet fogott, s hogy a denevérek általában kielégithetlen falánkok lévén, az ártalmas éji lépkék közt nagy pusztitást visznek véghez. Hasznuk pedig annál állandóbb, mivel vándorolnak s oly helyekre vonulnak, hol a viz vagy marhák miatt a rovarok nagy számmal találhatók; némely fajok a meleg évszak beálltával észak felé huzódnak egész Svédországig és Finnlandig, őszszel pedig ismét visszatérnek. Déli országokban, hol több féreg kinozza az embert, inkább tudják a denevért becsülni. Felső Olaszországban este ugy röpkednek a városokban és szobákban, mint nálunk a fecskék, — nem kergetik, nem ijesztik el őket, mert tudják,mily hasznos dolgot mivelnek. Keleten és Indiában egész rajokat képeznek s felhőként elveszik a világosságot, de ott legtöbb dolguk van, miért aztán a legnagyobb elismerésben is részesülnek. Nekünk sem ártana tehát, ha ellenszenvünket ezen különös alkatú állatkák iránt legyőznők. A denevér ép oly kevéssé illik felszegezve a kapura, mint az egérirtó bagoly, s a ki őket pinczékben vagy máshelyt találja, hol magukat felfüggesztve téli álmukat aluszszák, — ne zavarja vagy ölje meg, sőt még ha éléskamrában találná se, mert nem a szalonna, hanem az egyenletes melegség kedveért vonulnak ők oda a hol gyakran és tévesen mint szalonna-tolvajok büntettetnek. — Annálinkább érdemel kegyelmet és kiméletet a denevér, mivel évenkint csak egy vagy két fiat hoz s igy szaporodása nem igen gyors, — ártatlan és hasznos életmódja folytán pedig mező- és erdőgazdaságunk hálájára érdemes.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Olasz-királyi erdészeti tanintézet. Az Olasz kormány a folyó évben Vallombrozában erdészeti tanintézetet alapitott. A tanfolyam 3 évig tart. Tanitó személyzet : 2 erdészeti tanár, kik közül az egyik igazgató ; 2 erdészeti segédtanár ; 1 törvénytanár ; 1 rajztanitó és 1 német nyelv tanitó. A növendékek vagy rendes hallgatók száma, kik az intézetben laknak és egyenruhát viselnek, 40-re mehet ; teljes ellátásért a kirándulási költségekkel együtt, oda nem értve azonban a személyes kiadásokat és könyvek árát,évenként 700 lirát fizetnek, ezen kivül pedig még a három évre 200 lirát a ruházatért. Az intézetbe belépőnek, ki 18 évesnél fiatalabb és 22 évesnél korosabb nem lehet, felvételi vizsgát kell letenni az olasz nyelv és olasz történelemből, a földrajzból továbbá a mathematicai és természettudományokból azon fokig, mely elegendő az intézeti tantárgyak megértésére, továbbá biztositékot nyujtani a 700 lira megfizetésére és igazolni, hogy ép testalkatu. A tanév novemb. 1-én kezdődik s az ellátási dij felét ekkor, felét pedig május 1-én kell fizetni. Rendkivüli hallgatók csak akkor vétetnek fel, ha az intézetben még elhelyezhetők. Minden iskolai év végével a miniszterium által kinevezett bizottság előtt vizsgák tartatnak, melyek eredménye a hivatalos lapban közzététetik. A vizsga csak egyszer ismételhető. Az intézetből kilépő tanulók számára az igazgatási személyzet létszámában erdőfelügyelői állomások adományoztatnak,a mennyiben pedig ilyenek üresedésben nem volnának, őrfelügyelői állás fizetéssel. Az intézet jelenlegi igazgatója Berenger Adolf, ki korábban mint Velencze erdőfelügyelője osztrák szolgálatban állt.

Meddig élhetnek a fák? Dr. Schleiden M. J. „Für Baum und Wald“ czimü müvében arról, hogy meddig élhetnek a fák, a következő adatokat találjuk :

Luczfenyőt	200	évnél	korosabbat	találtak	10	példányt.
Jegenye fenyőt	400	„	„	„	12	„
Erdei „	450	„	„	„	3	„
Vörös „	400	„	„	„	12	„
Czirbolya „	1000	„	„	„	számos	„
Tiszafát	500	„	„	„	9	„
„	1000	„	„	„	6	„
„	2000	„	„	„	5	„
Cyprusfát	1000	„	„	„	7	„
„	2000	„	„	„	2	„

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Czedrusfát	2000	évnél	korosabbat találtak	7	példányt.
Mammuthfát	3000	„	„ „	5	„
„	5000	„	„ „	2	„
Tölgyfát	700	„	„ „	46	„
„	1000	„	„ „	16	„
„	2000	„	„ „	5	„
Bikkfát	500	„	„ „	30	„
„	1000	„	„ „	4	„
Hársfát	500	„	„ „	21	„
„	1000	„	„ „	11	„
Szilfát (ame.)	500	„	„ „	1	„
Nyárfát (fejér.)	400	„	„ „	1	„
„	600	„	„ „	1	„
„	1000	„	„ „	1	„
Kőrisfát	600	„	„ „	2	„
Jávorfát	500	„	„ „	4	„
Füzfát	200	„	„ „	3	„
Gesztenyefát	500	„	„ „	számos	„
„	1000	„	„ „	4	„
Körtvefát	300	„	„ „	2	„
Narancsfát	400	„	„ „	5	„
Szőlőtőkét	500	„	„ „	1	„
Taxodiumot	1000	„	„ „	4	„
Rózsafát	1000	„	„ „	1	„
Repkényt	1000	„	„ „	5	„
Platánfát	1000	„	„ „	8	„
Olajfát	500	„	„ „	12	„
Babérfát	800	„	„ „	3	„
Fügefát	2000	„	„ „	6	„
„	3000	„	„ „	1	„
Sycomorfát	1500	„	„ „	2	„
Zamang	5000	„	„ „	2	„
Hymenaeát	1000	„	„ „	számos	„
Gummifát(aust.)	1000	„	„ „	„	„
Baobábfát	1000	„	„ „	„	„
„	2000	„	„ „	„	„
„	5000	„	„ „	4	„

A fennebb emlitett könyvben olvassuk még, hogy Cortes Mexico bevételéről irt történetében azt mondja, hogy ő seregével

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

együtt egy csodálatos nagyságu Cyprusfa árnyékába táborozott. E fa még most is él. Oaxaca városától 2 órányira van Sa. Maria del Tule falu, melynek közepén egy dombon a templom és temető közelében áll Cortes cyprus-fája. Linne szerint Cupressus disticha, ujabb meghatározások szerint pedig Taxodium mexicanum E fának magassága 120 láb, törzse 5' magasságban 33' átmérővel bir, koronájának kerülete pedig 500 láb, Némelyek e fa korát 1400 évre teszik, mig ifj. Decandolle azt 6000 évesre, Dowler pedig a növekvés folyama felöl tett igen körülményes vizsgálatai alapján 50000 évesre becsüli. Bár mint legyen is a kor, annyi kétségtelenül áll, hogy e fa földünk történetének egyik legrégibb élő tanuja.

Vigyázzunk, hogy hol gyüjtjük az almot. E sorok irója nem egyszer volt tanuja annak, hogy a falusi gazda, meg a vándor-jágerekből toborzott erdész czimü erdőőr is, ösztáján a marhák ágyazására szükséges almot a gyümölcsös kertből vagy a közel-eső erdőből össze gereblyéltették; s hozzá még azt is hitték, hogy ám minő jó takarékos emberek, midőn még a kárba menő száraz faleveleket is felhasználják. Pedig nem ugy áll a dolog s ezért a tévedő gazdának meg a Lehrbrief-es erdész rectius erdőőrnek sem lett volna min csudálkozni akkor, midőn az egy holdnál is nagyobb gyümölcsös kert évek során sem termett egy pár itcze szilvát, holott a szomszédos kertekben legalább minden második vagy harmadik év, jó vagy legalább jó-közepes gyümölcstermést adott; minek egyedüli nyitja a takarékosak által csupán abban lett volna kereshető, hogy a szomszéd a szilvafák alját a hóesés előtt soha sem gereblyéltette le, hanem a lehullt lombot ott hagyta elkorhadni.

A fák leveleiben ugyan is azon ásványanyagok nagy része van, melyet azok az általuk elfoglalva tartott talajból felszivtak, s igy a lehulló falomb a talajnak a fa további táplálásra, illetőleg növelésére és a gyümölcsözés elősegitésére szükséges ásványi alkatrészeket juttatja vissza; mig ha azt ott elkorhadni nem engedjük, hanem legereblyélve eltávolitjuk, a föld ásványtartalmu része kevesedik s a szerint a rajta lévő fák is sinyleni kezdenek és elcsenevésznek. Még inkább beláthatjuk pedig a falevelek el nem távolitásának fontosságát mihelyt megjegyezzük, hogy az elégetett leveleknek 3—11 %-a hamu, mig az elégetett fa csupán $0._2$ — $1._9$ % hamut ad, minélfogva a fa eltávolitása a talaj elsoványodását

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

nem eszközli oly kedvezőtlen mértékben, mint a levelek eltávolitása. Ebből érthető tehát az is hogy mért nem kedveli a jó erdész, hogy a kezelése alatt lévő erdőben almot gyüjtsenek, s ha azt a jó kövér talajon álló erdőből és az ott nevelt fák természeténél fogva megis engedi, miért ellenzi oly határozottan ott, hol az erdő sovány talajon áll és azt a gondjaira bizott fák természete sem tanácsolja.

A napraforgó uj haszna. Régen ismeretes, hogy ezen különösen hamar fejlődő növény (Helianthus annuns. L.) igen sok hasznot hajt. Magvaiból jó, a mákéhoz hasonló olaj nyeretik, levelei takarmányra jók, szára pedig tüzelőszerül szolgál; továbbá annyi hamuzsirt és salétromot tartalmaz, hogy ezek előállitása belőle valószinüleg kifizetné magát. — Bonché a berlini növénykert felügyelője figyelmeztet, hogy Amerikában és másutt tett tapasztalatok szerint e növény azon különös sajátsággal bir, hogy a romlott levegőt megtisztitja, és ez igen hihető, mivel a napraforgó, gyors fejlődése és nagy levelei folytán sok párát sziv fel és e helyett ugyanannyi légenyt bocsát ki. — Kitünik ebből a napraforgó haszna mocsáros helyeken s figyelembe lenne veendő azon inditvány, hogy kórházak stb. körül e növény ültettessék. — Nem lehet felesleges még megemliteni, hogy mily roppant fontossággal birhatna e növény nagy városok hulladékkal telt szük udvaraira, különösen pedig mészárszékek, enyvfőzdék, vágóhidak stb. környezetére nézve.

Pályázat cserebogarat kiirtó szerre. A franczia mezőgazdasági egylet 3000 franknyi pályadijt tüzött ki annak, a ki olyan szert talál fel, melylyel a cserebogarat s hasonló faju kártékony rovarokat biztosan ki lehet irtani. Határidő 1871 deczember 31. Czim : Az egylet titkári hivatala rue de Bac 48 Paris.

A spanyolhoni erdőkről. Campuzano spanyol királyi erdőmesternek a szileziai erdészeti egyesület 1867 évi folyóiratában a spanyolhoni erdőviszonyokról kiadott közleménye szerint az állami és községi erdők 6.683,580 hectart*) foglalnak el, ezen kivül van még jelentékeny mennyiségü magán erdő és mint egy 300,000 hectar koronai erdő. Uralkodó fanemek az erdei és tengerifenyő, a tölgy és bikk. Az erdők fatenyészete oly gazdag, hogy a spanyol erdészeti lap szerint egy fél hectaron néha 20—30

*) 1 hectar 1.7374 cat. hold.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

sőt többféle fanem is található egymásal vegyesen és vidoran tenyészve, pl. Quercus ilex, — coccifera, — suber; Alnus glut; Ficus carica; Vitis vinifera; Jasminum fructicaus; Phyllirea angustifolia, — media, — labifolia; Pistacia entiscus; Pynus communis; Fraxinus oxyphyllas; Acer monspessulanum; Viburnum tinus; Loviscera implexa; Cretegus monogyna; Hedera helix; Erica arborea; Ruscus aculeatus; Lavandula stoechat; Cistus albidus; Dianthus lusitanicus stb.

A legfőbb erdészeti hatóság a Junta consultive (erdőtanács) Madridban. Az erdő-akademia Villaviciosá-ban van; az erdészeti szakközlöny pedig „Revista Forestal“ czim alatt Madridban jelenik meg.

A magyar állam erdőtisztjeinek száma. A pénzügyminiszteriumnál: 1 osztálytanácsos és 1 miniszteri fogalmazó. Szolgálattételre beosztva 1 erdőtanácsos, 1 pénzügyi titkár és 5 erdőgyakornok. A bányaigazgatóságoknál: 3 erdőtanácsos; *) 2 erdőtitkár, 3 erdészeti fogalmazó. A bánya és jószágigazgatóságoknál: kezelő személyzet: 29 erdőmester; 5 erdőrendező; 27 főerdész; 6 pénztárnok; 8 pénztári ellenőr;**) 14 számvivő; 13 faraktár tiszt; 139 erdész; 83 erdőgyakornok; továbbá 8 orvos és összesen véve 1090 részint műszakilag képzett, — nagyobb számban azonban csak irni és olvasni tudó erdőőr. Az állami erdészet körül elfoglalt tiszti személyzet száma tehát, odaértve a 8 orvost is 349., az altiszti vagy védszemélyzeté pedig 1090.

A tharandi erdészeti és gazdászati akademia. Szászországban, tisztán erdőakademiává lett, miután az eddig ott fennállott mezőgazdasági tanfolyam a lipcsei egyetemre tétetett át. Az erdészet igényeihez képest azonban a tharandi erdésznövendékek szintén részesülnek mezőgazdasági oktatásban.

---

*) A bányaigazgatóságok számára összesen 4 erdőtanácsos van rendszeresitve, azonban szolgálattételre egy a pénzügyminiszteriumnál van.

**) A pénztári ellenőrök száma a pénztárnokok számánál 2-vel azért több, mert az illető pénztár valamint általában véve az erdőpénztárak legnagyobb része más pénzügyi jövedelmi ágakkal együttesen kezeltetik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Erdei famagvak árjegyzéke.

Fanem	A magkereskedés czime: Országos Bazár Pest	Rudolf Samm & Comp. Berlin	Gebrüder Frankl Prága	Keller Heinrich Darmstadt	Janauschek Gyula Pozsony	Gléviczky Sándor Kassa	Marc Ferencz Pest	Gebrüder Boschan Bécs
	egy font ára							egy mázsa ára
	frt.	garas	frt.	frt.	frt.	frt.	frt.	frt.
Pinus sylvestris	1.4	16	0.9	0.9	1.2	1.6	1.1	90
„ abies	0.45	6	0.22	0.25	0.4	0.3	0.4	22
„ austriaca	1.2	13	0.8	0.5	1.5	1.6	1.2	80—90
„ cembra	0.65	6	—	0.15	0.4	0.8	—	20
„ corsica	—	—	—	1.8	—	—	—	—
„ larix	1.2	12	0.8	0.57	1.0	1.0	1.0	55
„ maritima	0.6	7	—	0.25	0.4	lat 0.1	—	30
„ montana	1.2	—	—	0.9	1.1	—	—	—
„ picea	0.7	6	0.25	0.25	0.5	0.7	0.9	28
„ strobus	5.0	60	4.5	3.5	4.0	lat 0.2	5.0	font 3.5
Acer platanoides	0.4	4	—	0.2	0.36	0.6	0.3	17
„ pseudoplatanus	0.5	4	0.15	0.2	0.36	0.5	0.3	17
„ campestre	0.8	6	—	—	—	0.4	—	—
Alnus glutinosa	0.5	6	0.3	0.25	0.5	0.6	0.5	28
„ incana	0.5	7	0.4	0.3	0.5	0.6	0.6	35
Betula alba	0.35	2	0.15	0.15	0.36	0.3	0.1	14
Carpinus betulus	0.35	3	0.2	—	0.36	0.3	0.4	18
Fagus sylvatica	0.5	3	0.2	—	0.6	—	0.3	20
Fraxinus excelsior	0.4	2½	0.1	0.4	0.24	0.4	0.3	13
Morus alba	2.4	20	2.0	1.0	—	3.0	—	font 3
„ nigra	3.6	—	2.0	—	—	—	—	font 3
Platanus orientalis	—	—	—	—	1.0	lat 0.1	—	—
„ occidentalis	—	—	—	—	1.2	lat 0.1	—	—
Robinia pseudo acacia	0.45	6	0.25	0.3	0.36	0.3	0.35	22
Quercus robur	—	3	0.08	—	—	—	—	—
Tilia europaea	0.6	—	0.36	0.3	0.5	0.6	0.6	30
Ulmus campestris	—	6½	0.3	—	0.54	0.8	0.5	25

*) 1 garas = 5 kr. agio nélkül.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az Országos Erdészeti-egyesület tagjai 1869-ben.

I. Alapitó tagok.

a) Készpénzben alapitottak:

Almásy Pál földbirtokos, Pest	200 frt.
Andrássy Manóné grófnő, Pest	100 „
Asztalos Albert erdőmester, Slovinka	100 „
Baiersdorf Adolf fakereskedő, Bécs	500 „
Batthyáni Ferencz gróf, Gyimatfalva	100 „
Bezsán János báró fölbirtokos, Győr	100 „
Bozó Pál földbirtokos, Szirák	300 „
Cs. k. sz. államvasut-társulat, Bécs	200 „
Coburg Kohári Ágoston herczeg, Pest	500 „
Debreczen sz. k. város	200 „
Diósgyőri m. k. államjavak igazgatósága	200 „
Esztergom érseki káptalan	100 „
Fiume sz. k. kikötő város	100 „
Götz Károly, Bécs	100 „
Götz Fülöp, Bécs	100 „
Haynald Lajos kalocsai érsek	100 „
Hradeki m. k. államjavak igazgatósága	100 „
Jankovich Gyula gróf földb. Daruvár	500 „
József cs. k. főherczeg, Buda	300 „
Kassai hölgyek alapitványa	100 „
Kolozsvári m. k. bányaigazgatóság	100 „
Kugler József m. k. erdőmester, Arad	100 „

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Leveleki Molnár Ágoston földb. Levelek	100 frt.
Lippai m. k. államjavak igazgatósága	100 „
Lo-Presti Lajos báró, Pest	100 „
Máramaros-szigeti m. k. bányaigazgatóság	100 „
Nagyváradi káptalan	100 „
Nagybányai m. k. bányaigazgatóság	100 „
Nógrádmegye gazdasági egyesülete	100 „
Nógrádmegyei hölgyek alapitványa	342 „
Ó-budai m. k. államjavak igazgatósága	100 „
Pannonhegyi főapátság	100 „
Pesti ifjak alapitványa	500 „
Pesti takarékpénztár	100 „
Pécskai m. k. államjavak igazgatósága	100 „
Rezucsek Antal zirczi apát, Zircz	100 „
Scherffel Róbert m. k. erdész, Ó-hegy	100 „
Schönborn Ervin gróf, Munkács	300 „
Selmeczi m. k. főbányagrófi hivatal	400 „
Simon Vincze prépost, Csorna	100 „
Sina Simon báró, Pest	500 „
Sovári m. k. sóbánya igazgatóság	100 „
Szaniszló Ferencz nagyváradi püspök	200 „
Szathmár-Németi város	100 „
Szentiványi család ronyai uradalma	200 „
Szomolnoki m. k. bányaigazgatóság	100 „
Thieriot Albert cs. k. erdőtanácsos, Triest	100 „
Tisza Kálmán földbirtokos, Pest v. Geszt	100 „
Temesvári m. k. államjavak igázgatósága	100 „
Ungvári m. k. államjavak igazgatósága	100 „
Wenckheim Károly gróf, Gerla	100 „
Veszprémi káptalan	100 „
Vodianer Albert báró, Pest,	100 „

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Zalka János püspök, Győr 100 frt.
Zalamegye gazdasági egyesülete 100 „
Zichy Domokos gróf, Al-Lugos 100 „
Zombori m. k. államjavak igazgatósága 100 „

b) Magyar urbéri kötvényekben.

Bánffy Albert báró földb. Kolozsvár 100 „
Bedő Albert az egyesület titkára, Buda 100 „
Divald József m. k. számtanácsos, Buda 100 „
Forgách Kálmán gróf földb. Kassa 100 „
Hudoba Gusztáv m. k. bányapénztárnok, Pest 100 „
Kalocsai érseki káptalan 100 „
Keglevich Béla gróf, Pest 250 „
Stanislaw Simon m. k. erdész, Vadászerdő 100 „
Scholcz Rezső m. k. erdőtanácsos, Buda 100 „
Teleky Domokos gróf id. földb. Kolozsvár 100 „
Wessely János erdő-inspector, Torna 100 „

c) Alapitványi kötvényekben.

Aczél Péter földbirtokos, Arad 500 „
Aczél Lajos báró földb. Pest 100 „
Almásy Edmund földb. Terenye 200 „
Almásy Edmundné, Gyürky Lilla, Terenye 100 „
Andrássy György gróf, Bécs 100 „
Andrássy Aladár gróf, Pest 200 „
Andrássy Manóné grófnő, Pest 300 „
Andrássy Gyula gróf, Buda 100 „
Augusz Antal báró földb. Buda 100 „

Balás Vincze m. k. főerdész, Budakesz 100 „
Balás Pál m. k. erdész, Visegrád 100 „
Batthyány Elemér gróf, Pest, v. Dáka 200 „
Batthyány Ödön gróf földb. Rohoncz 100 „
Batthyány Fülöp herczeg földb. Bécs 200 „
Batthyány Géza gróf földb. Pest 100 „
Batthyány Lajos gróf özvegye, Dáka 200 „
Bánhidy Béla földb. Csermő 100 „
Beniczky Gyula földb. Terbeléd 100 „

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Beniczky Ödön földb. Pest v. Czinkota	100 frt.
Beuszt Ödön báró, Gyöngyös	100 „
Beszterczebánya sz. k. város	100 „
Bikkal Nándor m. k. erdőmester, Hradek	100 „
Bornemisza János báró földb. Kolozsvár	100 „
Böhm Ferencz erdész, Sályi	100 „
Breunner Ágoston gróf, Bécs	100 „
Blascheck Frigyes főerdőmester, Nagy Károly	100 „
Campione Károly m. k. sóbányaigazgató, Sóóvárt	100 „
Chotek Rezső gróf, Korompa	100 „
Csekonics János gróf, Pest	100 „
Degenfeld Imre gróf, Pest	100 „
Divald Adolf k. pénzügym. osztálytanácsos, Buda	100 „
Diner Mór fakereskedő, Hradek	100 „
Dettrich Florián m. k. kincstári ügyész, Hradek	100 „
Egri főkáptalan	100 „
Elcz Károly gróf földb. Vukovár	100 „
Eperjes sz. k. város	100 „
Erdődy Ferencz gróf földb. Bécs	100 „
Erdődy István gróf földb. Pest	1000 „
Festetich György gróf miniszter, Bécs	500 „
Festetich Pál gróf földb. Pest	200 „
Fülepp Lajos m. k. erdész, Milova	100 „
Kis-aponyi Frankner Antal földb. Nagy Emőke	100 „
Fuchs Szilárd m. k. főerdész, Ungvár	100 „
Forberger János m. k. erdőrendező, Lippa	100 „
Gerdovoháki Ernust Kelemen földb. Ólád	100 „
Girsik János erdőtanácsos, N. Bánya	100 „
Ghyczy Ignácz földb. Pest	100 „
Ghyczy Kálmán földb. Pest	100 „
Giller János urad. főerdőmester, Környe	100 „
Gombossy János államjavak igazgatója, Diósgyőr	100 „

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Gyürky Ábrahám gróf földb. Terenye 500 frt.
Gyürky Ábrahámné született Orczy Sarolta bárónő, Terenye 500 „
Görgey Géza m. k. államjavak igazgatója, Hradek 100 „

Hajnik János államjavak igazgatója, Temesvár 200 „
Hajós József kir. tanácsos, Pest 100 „
Haske Emil főerdész, Kassa 100 „
Hideghéthy Antal földbirtokos, Pest 100 „
Hoffmann Sándor k. alap. erdész, Pilis-Maróth 100 „
Huszly Károly kis prépost, Debreczen 100 „

Igló szepességi város 100 „
Inkey József földb. Pest v. Iharos-Berény 200 „
Ivánka Imre földbirtokos, Pest 200 „
Illés Nándor erdőakademiai h. tanár, Selmecz 100 „
Joász Alajos m. k. erdész, Diósgyőr 100 „

Karácsonyi Guidó gróf, Buda 100 „
Kassa sz. k. város 200 „
Kárász Imre földb. Szeghalom 100 „
Kádár István alapitv. erdőmester, Pilis-Maróth 100 „
Kecskemét sz. k. város 100 „
Kelemen Albert földbirtokos, Szerep 100 „
Kelemen Sándor földb. Szerep 100 „
Kende Kanut földb. Pest 100 „
Kolozsvár sz. k. város 100 „
Kovács Sándor földb. Losoncz 100 „
Kugler Lajos m. k. erdész, Sistarovecz 100 „
Kuhinka Ferencz földb. Czinóbánya 100 „
Kolba Sámuel fakereskedő, Hradek 100 „
Kohn Nátán fakereskedő, Hradek, 100 „

Láng Gábor m. k. erdész, Kozora 100 „
Laszly István földb. Losoncz 100 „
Lázár Jakab m. k. erdőmester, Selmecz 100 „
Lipthay Béla báró földb. Pest 100 „
Lónyay Gábor földb. Pest 200 „
Laitner Elek városi erdőtanácsos, N.-Bányán 100 „

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Laczkó Elek m. k. számtiszt, Hradek 100 frt.
Lőcse sz. k. város 100 „

Majthényi László báró földb. Pest 100 „
Marczibányi Antal földb. Pest 100 „
Markos György m. k. jószágigazgató, Ungvár 100 „
Maros-Vásárhely sz. k. város 100 „
Mátray Mihály földb. Maczonka 100 „
Mednyánszky Dénes báró földb. Selmecz 100 „
Maltsek Gusztáv m. k. jószágigazgató, Kula 100 „
Mikó Béla m. k. kohótiszt, Rézbánya 100 „
Mikó Péter fakereskedő L.-Szt.-Miklós 100 „
Marschan József jószágigazgatósági titkár, Hradek 100 „

Nagy György földb. Ér-Semjén 100 „
Nachtnebel Ferencz m. kir. főerdész, Lippa 100 „
Nádasdy Lipót gróf, Pest 100 „
Német Sámuel ügyvéd, Pest 100 „

Papi Balogh Péter gazd. tanint. igazgatója, Debreczen 200 „
Pálffy Antal herczeg, Malaczka 200 „
Pálffy József gróf, Pozsony 200 „
Pálffy István gróf, Pozsony 100 „
Pálffy János gróf, Pozsony 100 „
Pálffy Móricz gróf altábornagy, Szomolány 100 „
Pécs sz. k. város 500 „
Ifj. Pfeiffer József földbirtokos Bécs egységes állampapirban 200 „
Piller Gedeon földb. Peklén 100 „
Prély István ügyvéd, Pest 100 „
Prindl András kir. erdőmester, Visegrád 100 „
Prugberger József m. k. bányaigazgató, M. Szigeth 100 „

Ranolder János püspök, Veszprém 200 „
Repeczky Ferencz. földb. Kis-Terenye 100 „
Rimamurányvölgyi vasmű-társulat 100 „
Récsei Pap Albert erdész, Kolozsvár, 100 „
Rosenthal Jakab földb. Losoncz 100 „
Ruttner Antal m. k. erdész, Ungvár 100 „

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Sárospataki közbirtokosság	100 frt.
Sopron sz. k. város	100 „
Stern Jakab fakereskedő, Hradek	200 „
Scheint Adolf m. k. erdőmester, Ungvár	100 „
Szakolcza sz. k. város	100 „
Szapáry Imre gróf, Pest	100 „
Solcz Gyula m. k. erdőmester, Diósgyőr	100 „
Schusselka Gusztáv üveggyáros, Gyertyánvölgy	100 „
Széchenyi Gyula gróf, Soprony	100 „
Szilárdy Ödön földb. Kis-Terenye	100 „
Szombathelyi Káptalan	100 „
Szmrecsányi Nátán m. k. irodavezető, Hradek	100 „
Szontágh Tivadar földb. Dolány	100 „
Szőcs Károly oklev. erdész, Alvincz v. Kolozsvár	100 „
Szunyoghy Albert földb. Eszlár	100 „
Tisza Lajos földb. Pest v. Kovácsi	200 „
Tisza László földb. Torda	100 „
Temesvár sz. k. város	100 „
Török Sándor földb. Pest v. Podrecsány	100 „
Treis János erdőbiró Sályi	100 „
Ujvidék sz. k. város	100 „
Vallás és közoktatási miniszter Buda	200 „
Veszprém sz. kir. város	100 „
Wagner Károly k. erdőtanácsos Selmecz,	100 „
Wenckheim Béla báró, Buda	100 „
Wenckheim László báró, Körösladány	100 „
Zay Albert gróf, Zai Ugrócz	200 „
Zichy Nep. János gróf, Lengyeltóti v. Pest	200 „

II. Pártoló tagok.

Albrecht cs. k. főherczeg óvári és belyei uradalmai.
Eszterházy Miklós gróf, Tata.
Kassa sz. k. város közönsége.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

III. Évdijas rendes tagok.*)

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Aberthy Károly, Kiskemencze	5	5
Adriányi Antal kir. erdész, Teplicska	5	5
Adriányi Arnold erdőtitkár M.-Sziget	5	5
Adriányi János kir. b. tanácsos Szomolnok	5	5
Akántisz Rezső erd. segéd Ebedecz	5	5
Aschenbrier Ágoston m. k. erdész Szvarin	5	5
Aue József erd. ellenőr Verőcze	5	5
Ágotha Alajos m. k. erdész Déva	5	5
Babics József főerdész N.-Megyer	5	5
Balás Pál m. k. erdész Visegrád	10	10
Balázs Árpád gazd. tanárKeszthely	5	5
Balzár Venczel erdőmester Szt. Márton	8	5
Bartl József erdőmester Doroszló	5	—
Bartha Béla királyi táblai ülnök Pest	5	5
Beauregárd Lajos főerdész Polonka	5	5
Beke Gyula bányaigazg. Zsemle	5	5
Benjovszky Lajos földb. Légh	5	5
Berger Károly főerdész Hrochotton	5	5
Blaschek Frigyes erdőmester N.-Károly	5	5
Boboth Ede erdész Kollos	5	5
Borsitzky Károly főerdész M.-Sziget	5	5
Barlay Sándor erdész Stubna	10	5
Baranyai Pál Pest	5	5
Belházy Emil m. k. főerdész Diósgyör.	9	9
Berzeviczy Tivadar képviselő Pest	5	—
Bikkal Nándor m. k. erdőmester Hradek	5	5
idb. Bothó János Sajó-Kaza	10	5
Bothó János erdőmester Bród k/m.	10	10

*) Az egyleti alapszabályok értelmében közöltetik a befizetett és hátrálékban lévő 1869 évi tagsági évdijak kimutatása.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Buday János bányatanácsos Szomolnok	5	5
Bun János ügyvéd Baja	10	—
Bundsmann Vilmos k. erdész Facset	5	—
Bükhel Antal főerdész Nádasd	5	5
Bradl Károly erdész Kassa	5	5
Braun Károly erdész Faina	5	5
Brandl József főerdész Bellatincze	5	5
Brenner Miklós pénzügyminiszteri fogalmazó Buda	5	—
Brunner Károly erdész Nyiradony	5	5
Brusek Henrik erdőbiró N.-Rőcze	5	5
Brecz Sándor erdőmester Dobsina.	5	5
Biellek István m. k. erdész Bród.	5	5
Cornides Daniel erdész Lőcse	5	5
Csáky Ludmilla grófnő Pest	10	—
Campione Károly Sóvár	5	5
Czobor Adolf erd. jelölt Zsarnócza	5	5
Császkóczy Mihály k. főerdész Breznóbánya	5	5
Csenkey Albert földb. Pozsony	5	5
Csechmann Ferencz erdész Gada	7	7
Cservenka József erdész Szőllős	5	5
Csiky Sándor képviselő Eger	5	—
Collinássy Flóris m. k. erdőgyakorn. Hradek	5	—
Danhelovszky Adolf erdőmester Miholácz	5	5
Degenfeld Antal gróf Pozsony	5	5
Degenfeld Pál gróf Erdőszada	5	5
Demián Elek erdész Vitanova	5	5
Denk Adolf, m. k. erdőmester Felső Vissó	5	5
Deván Károly orvostudor Pozsony	5	5
Dezseri Rudnyánszky Pál főerdész Vucskómező	5	5
Ditrich Ernő erdőmester Bánhida	5	4
Dittrich Lajos m. k. erdőmester Gödöllő	5	5
Draschdianszky János m. k. erdész Tóthvárad	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Draskóczy Gyula földb. Pozsony	5	5
Driesz Frigyes m. k. erdőmester Pécs	5	5
Dvorzsák Antal erdész Beremend	9	5
Divald József m. k. számtanácsos Buda	10	5
Deitl Ignácz m. k. nyug. erdőmester	5	5
Eckel Vincze erdész Árvaváralja	5	5
Eckert József főerdész Orahovic	5	5
Eggenhoffer Sebestyén bérlő G-Mikula	5	5
Eibl Gusztáv főerdész V.-Hunyad	5	5
Ehrenhelms János főerdész Ráczkeve	5	5
Ehrenstein Fülöp főerdész Beszterczebánya	5	5
Előd Józsa ügyvéd Pest	5	—
Ellsler Róbert ellenőr Kis-Márton	5	5
Eszterházy Pál herczeg Bécs	5	—
Faller Károly erdőmester Fuccine	5	5
Farkas Sándor erdőmester Hidegkut	10	10
Fekete Lajos erd. akad. hely. tanár Selmecz	5	5
Fenczel József fővadász Teplicz	5	5
Fendt Antal erdészeti tanár Kolozsvár	5	5
Festetics Elek gróf Kőszeg	5	5
Fejér Lajos m. k. erdőgondnok Mosnicza	10	10
Felsenfesh Ferencz m. k. erdész Predaina	5	5
Fiedler László m. k. nyug. erdőmester Teschen	5	4
Fikker Albert m. k. erdész Kolozsvár	5	5
Finger Victor erdő-mérnök Gratzen	5	5
Fischer Antal erdőmester Zeliz	5	5
Firbás Adolf erdőmester Murány	4	4
Fodor István m. k. erdőgyakornok Lyután	10	5
Forgách Gyula gróf Kokova	5	5
Fuchs Szilárd k. erdész Ungvár	5	5
Fuchs Frigyes erdőmester Löcse	6	6
Fugerth Károly erd. számvezető Tolna	5	5
Fürster Péter erdőmester Vukovár	10	10
Füstös Kálmán k. erdész N.-Bánya	5	5
Frank Pál k. erdész Rékás	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Frech József erdőmester Morován	5	5
Frits Albert m. k. erdész Paulis	20.25	10
Fronhoffer Alajos m. k. nyug. erdész Facset	5	—
Frölich Ágoston m. k. erdész Mocsolyás	5	5
Forberger János m. k. erdőrendező Lippa	5	—
Friedl Mátyás ny. erdőmester Gödöllő	5	2
Farkas Pál erdőmester Prankenfalva	5	5
Galló József m. k. erdőgyakornok Diósgyőr	5	5
Garlathy Kálmán m. k. főerdész Rékás	5	5
Geiszler József, k. erdész Kobolapojana	5	5
Geizinger József főerdész Palánka	5	5
Geramb János báró Pozsony	5	5
Gervay Nándor ügyvéd Pozsony	5	5
Girtl Adám főerdész Bakonya	5	5
Glanz József cs. k. erdész Michova	8.5	5
Gogel Konrad főerdész Szent-Péter	5	5
Gölner Antal m. k. főerdész Fogaras	5	5
Gömöry Simon N.-Kemencze	5	5
Göttmann Ferencz főerdész Simongáth	5	5
Gubodi Sándor N.-Kőrös	5	—
Guha Károly m. k. erdész Topánfalva	5	5
Graf Károly m. k. erdész Leukosest	5	5
Gräszmann János főerdész Pilis-Csaba	5	5
Greiner Lajos erdőtanácsos Jolsva	5	5
Greskó Gyula Znyóváralja	5	5
Gruber Károly Hradek	5	5
Griesbach Károly erdész Rákó	5	5
Griesbach Ede főerdész Pétervásár	5	5
Grund Hugó k. erdőbecslő Vinkovce	5	5
Grünvald Felix vadász Viljevo	5	5
Györöcskey Mihály földb. Györöcske	5	5
Glevitzky Sándor Kassa	5	5
Haaz Rudolf m. k. főerdész Ujhutta	5	5
Hainz János erdész Dültfás	4	4
Hajek Károly erdőmester Preznicz	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Halácsy Kálmán k. erdész Ságh	5	5
Halmay Ágoston m. k. erdőmester Sóvár	9	5
Hampel Ferencz k. erdész Bugganz	5	5
Hangel Nándor erdész Bács	5	5
Hauszner József m. k. erdőpénztárnok Lugos	5	5
Harczer Antal erdész Rahó	5	5
Harczer Imre főerdész Lugos	26	10
Haske Emil v. főerdész Kassa	12	10
Heindl György erdész Barcs	6.5	—
ifj. Helm Ervin főerdész Murány	5	5
Henszler Lipót számadó Káptalanfalu	5	—
Heuffel János gazd. tanácsos Pápa	5	5
Herbster János erdőmester Beremend.	5	5
Herczog Károly erdőmester Tamási.	5	5
Herfourt László erdész Bodóka.	5	5
Hermann Imre erdőmester Rónya	5	5
Hidassy Vincze Olápatak	5	5
Hirsch Béla főerdész Kis-Jenő	5	5
Hirsch István erdész Somos	5	5
Hirsch Menyhért urad. igazgató Eszék	5	—
Hoffmann Antal főerdész Stomfa	5	5
Hoffmann Antal k. erdész Padurány	9	5
Hoffmann Sándor erdész Pilis-Maróth	4	4
Hoffmann Károly erdőgyakornok Gödöllő	5	5
Hofsteller N. Petris	5	—
Hollósy Frigyes erdőmester Körmend	5	5
Horn József erdész Bázos	5	5
Herczog Adolf v. erdész Kassa	5	—
Halbsch Lajos v. erdész Lőcse	5	5
Horváth Antal erd. gyakornok Sárengrád	5	5
Horváth Imre k. erdész Dorgos	10	10
Horváth Ágoston erdész Ó-Kemencze	10	5
Holler Engelbert Szent-Márton	5	5
Hodum János vadász Rohrbach	9	5
Horváth János m. k. ny. erdész Arad	5	—
Horecsny Károly erd. gyakornok Ságh	10	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Huber Mihály urad. igazgató Toros	10	—
Hubert S. Temesvár	10	5
Harsányi Gábor földbirtokos Debreczen	5	5
Ihrig Eberhardt erdőmester Bakócza	5	5
Ihrig Vilmos főerdész Báttaszék	5	5
Illés Nándor erdő akad. h. tanár Selmecz	5	5
Illés Jakab k. erdész Ilvamare	5	5
Imre László igazgató Szerencs	5	—
Jambrich János k. erdész Kissető	5	5
Járos János m. k. erdőgyakornok Hradek	5	5
Janik Rudolf m. k. honvédőrnagy	5	5
Janszky Imre k. erdész Mondorlak	5	5
Jarinay Vilmos k. erdész Lugos	5	5
Joász Alajos Tokaj	5	5
Jurkovics Ede erd. számvivő Gränicz	9	5
Kajaba Lajos erdész Betlér	5	5
Kalich Vincze k. erdész Selmecz	9	5
Kalkant Jakab főerdész Kutyavár	5	5
Kallina Károly m. k. főerdész Gödöllő	5	5
Kamler János erd. ellenőr Körösmező	26.75	5
Kampfmüller Ferencz cs. k. tanácsos Pozsony	5	5
Kánia Frigyes polgármester Soprony	5	5
Kanka József erdész Bács	5	5
Kaute Ferencz erdész Erdőd	5	5
Kapfinger János erdész Eberhard	13.25	5
Karl Lipót k. erdész Jallna	5	5
Karvan Antal erdész Szelecz	5	5
Kasch József erdőmester Biebersburg	5	5
Kasztner Ferdinand k. erdész Körmöcz	9	9
Károlyi Ede gróf Pest	5	5
Kayszral Károly erdőmester Rechnitz	5	5
Kádár István erdőmester Pilis-Maróth	22.5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Kalmár Tivadar m. k. erdész Kram	5	—
Kegel Ede erdész Hertnek	5	5
Kellner Gusztáv erdész Apáthy	5	5
Kellner Tádé m. k. erdőmester Pécska	5	5
Kellner Valerians m. k. erdész Ó-viz	5	5
Khun Belassi Henrik gróf Nustár	5	5
Kiss Antal erdész Slatina	5	5
Kiss Ferencz tiszttartó Kaprióra	5	5
Klika Mátyás főerdész Lissa	5	5
Klipunovszky Károly m.k.erdőtanácsos Kolozsvár	5	5
Koch Ede erdőmester Sorostély	5	5
Kodolányi Antal gazd. tanintézet igazg. Kolozsvár	5	5
Kolbenheyer József erdőmester R. Brezo	13	5
Kolonics Miksa gróf Grosschützen	5	5
Koncz Imre m. k. főerdész V. Hunyad	5	5
Koppé Mór főerdész Bakony-Nána	5	5
Koppmann Albert főerdész Rátót	5	5
Korényi Ferencz erdész Vukovár	5	5
Kossányi Róbert Breznóbánya	5	5
Kopetzky N, Petris	5	5
Kostyál György erdőmester Trencsén	5	5
Kovács Ignácz erdész Sipek	5	5
Kovács József erdész Miethne	5	5
Kozelka Pál erdész Biebersburg	5	5
Kozinszky Ferencz erdész Szepetnek	5	5
Koppitlánszky József fővadász Patahid	5	5
Krassenics Imre okl. erdész Keszthely	5	5
Kabina János erdőmester Jászó	5	5
Köller Peregrin k. erdész Vadászerdő	9	5
Köller Gyula erd. számvivő Pozsony	9	—
Königsegg Gusztáv gróf Pruskau	5	5
Kubes Károly segéderdész Zankendorf	5	—
Kubin Antal erdész Kálnok	5	—
Kubinyi Ágoston kir. tanácsos Pest	5	—
Kund Ferdinánd k. erd. ellenőr Diós-Győr	9	9

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Kutrováczy Károly erdész Vadkert	5	5
Krajcsik János orvostudor Rékás	10	—
Krautil János főerdész Kapuvár	5	5
Kremszer János k. erdőmester Rékás	5	5
Krivácsy Elek m. k. erdész Bogojeva	5	5
Krug József főerdész M. Szt Miklós	5	5
Krausz Ferencz Szilágy-Cseh	10	5
Kwapil Romedius erdőmester Toponár	5	5
Kalvár Bálint kir. erdész Illava	5	5
Karácsonyi Guido gróf Buda	4	—
Kloczkó Ignácz erdőmester Kassa	5	5
Lachnitt József erdész Agya	5	—
Landerer Arthur k. erdész Czegléd	9	—
Laszner Gusztáv k. erdész F.-Bánya	5	5
Laitner Elek városi erdőtanácsos N.-Bánya	9	5
Latinák Márton vasgyártulajdonos Visnó	10.$_5$	10
Láng Gábor k. erdész Kozora	5	5
Lechner Gábor k. főerdész Strimbul	5	5
Lednitzky Alajos Mándok	5	5
Leischner Flóris erdőmester Pozsony	10	—
Lengyel Károly Toponár	5	5
Lenhard Antal főerdész Keszthely	14	—
Leschák Károly főerdész Ráró	5	5
Leyrer Ferencz k. erd. gyakornok Diósgyőr	5	5
Lehoczky Gedeon földbirtokos Lipcse	5	—
Legányi Géza m. k. erdőgyakornok Buda	5	5
Linczboth János fakereskedő Pozsony	5	5
Lindl Alfred k. erd. gyakornok Lippa	14	5
Linhardt Vincze erdész Nagykemencze	5	5
Lipthay Ferencz erdő-inspector Szt. Iván	5	5
Linszky Antal erdőmester Czokonya	5	5
Liszt Alajos főerdész Szoboticza	5	5
Losonczy Dénes műegyet. hallgató Buda	5	—
Loósz József városi főjegyző Kassa	5	—
Löhlein Christian főerdész Devecser	5	5
Luczenbacher Pál földbirtokos Szobb	5	—

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Ludikár Ágoston főerdész Visznicz	5	5
Lukács Károly főerdész Márkháza	9	9
Lutonszky Mór körerdész Dubova	5	5
Lux Vilmos m. k. raktártiszt Hradek	5	5
Luzsénszky Károly báró Osgyán	5	5
Landshut Wenczel urad. erdész Szilvás	18	5
Magerle Ede m. k. számvivő Hradek	5	5
Makay Ágoston nyug. vasmüigazgató Arad	12.25	5
Makonyi Sámuel Dobrona	9	5
Markus Lajos földb. Szt.-Király-Szabadján	10	5
Mandellik Dániel m. k. főerdész Lugos	10	5
Marics Zsigmond Zámlács	5	5
Magnesius Mihály m. k. főerdész Deés	5	5
Mazanecz János erdőmester Mindszent	9	5
Markus József k. főerdész Feketeviz	5	5
Marsovszky Mór földb. Miksófalva	5	5
Martinkovics Antal erdész Erecs	18	5
Mázon Imre gazdatiszt Öskü	5	5
Merényi Ferencz nyug. pénzügyi titkár Temesvár	5	—
Migázzy Vilmos gróf A Maróth	5	5
Mihálffy István erdőinspector	5	—
Mihálkovics Károly erdőmester Szomolnok	5	5
Mikusch József erdőbecslő Tornaalja	5	5
Möller Friedrich Baglad	5	5
Mumoki-Várjon Géza k. erdész M.-Sziget	17	5
Morócz Miklós földb. Ragyótz	10	—
Morócz István Pest	5	—
Murgács János k. erdőfelügyelő Brusztura	5	5
Muics István erdészjelölt Rékás	10	5
Müller Sándor k. erdőszámvivő N.-Bánya	5	5
Molnár Péter Mándok	5	5
Nagy Pál földbirtokos Csepreg	5	5
ifj. Nachtnebel Ferencz m. k. erdész Apátfalva	5	5
Neogrády Ignácz főerdész Sztraczena	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Nerer Mátyás fakereskedő Rosnyó	5	5
Neumann Antal inspector Pócsmegyer	17	5
Nik Károly erdész Gerencze	13	5
Nikel Adolf erdőmester Cserépfalu	5	5
Nikl Zsigmond segédtanár Selmecz	5	5
Novák József erdész Csolnok	5	5
Obermayer Jenő Tarodháza	5	5
Olgyay Zsigmond országos képviselő Pest	5	—
Ölberg Nándor k. erdőmester V.-Hunyad	5	5
Orbán György urad. igazg. Palota	5	5
Ordódy István Makófalva	10	5
Opluschtil Heribert erdész Alsó-Diós	5	5
Osterlamm Armin k. erdész N.-Bánya	5	5
Otter Albert k. erd. számvezető Rékás	5	5
Ovecska Antal főerdész Palota	5	5
Odeskalchy Arthur herczeg Buda	4	—
Pálffy Lipót gróf Stomfa	5	5
Pálffy Rudolf gróf Pozsony	5	5
Pallisch Károly erdőinspector Kaposvár	5	5
Pap Lajos képviselő Pest	5	5
Párvy Lajos k. erdőmester Beszterczebánya	5	5
Pásztory Zsigmond szerkesztő Pest	5	—
Pellion Lajos erdőgyakornok Kassa	5	5
Peltzl János k. erdőszámvivő Hollics	5	—
Peller Ferencz m. k. erdész Oszada	5	5
Pensl Antal m. k. erdész Bálincz	10	10
Peschán Károly erdész Nadalbest	5	5
Peschka József erdész Hosszúszó	9	5
Peschke József főerdész Pöstyén	5	5
Petruss Márton erdőmester Belényes	5	5
Petzrik Antal segéderdész Kis-Jenő	5	5
Pfliegel Rudolf erdész Tepla	5	5
Piacsek Ferencz erdész Acsa	5	5
Pintér Károly erdőmester Hosszu-Pályi	5	5
Pischl Pál k. erdész kolozsvár	8	8

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Pohl Venczel erdőtiszt Petris	5	5
Polák Hermil erdész Brukenau	10	5
Podhrádszky András erdész Szumjácz	10	5
Pokorny Antal k. erdész Ungvár	10.75	5.75
Pokorny Jakab fővadász Szt.-János	5	5
Pokorny János erdőmester Malaczka	5	5
Pospisch Antal segéderdész Dubnicz	5	5
Pospischil Ferencz erdész Csáklyó	5	5
Postel János m. k. erdész Klausenthal	10	10
Petertil István erdőtiszt Kámaháza	5	5
Pöschl József m. k. erdőmester Körösmező	5	5
Prinster Károly erdőmester Léka	9	5
Prodanovics János erdész-jelölt Pécska	5	5
Prodanovics Ignácz k. erdőmester Buziás	5	5
Prohaszka Antal erdész Barlafalva	10	5
Pukács Antal erdész Ungvár	10	10
Pulvermacher Gusztáv erdőmester Erdő-Horváthi	10	5
Pietz Ewald m. k. erdész Vichodna	10	10
Pausinger János erdőmester Árvavárallya	9	5
Preissig Adolf fakereskedő Szt.-Kereszt	4	—
Pellion János erdészjelölt Kassa	5	5
Pilassy András erdészjelölt Kassa	5	—
Rappensberger Márton k. erdész Kapnikbánya	5	5
Rákossy József k. erdész Abrudbánya	5	5
Rónay Ferencz m. k. bányatanácsos Selmecz	5	5
Ráth János m. k. főerdész Gyergyó-sz.-Miklós	5	5
Richard Sándor főerdész Iván	5	5
Reichl József k. Szudrias	5	5
Récsey Pap Albert erdész Kolozsvár	5	5
Rhiza Alajos erdőmester Sz.-Gotthard	5	5
Ribiczey Nándor k. erdész Szántova	5	5
Rieder Jakab főerdész Iharos-berény	5	5
Ridl Eugen főerdész Vallus	17	5
Rinaldi János erdőmester Soprony	7	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Ripka Engelbert főerdész Drjenova	8	—
Roller Adolf m. k. faraktárgondnok Buda	5	5
Rombauer Emil m. k. nyug. erdőtanácsos Pest	5	5
Rosskoványi Boldizsár urad. igazgató Nyitra	5	5
Roze Henrik nyug. m. k. erdőtanácsos	5	5
Roxer Vilmos erdőmester Dolha	9	5
Rozinszky János m. k. főerdész Lippa	5	5
Rózsa Imre földbirtokos Tiszaföldvár	5	5
Ruder János erdész Deutschhütten	12.85	5
Rumerskirch Arthur báró Kapuvár	5	5
Russ Ágoston erdőmester Röjtek	4	—
Reinfusz Felix erdész Füzér	5	5
Saial N. gazdatiszt Petris	5	—
Samarjai Mihály reáltanár Pozsony	5	5
Samec V. János m. k. erdész Zalatna	5	5
Sárnpék József uradalmi igazgató Veszprém	5	—
Sárkány Miklós apát Bakonybél	5	5
Saitl Károly erdész Erdőd	5	5
Scharl János k. erdész Pécsvárad	10	15
Scheda István erdész Tardos	5	5
Scheint Adolf m. k. erdőmester Ungvár	5	5
Schell Bauschlott Rudolf báró Kassa	5	5
Scherffel Sámuel m. k. erdőtan. M.-Sziget	5	5
Schemmel Sámuel k. erdőmérnök Kolozsvár	5	5
Seyfried Károly m. k. erdőgyak. Svedlér	5	5
Scultety Náthán m. k. erdőmester Kula	10	5
Schertl E. József jegyző Kriesen	34.05	5
Seenger Lajos m. k. erdész Badin	6	5
Simonyi János erdész Fábián-Völgye	5	5
Sirulszky Ferencz erdőmester Erdőd	5	5
Schlesinger János erdész Csákvár	8	5
Schlick János fővadász Vasvár	8	5
Schmerl Sándor urad. erdész Laskafalu	5	5
Schmidt Ferdinand udvarbiró Mindszent	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Schmidt Ferencz fővadász Sümeg	5	5
Schmidt Adolf erdész Sirok	10	5
Smiding Lipót főerdész Kis-Komárom	10	5
Szabó Adolf m. k. erdész M.-Szigeth	5	5
Schnur Ferencz ny. pénzügyi titoknok Diós-Győr	25	5
Schuster Ferencz erdőmester Pápa	5	5
Schuster József k. erdőmester, N.-Bánya	5	5
Schmiding Károly főerdész, Püschdorf	5	5
Schreder Norbert erdőmester, Vácz	5	5
Schveinitzer Ignácz m. k. faraktár-gondnok, Arad	5	5
Schönviesner Gyula, Keczer-Peklén	5	5
Sermány János birtokos, Csorna	5	5
Simonek János erd. ellenőr, Pust	5	5
Skvor Ignácz erdész, Visegrád	5	5
Skála János főerdész, Lunka	5	5
Silniczky Jakab bányatiszt, Eisenbach	5	5
Solcz Gyula m. k. erdőmester, Diós-Győr	5	5
Solcz Károly erdész, Szt. Jakab	5	—
Spanyol Antal k. erdész, Facset	5	—
Spech Lajos urad. igazgató, Kalocsa	5	5
Sperling Ede erdőmester, Bátor	10	5
Spéry Lipót főerdész, Turia Remete	10	5
Sporzon Pál gazd. tanint. igazg. Keszthely	5	5
Sporzon Gyula tiszttartó, Settus	5	5
Stark György alerdész, Nagy-Megyer	5	5
Stark János erdész, Balla,	10	5
Starzikovszky Ferencz erdész, Miklós	5	5
Stefeczius József erdőbecslő-biztos, Buda	5	—
Stein Lajos urad. igazgató, Pakracz	5	5
Stengel Dániel erdőmester, Szászváros	9	9
Steyrer József k. erdőmester, Strimbul	5	5
Stiasny Alajos főerdész, Dállya	5	—
Stirba János erdőmester, Al-Csill	5	5
Storch Vendel erdész, Nagy-Falu	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Sturm József m. k. erdőhiv. segédtiszt, Doroszló	10	5
Spindler Károly m. k. erdész, Brád	5	—
Strobel János főerdész, Perecsény	5	5
Strobel Sándor főerdész, N. Vásony	9	5
Svób Sándor k. erdész, Brezova	14.25	10
Schnóbel János erdőmester N.-Szalatna	10	5
Sesták Venczel főerdész, Gács	10	5
Syllaba Ernő erdész, Csejthe	10	5
Strasser Gusztáv városi képviselő, Kassa	5	—
Swoboda Frigyes igazgató, Schattmansdorf	5	5
Szajbély József k. erdőmester, Selmecz	8.5	8.5
Szajbély Norbert k. erdész, Valyemáre	5	5
Szeder János k. erdész, Diós-Győr	5	—
Skicsák István főerdész, Námesztó	5	5
Skokán István kir. erdész, Diós-Győr	17	5
Szentiványi Ferencz uradalmi kormányzó, Rónya	5	5
Szoller Ignácz erdőmester, Bihar-Diószeg	10	10
Szopkó Sándor k. erdész, Dolha	5	5
Szojka Mihály tiszttartó, Murányalja	5	5
Szumrák Frigyes, Pest	5	5
Schertosz Arthur gróf, Pest v. Zágráb	5	5
Schiffel Károly m. k. erdész, Ujhuta	5	5
Székely Mihály m. k. erdőgyakornok, Buda	5	5
Szibelth József alapitv. erdőmester, Mislyén	5	5
Szojka Cyula m. k. erd. gyak. Sóvár	5	5
Szőnyey István erdész, Igló	10	10
Taferner Ferencz, főerdész, Skiczó	5	5
Terbócs Bertalan erdőmester, Sárospatak	5	5
Tellyesniczky Nándor m. k. erdőgyakornok, Soovárt	5	5
Teschler János erdész, Gränitzen	5	5
Teschler Vincze m. k. erdőgyakornok, Hradek	5	5
Teszár Ferencz erdész, Lábod	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Tallher Károly főerdész, Nadop	5	5
Tindly József főerdész, Csall	5	5
Tobiás Mihály erdőmester, Dubnicz	5	5
Tomory János erdőmester, Jólész	5	5
Tóthy Szabó Sándor m. k. erdész, M. sziget	5	5
Teutschl Mihály m. k. erdész, M. Szigeth	10	5
Török Elek k. erdész, Dorogháza	9	5
Török Pál erdőmester, Debreczen	5	5
Tschapek József erdőmérnök, Dubnicz	5	5
Trattner Mihály k. erdész, Sajólád	5	5
Turnovszky Károly k. erdész, Likauka	5	5
Trumaner Vilmos erd. jelölt, Temesvár	5	5
Tomcsányi Gusztáv főerdész, Mislye	5	5
Truxa Antal m. k. főerdész, Hradek	5	5
Tasnády István erdész, Debreczen	5	5
Ujházy Dénes erdész Mária-Nostra	9	5
Ujsághy Zsigmond k. erdész Huszt.	5	5
Urbán József erdész Magyarboly	5	—
Vachtel Lipót erdész Vág-Besztercze	5	5
Vallner Gusztáv erdőfelügyelő Zlatnó	10	10
Waldstein János gróf cs. k. kam. Bécs.	4	4
Vanke Venczel erdőmester Rhéda	5	5
Varsillek Vilmos erdész Kálmáncsa	9	5
Veichinger Lipót erdész Vukovár	4	—
Vanke Sándor főerdész Nyerges-Ujfalu	5	5
Vesselényi József báró Pest	10	—
Venkheim Rudolf gróf Körös-Ladány	4	4
Venk József Paári	5	5
Veisz János földbirtokos	11	5
Vessely Károly főerdész Dömös	5	5
Veszter Sándor k, erdész Oláhlápos	5	5
Vécsey József báró Sárköz	5	5
Vieser Alajos k. erdész N.-Bánya	5	5
Vild János erdész Czervonograd	5	5
Vinopal Vincze k. főerdész Szomolnok	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Viola Sándor erdész Bogad	5	5
Vitzel József k. erdész Kémes	5	5
Vischó Ferencz Székelyhid	5	—
Vlkolinszky Károly k. erdőm. Királymező	19	10
Vokrzál Vilmos főerdész Soborsin	5	5
Volf Antal k. erdész Gödöllő	5	5
Vollbrecht Ferdinand k. főerdész Denta	5	5
Vondrák Ferencz m. k. erd. mérnök M.-Sziget	5	5
Vorreith János erdőinspector Oravicza	9	5
Vozáb József erdész Szintyén	5	5
Vrabecz Ferencz erdőmester N. Csanád	5	5
Veiskopf Alajos főerdész Litke	5	5
Vragassy Ignácz erdőmester Prasicz	5	5
Walterskirchen Ernő báró Wolfsthal	9	5
Wessely János erdőinspector Torna	2.5	5.5
Zaboysky László püspök Szepes-Váralja	10	10
Zachar József főerdész Edelény	5	5
Zahn J. G. üveggyáros Zlatnó	5	5
Zajicsek Ignácz körerdész Lucsivna	5	5
Zeidler János k. erdész Királykut	18.75	5
Zsidovics Mihály erdőinspector Kis-Márton	5	5
Zuskin Ferencz Hradek	5	5
Zivuska József ker. erdész Debreczen	5	5
Zsarnay János v. erdész Kassa	5	5
Bazin sz. k. város	5	5
Béla sz. k. szepességi város	10	—
Bélabánya sz. k. bányaváros	22	17
Breznóbánya bányaváros	14	—
Buda sz. k. főváros	20.5	20.5
Dobsina sz. k. bányaváros	10	—
Fehérmegye gazd. egylete Sz.-Fehérvár	5	—
Felső magyarországi bányapolgárság Igló	5	—
Felső Meszenczéf bányaváros	26	26
Gölniczbánya sz, k. bányaváros	5	5

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Gr. Eszterházy erd. hivatalai Pápa, Ugod és Devecser	15	—
Hevesmegye gazd. egylete Gyöngyös	5	—
Jolsva sz. k. város	10	10
Körmöcz sz. k. bányaváros	5	5
Módor sz. k. város	5	5
Mühlenbach város	30	30
Nagy-Röcze sz. k. város	5	5
Nagy-Szombat sz. k. város	5	5
Nyitramegye gazdasági egylete Nyitra	7	—
Pozsonymegye gazdasági egylete Pozsony	5	—
Remete sz. k. bányaváros	5.25	5.25
Rima-Szombat sz. k. város	5	5
Selmeczbánya sz. k. főbányaváros	10	10
Somogymegye gazd. egylete Kaposvár	26	—
Szathmármegye gazd. egylete Szathmár	5	—
Szent-György sz. k. város	10	10
Szepesi püspökség erdészeti hivatala Schavnik	5	5
Árvai urad. erdészeti hivatala	5	5
Wagendrüssel sz. k. bányaváros Wagendrüssel	6	6

IV. Tiszteletbeli tagok.

a) Hazaiak: Andrássi György gróf.
Hajós József kir. tanácsos.
Koburg Koháry Ágoston herczeg.
Korizmics László az orsz. gazd. egyes. alelnöke.
Lónyai Gábor az „ „ „ elnöke.
Sina Simon báró.
Szathmáry Károly közgazdasági iró.

b) külföldiek: Feistmantel Rezső erdészeti iró.
Weber Henrik „ „

Elhalt egyleti tagok,

Batthyány Ferencz gróf. Jelinek Pál. Kübler Gusztáv. Lachnitt József. Mátray Mihály. Spech Lajos.

Béke hamvaikra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Az egyesület igazgató-választmánya.

Elnök: Keglevich Béla gróf, országgyülési képviselő, lakása: Pest.

Alelnökök: I. Tisza Lajos, Biharmegye főispánja l. Pest.
II. Wagner Károly, kir. erdőtan. l. Selmecz.

Választmányi tagok.

Bartha Béla, kir. táblai ülnök l. Pest.
Blascheck Frigyes, főerdőmester l. Nagy-Károly.
Divald Adolf, pénzügyminiszteri osztálytanácsos l. Buda.
Divald József. ,, számtanácsos l. Buda.
Eleőd Józsa ügyvéd l. Pest.
Ernuszt Kelemen, országgyülési képviselő l. Pest.
Festetich Pál gróf, l. Pest.
Gervay Nándor, ügyvéd l. Pozsony.
Giller János, főerdőmester l. Környe.
Gombossy János, m. k. jószágigazgató l. Diósgyör.
Haske Emil, városi főerdész l. Kassa.
Inkey József, földbirtokos l. Pest, vagy Iharos-Berény.
Kádár István, vallásalapitványi erdőmester l. Pilis-Maróth.
Lónyai Gábor, az orsz. gazd. egyesület elnöke l. Pest.
Luczenbacher Pál, fakereskedő l. Pest vagy Szobb.
Mednyánszky Dénes, báró m. k. főbányagróf l. Selmecz.
Piller Gedeon, földbirtokos l. Peklén.
Prély István ügyvéd és főpénztárnok l. Pest.
Prindl András, m. k. erdőmester l. Visegrád.
Prugberger József, m. k. bányaigazgató l. M.-Szigeth.
Rombauer Emil, nyug. m. k. erdőtanácsos l. Pest.
Scholcz Rezső, m. k. erdőtanácsos l. Buda.
Stengel Daniel, városi erdőmester l. Szászváros.

Egyesületi titoknok:

Bedő Albert, l. Buda, a lánczhid mellett, Kluseman-ház.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

Pártoló adományok.

Az „Erdészeti kistükör“ 200 frtnyi pályadijának fedezésére az 1869. évi közgyülésen, a bankói fürdőben tartott közebéd alkalmával, készpénzben az alább következő adományozások történtek:

Blascheck Frigyes	adott	2	frt.	Griesbach Károly	adott	1	frt.
Böhm Ferencz	„	2	„	Terbocs Bertalan	„	1	„
Joász Alajos	„	2	„	Dr. Schnierer	„	1	„
Fikker Béla	„	2	„	Fröhlich Károly	„	2	„
Vokolinszky, Kár.	„	2	„	Klóczkó Ignácz	„	1	„
Bikkal Nándor	„	2	„	Gleviczky Sándor	„	1	„
Szőcs Károly	„	1	„	Loósz Józsof	„	1	„
Fekete Lajos	„	1	„	Rózsay Ferencz	„	1	„
Illés Nándor	„	1	„	Ambrus Lajos	„	1	„
Tomory János	„	1	„	Eder Ödön	„	1	„
Wessely J.	„	1	„	Benczur Gy.	„	1	„
Brecz Sándor	„	1	„	T. J.	„	1	„
Hegedüs Ferencz	„	1	„	Balás Pál	„	1	„
Keglevich Béla	„	5	ar.	Zivuska József	„	1	„
Sholcz Rezső	„	3	frt.	Láng Gábor	„	1	„
Wagner Károly	„	5	„	Ruttner Antal	„	1	„
Schönwiesner Gyula	„	2	„	Pintér Károly	„	1	„
Scherffel Róbert	„	2	„	Farkas Pál	„	1	„
Postel J.	„	1	„	Asztalos Albert	„	1	„
Legányi Géza	„	1	„	Halmay Ágoston	„	1	„
Szojka Gyula	„	1	„	Kabina János	„	1	„
Griesbach Ede	„	1	„	Stengel Dániel	„	1	„
Diemansberger Kár.	„	1	„	Récsei P. Albert	„	1	„

Összesen 60 forint és 5 darab arany.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz. EVgF/619-3/2017.

Tudósitás az egyesület t. cz. tagjaihoz.

Az 1870 évi közgyülés Erdélyben Kolozsvár sz. k. városában szeptemberhó második felében fog megtartatni. Az igazoló jegy, melynek előmutatásával ugy a vaspályákon, mint a Dunán is leszállitott dijért utazhatni, minden egyleti tagnak jó előre meg fog küldetni.

Ki a közgyülés alkalmával valamely helyi vagy általános érdekkel biró erdészeti vagy vadászati tárgy megvitatását kivánja, kéretik ezt az igazgató-választmánynak mielébb tudomására hozni, hogy igy a kérdést kimeritőbb tárgyalhatás végett a tagokkal előre lehessen közölni.

Ha valaki az egyleti tagok közül elhal, a t. rokonok vagy ismerősök a gyászeset bejelentésére kéretnek.

Ki lakhelyét és hivatalos állását változtatja, sziveskedjék azt a titkári hivatal tudomására hozni, hogy igy számára az egyesület közleményeit kellően czimezve a legközelebb eső póstára lehéssen megküldeni.

Az egyesület alapitó tagjai azok, kik legalább 100 frtnyi tőkét készpénzben vagy 5 % hitelpapirokban (magyar földhitelintézeti záloglevél vagy földtehermentesitési kötvény) letesznek, vagy az alapitványi tőkéről kötelezvényt állitanak ki s attól évenként 5 %-nyi kamatot pontosan fizetnek. Az alapitványi töke a választmány által csak akkor mondható fel, ha a kamatok pontosan nem fizettetnek.

Évdijas tagok azok, kik 3 évig 5 frtnyi évi illeték fizetésére az egyesületbe való belépés által magukat kötelezik.

Az egyesület évkönyve és minden másnemü kiadványa a tagoknak ár-térités nélkül küldetik meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

MAGYAR ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
1866

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/619-3/2017.

